

ПРАВОПИС

СРПСКОХРВАТСКОГ КЊИЖЕВНОГ ЈЕЗИКА

ПРЕМА ПРОПИСИМА МИНИСТАРСТВА ПРОСВЕТЕ

САСТАВИО
А. БЕЛИЋ

ТРЕЋЕ, ПОПРАВЉЕНО ИЗДАЊЕ

По препоруци Главног просветног савета (Сбр. 86 од 22-1-1934) г.
Министар просвете одлуком Сл.бр. 4814 од 17-11-1934 одобрио је да
се ова књига може употребљавати као помоћна школска књига у
свима средњим и стручним школама.

БЕОГРАД
ИЗДАВАЧКО И КЊИЖАРСКО ПРЕДУЗЕЋЕ ГЕЦА КОН А. Д.
12, Кнез Михаилова улица 12
1934

Штампарија „Привредник“ Живојина Д. Благојевића, Кнез Михаилова 3
Телефон 21-450. — Београд.

ПРЕДГОВОР

Разлика међу првим и осталим издањима овог Правописа у томе је што је *прво* било лично моје дело, а сва остала — основана су на правописном Упутству Министарства просвете, које је у њима развијено и примењено на целокупном речничком материјалу нашег књижевног језика. Али сем те разлике има међу њима и разлике у распореду и количини грађе.

Министарство просвете, увиђајући потребу једног правописа за целу нашу школску наставу, поверило је комисији стручњака да изведе уједначење досадашњих начина писања и предложи оно што је у том правцу данас остварљиво и корисно. Та комисија је израдила Упутство које је Министарство просвете објавило и издало наредбу да се њега држе све наше основне, средње и стручне школе.

И у овом издању као и у ранијим старао сам се да олакшам примену нашег правописа тиме што сам дао и тумачење његових особина где је било потребно. На тај начин, његово савлађивање неће морати бити ограничено на механичко памћење правила. Када се његова основна начела савладају и када се буде знало на чему су заснована, тада ће се моћи савладати лако тешкоће које и наш правопис, поред свих својих добрих страна, свакако има.

А. Б.

I

Азбуке

1. — У нашем су народу у употреби две азбуке: ћирилица, у оном облику који јој је дао 1818 г. Вук Караџић, и латиница, коју је тридесетих година прошлога века увео за потребе нашега језика Људевит Гај и која се доцније развила до данашњег свог облика (в. т. 3).

Ћирилица	Латиница	Ћирилица	Латиница
А а	A a	Н н	N n
Б б	B b	Њ њ	Nj nj
В в	V v	О о	O o
Г г	G g	П п	P p
Д д	D d	Р р	R r
Ђ ђ	Đ đ	С с	S s
Е е	E e	Т т	T t
Ж ж	Ž ž	Ђ ђ	Ć ć
З з	Z z	У у	U u
И и	I i	Ф ф	F f
Ј ј	J j	Х х	H h
К к	K k	Ц ц	Č č
Л л	L l	Ч ч	Č č
Љ љ	Lj lj	Џ џ	Dž dž
М м	M m	Ш ш	Š š

2. — Азбучни је ред латинице: **a b c č ć d dž đ e f g h i j k l lj m n nj o p r s š t u v z ž.**

3. — Ова латиница претставља званичну латинску азбуку, примењену за општу употребу код нас у току времена. Она и у овом облику, да оставимо на страну мању изразитост надредних знакова у њој према засебним шарамма у ћирилици, има према ћирилици својих недостатака.

Принцип је ћирилице да сваки засебни глас нашег језика има свој посебни знак. Међутим у латиници имамо за *љ*, *њ* и *џ* по два засебна знака уједно састављена: *lj*, *nj* и *dž*, од којих сваки има и самостално значење и самосталну употребу у латиници. Они изговорени како су написани не дају наше гласове *љ*, *њ* и *џ*, већ гласовне групе *л+ј*, *н+ј*, *д+ж*. Зато је потребно знати да се *lj*, *nj* и *dž* када претстављају сливене гласове *љ*, *њ* и *џ* и у латиници читају као умекшано *l*, *n* и сливени звук *dž*. Да би се то обележило и на писму и да би се знало да их тако ваља читати, а не као два гласа (исп. *nadživjeti* и *džamija*, који се на исти начин пишу у латиници, иако се прво изговара *над-живјети*, а друго *џамија*), Ђура Даничић је 1878 год. предложио

три знака *lj*, *nj* и *dž* за поменута три гласа, који ни до данас још немају шире употребе; само *dž*, које је Даничић тада предложио место дотадашњег *gj* или *dj*, у новије је време примљено и за школе и улази све више у употребу. Али ипак има још остатака и од старијег начина писања (тј. онога по коме се *dž* пише као *gj* или *dj*).

4. — У нашем је језику *p* сугласничко и самогласничко. Тежња је већ од Вукова времена да се самогласничко *p* обележи нарочитим знаком када се наводи иза самогласника или пред њим. Али се до данас у том правцу није дошло ни до каквог општијег начина (самогласност таквога *p* обележавала се полугласником, апострофом, цртицом, једном тачком над *p* и двама тачкама над њим), и све више преовлађује у писању необележавање таквога *p* никаквим нарочитим знаком. Али се може допустити да се за овакво *p*, дакле, за самогласничко *p* испред и иза самогласника употребљава апостроф: *умр'о*, *гр'оце*, *ћпрос'р'о*, *сур'жица*, *ћор'вати се*, *зар'зайи*, *сир'о-ница*, *нар'нуши*, *одаћр'о* итд.

5. — Од гласова наше азбуке *x* се употребљава у маленом делу нашег народа; већина га народа не познаје и не изговара. Али како је тај глас постао саставни део гласовног система нашег књижев-ног језика, мора се научити где га ваља стављати. Зато су морали бити дати у речнику примери где га треба употребљавати (в. о њему гл. IX).

Каткада се гласови *ћ* и *џ* не изговарају правилно у нашем народу; има целих области у којима се ти гласови мешају са *ч* и *џ*. Зато се морала дати у речнику и њихова употреба, бар у основним речима и наставцима (в. гл. VIII).

6. — Ћирилица и латиница нису се слагале и у томе што су се досада у латиници туђе речи (туђи називи и имена) наводиле обично у изворном писању, док је на-

чело ћирилице да се оне наводе онако како се у дотичног народа изговарају. Данашњим је правописом утврђено да се поред изворног обележавања мора стављати у латиници и како се те речи изговарају (в. т. 242).

7. — Правопис се нашег језика само у извесном правцу може назвати гласовним (фонетичким), јер је писање речи према изговору ограничено у њему само на засебне речи и засебне облике. То значи да наш правопис води рачуна о променама само у засебним речима (на пр. *сладак*: *слајќка*), али не и о променама изван засебних речи, када би промена гласова зависила од непосредне близине *засебних речи у реченици*. На пр. иако се изговара *кош куће*, *ш њим*, пише се *код куће*, *с њим*, јер су то засебне речи, а свака се реч или сваки се облик речи пише, према духу нашега правописа, онако како он сам гласи, без обзира на његову везу са другим речима у реченици. Према томе, и кад две речи образују једну, онда се оне у тој речи подвргавају правилима која вреде за просте речи, тј. гласови се пишу онако како се изговарају („од“, „када“, „од“ „сада“, „кад“ „кад“ итд. треба писати када чине сложене речи: *ошќада*, *ошсада*, *кашќад* итд.; исп. т. 34).

II

Велика и мала слова

8. Почетним великим словом пишу се лична имена и презимена, њихови саставни делови док су самостални у промени (в. т. 11) или изрази по употреби са њима једнаки.

а) *Лукијан Мушицки, Павле Раденовић, Вук Караџић, Сима Милушиновић Сарајлија* итд.
Александар Велики, Душан Силни, Црни Ђорђе, Високи Стеван, Пећар Први итд.
Краљевић Марко, Јован Ђак.

Када какво заједничко име (хајдук, ага, поп, краљ и сл.) постане саставни део имена, пише се великим почетним словом: *Јован Ђак, Поп Косша* и сл.; када се пак заједничко име уз име или презиме наводи као занимање или знак да се дотично лице ближе обележи (*поп Милушин, учитељ Пећар, Смаил-ага, краљ Милушин* итд.), онда се оно пише малим словом; о томе када се и ту може употребити велико слово — в. т. 20.

Ако се први део ових имена и мења и не мења у различним падежима и у различним приликама, онда се у случајевима када се не мења, а према падежу могао би се мењати, између оба дела ставља везица (цртица), да се обележи њихов карактер сложене речи: *Хајдук-Вељку, краљ-Милушину, Ченџи-аги, Краљевић-Марку* итд.

Када је пак први део тако срастао са другим да никад више нема своје промене, а нема ни свога посебног значења, онда се пише уједно са другим делом: *Карађорђе, Чолакаџић, Узунмирковић, Хаџишашковић* итд.; али када се засебно значење тога дела још осећа, а он се не мења, онда се ставља, као што је напоменуто, везица: *Хаџи-Ташко, Хаџи-Ђера, Хаџи-Рувим* и сл.

б) Када пред именима светаца стоји атрибут *свѣти*, он се у пуном и скраћеном облику пише малим словом: *свѣти Сава, св. Пећар* итд.; тако исто и *д-р* као титула: *д-р С. Пећровић* и сл. Кад се реч *господин* употре-

бљава испред имена, та се реч, у скраћеном и нескраћеном облику, пише малим словом: *То ми је рекао г. Св. Тадић* и сл. Само у случајевима непосредног обраћања може се писати великим словом (исп. ниже т. 20.).

в) Великим се словом пишу и остала имена: богова, звезда, лађа, листова, предузећа, па и животиња када их имају и сл.:

Јуџиџер, Зевс, Даница; Ослобођење, Ласџавица, Лабуд и сл. (имена лађа); *Вулкан, Огањ* итд. (име предузећа); *Шарац, Вила* (кобила) и сл.

г) *Бог (Госџод, Сџасиџељ)* у значењу хришћанског бога пише се великим словом, али као заједничко име малим: *бог Зевс, богови Олимџа* итд. Исп. у реченици: *У различним су религијама различни богови.*

д) Када су код животиња општији називи који се дају према телесним или другим каквим особинама, онда се пишу малим словом: *жујка* (кокошка), *црњка* (коза), *сивоња* (во) и сл.; тако исто називи биљака, називи облика планинских и сл. — пишу се малим словом: *пресличница, крџи куме дејџе, хајдучка џрава* и сл.; *џревој, седло, дрџга, увала* и сл.

9. — Присвојни придеви на *ов, ев, џев, ји, ији, џи* и *ин* од речи које се пишу великим почетним словом — такође се пишу великим почетним словом: *Караџићев, Хајдук-Велков, Пој-Косџин, Божји, Сџасиџељев, Госџодњи, Јуџиџеров, Одјеково џисање, Самоујравин џон, Засџавин џаџриоџизам* и сл.

10. — Кад се од таквих имена и од других назива који се пишу почетним великим словом граде придеви наставком *ски* или *ки*, онда се такви придеви пишу увек малим словима кад не значе припадање: *наџолеонска биџка* (исп. *Наџолеонове биџке*), *солomonски суд* (исп. *Соломонов суд*), *драконске мере* (исп. *Драконов закон*) итд.; али се пишу великим словом када значе припадање, а граде се од именица које се и саме пишу великим почетним словом: *Музејски — Музеј* (скраћено од *Народни*

-музеј), *Министарски* — *Министарство* (скраћено од *Министарство просвете*) итд.

11. — Географска имена, било од једног дела, било од више делова, пишу се почетним великим словом свих самосталних или полусамосталних делова својих:

Миџор, Шар-Планина, Балканско Полуострво, Тойчидерско Брдо, Црна Гора, Јадранско Море, Морава, Поморавље, Охридско Језеро, Дуго Село, Обла Глава, Над Гором, За Церовцем, Под Седлом, Нови Сад, Вучијрн и сл.

За одвојено и спојно писање и за растављање везицом појединих делова њихових — вреди иста правила као и код осталих речи састављених од две или више речи које су биле некад у засебној употреби (в. т. 8, 45, 47).

Докле се оба дела мењају као засебне речи, треба их писати одвојено: у *Дугом Пољу, у Сремским Карловцима, у Новом Саду* и сл. (према томе *Бања Лука* када има у *Бањој Луци*, али *Бањалучка* према у *Бањалуци* и сл.).

Када се први део не мења, али се осећају саставни делови као засебни појмови, треба их састављати везицом: *Шар-Планина* и сл.

Када се први део не мења, а делови су изгубили своје значење, онда се пишу састављено: *Сланкамен, Шаренград, Вучијрн, Цариград, Пустопоље* и сл. (тј. у свима тим називима немамо више посебног значења њихових саставних делова, већ само име места).

Код придева свугде где су се развиле типичне особине сложене речи (немењање првога дела и обично везивање са другим делом самогласником *о*), оба се дела пишу састављено, иначе се пишу према начину писања имена од којих су постала: *црногорски, дугоселски, овчепољски, облоголавски, шармали* и сл.; *шар-иланински* и сл.; *шаренградски* и сл.; за придеве као *моравско-вардарски* (тј. *моравски* и *вардарски*) и сл. исп. т. 47.

12. — Сви придеви начињени од географских имена пишу се *малим* словом:

балкански, тойчидерски, црногорски, јадрански, поморавски, охридски, шар-иланински, београдски, доброселски, горњокарловачки, немачки, аустријски, француски и сл.

13. — Исто тако код назива народа, становника градова, области и сличних — који се пишу великим почетним словом —, придеви од њих начињени пишу се

малим словом: *Србин — српски, Француз — француски, Сремац — сремачки* и сл.

14. — Сви називи установа, празника, улица, књига пишу се само почетним великим словом:

Горски вијенац, Српска књижевна задруга, Српско црквено певачко друштво, Српска банка, Бранково коло, Српска краљевска академија, Југославенска академија знаносћи и умјетносћи, Ујујсћиво за љрибирање грађе за народни живошћ и обичаје, Вечерње новосћи, Српска засћава, Јушарњи лисћ, Београдски дневник, Нова година, Три јерарха, Божић и сл.

Када се који од ових назива скраћено употребљава, и тада се пише великим словом: *Ојшћина* (тј. *Ојшћина града Београда*), *Универзћиет* (тј. *Универзћиет у Београду*), *Академија* (тј. *Војна академија* или *Српска краљ. академија*) и сл.

Када у овим називима речи могу мењати место, само реч која је на првом месту пише се великим почетним словом: *Таковска улица* или *Улица ћаковска*, *Ојшћина београдска* или *Београдска ојшћина*.

По себи се разуме, ако се који део ових назива сам по себи пише великим словом, он ће се тако писати и у овом називу: *Причања Вука Дојчевића*. — *Улица краља Милушћина* итд.

15. — Када се од оваквих назива могу градити придеви, они се пишу малим словом: *божићни, новогодишњи, ускршњи* и сл.; али види и т. 9.

16. — Све друге врсте назива: идејних и других покрета, ратова или збирних именица које значе народ, заједничких верских обележја, годишњих времена, различних епоха, месеца, дана итд. — пишу се малим словима.

исћочно љишћање, словенсћиво, балкански савез, свейсћи рајсћ, косовска бишћка, марички бој, царска

бешка, букурешки мир, берлински конгрес, илирски покрет, француска револуција итд.; хришћани, муслимани, назарени, језуити, јакобинци, франковци, дантоновици, кадровци, радикали, соколи итд.; српство, србадија, шурчад; равнодневница, лепо, пролеће; стари век, средњи век, нови век; јануар, недељак и сл.

Према томе треба писати малим словима: *одлучено је на годишњем свечаном скупу Мајнице српске*; али: *позивајте се на Први конгрес словенских лекара* (када је назив ове врсте име установи макар и привременој).

17. — Великим почетним словом пише се реч којом се почиње реченица. После сваке тачке једне реченице ваља писати почетно слово даље реченице великим словом.

Тачке иза арапских и римских бројева нису обавезне када су ти бројеви редни (в. т. 171) и када је из текста јасно да су редни.

Добро је. Доћи ћу сутра. — Он сјаде. Петар се примакну и рече: „никад ни до века!“ — Српска грамањика. Написао Стојан Новаковић. — Српске народне пјесме. Скупио их Вук Стефановић Караџић. — Урош III је знајно проширио нашу земљу.

18. — После две тачке велико се слово пише само онда када се наводи какав цитат или засебна реченица која се и сама почиње великим словом.

Трећа пјесма убојницу пева: „За крст часни, децо Васојева!“ — Са свих страна људи су говорили: „Ако се он не прими, ништа неће бити, само ћемо се завадиши, те ће нас Турци сасвим зашрти.“

19. — После упитника пише се потоња реч почетним великим словом када се тим знацима или завршује

реченица или кад засебне речи са тим знацима стоје место засебних реченица:

*Не захваљуј мени, него Богу! Хвала му! Збогом!
— О! што га не би? Још га нема? Шта ли
чини досад?*

Када се реченица тим знацима не завршује, може иза њих стајати и мало слово (в. т. 221, 224):

*Свети Сава рекне ђаволу: „Помози Бог!“ а онај
одговори: „Није ти за шим сјало.“ — „Куда хо-
ћеш?“ уиша га св. Сава.*

20. — У обичај је ушло да се речи из почасту употребљене у непосредном обраћању и титуле пишу почетним великим словом:

Ваш, Госјодине, Њ. Величансјво, Госјодине Начелниче, Госјодину Минисјру и сл.

Када се титуле и скраћено употребе, и тада се пишу великим словом: *Њ. В. Краљ* или и само *Краљ* у томе смислу; *Пајријарх* у смислу *Њ. Св. Пајријарх*, *Паја* у смислу *Свети Ошац Паја*.

Одатле се види да се за краља који влада, патријарха, папу који је у животу и који се под тим заједничким именима разумеју употребљава реч са великим словом.

Тако исто кад се по занимању наводи једно лице, тако да му заједничка именица *заменује* име, онда се та заједничка именица мора писати великим словом:

Према решењу г. Минисјра просвете, према наређењу г. Прейседника Министарског савешта, по одлуци г. Начелника и сл. Према захтеву г. Вршиоца дужности начелника Министарсјва просвете; г. Прейседник Првосјейеног суда за варош Београд итд.

21. — Почетак се свакога стиха обично пише великим словом; али се могу велика слова и у стиху стављати тамо где би се стављала у прози.

*Мили Боже, чуда великога,
Кад се слеже на Косову војска,
У тој војсци девет Југовића
И десет стотина Југе Богдане.*

Или:

*Чево равно, гнијездо јуначко,
а криво људско разбојиште,
много ли си војске зајамило,
много ли си мајке ојадило!*

III

Подела речи на слоге

22. — Када су речи састављене од самогласника које раставља само по један сугласник, онда самогласник са сугласником који му претходи чини један слог.

ло-џа-џа
Ка-ме-ни-ца

Али ако пред самогласником нема никаквог гласа или је пред њим самогласник, онда сам самогласник чини слог.

о-си-ца
же-џе-о-ца
о-и-ви-чи-џи
се-о-ба

23. — У почетку речи сви сугласници са потоњим самогласником чине слог, исто тако као што и сви сугласници на крају речи припадају последњем слогу.

сџра-хо-џа
бла-госџ
власџ

24. — Група сугласника образује слог у средини речи са потоњим самогласником у ова два случаја:

а) Када је први сугласник групе *с*, *ш*, *з* или *ж*, а други — ма који сугласник нашег језика:

ла-сџа ри-зни-ца џра-жње-ње
ве-шџо ла-сно слу-жба
зви-жда-џи ли-шџе не-за-ја-жљив
ма-зга го-зба гро-жђе

*го-сѣо-ђа да-сци ѡа-жња
ко-ска мо-ждан ѡо-ве-смо*

25. б) Када је други сугласник *л, њ, р, в, и ј*, а први ма који сугласник нашег језика; али ипак први сугласник у тим групама не може бити ниједан од поменутих пет сугласника који су на другом месту у групи:

*све-ѡлосѡ
ѡа-жљив
сма-ѡра-ѡи
сва-ка-кво
о-ру-жје
ми-шји*

Међутим ако је на првом месту у групи сугласничкој *л, љ, р, в* или *ј*, а на другом — опет један од тих сугласника, онда један од сугласника групе припада слогу који му претходи, а други потоњем слогу:

*хал-ва
мар-ва
бор-је
ор-ла
слав-ље
хај-вар*

Па ипак, и од овог општег ограничења треба одвојити речи у којима је иза сугласника *в* и *р* слог *је* од „јата“; у њима *вје* или *рје* чини један слог: *ко-рјен-чић*, *го-рје-ѡи*, *ѡо-вје-смо* и сл. у јужном изговору (исп. *корен-чић* и сл. у источном).

26. — Сви се остали сугласници у групама раздвајају, тако да један припада једном слогу други — другом:

*ми-шо-лов-ка Пај-си-је свад-ба
кор-ѡа кај-си-ја воћ-ка
ба-кал-ка ов-са куѡ-њак
хуњ-ка-ѡи бум-бар слам-ка
зам-ка ваљ-ка квоч-ка
Плев-на лей-ѡи
диг-ну-ѡи вик-ну-ѡи Вук-ман
ѡред-њи ѡој-нем над-мем и сл.*

27. — Ако у групама сугласничким има више од два сугласника, те ће се групе раздвојити опет према правилима изнесеним у т. 24 — 26.

грам-жљив (м и ж се растављају, ж и љ
иду заједно)
дру-шиџво (ш и в иду заједно, а
такође ш и џ иду заједно)
џо-бра-џим-сџво
о-шиџро, је-згра
роџ-ква, људ-ски

28. — Када су речи сложене од више делова, делови у почетку речи који се осећају као засебне речи или делови речи са засебним значењем — одвајају се без обзира на горња правила.

нај-о-да-ни-ји
раз-о-бру-чен
из-ла-га-џи
о-без-бе-ди-џи
рас-џе-ра-џи
од-у-ла-ри-џи
над-ја-ча-џи
над-жи-ве-џи

Када се сугласник предметка, по гласовним особинама нашег језика, губи пред почетним сугласником речи којој се додаје, онда се речи деле по општим правилима (т. 22 — 26).

и-су-ши-џи (од *из-сушиџи*)
и-ше-џа-џи (од *из-шеџаџи*)
и-же-ни-џи се (од *из-жениџи*)
о-џе-ра-џи (од *од-џераџи*)

По себи се разуме, кад се неки овакав део речи не осећа више као засебан део речи или као део речи са засебним значењем, онда се реч у којој је такав саставни део дели по општим правилима:

о-џе-џи (*оџ* се не осећа као предметак)
ра-зум (*раз* нема више свога самосталног значења у овом случају)

ва-сѣи-ѡа-ѡи (предметак *вас* позајмљен је овде из руског језика и не осећа се код нас као засебан део) итд.

У овом случају треба свако да се руководи својим језичким осећањем значења тих делова, и тада ни један ни други начин неће дати рђаву поделу.

29. — Према свему изнесеном јасно је да групе сугласничке у почетку речи *ѡо неѡѡходносѣи* вреде као прости сугласници. Али они не могу бити ни у ком случају *мерило* за начин дељења слогова у *средини* речи:

ѡѡѡ-ѡа, али *лоѡ-ѡа*

где-ко-ѡи, али *ниг-де*

ѡка-ѡа, али *мач-ка*

ѡше-ни-ѡа, али *леѡ-ше* итд.

Одавде се види да не вреди правило које се досада често давало за одређивање границе слога, а које се оснивало на томе да сугласници *који могу* стајати у почетку речи показују које сугласнике и у средини речи не треба раздвајати при дељењу речи у слокове.

IV

Одвојено и састављено писање речи

30. — За речи које би се могле писати одвојено и састављено вреде ова два правила:

а) *Када две или више речи у вези добију сасвим друго значење него што га имају као засебне речи, онда се оне пишу заједно.*

Сувише је низбрдо (стрмо) — мора се писати заједно; ја идем низ велико и неравно брдо — мора се писати растављено, јер ту и „низ“ и „брдо“ чувају своја засебна значења; али када се низбрдо употреби у значењу наниже, а узбрдо у значењу навише, тада се, наравно, ове речи пишу заједно: ја идем низбрдо, а он — узбрдо.

Ја идем напоље („изван куће“); али: ја ћу изаћи не на њиву, већ на поље („на“ и „поље“ — свака реч има своје право значење).

Прасе се уочи Божића не гоји; али: погледај ме право у очи итд.

б) *Када се део сложене речи не употребљава самостално, онда се он не може одвојено писати.*

На пр. нашиће (срца) — шће не постоји као засебна реч; навлаш, овлаш — влаш не постоји као засебна реч; оданле, одакле и сл. — анле или нле, акле или кле не постоје као самосталне речи; измалена, израна — не могу се употребити раздвојено, јер се малена или рана не употребљава засебно са истим значењем; одмах и сл. гласило би од маха (и, наравно, имало би друкчије значење) кад би претстављало две засебне речи итд.

Ова два правила могу имати вредности свако понаособ, али се најчешће комбинују у истим речима, тј. врло често речи у вези имају не само друго значење него изван ње, већ имају и друкчији облик у вези неголи изван ње, тј. изван сложене речи као самосталне се речи не употребљавају.

31. — Показаћу примену ових правила при везивању различних засебних речи у сложене речи.

А. Предлози

Предлог и *ћредлог* сливају се у *нови ћредлог*, са новим значењем; зато се морају писати заједно:

изврх, уврх, између, зарад, украј, усред, насред, насћрам, накрај, насуйроћ итд.

По себи се разуме да се онда када други део ових предлога значи именицу, када, дакле, имамо правилан однос предлога и именице, делови морају одвојено писати: *сео је на крај греде, ударио је у врх дрвеша, на дну дна, у врх врха, на крај краја*.

Одвојено се морају писати предлози и онда када се не односе једни на друге непосредно, већ се један предлог односи на цео израз који се отпочиње другим предлогом: *„газили су блашо до испод колена — овде се „ло“ односи на „испод колена“, а не на само „испод“*.

Б. Прилози и предлози

32. — *Предлог* и *именица* када значе *ћрилог* или *ћредлог* пишу се заједно (то значи да у тој вези или предлог или именица или оба дела нису задржала своје основно значење):

налик (слично), *осћраг* (иза), *ћоћућ* (слично), *снеруке* (незгодно), *узгора, узгор* (навише), *навек* (стално), *увек* (стално), *умах, одмах* (сместа), *ујућру* (рано), *удно* (сасвим ниско), *увис* (високо), *увече* (када се смркне), *наћамеш, сућра, сућрадан* (дан доцније), *уочи* (дан раније), *наћоље* (изван куће), *наћраг* (назад), *обдан* (дању), *обноћ* (ноћу), *наочиглед* (очигледно, јавно), *додуше* („истина“ у прилошком значењу) итд.

Чим се у овим изразима предлог и именица употребе у своме правом значењу, онда се они пишу растављено: на пр. *да се успењемо уз (ово) брдо, шо му је у очи рекао* (наравно, овде је сам израз метафорски), *њему је сшало и до шела и до душе и сл.*

33. — Предлог и *йридев*, заменица или број када чине *йрлог* пишу се заједно (јер ту ни предлог ни друга реч не чувају своје засебно значење):

йогошову, *измала*, *зарана*, *измалена*, *издавна*, *уједно*, *ушроје*, *увелике*, *заиста*, *залуду*, *истиха*, *йошшо* (колико), *зайшо*, *зайшим* (доцније), *зашшо*, *рашша*, *сасвим* (потпуно), *засе* (засебно), *найосе* (одвојено), *найремасе* итд.

По себи се разуме, када у сличним изразима делови имају своје засебно, самостално значење, пишу се одвојено: *за шим је човеком пошшо*, *сваки узима за се (= себе)* и сл.

Тако је исто разумљиво да се предлози и заменице свугде где има свака од тих речи своје самостално значење морају писати одвојено: *уза њ*, *по њ*, *у њ*, *у њга* и сл.

34. — Предлози и *йрилози* кад чине сложене *йрилоге* који имају своје нарочито значење пишу се заједно (јер у њима предлози губе своје самостално значење):

унашраге (натрашке), *йоваздан* (стално, увек), *занавек* (стално), *заувек* (стално), *ушаман* (уједначено), *наоколо* (кружно, околно), *унушра*, *изнушра* (у унутрашњости), *унаоколо*, *изокола*, *одјако*, *одвише*, *йоближе*, *йоиздаље* (из мало веће даљине), *йониже* (мало ниже), *йозадуго* (прилично дуго), *йомало* (прилично мало), *йонајвише* (готово највише), *йодобро* (прилично), *наглухо* (наглуво), *накриво* (прилично криво), *уойшше* (генерално), *найразно* (бесциљно), *одавно*, *-а*, *ошскора*, *-о*, *надалеко*, *надесно*, *налево*, *наједнако*, *наново*, *наопако*, *насухо* (насуво), *насамо*, *ушраво*, *ушриво*, *удуго*, *укруино*, *умало*, *умного*, *зацело*, *задуго*, *заиста*, *наскоро*, *изнајйре* итд.

ошкад, *ошкуд*, *ошкако*, *ошйре*, *ошсад*, *уолико*, *ушолоко*, *ошскуда*, *ошсада*, *исйрека*, *дошсада*, *заонда*, *засад* итд.

Нема сумње да предлози уносе у све ове прилоге извесну промену значења, али је тако исто несумњиво да у новим прилозима предлози немају своје право значење, па и прилози добивају извесну промену смисла. Ако на пр. „*шада*“ значи „у то време“, „*ошада*“

значи „од тог времена“ и тако увек; *лево* и *налево*, *десно* и *надесно* и сл. значе исто.

Предлог се може писати одвојено од ових прилога само онда када се хоће нарочито да нагласи самостално значење прилога као засебног израза и однос предлога према њему као према засебном појму: *од тада до данас он није дошао*.

В. Свезице

35. — Свезица *да* када у вези са глаголским облицима чини прилошки израз не одваја се од њих (ту и глагол и свезица губе своје самостално значење): *можда* (могуће је), *ваљда*, *ваљда* (вероватно).

Она се пише и онда заједно када је један део израза изгубио самосталну употребу или самостално значење: *јремда*, *канда*, *еда*.

Иначе се пише одвојено (тј. онда када сваки део сложене свезице има своју засебну употребу и засебно значење); на пр. *ма да*.

36. — Свезица *и* пише се састављено са прилозима, свезицама и заменицама када у вези са њима губи своје самостално значење:

иоле, *ијџа*, *иако* (у знач. *ма да*), *ишџа*, *ико*, *игда*, *икад*, *икакав*, *икако*, *икоји*, *иколико* и сл.

По себи се разуме да овакве случајеве треба одвајати од оних у којима свезица *и* чува своје основно значење и пише се, према томе, одвојено. Исп. *ако му ишџа треба, нека ми јави* — и: *и ишџо му треба, нека рече*; *ако ико зна, знаће он* — и: *и ко зна, нека рече*; *иако се не учи најбоље, прећи ће у старији разред* — и: *и ако се не буде добро учио, не може продужиши учење* и сл.

37. — Свезица *ма* пише се одвојено:

ма да је ијџа боље, ма ко да је дошао, ма Пејџар, ма Сима; ма колико ме шџерао, ја га не могу послушаџи; *ма како, ма ишџа он рекао* и сл.

Г. Речце

38. — Докле чувају своје самостално значење, пишу се одвојено.

39. — Речца *год* када има уз релативне заменице и прилоге *неограничено* значење и задржава на себи акценат — пише се одвојено:

кад гдд *шшо* учини, *погреши*; где гдд сам се макнуо, срео сам га; какав гдд био, добро ће доћи; колико сам му гдд *пуша* говорио; докле је гдд могао; ко гдд био; *шшо* гдд рекао итд.

Овамо долази и гдд којим се појачава значење речи којој се додаје: *као гдд и он*.

Кад гдд даје релативним заменицама и прилозима *неодређено* значење, оно губи и своје основно значење и своју акценатску самосталност; тада се пише састављено: *кадгод је и он нешшо вредео* (=некад); *по гдггод је и он имао право* (=негде, тј. у нечему), *кодгод* (=неко), *шшдгод* (=нешто) итд.

У овом се случају *год* не раставља глаголском или заменичком енклитиком од речи са којом чини целину. На пр. *Кад је год он био, било је весело*, али: *Кадгод је и он могао погодити*.

40. — Речца *ли* пише се такође одвојено докле чува своје самостално упитно значење:

видиш ли; знаш ли; ако ли дође; еда ли ће моћи шшогод учинити и сл.

Међутим у *шшли, неголи, камоли, али* и *или* — *ли* је изгубило своје самостално значење, и зато се не одваја засебно.

41. — Речца *не* када се употребљава уз именице, придеве или глаголе и чини са њима један израз, *губи значење самосталног одрицања шших речи* и зато се не пише одвојено:

нељуди, нечовек, нејријашељ, немно, недалеко, недавно, нехришћански, неваљао, недосишши, нестишши, занемоћи, пренемагаши се и сл.

У свима овим изразима немамо обично одрицање речи уз које не стоји, већ ново значење: *нељуди* значи *рђави људи*, а не „не људи“ и сл. Зато када се какав појам само одриче, *не* се мора засебно писати: *они су не људи, већ зверови*. — *Које је хвала не од људи, него од Бога*. — *Не могу, не видим* и сл.

Сви се глаголски трпни придеви пишу састављено са речцом *не*: *несечен, небран, нейисан, нейран, небројен, невиђен, неискићен, нейресен* и сл.; али и овде када би се хтелo истаћи само одрицање извесног појма, „*не*“ би се морало писати одвојено, наравно, уколико се не би употребио какав други начин за непосредно одрицање.

У *немој, немојмо, немојше*; затим у *немам, немаш, нема, немаши, немао* и у свима осталим њиховим облицима; и, најзад, у *нећу, нећеш, неће, нећемо, нећеште, неће*, — *не* се никад не пише одвојено, јер *мој* у овом значењу не постоји као засебна реч, *мам* — тако исто засебно не постоји, а у *нећу* имамо сливање израза *не (х)оћу*, тако да се не може поделити на „*не*“ и „*ћу*“.

У *неко, неколико, негде, негда, некако* и свима сличним *неодређеним* заменицама *не* се никада не одваја, јер ту „*не*“ и није одрична речца.

42. Речце *ни* и *не* у вези и са другим речима када не значе просто одрицање тих речи, већ са њима дају заједничко значење — не могу се од њих одвајати: *нимало, ништа, нико, никакав, никоји, нигде, никако, ниједан* итд.

Када се уз овакве речи употребљавају предлози, предлог се ставља као засебна реч између *ни* и *другог* дела оваквих речи који се тада одвојено пише: *ни од једнога, ни од кога, ни у чему, ни за што* итд.

Када се речцом *ни* истичу, обично при њеном понављању, речи у реченици, онда она задржава своје одрично значење и пише се одвојено: *дај ми ни мало ни много; ни један ни други; ни један једини* и сл.

43. — Има у нашем језику речца које су изгубиле своје самостално значење; зато се увек пишу састављено са речју којој се додају:

а) речца *зи*: *њојзи* и сл.;

б) речца *но*: *аконо, кадно, каоно, дано, којино* и сл.;

в) речца *ши*: *ниши, алиши, каоноши, каконоши* и сл.;

г) за остале речце (*ка, ке, ре, р, ј, на, н, бо* и сл.)

— то је толико јасно да многи и не претпостављају данас да су то некад биле самосталне речи: *овдека, данаске, јере, ондај, овдена, овден, јербо* и сл.;

д) речца *нај* никад се не одваја од речи пред којом стоји: *најбољи, најлеиши, највећма, најволеиши* и сл.

Д. Имена

44. — Када имена образују сложене речи добивајући нарочито значење, она већином имају наставак простих речи, тако да је јасно за свакога да их треба састављено писати: *исјичуштура, соихлебник, милодух, йоноћ, оченāш: оченāша* итд. Код њих обично и нема сумње како их треба писати. Зато ћу и изнети само неке напомене о писању понеких сложених речи ове врсте.

45. — Када две самосталне по значењу именице дођу у тако блиску везу да у *йромени* чине такву целину да им се прва реч не мења, а друга мења, онда се оне састављају везицом: *Хаџи-Осману* (дат. јд.), *Качић-Миошића* (ген., акуз. јд.), *Ченгић-агу, Краљевић-Марка, Аустро-Угарска, Будим-Пешића* и сл. Овамо долазе и сложенице начињене по турским узорима: *демир-џенџер, иван-цвети, алај-барјак* и сл.

Када се обе речи мењају, онда нема разлога стављати везицу: *Краљевићу Марку, о Михољу дне, Качића Миошића* и сл.

46. — Код придева је такође јасно да се морају писати заједно када имају заједнички наставак и претстављају један појам, тако да у њима један део одређује други: *североисточни, јужнословенски, мркожући, новосадски, српскохрватски, Чехословачка, многойошћовани* и слично.

47. — Али када у таквим речима саставни делови задржавају своје засебно значење, онда се ти делови спајају везицом: *вардарско-моравске долине* (тј. *вардарске и моравске*); *српско-шурски раји*; *француско-српски речник: црно-жућа засјава* (не *шамножућа*, већ са напредним бојама: црном и жутом).

Ђ. Заменице

48. — Када су заменице сложене, онда саставне заменице губе и своје засебно значење и свој самостални акценат. Добивају се сложене речи које треба састављено писати:

гдеко, гдекоји, свашта, штачији, штако, штакоји, штаошта, којекакав, којешта, којекако и сл.

Каткада се *које* одваја од своје речи предлогом; тада се по неопходности пише одвојено: *које о чему ми је говорио, које за какве ствари плаћено је много* и сл. Данас је већ обичније у оба случаја: *о којечему, за којекакве*.

49. — Прилошко-дистрибутивно *по* треба писати све дотле одвојено од заменица докле чува своје засебно дистрибутивно значење: *по неколико гроша дајте свакоме; по који пуш амо долазиш? по десет пуша му говорим* и сл.; *мало по мало па ћеш научиши*; али: *помало седим, помало радим, па ми тако време пролази*.

Али када *по* нема више свога дистрибутивног значења, пише се заједно са придевом или заменицом: *по-неки = неки, покашио = кашао, повелики* (прилично велики), *подобар, повећи, побољи, он понајбоље зна* (= он готово најбоље), *он ће ти дати понајвише* и сл.

50. — Оно што вреди за сложене заменице — вреди и за заменичке прилоге и прилоге уопште, јер када се добива сложени прилог, он се пише састављено чим се добије ново значење или кад његови делови изгубе своју самосталну употребу као засебне речи: *гдешто, гдегде, којекад, кашкад, кашао, дакако* и сл.

Исто тако *данданас=данас, сушрадан=сушра* и сл.

Е. Бројеви

51. — Бројеви се пишу засебно онда када у каквом сложеном броју њихови делови и по облику и по значењу чувају своју самосталност (тј. када се у онаком облику како су употребљени у сложеном броју они и самостално, са истим значењем, употребљавају):

двадесет̄ и два, двадесет̄ њет̄, њедесет̄ шри, шезде-
сет̄, двест̄а, чет̄ири ст̄ојине и сл.

самдруги, самошрећи, обадвоје (=обоје), обадва
(=оба) и сл.

двогуб, шрогуб, ст̄осшрук и сл.

јед̄ан̄иуш̄,-а, дв̄а̄иуш̄,-а, ш̄р̄ӣиуш̄, ш̄р̄ӣиуш̄а и сл.;
јед̄ар̄ед̄, дв̄ар̄ед̄, ш̄р̄ӣред̄ и сл.; али када се изговара сваки
од тих делова као засебна реч, са засебним акцентом и
засебним значењем, ваља их писати одвојено: дв̄а̄ ӣуш̄а,
ш̄рӣ ӣуш̄а, чет̄ирӣ ӣуш̄а, десет̄ ӣуш̄а итд.

Ж. Енклитичне речи

52. — Све се заменичке енклитике кад чувају своје
самостално заменичко значење пишу одвојено. Овамо иду:
ми, ш̄и, си, ме, ње, се, их, њ, га, је, ју, му, јој и сл.

Глаголске енклитике: сам, си, је, смо, ст̄е, су пишу
се увек одвојено.

Глаголске енклитике: љу, њеш, ње, њемо, њеше, ње
пишу се одвојено када су пред глаголом или иза пот-
пуног глаголског облика: ја љу радиш̄и, њећи љу, доћи љу
и сл. Када се налазе у вези са окрњеним начином нео-
дређеним (тј. без крајњег ши), пишу се заједно са њим:
радићу, њеваћемо, њлешћу, јер се ради, њева, њлеш само-
стално као неодређени начин (неодређени глаголски облик)
не употребљава.

Са истих разлога пишу се заједно: дадбудем, знад-
будем, хшедбудем, могбудем, смедбудем и сл.

3. Сложенички изрази

53. — Када се делови реченице тако скамене да
образују једну реч и по значењу и по акценту пишу се
састављено: жими, богме, дабогме, акоће (=нека) и сл.

54. — Има целих израза који су постали сложенице,
тако да се морају писати као једна реч. На пр.: уос̄та-
лом, углавном, њогош̄ову, богзна какав, њош̄то њошо,
кадикад, будзаш̄то, најослеш̄ку, ош̄ириликe итд.

55. — Али ако се делови таквих израза осећају
још непрестано као засебне речи, они се тако и пишу,

и поред тога што израз почиње добивати значење једне речи: *чији му драго, који му драго, на жалоси, на при- мер, без сумње, у сусреи, од прилике до прилике* итд.

56. — Има речи које се у нашем народу још неједнако осећају: и као сложенице и као засебне речи; онда се могу и писати двојако. Тако на пр.: поред *Бања Лука* изговара се и пише се и *Бања Лука*; у ген. јд. *Бање Лукѣ* и сл., али *Сокобања* само се тако изговара и пише. В. т. 11.

57. — Када уз *подне* стоји предлог, он се пише одвојено: *око подне, у подне, пре подне, после подне*. То бива чак и у оним случајевима када цео израз почиње добивати именичко значење: *цело пре подне, свако по подне* итд.

Прелаз „Л“ у „О“ на крају слога и на крају речи

58. — Пре више векова (крајем XIV-ог) владало је правило у великом делу нашег народа, и то у оном у којем је доцније и поникао наш књижевни језик, да сугласник *л* на крају слога или на крају речи прелази у *о*: *жаока*, *виока*, *део*, *мио*, *ѿрионуѿи* (од прилнути), *кочиѿи* (од колчити) итд. Али после тога времена то правило није било више обавезно; *л* је могло наново стајати и на крају слога и на крају речи: *бакал*, *бакалски*, *канал*, *каналски*, *корал*, *коралски* итд.

Ово поновно увлачење *л* тамо где се већ једном изменило у *о* почело се вршити и у другим речима; али ипак је *о* место *л* остало у неким положајима стално.

59. — Такво је *о* обавезно у овим случајевима:

а) у глаголском придеву прошлом на *о*: *видео*, *носио*, *могао*, *умео*, *ѿуѿовао* и сл.;

б) код наставка *оница* (лница): *ѿерионица*, *мастионица*, *радионица* итд.;

в) обично код именица у номинативу јд.: *орао*, *коѿао*, *сврдао*, *ѿосао*, *ѿредео*, *анђео*, *угао*, *жмуо*, *део*, *раздео*, *сѿо*, *ѿакао*, *мисао*, *узао*, *убао* итд.; у ретким случајевима продрло је наново *л* у ове облике: *ждрал*, *дијел* (у јужн. изговору), *мал* (имовина), *ѿал* (део) и сл.

г) код *многосложних* именица са наст. *лац* у номин. јд. и *лаца* у ген. мн. *када* *значе раднике* свугде где у промени *а* испада и где би се добио слог са *-лиц-* — треба писати *-оц-*:

жѿѿелац } *жѿѿеоца*, *жѿѿеоцу*, *жѿѿеоцем*, *жѿѿеоци-*
жѿѿелѿцѿ } *ма* и сл.

Тако је *владалац*, *ималац*, *доносилац*, *поверилац*, *држалац* итд. У разговорном језику већином се грешу у ном. јд. и ген. мн. у којима се место *л* употребљава *о*; није, дакле, правилно: *владаоц*, *владаоци* у ген. мн., већ треба *владалац*, *владалаца* и само у осталим падежима *владаоца* (ген. јд.), *владаоцу* итд.

Ако ове речи нису имена радника, онда се у њима *л* задржава и неизмењено: *кошалац* — *кошалца*, *неваљалац* — *неваљалца* итд.

60. — Код других изведених именица, код којих се успоставља веза наставака са основном речју (*крилице* према *крило*), све се чешће уноси наново *л* из основне речи:

криоце и *крилице*, *сеоце* и *селце*
штакаоце и *штакалице*, *весаоце* и *весалице*
кандиоце и *кандилце* и сл.

колац: *коца* и *колца*, *зналац*: *зналци* и, ређе, *знаоци*

столац: *стоца* и *столца*, *палац*: *палца* и сл.

анђелак: *анђелка* и сл.

ђаволство, *враголство*, *неваљалство*, *власшеоство* и *влаштелство* и сл.

конавока, али *власшеока* и *влаштелка*, *белка*, *шестокрилка*, *сопилка*, *јелка*, *Алка* и сл.

По себи се разуме, када веза основне речи са изведеном није више јасна (или када су особине једне речи пренесене на другу), тада се и даље задржава *о*, на пр.: *врашаоца*, *паоци* (у точку) и сл.

61. — Код придева са *самогласником* испред завршног некадашњег *л* стоји у већини случајева *о*; а кад је пред тим *л* непостојано *а*, обично се *л* не мења.

мио, *вр'о*, *хр'о*, *врео*, *гњио*, *зрео*, *чио*, *весео*, *дебео*, *кисео*, *ћрешио* и сл.

обал (ретко *обао*), *шојал* (ретко *шојао*) и сл.; али *нагао*: *нагла*.

62. — Код придева на *лан* у облицима у којима се непостојано *а* губи (*калан*: *кална* — *каона*), употребљава се или свугде *л* или свугде *о*.

стијалан: *стијални*, *мејјалан*: *мејјални*, *захвалан*: *захвални*, *силан*: *силни*, *насилан*: *насилни*, *околан*: *околни* и сл.

мисаон, *осион*, *смеон*, *свиони*, *стијеопа*, *сопа*, *насеони* итд.

63. — Код наставка *лски* иза самогласника имамо три могућности: или само *оски*, или само *лски* или једно и друго.

а) *сокоски* (Соко), *конавоски* (Конавли), *дуйиоски* (Дупило), *Солиоско Поље* и сл.

б) *кулски*, *бакалски*, *генералски*, *колски*, *школски*, *ајосћолски*, *соколски* (соко) и сл.

в) *сеоски* и *селски*, *власћеоски* и *власћелски*, *анђеоски* и *анђелски*, *насеоски* (ретко) и *населски* и сл.

VI

Књижевни изговори

64. — Данас су у књижевној употреби два *изговора*: *источни* и *јужни*; некада је био и трећи, *западни*, али више није.

Разлика је међу њима у томе што се у источном изговору глас који је заменио старо „ѣ“ (јат) изговара као **е**, у јужном — као **је**, ако је слог кратак, — као **ије**, ако је дуг; а у некадашњем западном — као и.

Али ово је само најопштије правило: нити источни изговор у говору и у писању има сасвим доследно *е*, нити јужни изговор има искључиву употребу поменутих двеју црта; зато се не можемо задовољити овом општом карактеристиком, већ морамо показати и сва отступања од ње.

65. — *Источни изговор*. У говору има доста замене гласа *е* гласом *и*. У књижевном језику та се замена допушта само у овим случајевима:

а) код глагола *нисам*, *ниси*, *није* итд. (место *несам*, *неси*, *неје* итд.);

б) код компаративног наставка *ији*: *старији*, *вернији*, *крујнији* итд. (место *стареји* итд.);

в) у завршенима заменичке и придевске промене: *их*, *им*, *има*, који гласе у јужном изговору: *ијех*, *ијема*, *ијем* у различним падежима (на пр. *шим*, *ших*, *шима* итд., *добрим*, *добрих*, *добрима* итд., а никако *шех*, *шема* итд.);

г) код глагола у имперфекту, тј. пређашњем несвршеном времену, у наставцима *ијах*, *ијаше*, *ијасмо* и сл.: *иљетијах*, *везијах*, *иџијаше* и сл., а не *иљешејах* итд.; али

код глаг. *биѡи* имамо увек *бејах* или *бех*, а тако исто имамо *ејах* код свих глагола који имају у основи *е* (тј. код оних који у 3 л. мн. презента имају *еју*) или који у основи и презента и неодређеног глаголског облика имају *еј*, на пр.: *умеѡи*: *умем*, *умеју* — *умејах*, *смеѡи*: *сmem*, *смеју* — *смејах*; или: *сејаѡи*: *сејем* — *сејах*; *смејаѡи* се: *смејем* се — *смејах* се итд.

66. — У засебним се речима такође каткада чује *и*: *гди*, *сикира*, *ники*, *никакав* и сл. место правилнога: *где*, *секира*, *неки*, *некакав* који су једино допуштени у књижевном језику. И, обрнуто, треба *колиба*, а не *колеба*, како се каткада чује у говору.

67. — Од глагола који имају у презенту и у неодређеном глаголском облику *е* ваља образовати 3 л. мн. на *еју*: *умеѡи*: *умем* — *умеју*, *разумеѡи*: *разумем* — *разумеју*, *смеѡи*: *сmem* — *смеју* итд. Често се чују покрајински облици који не иду у књижевни језик: *сму*, *гову*, *разуму* и сл.

68. — *Јужни изговор*. Основно је правило јужног изговора да тамо где је „ѣ“ (јат) било дуго стоји *ије*, а где је било кратко — *је*:

бѡјес—*бјеснило*, *вѡјек*—*вјечан*
мѡјех—*мјехови*, *дијѡше*—*дјѡца*

Али од тога правила има отступања у целим категоријама у којима стално, иако је слог дуг, има *је* (наравно, дуго), а не *ије*. Те су категорије:

а) генитив множ. код именица које у другим падежима имају кратко *је*:

вјѡра—*вјѡрѡ*, *бѡсједа*—*бѡсјѡдѡ*
дјѡло—*дјѡлѡ*, *нѡдјѡља*—*нѡдјѡљѡ*
мјѡра—*мјѡрѡ*, *мјѡсѡто*—*мјѡсѡтѡ* и сл.

б) Прошли глаголски прилог на *в* и *вши* од глагола који у другим облицима имају наставак за основу *је*:
разумјѡи — *разумјѡвши*, *ходѡјѡи* — *ходѡјѡвши*, *вѡдјѡи* — *вѡдјѡвши*, *ослијѡјѡи* — *ослијѡјѡвши* и сл.

69. — Оваквих отступања има и у засебним речима тамо где се напоредо са дугим слоговима у једним облицима или речима у другим истога корена налазе кратки слогови. На пр.:

вјешџица — вјешџац, сјен — сјенка, љидјевак : љидјевка, кољено : кољенце, мјериши : помјераши.

Тако исто када се *је* дуљи у речима одмила употребљеним, онда се добива такво *јѣ*, а не *ије*: *дјевџка : дјева, дјевѣр : дјеша, дјѣд : дјѣдо* и сл.

70. — Они који пишу јужним изговором треба нарочито да пазе на ову особину књижевног јужног изговора којом се он одликује од народног јужног изговора у већини крајева. У народу се изговара *ћѣраши, ћѣвџка*, често *живљѣши, шрљѣши, грмљѣши, сврбљѣши*, затим увек *љѣдѣша, њѣдра* и сл. Од свега овога књижевни је јужни изговор задржао само *љѣиѣша* и *њѣдра*, тј. оне случајеве у којима *ј* од *је* даје са *л* и *н* који му претходе — *љ* и *њ*; а у свима другим случајевима не врши се јотовање, већ се задржава старији гласовни однос: *шј, дј, вј, љј, мј* и *бј*, дакле: *шјѣраши, дјѣвџка, живјѣши, шрљјѣши, грмјѣши, сврбјѣши*; тако и: *сјѣши, ијѣдило, зјѣница* и сл., а не: *шѣши, ћѣдило* и сл.

Иако се латиницом пише *љѣрѣта, њѣдра* и сл., треба знати да се то *љј* и *њј* изговара као један умекшани глас *љ* и *њ*.

71. — Када се *је* налази иза *р*, онда се у јужном изговору *ј* губи:

*брѣјег — брѣгови
вријѣме — врѣмена
зрѣши, врѣши, шрѣба
средѣна, рѣзаши, брѣза* итд.

Али од овога отступају:

а) глаголи са двосложном и вишесложном основном на *р* који задржавају *је* у наставку за основу:

гѣрјѣши, сѣдрјѣши, окѣрјѣши итд.

б) ове засебне речи: *рјечник, рјечииш, рјечица, рјечина, рјешење, рјешавање.*

72. — Када се од глагола са предметком *пре-* (= *пре*) граде именице у којима се *ре* дуљи, оно се пише као *рије*: *преносићи*: *пријенос*, *преводићи*: *пријевод* и сл.

73. — Оба заменика јата, и *је* и *ије*, испред *ј*, *о* и каткада *љ* прелазе у *и*:

хшјела: *хшйо*

лшјела: *лшйо*

дшјела: *дшо*

биљег, *биљежићи* и сл.

сшаријш, *крушњиш* (м. старшји и сл.) итд.

бшјаше, *сшјаше*, *сшјш*, *разшмиш* (м. *бшјаше* и сл.)

нишсам: *нише* и сл. (м. *ншсам*: *ншје*)

Али поред овог правила имамо *ио* и *јео*, *врео* (придев) и *врио* (глагол).

У народном се говору то претварање врши и испред *ђ* (*сшђеши*, *пршдшвиђеши* и сл.); али у књижевном изговору у тим случајевима имамо *дј* пред којим се претварање не врши (*сшдшјеши*).

74. — Код придева и заменица јужни народни говор зна за двојаке завршетке: *ијем—им*, *ијех—их*, *ијема—има*, али у књижевном језику ваља употребљавати само краће завршетке — *им*, *их*, *има*:

жуштим, *жуших*, *жушима*; *шшм*, *шших*, *шшма* и сл.

75. — Речца *гош*, *гоше* (која гласи у источном изговору *год*, *годе*) употребљава се у јужном изговору у облику *гош*, *гоше*.

76. — Имена лична и имена места у којима се налазило „ш“ (јат) пишу се онако како се тај глас изговара у крају у којем су она поникла: *Београд*, *Плевља*, *Ливно*, *Сшлий*, *Биоград* (далматински), *Зшеница*, *Сшеница* и сл.

Али је ипак ушло у обичај да се пише *Ријека*, *Осијек*.

VII

Сугласник „Ј“

77. — У писању звука *ј* има највише неједнакости код различних писаца. Ми ћемо их овде узети редом.

78. — У речима изведеним од речи са основом на *иј* када то *иј* дође пред сугласник, — *ј* се не пише: *убијаићи*: *убица*, *убисиво*; *Шумадија*: *Шумадинац*; *Илија*: *илински* и сл.; али када су придеви изведени наставком *ски*, допуштају се, према утврђеном обичају, два начина: без сугласника *ј* и са тим сугласником.

шумадиски, *шеразиски*, *србиски*, *византиски*, *теориски*, *аустриски*, *авлиски* итд.; али и: *шумадијски*, *шеразијски*, *србијски* итд.

79. — Када имамо изведене речи од *шејсија*, *Илија*, *судија*, *кућија*, *кадија*, *бургија* и сл. наставцима који се почињу самогласником *и*, дакле: *шесџија*, *судијин*, *куџија*, *Илијин*, *кадијиница* и сл., *ј* се мора писати све дотле док се *-ији-* изговара као два слога; ако се изговара као један слог, дакле: *шџија*, *кадијиница* и сл., треба тако и писати. Само писању *ија*, *ијн* и сл. — нема места у књижевном језику.

Ово вреди у потпуности и за презимена. Може се писати — као што се уосталом већином и пише — *Илић*, *Терзић*, *Појадић* и сл. (исп. *Илија*, *шеразија*, *појадија*) или *Илијић*, *Терзијић*, *Појадијић*, ако се завршно *ијић* изговара у два слога (што бива ређе); али никаква разлога нема писати *Илијћ*, *Терзијћ* и сл.

80. — Ово вреди и за друге случајеве, тако да се може утврдити правило: када се од речи којих основа

има сугласник *j* образују изведене речи наставцима који се почињу самогласником *и*, то се *j* задржава: *Браја—Брајићи, јаја—јајићи, Каја—Кајица, Раја—Рајић, Рајица, Радоје—Радојица, издаја—издајица, њераја—њерајица, чароје—чаројица* и сл. У *белајица, држајица, међајица* и сл. имамо готов наставак *ајица*; тако исто у *сињајив, жуљајив* и сл. имамо готов наставак *ајив*.

Од основе *сјај*- изведено је *ошсјајивам, ошсјајујем, ошсјајивати*; од *раскујем*: покр. *раскујивати, -јивам* (али је обичније по другом начину грађења *раскивам*).

У свима се овим речима *j* изговара као врло *слаб* глас, којег каткада у изговору и сасвим нестаје; али га ваља у писању и даље задржати, јер је особина нашег правописа да овакво *j* и у другим случајевима задржава (исп. *мој: мојих, мојега, Марија: Маријом, Италија: Италији* и сл.).

81. — У вези је са овим и писање *j* у речима изведеним наставком *исаши* од именица са завршним *j*: *калај—калајисаши, шелеј* (варак) — *шелејисаши, белај—белајисаши* и сл.; према овоме пише се и: *ограјисаши, саплајисаши* и сл.

82. — Присвојни придеви на *ји* имају двојак облике према двојак изговору: *Божји, човечији, вражји, гушчији, вучји* итд. у свима родовима и падежима и: *Божији, човечији, вражији, гушчији, вучји* и сл. такође у свима родовима и падежима.

Заменице на *ји* имају само наст. *ији*: *чији, нечији, свачији* итд. У ном. м. р. употребљава се и *чй, нёчй* и сл., али ни тај облик, нити облик само са *иј*, дакле, *чиј, свачиј* и сл. не иду у књижевни језик.

83. — Треба писати, према утврђеном обичају, у заповедном начину од једносложних основа на *и* на крају *j* у јд. и *јмо, јше* у мн.: *иј, ијше, биј, бијмо, миј, мијше* и сл.

84. — Такво *j*, тј. *j* на крају речи треба писати у туђим речима где се тим наставком завршује основа која служи као номинатив једнине: *гениј, кришериј* и сл.

85. — Сугласник *ј* у нашем језику не може стајати иза *ђ, њ, љ* и *њ*. Отуда од *ноћ* — *ноћу*, *чађ* — *чађу*, *обишељ* — *обишељу* (инстр. јд.), *помоћ* — *помоћу*.

Према томе ваља писати *покуће*, *имуће*, *пуномоће* и сл. (а не *покућје*, *пуномоћје* и сл.).

86. — Када се [иза сугласника *и* и находе различни вокали (*о, а, у, е*), ваља разликовати два случаја: када се иза *и* наводи *о*, између њих се не пише *ј*, а ако се иза *и* находе други вокали (*в, а, е*), *ј* се пише: *прионуши*, *поле*, *водио*, *носио*, *диоба*, *дио* у јуж. изгов. итд., али: *пијук*, *фијук*, *специјални*, *шалијански* итд.

Када се у нашим или туђим речима *и* наводи иза вокала *а, о, у, е*, а његово писање не потпада под правило у т. 80,81, онда се међу тим самогласницима и самогласником *и* не пише *ј*: *сеисана*, *сеиз*, *чаир*, *шаин*, *шаин* (соко), *шеишан* (ђаво), *каиш*, *каил*, *каик*, *Исаија*, *ћаија*, *ћаиџија*, *даире*, *даица* итд.; исп. *овичиши*, *поиграши* и сл.

87. — У туђим речима са почетним *е* сугласник се *ј* различно стављао. У ранијим временима пред таквим *е* различног порекла развијало се *ј*, на пр.: *јеванђеље*, *јерес*, *јевшин*, *Јеврејин*, *Јерина*, *Јевдокија* и сл.; али доцније такво *ј* није било увек обавезно, те поред изворног *есиан* имамо и *јесиан*, поред изворног *ексер* и *јексер* итд. Најзад, за неке су се речи утврдили облици са *е* у књижевном језику (*Европа*, *епископ* и сл.); нове позајмице такође чувају тај глас не добивајући испред њега *ј*.

Одавде је јасно да се *ј* у почетку речи пише само онде где се општим изговором оправдава: *Јерина*, *јерес*, *Јелена*, *Јеврејин* итд.; када се *ј* у употреби колеба или у већине народа не изговара, оно се не пише: *Европа*, *есиан*, *ексер* и сл. (в. речник).

VIII

Употреба „Ч“ и „Ђ“, „Ђ“ и „Џ“

88. — За оне који не изговарају добро гласове *ч* и *ћ*, *џ* и *ђ* и зато их не разликују у писању — тешко је дати потпуно поуздана правила по којима би могли знати: када који глас ваља писати. Јер има случајева када се ти гласови употребљавају у речима самостално, без везе са облицима који би имали друге гласове по којима би се однос гласова *ч* и *ћ*, *џ* и *ђ* према другим гласовима могао одредити. На пр. реч *чаша* има у почетку *ч*, и то треба научити. Али ипак има доста случајева када се горњи гласови налазе у истим коренима или основама са гласовима *к*, *ц*, *џ* или *д*, који се добро изговарају и који нам, до извесне мере, могу показати који од поменута четири гласа ваља употребити. Ја ћу те случајеве прегледати, не би ли се тако, бар донекле, олакшало правилно писање горњих сугласника.

89. — Као што је речено, за велики број речи треба научити да се у њима употребљава *ч*, а не *ћ*. Такве су:

чаша, чачкаџи, бич, бечиџи се, Беч, чоха, члан, чир, чилеџи, чича, чибук, чежња, чеџка, чеџири, бачва, рачве, чело, креч, кичма, кечига, Мачва, мач, јечам, џечурка, џочеџи, прича, вучија, чији, чистџиџи, чиниџи, вече, кључ, гњечиџи итд.

Ту може само навика и вежбање дати могућности да се савладају све тешкоће.

90. — Има такође извесних наставака, везаних за одређено значење, који имају *ч*:

а) ач: грејач, гађач, жарач, заштирач, засипач, запушач, сайињач, заклањач, вешач, викач, везач, вешлач, вребач, шайшац, кољач итд.

б) ача: дрљача, дренавача, маслењача, грабуњача, глоговача, зорњача, вешрењача, вејача, вечерњача, сухача итд.

в) ич: брџич, врџич-поврџич (биљка), Девич (име манасти.), јаџич, Раџич (име) и сл.; исп. туђер порекла ћерџич итд.

Сем ових обичних наставака има их и још необичнијих и ређих са сугласником ч: оч (вркоч, Мироч и др.), оча (главача), еч (Голеч и сл.) и др.; али су они у усањеним речима.

91. — Велики је број речи које у основној или сродној по корену речи имају к или ц, а у изведеној речи имају ч. Ту треба разликовати два случаја: прво, када се то врши код сугласника основе пред наставцима за образовање речи и, друго, пред наставцима за облике.

92. — Ч према к и ц имају:

а) присвојни придеви на ји (или ији) који се граде од именица са сугласником к и ц у основи, и именице изведене на је од именица са к или ц у основи:

сврака — сврачји; зец — зечји; вук — вучји, грлица — грличји; сумрак — сумрачје, облик — обличје и сл.

б) изведене речи наставком који се почиње самогласником и (иш, ишше, ица, ик итд.) од речи које имају у основи к или ц:

век — вечиш, разлика — различиш, нарок — нарочиш и сл.; ушок — ушочишше, рок — рочишше, пшеница — пшеничишше и сл.; вереница — вереничин, краљица — краљичин и сл. (к или ц се овде често чувају без промене: мајкин поред мајчин, секин, ћеркин, брацин и сл.); велик — величина, вук — вучина, Шарач — Шарчина, шаљивац — шаљивчина и сл.; облак — облачић, вук — вучић, ушшишак — ушшишчић

и сл.; *зец*—*зечић*, *венац*—*венчић*, *месец*—*месечић* и сл.; *деверица*—*деверичић*, *шурачић* и сл.; *замка*—*замчица*, *вук*—*вучица*, *шкољка*—*шкољчица*, *шака*—*шачица* итд.; *Аница*—*Аниччица*, *јаребица*—*јаребичица*, *жлица*—*жличчица*, *деца*—*дечица* и сл.; *сведок*—*сведочићи*, *горак*—*загорчићи*, *урок*—*урочићи*, *шросџрук*—*ушросџручићи*; *вучем*, *вуку* (3 мн.)—*увлачићи*, *знак*—*значићи* и сл.

в) изведене речи наставком који се отпочиње самогласником *е* од речи које имају у основи сугласник *к* и *ц*:

Грк—*Грче*, *варошанка*—*варошанче*, *грађанка*—*грађанче*, *Шокац*—*Шокче* и сл., затим: *голујче*, *живинче*, *аковче*, *свинче* и сл.

сунце—*сунчев*, *свештац*—*свечев* (све(т)чев), *свирац*—*свирчев*, *месец*—*месечев* и сл.

зец—*зечевина*, *џрасац*—*џрашчевина*, *вуку* (3 мн.)—*вучење*; *џеку*—*џечење* и сл.

г) изведене речи наставком који се отпочиње непостојаним *а* од речи које имају у основи сугласнике *к* и *ц*:

језик—*језичац*, *-чица*, *свештац*—*свештачац*, *-чица*, *градац*—*градачац*, *-ачица* и сл.

узак—*узачак*, *-чка*, па према њему и сличним: *великачак*, *-ачка*, *дугачак*, *-ачка* и сл.

коњичак, *-чка* (од коњиц), *маслачак*, *-чка*, *џламечак*, *-чка*, *сумрачак*, *-чка*, *сврчак*, *-чка* и сл.

узрок—*узрочан*, *-чна*, *век*—*вечан*, *-чна*, *зрак*—*зрачан*, *-чна*, *језик*—*језичан*, *-чна*, *јунак*—*јуначан*, *-чна* и сл.

д) изведене речи наставком који се отпочиње самогласником *а* од речи које имају у основи сугласнике *к* и *ц*:

граница—*граничаст*, *галица*—*галичаст*, *модричак*—*модричак* и сл.

грознаца—*грозначав*, *џадавица*—*џадавичав*, *главница*—*главничав*, *гагрничав*, *величав*, *варничав* и сл.

корак—*корачај*, *знак*—*значај*, *-јан*, *-јна*, *обичај* (обикнути), *завичај* и сл.

Шабаци, ѿца—Шайчанин, свештац—свечан, -аносић, -аник, сунце—сунчаник, венчаница и сл.

(димник), димњак—димничар, димњачар, месеца—месечарка, граница—граничар, шамница—шамничар, свештац—свечар; исп. и ѿшок—ѿшочара и сл. шрк—шрчаши, јек—јечаши, венац—венчаши, велик—величашаи, сунце—сунчаши се и сл.

ђ) изведене речи наставцима који се отпочињу са-могласником у од речи које имају у основи сугласнике *к* или *ц*:

деца—дечурлија, девојка—девојчура, влак—влачуга и сл.

Ово вреди, наравно, и за случајеве када је овако (тј. непостојано) *а* или глас од којег је оно постајало испадао: *сшарачки—сшарац* (од *сшарачски*, а ту је између *ч* и *с* био стари полугласник који је у отвореном слогу испао), *суднички—судница, шајнички—шајник, шамнички—шамница, шијачки—шијак, шокачки—шокац* итд.; *шачка* (исп. *шакнуши*), *месечни—месеца, урочки—урок* и сл. Оваквих примера има на хиљаде.

93. — У *промени* именица и глагола када се сугласници њихових основа *к* и *ц* налазе пред самогласником *е* и мењају, они се увек мењају у *ч*:

јуначе, месече, сшарче вок. једн.; *јарчеви, сшричеви* и сл. ном. мн.; *печем печеш* и сл. према *пеку, јаучем, јаучеш* и сл. према *јаукаши; пече, кличе* и сл. према *пекох, кликох* и др.; *печен, шучен, речен* и сл. према *пеку, шуку, реку* (3 мн. презента).

Овамо иду и облици глагола са *к* у основи који га мењају у основи презента: *илакаши—илачем, илачу, илачући, илачи, илачише* и сл.; тако исто и облици имперфекта на *а* од глаголске основе на *к* када се то *к* у имперфекту мења: *шечах, печах* и сл.

94. — Када пред *ч* дође, било у почетку било у средини речи, *с* или *з* (исп. *шчепаши, рашчешлаши, косац: кошче, возац: вошче* и сл.), оно прелази увек у *ш*.

Када *ск* стоји испред оних гласова пред којима се *к* мења у *ч*, оно гласи или *шӣ* или *ич̄* (исп. *иска̄шӣ* — *ишӣшем*, *даска* — *дашчица*).

95. — Глас *ћ* стоји према *ӣ* у сродним речима. Али и овде има доста речи и српскога и туђег порекла у којима је *ћ* без везе или без осетне везе са сугл. *ӣ* других речи и за које се, према томе, не могу дати никаква нарочита правила која би помогла да се *ћ* правилно употребљава; вежбањем треба научити где га треба стављати.

На пр. *лећа* (сочиво), *лоћика*, *кућа*, *кћи*, *каћун* (биљка), *измећар* (слуга), *зулумћар*, *веће*, *већ*, *већи*, *врећа*, *срећа*, *шећер*, *џлећа*, *наћве*, *нећак*, *дућан*, *ћалов*, *ћебе*, *ћелав*, *мећава*, *маћеха*, *ћух*, *броћ*, *ћошак* итд. Овамо би се могле убројити и речи: *џећ*, *моћ* и сл.

Има и наставака у којима се увек наводи *ћ*, а код којих такође обично нема напоредних образовања са *ӣ*. Поред *грубоћа*, *густоћа*, *глухоћа*, *числоћа* и сл. према којима имамо и *лејоћа*, *доброћа*, *числоћа* и сл., има и наставака према којима нема потребних наставака са сугласником *ӣ*, тако да за њих треба упамтити да се пишу са *ћ*:

- а) *ић*: *грошић*, *џилићи*, *џолић*, *градић*, *господичић*, *ждрейчић*, *вејрић*, *вршчић* и сл.
- б) *аћ*: *зелембаћ*, *гунџураћ* (коњска болест), *кораћ* (чекић), *глухаћ* (човек) и сл.
- в) *ући*, *ећи* у прилогу сад. и код придева и прилога који су од њих постали: *жмурећи*, *џузећи*, *носећ*, *држећ* (човек), *врућ*, *могућ*, *будући* и сл.
- г) *аћи*, *ићи* код придева: *домаћи*, *сјајаћи*, *обуваћи*, *шиваћи* и сл.; *џлешићи* и сл.

96. — Ипак је највећи број речи са *ћ* према којима се налазе речи истога корена или исте основе са сугласником *ӣ*. Овамо долазе:

- а) *свеӣ-лосӣ*, *свеӣлӣшӣ*: *свећа*, *џлаӣ-ӣшӣ*: *џлаћа*, *браӣ*: *браћа*, *џӣӣ-аӣӣ*: *џӣћа*, *шеӣ-аӣӣ*: *шећа* и сл.
- б) *џруӣ*: *џруће*, *цвеӣ*: *цвеће*, *саӣ*: *саће*, *врӣӣ*: *џоврће*, *леӣо*: *џролеће*, *чокоӣ*: *чокоће* и сл. Овамо иду

- и именице које имају *ће* од глаголског трпног придева на *ӣ* и завршетак *је* (каткада се тај придев од њихове основе не образује): *добиће, жиће, биће, злиће; венуће, свануће, имаће* и сл.
- в) *јагње, јагњеш-а: јагњећи, јаре, јареш-а: јарећи, њсејо: њсећи, магарећи, ждребећи (ждребећак), свињећи* (са готовим наст. *ећи*) и сл.
- г) *Добројша: Доброћанин, Банајш: Банаћанин, Зејша: Зећанин* и сл.
- д) *круш̄: крући, љуш̄: љући, гуш̄: гушћи, чест̄: чешћи, њлишак: њлићи, жуш̄: жући (жућак, жућаница); исп. и злашан: злаћан, сишан: сићан, сићушан* и сл.
- ђ) код имен. женског рода са *ӣ* и *с̄ӣ* у номинативу једнине — у инстр. јд. има *ћу* или *шћу: смрћу, косћ: кошћу, масћ: машћу* и сл.

97. — Напоредност гласова *ӣ* и *ћ* нарочито је јасна код глагола. Ту имамо:

а) према *ӣ* у неодр. нач. *мејш̄аӣи, крејш̄аӣи, кликш̄аӣи* и др. кад се год то *ӣ* мења у презенту и прил. сад., оно се мења у *ћ*: *мећем, мећу, мећући, крећем, крећући, кликћем, кликћући* и сл.;

б) према *-ӣӣӣӣ* или *-ӣеӣӣӣ* у инфинитиву кад год има промене у имперфекту она даје *ћ*: *муш̄ӣӣӣӣ—мућах, њламш̄еӣӣӣ—њламћах, њраш̄ӣӣӣӣ—њраћах* и сл.;

в) када глаголи на *-ӣӣӣӣ* или *-ӣеӣӣӣ* имају изведене, трајне или учестане, облике на *-аӣӣӣ*, тада се *ӣ* мења у *ћ*: *осејш̄ӣӣӣ: осећаӣӣӣ, врајш̄ӣӣӣ: враћаӣӣӣ, њлаш̄ӣӣӣӣ: њлаћаӣӣӣ* и сл.; од таквих су глагола даље изведене именице: *осећај, њвраћај* и сл.;

г) када се од глагола на *-ӣӣӣӣ* граде изведени глаголи на *-иваӣӣӣ* или *-аваӣӣӣ*, они имају пред тим наставцима измењено *ӣ* у *ћ*: *ујш̄ӣӣӣӣӣ: ујћиваӣӣӣӣ, њреш̄ӣӣӣӣӣ: зајрећиваӣӣӣӣ, чис̄ӣӣӣӣӣ: њречиш̄ћаваӣӣӣӣ* и сл.;

д) трпни глаг. придев на *н* од глаг. на *-ӣӣӣӣ* и *-ӣеӣӣӣ* има увек *ћ*: *врајш̄ӣӣӣӣ: враћен, њроврш̄еӣӣӣӣ: њроврћен, зајамш̄ӣӣӣӣӣ: зајамћен* и сл.; кад се од тог глаг. придева

граде именице завршетком *је*, који са сугласником *н* даје *ње*, оне задржавају *ћ* у основи: *врћење* (*врћен*), *свећење* (*свећен*), *шћићење* (*шћићен*), *злаћење* (*злаћен*), *злойаћење*, *жућење*, *инаћење* итд.

98. — Без обзира на везу сугласника *ш* и *ћ* у речима, може се утврдити правило: свугде где у нашем језику у неодређеном начину немамо *ши* или *шћ* имамо *ћи* или *ћ*:

шећи, *рећи*, *ћећи*, *клећи*, *досећи*, *обући*, *нићи*, *напрећи*, *присећи*, *шаћи*, *врћи*, *вући*, *лећи*, *жећи* итд.

ићи, *доћи*, *обаћи*, *ошћи*, *прећи*, *прићи*, *заћи* итд.

99. — О *ће* у јужном изговору исп. т. 70.

100. — Сугласник *ђ* када стоји пред муклим сугласницима даје *ћ*: *вармеђа*: *вармећки*, *жеђ*: *жећца* и сл.

101. — У речима као *свешћеник*, *ошћи*, *ошћина* и сл. *шћ* је ушло у наш језик из црквеног језика; место тих гласова у западним крајевима нашег народа употребљава се изворније *свећеник*, *оћи* итд.

Када се испред *ћ* нађе *с* или *з*, оно прелази у *ш* (на пр. *шћурурићи се*, *шћердаћи*, *шћайићи*, *чишћење*, *ушће*, *ућројашћиваћи* и сл.).

102. — Треба обратити пажњу на речи које су по своме облику врло сличне, а које се разликују гласовима *ч* и *ћ*. Оне се обично још разликују, поред разлике у значењу, и акцентом.

На пр. *бријаћ* (на пр. сапун): *бријачница* (где се брију), *враћ* (од *враћи*): *врач* (од *враћ*), *враћич* (*повраћич*, биљка): *врачић* (дем. од *враћ*), *кљачење* (кречење): *кљачење* (од *кљачићи*), *коћење* (од *коћићи се* за мачку, кучку): *кочјење* (*кочјићи*; *укочићи* и сл.), *квач* (постајати кратак): *квачићи* (постајати краћи), *мљачење* (од *мљачићи*): *мљачење* (од *мљачићи*), *мучкаћи* (застар. ућуткивати): *мућкаћи* (трести у суду), *облучје* (на седлу):

облуће (збирн. им. обло камење), *најрчиџи се* (покрај. наљутити се): *најрџиџи* (на пр. усне), *најучиџи се* (покрај. расрдити се): *најучиџи се* (надутити се у љутњи), *џухач* („онај ко пуха“): *џухач* (*џух*), *раскучиџи* (растегнути, раздвојити): *раскучиџи* (на пр. кућу, уништити, растурити) итд.

103. — И код сугласника *џ* имамо исто што и код сугл. *ћ*. Пре свега, у великом броју наших и страних речи за сугласник *џ* треба научити где га ваља стављати. Овамо долазе речи као:

бреџа (за краву, стеона), *веџа*, *џаво*, *џакон*, *џиџи*, *џон*, *Ђура*, *ижџикаџи*, *калуџер*, *кинџуриџи се*, *лаџа*, *леџа*, *маџије*, *меџа*, *меџу*, *минџуше*, *оруџе*, *џанаџур*, *џреџе*, *Раџевина*, *рџа*, *риџ*, *смуџ* итд.

104. — У извесном броју речи *џ* стоји према *д*, тј. у речима изведеним стоји *џ*, а у речима основним или сродним са њима стоји *д*:

крадем—*краџа*, *предем*—*џреџа* и сл.; *водим*—*воџ*, *млад*—*млаџи* и сл.; *Београд*—*Београџанин*, *Арад*—*Араџанин*, *брдо*—*брџанин*, *Цариград*—*Цариграџанин* итд.; *род*, *родиџи* и сл. — *роџак* и сл.; *глад* — инстр. јд. *глаџу*; *комад*—*комаџе*, *брдо*—*џобрџе*, *грозд*—*грожџе*; *блед*—*блеџи*, *редак*—*реџи*, *грдан*—*грџи*, *сладак*—*слаџи*; исп. и: *жедан*—*жеџахан*, *сладак*—*слаџахан*, *хладан*—*хлаџан* и сл.

105. — Код глагола стоји *џ*:

а) у презенту и прил. сад. глагола у којих се основа на *д* мења: *глодаџи*—*глоџем*, *глоџуџи*;

б) у имперфекту глагола на *-деџи* или *-диџи*, а са *и* у презенту *водиџи*—*воџах*, *браздиџи*—*бражџах*, *смрдеџи*, *смрдим*—*смрџах* и сл.

в) у трајним и учестаним изведеним глаголима на *а* од основних глагола на *-диџи*: *увредиџи*—*вреџаџи*, *родиџи*—*раџаџи*, *свадиџи се*—*сваџаџи се* и сл.; исп. и изведене од њих именице, на пр.: *догаџај* према *догодиџи се*—*догаџаџи се* и сл.

г) у изведеним глаголима на *-иваџи* и *-аваџи* од основних на *диџи*: *цедиџи* — *исцеђиваџи*, *градиџи* — *дограђиваџи* и сл.;

д) у трпном глаголском придеву на *и* и изведеним од њега именицама од глаг. на *-диџи* и *-деџи* са *и* у презенту: *водиџи*, *водим*: *вођен*, *вођење*, *видеџи*, *видим*: *виђен*, *виђење* и сл.

106. — О *ђе* јужн. изговора исп. т. 70.

107. — Кад се *з* или *с* нађе испред *ђ*, оно прелази у *ж* (исп. *убражђен*, *грожђе*, *бажђење*, *бражђах* и сл.); о томе в. т. 136.

108. — У почетку речи када предметак има завршно *д*, а реч која се на њ наслања почетно *ј*, то *дј* остаје неизмењено: *надјачаџи*, *одјурџи* итд.

109. — Глас *џ* се употребљава у речима туђега порекла, а нарочито турскога. На пр. у речима:

геџа, *геџав*, *глинџав*, *гонџе* (ружин пупољак), *даиџа* (ујак), *диринџиџи* (с муком радити), *илиџа*, *јајунџе*, *крџалија*, *мерџан*, *мрнџаџи*, *наџак*, *суџук*, *фереџа*, *филџан*, *џаба*, *џак*, *џамија*, *џей*, *џилиџи* итд.

Оно се употребљава у турском завршетку *-џија* који се подједнако ставља уз српске, стране и нарочито турске основе или речи. На пр.:

вашарџија, *говорџија*, *инаџија*, *сухаџија* (млинар), *шалџија*, *шалиџија* (шаљивац), *шеширџија*, *рабаџија* и сл.

110. — У изворним речима сугласник *џ* стоји према *ч* када се *ч* нађе пред звучним сугласником: *наручиџи*, *поруџиџи* — *наруџбина*, *поруџбина*, *оџач* (исп. *оџчев* — *очев*) — *оџаџбина*, *сведочиџи* — *сведоџба*, *соџиџи* (пронаћи, проказати лупежа) — *соџбина* (награда за сок) итд.

Глас *џ* находи се у речи *веџбање*, *веџбаџи* и сл. (поред *вежбање*, *вежбаџи*), у којима је добивено од групе

ш̄ӣ (*веш̄ӣ*) са преметањем (метатезом) сугласника, тј. *ш̄ӣш̄* које даје *ч* и даље испред звучног сугласника (*веч—бање*) — *џ*.

111. — У речи *Маџар*, која претставља стару позајмицу из маџарскога, имамо поред *џ* и *ђ*, удешено на ново према маџ. *magyar*. *Мађар* је, дакле, новије, млађе и мање распрострањено. Тако имамо покрајинско *џенерал* и новије *ђенерал* (поред *генерал*); код ове речи у већој је употреби облик *ђенерал* (он је нарочито много распрострањен у војничком језику).

IX

Сугласник „Х“

112. — У великом делу нашег народа *x* се не изговара. И Вук Караџић га није писао у својим делима до 1836 г. Тада га је, нашавши га у народној употреби у југозападним крајевима (у Дубровнику, Боци Которској и источној Црној Гори), почео употребљавати, и од тога је времена тај глас постао саставни део нашег књижевног гласовног система.

113. — Глас се *x* пише на оним местима у речима где се изговара у нашем народу, и то у оним његовим говорима који знају за правилну употребу тога гласа (где му је по етимологији место). Ту употребу гласа *x* граматичари су утврдили, и њу највећи део нашег народа мора из књига или вежбањем научити.

Али иако се звук *x* пише већ готово сто година, не може се рећи да се данас свугде у нашем народу, наравно у књижевном језику, правилно употребљава. Код једних суграђана наших, по западнијим крајевима, утврдила се правилнија употреба тога звука неголи по источнијим. Зато се при утврђивању општих правила морало водити рачуна о целокупној употреби његовој. Али да не би било у томе произвољности, утврђена су могућна ограничења његове употребе.

Глас х може се употребљавати свугде где му је место према изнесеном правилу. Његова употреба може бити ограничена само у овим случајевима:

а) где се у изговору нашем месту гласа *x* јавио неки други глас: *v* или *j*;

б) где је у речима извршено сажимање самогласника и

в) у именима лица и места пише се онако како се изговара у крајевима у којима су она њоникла.

114. — Има извештан број речи у којима се место x развио сугласник v , тако да су речи са v постале сасвим обичне. За те се речи допушта и писање са v , поред правилног писања са x , али само утолико уколико се већ није у нашем књижевном језику одомаћила реч са x .

На пр. *буздован* м. *буздохан*, *груваји* м. *грухаји* (исп. *угруваји*, *згруваји*, *разгруваји*, *огруваји*, *изгруваји* итд.), *дуваји* м. *духаји* (исп. *задуваји* се, *одуваји* и сл.), *ђинђува* м. *ђинђуха*, *ђрођува* м. *ђрођуха*, *ђасђув* м. *ђасђух*, *силав* м. *силах*, *вајаји* м. *хајаји*, *заувар* м. *заухар* и др.

Али у приличном броју речи ове врсте x је продрло у књижевни језик или делимично или и потпуно: *крух* (*крув*), *муха* (*мува*), *рухо* (*руво*), *ухо* (*уво*) и др.; исп. речник.

Међу ове речи не треба убрајати оне у којима је по пореклу подједнако оправдано x и v . На пр. *зехаји* и *зеваји* (*зев*, *зевалица*, *зевнуји* и сл.), *смех* и сл. *осмеваји* се, *исмеваји* и сл.

115. — Тако се исто допушта употреба оних речи у којима се место x развило j — са сугласником j ; али, наравно, и те се речи могу употребљавати и са изворним x . На пр.:

аждаја поред *аждаха*, *дијаји* поред *дихаји* (исп. *задијаји* се и сл.), *кијаји* поред *кихаји* (исп. *кијавица*, *искијаји* и сл.), *леја* поред *леха*, *ођајаји* поред *ођахаји*, *Мијаји* поред *Михаји*, *ђроја* поред *ђроха*, *сајџија* поред *сахација*, *јендек* поред *хендек* и сл.

У другим речима ове врсте у којима је у књижевном језику x потиснуло j — ваља употребљавати облике са x :

Михаило, *задах*, *осмех*, *снаха*, *сђреха*, *ђихо*, *ђиха*, *ђих*, *чоха* и др.; исп речник.

Још се допушта двојака употреба речи, са *х* и без *х*, када се у њима извршило сажимање двају самогласника међу којима је стајао сугласник *х*, тако да место два слога са *х* имамо један слог без *х*:

ар—*ахар* (исп. *јар* „штала“), *Зарија*—*Захарија*,
мур—*мухур*, *њин*—*њихан* (исп. и *њина*—*њихна*, *њино*
—*њихно* и сл.), *сѣн*—*сахан*, *сѣш*—*сахаш*, *ѣја*—*ѣе*
хаја и сл.

116. — Код сугласничке групе *хв*, која се у народном језику изговара као *ф*, мора се у књижевном језику писати изворно *хв*: *хвалиши*, *хвала*, *захваљиваши* и сл., *хвајашши*, *хваш*, *хврљашши* (фрљити „бацити“) итд.

117. — Иако се сугласник *х* не изговара пред сугласником и у почетку речи и често се и ту у књижевном језику пропушта, он се ту мора писати.

бахнуши, *глухнуши*, *заглухнуши*, *грохнуши*,
грухнуши, *дахнуши*, *задахнуши*, *издахнуши*, *на*
дахнуши, *одахнуши*, *уздахнуши*, *духнуши* (али
дунуши без *х*), *кихнуши*, *искихнуши*, *крхнуши*,
махнуши, *замахнуши*, *омахнуши*, *размахнуши*,
прхнуши, *сахнуши*, *насмехнуши се*, *очехнуши*,
хлеб, *хладовина*, *махниш* и сл.

118. — Слично неписању гласа *х* у речима са сажетим самогласницима — не пише се *х* и код глаголских облика као *шруо*, према којем се пише и *шрула*, *шруло*, а затим и *шрулеж*, *шрунуши*, *шрулети*; *подбуо* и *подбухао*, али *подбухла*; према томе *подбухнуши* и сл.

119. — Има речи у којима је у целом нашем народу *х* прешло непосредно у *в*. Ту се мора, наравно, свугде писати *в*: *швор*, *марва*.

120. — Има мали број речи које се ређе налазе у дијалектима са употребом звука *х*, тако да се готово у целом народу одомаћио облик без *х*. Ту *х* не треба стављати: *милеши*, *одлануши* (поред *лакнуши*, *одлакнуши*) и сл.; *в*. речник.

121. — У неким речима *k* испред сугласника прелази у *x* које се напоредо са *k* и употребљава у књижевном језику. Од тих речи у *дрхшаши* (*дрићем* и *дрхшим*), *дрхаш*: *дрхша* треба писати *x*, а у осталим *k*: *сјакишиши се*, *ћакнуш* (и *ћануш*), *шукнуши* и сл.

Ове примере не треба мешати са *мехки*, *лахки* и сл. који као покрајински облици не иду у књижевни језик.

122. — Каткада се *x* ставља и тамо где му није место. Не треба га писати у овим случајевима:

авлија (двориште), *адеш*, *алаш*, *амешом* (аметице), *аш* (атови), *бленуши*, *забленуши се*, *венуши*, *егленисаши*, *еспаи*, *индаш*, *поасиши се*, *рваши се*, *рђа*, *рђав*, *рз* (закон, образ), *рзаши* (*ржем*), *удиши* (шкодити), *наудиши*, *злеудан* и сл. (ваља га разликовати од *худ*, *худан*, *худоба*, *худеши* и сл. у значењу *рђав*).

123. — Има колебања и у другим речима у писању сугласника *x* у почетку речи, средини и на крају; али су она индивидуалне природе. У књижевном је језику већ довољно устаљена употреба *x* у великом броју примера; они се ипак наводе у речнику, да би читаоци нашли прави начин писања када сумњају. Тако исто у речнику су наведени и сви усамљени примери за које вреде нарочити разлози, било да у њима треба писати *x* било да га не треба писати.

124. — Из општег правила о писању имена места и личних имена (нарочито презимена), да се пишу онако како се изговарају у крајевима у којима су поникла, истиче да и *x* не треба у њима писати када се тај глас не употребљава у дотичном крају: *Тешово*, *Ливно*, *Авала*, *Мијаџ* и сл.; али *Хрељин*, *Хвар* и сл.

Само онда када је име места сасвим блиско каквој заједничкој именици која се пише са *x* у њему треба писати *x*: *Ораховица* и сл.

125. — У позајмљеним речима у којима се позајмица извршила на различне начине: и са употребом звука *x* и без његове употребе, пошто се обоје у нашем језику одомаћило, може се обоје писати, док се не би уједначило утврђеном терминологијом или номенклатуром:

хисторија = *историја*

Хомер = *Омир*.

Х

О групама самогласника

126. — Два самогласника у сложеним речима када се једна реч једним завршује, а друга — другим почиње пишу се без икакве промене: *заискаџи*, *џооџиуџиџи*, *црноок*, *џоодјуџиџи се*, *суочиџи се* и сл.; тако исто у промени страних речи када се основа завршује самогласником: *Гешеа*, *Мараа* ген. јд. (основа *Мара-Marat*).

127. — Када се у групи самогласника у средини или на крају речи нађу два једнака самогласника у простим речима, они се сажимају, ако су једнаки, ако нису — оба се самогласника пишу: *со* (од *соо*), *во*, *коца* итд.; али: *као*, *иоле*, *беочуг*, *јаук*, *беуџи* итд.; у страним речима као *зоологија* и сл. остају несажети.

127а. — Када је први самогласник *и*, а други који му драго само не *о*, онда се по т. 91 између вокала ставља *ј*: *џријаџи*, *џријањаџи*, *дијалекаџи*, *џиџун*; али: *носио*, *џрионуџи*, *иоле*, *виолина*, *биологија* и сл.

128. — Када је други самогласник *и*, а први који му драго други самогласник, они се не раздвајају звуком *ј*: *каџи*, *џаин*, *Каин* и сл.; в. т. 92 и т. 86.

ХИ

О удвајању сугласника

129. — Удвојени сугласник пише се само у једном случају: када се суперлативно *ј* наводи пред речју која се почиње сугласником *ј*: *најјачи*, *најјуначнији* и сл.

XII

Једначење сугласника по звучности

130. — У нашем су језику две велике групе сугласника: једна која се изговара са учешћем гласа и друга која се изговара без гласа, са шумом. Први су *звучни* сугласници, други — *беззвучни*.

Звучни су сугласници: *д, б, г, з, ж, ђ, к.*

Беззвучни су сугласници: *ш, п, к, с, ш, ћ, ч, ф, х.*

131. — Гласовни је закон нашег језика, који се и на писму изражава, да се при споју у речима двају сугласника први сугласник управља према другом: ако је други сугласник звучан, мора бити и први такав, ако је други беззвучан — и први је беззвучан. То је једначење сугласника по *звучности*.

При вршењу овог једначења сугласник који се према потоњем једначи прелази у сугласник који му по звучности одговара, али остаје глас исте врсте: беззвучни зубни сугласник, ако стоји на пр. пред звучним усненим сугласником, прелази у звучни сугласник, али остаје звучни зубни сугласник итд. У нашем језику имамо парове сугласника, од којих је један парњак беззвучни, а други — звучни. Када се звучни сугласник изговори шапатом, добива се његов беззвучни парњак, или када се беззвучни сугласник изговори са звучношћу, добива се његов звучни парњак. Све се ове измене и врше у границама ових парова сугласничких.

Према својој природи сугласници могу бити:

	беззвучни	звучни
а) зубни	Т _____	Д _____
пискави	С _____	З _____
шуштави	Ш _____	Ж _____
б) уснени	П _____	Б _____
в) задњенепчани	К _____	Г _____
	Ч _____	Џ _____
г) сливени	Ћ _____	Ђ _____

- Примери: а) *сваї̄, свай̄ови — свадба; сладак — слаї̄шка; ст̄ворий̄и — здружїи; изӣћи — ист̄е-райи; душа — задужбина; ножак — ношка*
- б) *ш̄ой — ш̄обција; Србин — ср̄иски*
- в) *свак — свагда; бег — бекс̄тво*
из — исхрана
- г) *учӣи — уц̄беник*
оме̄ћак — оме̄ћка
ле̄ћа — нале̄ће

Према овоме је јасно да се при једначењу сугласника по звучности увек задржава сугласник истога пара (зубни, уснени, задњенепчани итд.), само се његова звучност или беззвучност мења према звучности или беззвучности потоњег сугласника.

Када се знају односи међу сугласницима, није тешко правилно писати сугласничке групе, што још увек чини многима тешкоће.

Сугласници *р, л, љ, м, н, њ, в* и *ј* понашају се у овом правцу као — самогласници, тј. пред њима могу бити и беззвучни и звучни сугласници (исп. *швој*—*двор*, *срам*—*зрак*, *слава*—*зло*, *шљива*, *жлеб* итд.); ови се сугласници научно зову сонанти (дакле, гласова имамо тројких: вокала, консонаната и сонаната; ми бисмо их могли назвати — самогласницима, сугласницима и гласницима).

Сугласници *ц, ф* и *х* немају у нашем језику звучних парњака који би им одговарали; али пред њима звучни сугласници прелазе у мукле (*же̄ћа* — *исхрана* и сл.).

132. — Ово је једно од основних и најглавнијих правила нашег правописа. Али се још увек греши у његовој примени. Нарочито се често греши у сложеним речима. Треба писати увек: *ш̄ош̄прејседник*, *ш̄ош̄луковник* итд., а не *ш̄од̄председник* и сл.

И у свима другим сложеницама у почетку и у средини треба се држати овог правила. Треба писати: *ош̄с̄т̄уӣӣи*, *ош̄се̄ћи*, *прејседава̄ӣи*, *ош̄ш̄е̄ш̄а̄ӣи*, *ш̄ош̄чӣнӣӣи се*, *ош̄че̄ӣӣӣи*, *ош̄ћӯш̄нӯӣи*, *во̄ш̄с̄тво*, *бекс̄тво* и сл.

133. — Од овога правила допушта се, још од Вука, само једно отступање. Када се у придевима пред наставком *ски* или у именицама пред наставком *с̄тво* нахођи *д*, онда се *д* не мења, дакле, *дски* и *дс̄тво*: *град*

— градски, господин — господство, Београд — београдски и сл.

Ако се пред *ски* или *ство* налази ма који други сугласник, он се мења по општим правилима: *срски*, *бански*, *ройство*, *воћство*, *уски* (узан), *ниски* (низак), *бекство* и сл.

134. — У *вѣцбаши* поред *вѣжбаши* стоји правилно *џ* од *ч* пред *б*, дакле од *вѣцбаши*; а ту је *ч* добивено од *ши*, тј. *вѣшцбаши* дало је *вѣшицбаши*, што је опет прешло, према правилима нашег језика, или у *вѣшбаши* и даље у *вѣжбаши* или у *вѣцбаши* и даље у *вѣцбаши* као *учиши*—*уџбеник*. В. т. 110.

XIII

Једначење сугласника по начину образовања

135. — Могу бити сугласници по звучности исти, на пр. *с* и *ш*, али различни по начину образовања: *с* је пискаво (са мањим отвором за пролаз ваздуха и зато са оштријим и вишим звуком), а *ш* је шуштаво (са већим и друкчијим отвором у устима за пролаз, струјање ваздуха; зато је његов шум тупљи и нижи); када се десе ти или други сугласници, различни по начину образовања, у непосредној близини, онда се они у једним случајевима једначе, а у другим се не једначе.

136. — Обавезно је за књижевни језик мењање *с* или *з* у *ш* испред *ч* и *ћ* и мењање *з* или *с* у *ж* испред *џ* и *ђ*. То је сасвим природно, јер *ч* и *ћ* садрже већ у себи *ш*, а *џ* и *ђ* садрже — *ж*, па се према њима *с* и *з* једначе:

из-чезнуџи : *ишчезнуџи*

лисџи : *лишће*

раз-чисџиџи : *рашчисџиџи*

раз-ћерџаџи се : *рашћерџаџи се*

без-часџи : *бешчасџи*

раз-ћердаџи : *рашћердаџи*

косаџ : *кошче* (вок. јд.)

с-ћућуриџи се : *шћућуриџи се*

возаџ : *вошче* (вок. јд.)

с-ћаџиџи : *шћаџиџи*

грозд : *грожђе*, *бразда* : *бражђење*

раз-џакаџи се : *ражџакаџи се* итд.

137. — Сугласници *с* и *з* када се налазе у глаголским предмецима не прелазе у *ш* и *ж* испред меких сугласника *љ* и *њ*, већ остају као *с* и *з*; међутим у дру-

гим је случајевима за њих прелаз у *ш* и *ж* испред *љ* и *њ*
— обавезан:

мисао : *мишљу*

љесан : *љешњу*

бојазан : *бојажљив*

љазнији : *љажњен*

љослаји : *љошљем*

али : *разљубији*, *изљубији* и сл.

Иако се може чути: *ш њим*, *ш њима*, *беж њега* и сл. у говорном језику, тако се не сме писати, већ *с њим*, *с њима*, *без њега* и сл.; јер наш правопис не допушта обележавање гласовних промена међу засебним речима (в. т. 7).

138. — Сугласник *х* пред меким *ћ* прелази у књиж. језику у *ш*: *дрхтати* : *дрићем* (поред *дрхћем*). *Бихаћ* у ген. јл. има *Бишћа*, које је већ застарело (обичније је *Бихаћа*).

139. — Група *ћн* или *ђн* прелази у говорном језику кашто у *ћњ* или *ђњ* и даље у *шњ* и *дњ*; али се за књижевни језик допушта једино *ћн* или *ђн*: *божићни*, *срећни*, *кућни*, *воћница* и сл.

Овамо иду и облици *воћњак* и сл., а не *вошњак*.

140. — Сливени сугласници *ч* и *џ* када један стоји пред другом једначе се у неким случајевима. Наравно да се после извршеног једначења двојни сугласник своди на један. Али се каткада *чч* у књижевном језику још употребљава у неизмењеном облику.

Гроцка: *Грочанин* (- *ччанин*, - *ччанин*), *Гацко* — *Гачанин*; *жеђца* (од *жеђца*) и *ноћца* иду једино у књижевни језик од свих облика које те речи могу имати у говорном језику.

Тако исто имамо и *речца*, *шачци* и сл.; али се место *шачци* и сл. употребљава и *шачки* и сл.

141. — Једначење *нб* у *мб* у речима некипут се врши, а опет некипут се не врши: *зелембаћ*, *страмцушица*, *химба* и сл.; *једанипут*, *црвениперка* и сл. (у којим се речима врши, а у којим се не врши — обележено је у речнику).

XIV

Упрошћавање и губљење сугласника

142. — Два изједначена или једнака сугласника своде се у писању у нашем језику на један, сем два *jj* у суперлативу (в. т. 129.).

мека (старо: мегка, мекка), *камено* (каменно), *руски* (рус-ски), *иза* (из-за), *безаконик* (без-законик); *расијаши* (раз-сипати, рассипати), *бежични* (без-жични, бежжични), *педесет* (пет-десет, педдесет), *шездесет* (шест-десет, шезддесет), *рашириши* (раз-ширити, рас-ширити, рашширити), *ижети* (из-жети, ижжети) итд.

Као што се из свих ових примера види, неједнаки сугласници по звучности (*ш* и *д* и сл.) и по образовању (*с* и *ш* и сл.) морали су бити у нашем језику изједначени. Када су тако добивена два једнака сугласника, они су упрошћени у један.

143. — У нашем језику има *састављених* или *сливених* сугласника: *ч, ц, џ, ћ, њ*. Први део тих сугласника је непотпуно *ш* или *д*, а други је — непотпуно *ш, с* и *ж* или њима слични гласови (*с, ш, ж* умекшано или неумекшано, обично непотпуно). Када се пред тим сугласницима нађе *ш* или *д*, оно испада, јер се у сливеним сугласницима већ налази, а наш језик не допушта удвојене сугласнике.

предак — *преци* (предци, претци), *напредак* — *напреци*, *додајак* — *додаци*, *почејак* — *почеци*, *судац* — *суци* (судци, сутци), *чиштац*, *кошац*, *мосицац*, *гвоздац* — ген. јд. *чишца*, *коца*, *мосца*, *гвосца*, *Млеци* (исп. ген. мн. *Млешака*), *мимохоци* (болест, ген. мн. *мимоходака*), *корице* (мало *коришо*, коритце),

кичица (кита, китка, китчица), *обоци* (ободаца, ободци, оботци), *й̄кай̄и* — презент *чем, чеш* (тчем, исп. 3-ће мн. *й̄ку*), *симий̄* — *симиција, бурмуй̄* — *бурмуција* (бурмутција, бурмудција), *о̄тац* — *оца, очев, свей̄ац* — *свеца, свечев* и сл.; футур *чува̄ћу, й̄ашћу, говорӣћу* (=чува̄ћу, паст̄ћу, говорит̄ћу) итд. Према томе нема разлога писати *й̄исай̄ ћу, й̄асй̄* *ћу, добӣй̄ци* и сл. Такво писање не улази у књижевни језик.

143а. — Али има један случај када се *й̄* испред *ц, ч* и *ћ* мора писати, то је када се сугласником *й̄* завршују глаголски предмети који имају и своје засебно значење које уносе у глаголе, тако да се морају, пошто се осећају као засебни делови речи, у целини задржавати: *о̄й̄чей̄й̄и, о̄й̄цурӣй̄и, о̄й̄ћушнӯй̄и* и сл.

144. — Када се зубни сугласници *й̄* и *д* налазе између два сугласника од којих је први *с, ш, з* и *ж*, а други ма који праскави сугласник (*й̄, б, к, г*) или *н, њ* или *м*, — онда се *ш* и *д* губе.

обес̄й̄ан — *обесна, радос̄й̄ан* — *радосна, болес̄й̄ан* — *болесна, извр̄с̄й̄ан* — *изврсна, й̄акос̄й̄ан* — *й̄акосна, й̄ос̄й̄ан* — *й̄осна, влас̄й̄ан* — *власна; вр̄с̄й̄ан* — *врсна* и сл.; *лис̄най̄* (=листнат), *ус̄мено* (=устмено), *ус̄на* (=ушна), *кра̄й̄ишник* (исп. крајиште), *годиш̄њак* (исп. годиште), *гозба* (=гостба, гоздба), *чазбина* (=частбина, чазбина), *шазбина* (=тастбина, таздбина) и сл.; *най̄рс̄й̄ак* — *найрска, гроз̄дак* — *гроска, лис̄й̄ак* — *лиска* итд.

Иако се говори и у мушком роду *болесан, обесан* итд., ти су облици само покрајински и не иду у књижевни језик. С друге стране, ваља писати *зависан, независан*, јер се граде од глаг. *завис̄иши*, а не од „*завис̄и*“. Придев *зивис̄тан* такође је у употреби, али тада долази од речи *завис̄и* и има значење које њој одговара. Придев *празан* уопштен је у књижевном језику без *д* (према *празна, празно* и сл.); тако исто и *нужан* је обичније него *нуждан* (под утицајем, можда, руског језика у којем се такође *д* не пише).

145. — Када се сугласници *й̄* и *д* налазе пред сугласничком групом којој је почетни сугласник *с, з*,

ш или *ж*, они се каткада губе, и облици без *ш* и *д* постају обични у књижевном језику; на пр. *оздо* (одздо), *озго* (одзгор), *кашшо* (кадшто), *самриштина* (самр-тштина), *госпоштина*; али ма како се у изговору сугласници *д* и *ш* мењали пред наставцима *ски* и *сшво*, они се у књижевном језику задржавају у овом положају у неизмењеном облику:

брашски, *хрвашски*, *богашсшво*, *ушшсшво*, *брашсшво*, *шроклешсшво*, *градски*, *госшодсшво* (исп. т. 133.).

У називима места *Гацко*, *Гроцка* и сл. мора се оставити глас *ц*; али треба писати *Имошки*; и ако се у књижевном језику употребљава придев *присушан*, *ошсушан* именице које им одговарају гласе *ошсуштво*, *присуштво*, а глаголи од њих образовани *ошсуштовашш* *присуштовашш*

146. — Особина је нашег језика да се *с* губи иза *ж*, *ш* и гласова у којима се *ж*, *ш* и *с* садрже (*ц*, *ч* и *џ*); сугласници који остају управљају се према потоњем сугласнику по општим правилима:

јуначки (јуначски), *бечки* (бечски), *врашки* (вражски, вражки), *лупешки* (лупежски—лупежки), *мношшво* (множество—мноштво), *сиромашшво* (сиромашство), *друшшво* (дружство, друштво) и сл.

147. — Када се *ч* нађе испред *сш* или *ц*, онда се оно, заједно са потоњим *с* где га има, упрошћава у *ш*: *јунашшво* (=јуначство—јуначтво), *девојашшво* (=девојачство—девојачтво) и сл.; *срдашце* (=срдачце), *лишце* (=личце) и сл. Међутим овако *ч* испред *к* у књижевном се језику чува: *градачки*, *дубровачки* и сл. У покрајинском изговору и ту има упрошћавања.

148. — Иза *ћ* и *ђ* у народноме се језику *с* може губити, а може и остајати. За књижевни језик вреди ова правила:

а) када је иза *ћ* наставак *ски*, онда се *с* губи: *нишшћки*, *чу-мишћки*, *бјелоавлишћки*, *шршшћки*, *пећки*, *вармећки* и сл.

б) када је иза *ћ* наставак *сшво*, онда се *с* у њему задржава: *могушшво*, *покушшво* и сл.

149. — У речима: *шшеница*, *шшница*, *шшканица*, *шшчела* и изведеним од њих треба писати почетно *п* или *ш*; али *шова* треба тако писати (а не *бзова*).

150. — Облици *шшко*, *шшашко*, *шшшко*, *шшшко* и сл. застарели су и не иду у књижевни језик. Треба писати само: *ко*, *швако*, *шшко*, *неко* и сл.

XV

Сугласничке промене у вези са старим и новим јотовањем

151. — Код именица изведених наставком *је*, на пр. *бор*: *борје*, *клас*: *класје*, *камен*: *камење*, затим у инстр. им. женск. р. на *ју*, на пр. *сѣвар*: *сѣварју*, *реч*: *речју* и, најзад: код присвојних *придева* на *ји*, *ији*, на пр. *коза*: *козји*, *ѣас*: *ѣасји* и сл. врше се промене сугласника на овај начин (најмлађе, савремено или ново јотовање):

Кад је на крају основне речи:

с, ш, з, ж, р,

онда у горњим облицима остају ти сугласници и сугласник *ј* неизмењени:

сј: *клас, ѣас* — *класје, ѣасји*
шј: *раскош, миш* — *раскошје, мишји*
зј: *лемез, коза* — *лемезје, козји*
жј: *лаж* — *лажју, оружје*
рј: *сѣвар, бор* — *сѣварју, борје*

152. — Када је у поменута три облика:

ч, к или *ц,*

они дају са сугласником *ј* у сва три случаја *чј*:

реч, обруч — *речју, обручје*
рак, сврака — *рачји, сврачји*
врабац, ѣшица — *врајчји, ѣшичји*

153. — Када се у поменути облицима находи:

з и *х,*

они дају са сугласником *ј—жј* (кад су са основним *з*) и *шј* (са основним *х*):

луг, Бог — *лужје, Божји*
орак — *Орашје.*

154. — Када је у овим облицима:
- а) *д, ђ,*
оно даје са *ј* само *ђ*:
брдо, глад — забрђе, глађу
чађ — чађу;
- б) *ѡ и ѣ,*
оно даје са *ј* само *ћ*:
чокоѡ, ѡелеѡ-а — чокоће, ѡелећи
моћ, кућа — моћу, ѡокуће;
- в) *л и љ,*
оно даје са *ј* само *љ*:
крило, со(ли) — окриље, сољу
смиљ, босиљ(ак) — смиље, босиље;
- г) *н и њ,*
оно даје са *ј* само *њ*:
зрно, зелен — зрње, зелењу
стењ(ак), стена — сѡење, сѡење.

155. — Ако се пред *ђ, ѣ, ч, љ* и *њ* нађе *с* или *з*, прво прелази у *ш*, а друго у *ж*: *масѡ — машићу, мисао — мишићу, гуска : гушчѡ, ѡлесан — ѡлешћу* (инстр. јд.), *грозд — грождје, смрзао — смржћу, бојазан — бојажћу.*

156. — Када се у основним речима налазе уснени сугласници:

ѡ, б, в, м,

тада сугласник *ј* иза њих прелази увек у *љ*, дакле:

ѡљ — снѡј : снѡјље

бљ — гроб : гробље

вљ — лав : лављи

мљ — Лим : Полимље.

157. — У поменутиим примерима огледају се основне црте новог или савременог јошовања. Оне су, дакле, у овоме:

а) иза *с, з* и *р* сугласник се *ј* чува не мењајући тих гласова испред себе;

б) иза измењених *г, к* и *х* у *ж, ч* и *ш* сугласник *ј* се задржава;

в) само са $\bar{и}$, $\bar{д}$, $\bar{л}$ и $\bar{н}$, а тако исто са усненим сугласницима ($\bar{б}$, $\bar{в}$, $\bar{м}$), даје $\bar{ј}$ праве умекшане сугласнике: $\bar{ћ}$, $\bar{ђ}$, $\bar{љ}$, $\bar{њ}$ и $\bar{бљ}$, $\bar{вљ}$, $\bar{мљ}$ и $\bar{мљ}$, губећи се у њима; зато се $\bar{ј}$ губи кад је пред њим који од тих правих умекшаних сугласника (*моћ* — *моћу*, *чађ* — *чађу*, *смиљ* — *смиље* итд.);

г) када се испред овако добивених $\bar{ч}$, $\bar{ћ}$, $\bar{ђ}$, $\bar{љ}$ и $\bar{њ}$ нађу $\bar{с}$ и $\bar{з}$, они увек прелазе у $\bar{ш}$ и $\bar{ж}$. Групе сугласничке $\bar{шч}$, $\bar{шћ}$ и $\bar{жђ}$ ове врсте остају неизмењене у нашем језику.

158. — У имперфектџу од глагола на $\bar{-иши}$ и $\bar{-еши}$ који у презенту имају $\bar{-и}$, затим у компаративу $\bar{придева}$ када се тај компаратив врши јотовањем — имамо друкчије особине:

а) $\bar{с}$ и $\bar{з}$ претварају се у $\bar{ш}$, $\bar{ж}$, а $\bar{р}$ остаје неизмењено, али се свугде $\bar{ј}$ губи:

$\bar{носиши}$: *носим* : *ношах*
 $\bar{возиши}$: *возим* : *вожах*
 $\bar{пайриши}$: *пайрим* : *пайрах*
 брз : *бржи*;

б) иза измењених $\bar{к}$, $\bar{г}$ и $\bar{х}$ у $\bar{ч}$, $\bar{ж}$ и $\bar{ш}$ сугласник се губи:

мука : *мучим* : *мучах*
бег- : *бежим* : *бежах*
 $\bar{сџрах}$: $\bar{сџрашим}$: $\bar{сџрашах}$
 јак : *јачи*
 благ : *блажи*
 ших : *шиши*;

в) када су у основном облику сугласници $\bar{ш}$, $\bar{д}$, $\bar{н}$, $\bar{л}$ и уснени сугласници ($\bar{б}$, $\bar{в}$, $\bar{м}$), тада се врше исте измене као и код новог јотовања, тј. добивају се сугласници $\bar{ћ}$, $\bar{ђ}$, $\bar{њ}$, $\bar{љ}$ и сугласничке групе $\bar{бљ}$, $\bar{вљ}$ и $\bar{мљ}$:

$\bar{мушиши}$: *мушим*: *мућах*
 $\bar{водиши}$: *водим*: *воћах*
 $\bar{молиши}$: *молим*: *мољах*
 $\bar{браниши}$: *браним*: *браћах*
 $\bar{џразниши}$: *џразним*: *џражњах*
 $\bar{куйиши}$: *куйим*: *куйљах*

љубиџи: љубим: љубљах
славџи: славим: слављах
мамиџи: мамим: мамљах
блед: блеђи; љуџи: љуђи
скуџи: скуџи; груб: грубљи
лен: лењи; бесан: бешињи и сл.

Ово су све, и под *а*, и *б* и *в* особине *сѣ*арог јотовања. Само има један случај када је у овим облицима *сѣ*аро јоџовање љодновљено. То је — када се у основној речи наводи *сѣ* (*шиџ*) или *зд* (*жд*); тада у овим облицима имамо увек *шџ* или *ждџ*:

џосџиџи—џошџах; часџиџи—часџах; крсџиџи—кршџах; чврсџи—чвршџи; бразџиџи—бразџах; Chesџи—чешџи и сл.

Како би према старом јотовању овде стајали гласови *шиџ*, *жд*, а ово су овде знаци обнављања или подмлађивања, то ћемо овакву врсту јотовања назвати *сѣ*арим љодновљеним јотовањем.

159. — Трпни глаголски придев од глагола са *и* у презенту и са *е* или *и* у неодр. глаголском облику задржао је у потпуности *сѣ*аро јоџовање, јер напоре до са:

створим: сѣворен; носим: ношен; волим: вољен; мучим: мучен; газим: гажен; браним: брањен; сѣрашим: сѣрашен; враџим: враћен; куџим: куџен; блажим: блажен; видим: виђен; славим: слављен; љубиџи: љубљен; мамџи: мамљен, — има и:

крсџим: кршџен; намесџим: немешџен; џу-сџим: џушџен; размождим: разможден.

Али и овде се већ јављају поред ових старих, исправних облика, и подновљени, подмлађени облици са *шџ* и *ждџ* као што има у имперфекту и компаративу:

часџим: часџен; убразџиџи: убразџен; зама-сџим: замашџен; ожалосџим: ожалошџен; чи-сџим: чишџен; вошџим: вошџен (поред обичнијег вошџен); завојшџим: завојшџен (поред завој-шџен).

160. — По себи се разуме да се овако јотовање наводи и у глаголским именицама на *ње*, јер је њима у основици овај глаголски придев, дакле:

сѣворен: *сѣворење*; *ношен*: *ношење*; *вољен*: *вољење*; *мучен*: *мучење*; *гажен*: *гажење*; *брањен*: *брањење*; *сѣрашен*: *сѣрашење*; *млаћен*: *млаћење*; *лейљен*: *лейљење*; *слављен*: *слављење*; *љубљен*: *љубљење*; *мамљен*: *мамљење*.

Ако се у основи наводи *сл*, *сн*, *сѣ* или *зд*, па се *л*, *н*, *ш* и *д* мењају у *љ*, *њ*, *ћ* и *ђ*, тада се, као и у горњим облицима, *с* и *з* пред њима мењају у *ш* и *ж*:

мислим: *мишљен*: *мишљење*; *празним*: *празњен*: *празњење* и *сл.*, *браздим*: *бразђење*; *чистим*: *чишћен*: *чишћење*; *жалостим се*: *жалошћење*; *вошћим*: *вошћење* (*вошћење*); *војшћим*: *војшћење* (*војшћење*); исп. *још*: *машћење* (*масћим*), *гнезђење* (*гнездим се*), *бажђење* (*баздим*), *брожђење* (*брождим*), *чашћење* (*часћим*), *жешћење* (*жесћим се*) итд.

У овом правцу има у књижевном језику доста неправилности које су се јавиле под утицајем покрајинских особина. Пише се каткада *молење*, *бранење*, *оделење*, *возење*, *сѣрѣлење* итд. као што се нетачно пишу и глаг. придеви поменути мало више. Међутим у духу је књижевног језика једино: *мољење*, *брањење*, *оделење*, *сѣрѣљење* итд.

Друкчије је образовано *седење*, *лебдење* и *лешење* (од основе *сѣдѣ-*, *лебдѣ-*, и *летѣ-*); зато их треба тако и писати.

161. — Често се неправилно образују глаголске именице на *ње* и од других глагола. Међутим и за њих је од пресудног значаја или трпни придев, пошто се именице на *ње* од њега образују, или њихова глаголска основа, на пр.:

плести: *плешем*: *плешен*: *плешење*;
везти: *везем*: *везен*: *везење*;
спасити: *спасем*: *спасен*: *спасење*;
грепти: *гребем*: *гребен*: *гребење*;
красити: *крадем*: *краден*: *крадење*;

знаши : зна- : знан : знање;
мазати : маза- : мазан : мазање;
спавати : спава- : испаван : спавање;
хшети : хше- : хшење;
умеши : уме- : умење;
писати : писа- : писан : писање и сл.

Према томе, облици *спашење, вежење* и сл. као и *крађен, спашен* и многобројни други неправилни облици ове врсте — не иду у књижевни језик.

XVI

Промене грлених (задњенеппчаних) сугласника
К, Г и Х пред самогласницима

162. — Сугласници *к, г и х* у ранијем развипку нашег језика претрпели су различне измене које су остале и у данашњем језику нашем. Према њима могу се утврдити два правила општије природе:

а) *к, г и х* пред самогласником *и* као *настћавком* за облик (тј. у промени речи) дају *ц, з и с* и

б) *к, г и х* пред *и* као *настћавком* за основу (тј. при грађењу речи) и пред наставком *е* у оба ова случаја (тј. и у промени речи и при грађењу речи) дају *ч, ж и ш*.

163. — У прву групу иду именички наставци на *и* и наставци за глаголске облике императива и имперфекта на *и*:

а) *јунак* — *јунаци, јунацима*

унук — *унуци, унуцима*

садруг — *сдрузи, сдрузима*

Влах — *Власи, Власима*;

б) *рука*—*руци*; *нога*—*нози*; *снаха*—*снаси*; *рака*—*раци*; *послуга*—*послузи*; *маћеха*—*маћеси*;

в) З л. мн. *йеку*: *йеци, йецише, йецијах, йецијаше* и сл.

” ” *жегу*: *жези, жезише, жезијах, жезијаше* и сл.

” ” *врху*: *врси, врсише, врсијах, врсијаше*.

164. — Код именица женског рода правило о мењању *к, г и х* не одржава се увек ни у говору ни у књижевном језику; међутим њега у књижевном језику треба одржавати, на пр. *челенци, девојци, колевци, мајци, војсци, приповеци* и сл.

Само у два случаја може у савременом књижевном језику то претварање изостати: а) код именица које имају на крају *ца* (*коцка*),

зга (мазга), سخا (пасха), јер би у тим случајевима било добивено *џи, зи, си*, чиме би се овај облик сасвим одвојио од своје основе; зато ту имамо: *коџки, мазги, пасхи*, а не *коџи, мази, паси*. Само до извесне мере то вреди и за *чка (мачка, шачка и сл.)*, јер се *џ* још јасно изговара; али како је сасвим природно да се *џ* сведе у *џџ*, и даље у *џ*, то се и овде све више *-џџи* замењују глаголивима *-чки*, дакле: *мачки, шачки* (исп. т. 140); 6) то се претварање не врши и код личних имена и хипокористика (имена одмила): *Анки, Стојанки, Маги, Мики, Коки* и сл. Одавде то прелази на заједничке именице које се уз имена употребљавају: *ага — аги, шешка — шешки* и сл.

165 — У другу групу (тј. ону у којој се *к, г и х* претварају у *ч, ж и ш*) иде:

а) код именица — вокатив јд. :

јунак — јуначе

друг — друже

дух — душе и сл.;

б) код глагола презент и трпни придев: према 3 л. мн. *џеку — џечем, џечеш* и сл., *џечен* и сл. (исп. и *џекао, џекла*);

према 3 л. мн. *жегу — жежем, жежеш* и сл., *жежен* и сл. (исп. *жегао жегла*);

према 3 л. мн. *врху — вршем, вршеш* и сл., *вршен* и сл.

166. — Изведене речи у којима се *к, г и х* основне речи нашло испред *е, и* и каткада *а* које припада наставку за грађење речи имају *ч, ж и ш*:

мука — мучиши, бег- — бежати, шок — шочиши,

грех: — грешиши и сл., код наст. *ак : грах — грашак, мрак — мрачак* и сл., код наст. *ина : човек — човечина, шрбух — шрбушина, вук — вучина, дуг — дужина* и сл.

167. — Као сугласник *к* понаша се у свима овим случајевима и *џ*, на пр.: *Моравац : Моравче, месец : месече : месечина*; а *з* се понаша у таквом положају као *г* у речима *кнез и вишез: кнеже, кнежина, кнежевски* и сл.; *вишеже* и сл.

168. — Правило је нашег старог језика да *ск* и *зг* када се нађу пред *е, и* или каткада и самогласником *а* које припада наставку за грађење речи, дају *шић* и *жд*, а не *ич* и *жџ*: *восак : вошћиши, вошћан; љуска : љушћиши; шешко : дошешћаши; шишица* итд.; међутим

када, ма на који начин у данашњем језику *ш* и *ч* или *ж* и *џ* дођу једно до другога, они се даље не мењају. Исп. наново саграђено *дошешчайи* од *шежак* — *шешка*, *йешчан*, *йушчан*, *кришчица*, *даска* : *дашчица*, *кокошка* : *кокошчина*, *болешчина* (исп. и старије *болештина*), *Гашчица* (и напоредо *Гаштица*) од *Гацка* и сл.

За овим се речима повела и позајмљена реч од Турака *башча*, те имамо, према старијем начину претварања, и *башта*. Појави ове врсте чине потпуну паралелу употреби *ши* и *шћ*, *жд* и *жђ* и јављању нових *шч*, *жц*, *шћ* и *жђ* у другим случајевима.

XVII

Интерпункција

169. — Код нас су биле у употреби, углавном, две интерпункције: везана за извесне граматичке делове (немачка) и слободна, која се управља према смислу текста (француска). Прва је везана за извесне делове реченице без обзира на то да ли они исто значе у свима приликама или не значе. Зато је њен значај за стилску јасност — врло мали; слободна пак интерпункција даје могућности да се оно што је у мишљењу повезано ужим или лабавијим везама — тако и на писму изнесе. Она се употребљава поодавно код многих наших књижевника и несумњиво је изразитија од прве. Она је и узета као основица савременог правописа.

Тешкоће су код слободне интерпункције — што свако ко пише треба сâм да одреди када и где треба ставити који знак. Али у томе и јесте њена велика вредност: што је она стални пратилац нашег мишљења (при писању) и што претставља сталну тежњу да се мисао што тачније изнесе.

А. Тачка

170. — Тачка се ставља на крају реченице, била она проста или сложена.

Сунце зађе. Сунце зађе а месец изађе.

171. — Тачка се употребљава иза скраћених речи. Иза наслова и назива, потписа на документима и иза редних бројева не мора се стављати тачка (в. 236, 237).

Б. Запета (варез)

172. — Основни је принцип стављања или нестављања запете: све што по унутрашњој вези није повезано — одваја се запетом, јер је оно по природи својој од-

војено; а све што је, било по непосредној вези било по значењу, састављено у извесну целину — не одваја се запетом. Другим речима, све што је напоредно — одваја се запетом, а све чиме се одређује, објашњава други део реченице, све што је од нечега непосредно зависно — не одваја се запетом. Да би било још јасније, рећи ћу: да све оно што чини један појам — не одваја се запетом; а све што чини два или више *напоредних* појмова — одваја се запетом. На пр. *придев* чини обично са именицом један појам, и зато се обично не одваја запетом (на пр. *очева кућа, београдска калдрма* итд.); међутим код понављања исте речи другом (апозиција), набрајања итд. — запета се ставља (*човек, господар света, најмудрији створ природе — смртан је као и најмањи створ њезин*). Полазећи од овога основнога начела, можемо поделити све случајеве у две групе: када се уз засебне речи ставља запета и када се не ставља, и када се она ставља или не ставља уз реченице.

I Уз засебне речи

173. — Запетом се одвајају речи које се набрајају или које су напоредно стављене без икакве везе.

Кући ми: одела, обуће, нешто хране. — Он је поштен, разуман, образован човек. — Шума је била просирана, јуна хлада, испуњена мирисом.

174. — Обичај је да се при набрајању две последње речи вежу свезицом *и*, те на тај начин све раније изнесено споји са последњом речју или последњим делом у целину; тако исто и када су свега два предмета, они се спајају свезицом *и*. У тим се случајевима не ставља запета.

Кући ми: одела, обуће и нешто хране. — Вино пију Новак и Радивој.

175. — Тако исто, када се и ма којом другом свезицом *појачава веза* међу *двема* речима (било по сличности, било по разлици, било по негацији итд.; дакле, уз свезице: *или, ни, нији, као, било, воља, час* и сл.), — онда се међу њима не ставља запета, јер тек оба дела спојена свезицом чине један појам или смисаону целину.

Реци: црно или бело. — Или коња или јушку — узми што ти је драго. — Ни ти нији ико од вас.

176. — Али када се којом од тих свезица само истичу или одричу речи *које се набрајају*, онда уз њих стоје запете као уз речи *које се набрајају*.

Можеће их видећи : и у гуњу, и у кайушу, и у ћурку, и у униформи и у раси. — Он је висок, ја снажан, ја здрав, али је ситрашљив. — Ни сабљом, ни пушком, ни благом, ни влашћу, већ једином искреном љубављу према својој наставничкој, својој научничкој и књижевничкој дужности он је освојио ту пошту. — Носио је шешке, заносне и меке мирисе цвећа, и живосић, и наду, дах пролећа блиског из земље далеке.

177. — Али, као што је речено у т. 174 и 175, последња реч или реченица која се додаје са свезицом — не одваја се запетом, јер се сматра да све што претходи тој последњој речи или реченици — чини један део, а сама последња реч или реченица — други који се са првим спаја у целину. Тако би овде била опет веза двају делова.

Можеће их видећи : и у гуњу, и у кайушу, и у ћурку, и у униформи и у раси. — Он и оре, и копа, и сеје и коси на своме имању.

178. — Када се речи раздвајају тада пред свезицама *које су уз њих стоји запета*, јер су то засебни појмови који се наводе по супротности, разлици или сличној црти, али од којих би сваки могао и засебно, самостално стајати.

Не Пећар, већ Марко. — Ни ши ни он, већ буљубаша Зека. — Кући јевшино, а (али) добро.

179. — Када се уз једну реч наводи друга, онда могу наступити два случаја: или се једном речју друга ближе одређује (атрибутско значење додатка) или је једна реч или израз само друго име друге речи или израза, његово понављање, случајни или споредни додаток (апозициско значење додатка). У првом се случају не ставља запета, а у другоме — ставља, и то тако да се реч ове врсте, ако је у средини реченице, стави између две запете:

а) *Река Сава утиче у Дунав. — Бан Мажуранић признај је хрвајски песник. — Птица ластаваца. — Одговорни уредник П. М. — Секретар банке Ј. Ј.*

б) *Сава, љовна река Србије, разлила се. — Мене, младића, чујте. — Поздрави ми краља, шасћа мога. — Ту, у тој густој шуми, има нешто мало рудине. — Виђао сам овде, у Београду, где шурски војници љале радосне вајре у славу његових љобода.*

Када се у случајевима прве врсте при промени први део не мења, он се са другим делом саставља свежицом (в. т. 8, 11 и 45): *Видео сам љой-Косју. — Чика Томина колиба и сл.*

180. — Када су атрибути напоредо стављени, само ако један одређује други, не ставља се запета; иначе, ако су између себе независни (дакле, када се врши њихово набрајање) запета се ставља.

Волим мирисну, зелену шуму (тј. и ону која је мирисна и ону која је зелена, сваку понаособ).
— *Волим мирисну зелену шуму*, тј. само ону зелену шуму која је и мирисна) и сл.

181. — Када су речи *уметнуће*, изван органске везе са осталим деловима реченице, стављају се међу запете (дакле, *истина, дабогме, у сваком случају, једном речју* и сл.).

Он је, дакле, рђав човек. — Ма како радио, ма шта предузимао, он ће, у сваком случају, (= ма шта се десило), бити начистио са шим да је учинио што је могао. — Та, забoga, видеће вас дан!

Али када се горње речи *находе* у органској вези са осталим речима у реченици, оне више нису „уметнуте“ и не одвајају се запетом.

Он ће у сваком љоједином случају предузећи што треба. — Он је заиста нейоштен човек („заиста“ одређује „непоштен“).

182. — Када иза речи поменутих у т. 181 стоји енклитика која се на њих наслања, она се не одваја запетом.

Дакле је то заиста био он?

183. — Вокатив је увек уметнута реч, јер се њиме неко дозива да му се скрене пажња на речи реченице; дакле, он није органски везан са том реченицом. Зато се увек одваја запетом од осталог текста; ако је у средини реченице, одваја се запетом са обеју страна. Ако је дозивање праћено узвиком, онда се место запете може ставити и узвичник.

*Ти си, Боже, велики! — Теби, човече, говорим.
О Боже! сјаси ме! — Живој је, мајко, врло жалостан.*

184. — Као вокатив одваја се запетом и императив, јер он обично претставља напоредни глаголски облик; ако је у средини реченице, он стоји међу запетама:

Пошрчи, ситићи ћеш.

Само ако од глагола у императиву зависи каква реченица, онда су односи међу њима као и међу другим главним и зависним реченицама, тј. оним које се узајамно одређују и допуњују. Међу њима се запета не ставља.

Ситарајте се да вас деца воле. — Стани да те видим.

185. — Само речи којима се појачава или значење императива или какво друго глаголско значење, макар и саме стајале у императиву, не одвајају се запетом:

Хајд пошрчи! — Дед погоди! — Изволиће сесити!

II Уз реченице

186. — Када се стављају напоредо потпуно независне између себе реченице, оне се раздвајају запетом:

Вешар дува, киша пада. — Вихор долом дује, градом пољуљује, на граду девојка виком подвикује.

Када се међу оваквим реченицама наводи упитник, или узвичник или прекидни знак, онда се запета не ставља (исп. т. 190, 217 и 218).

Шта је њо, браћо, јесте ли хришћани? како је њо зло ударило? — „То је све?“ ујишах изненада. — Вијају се орлови, могло би и кише биши — одахну Милић. — Честиии царе! како ши хоћеш, нека буде!

187. — Када се самосталне или напоредне реченице везују за друге каквим свезицама, оне се одвајају запетама.

Свезице којима се обично почињу овакве реченице јесу: за навођење (као: *ња, њак, ње, и* и сл.), супротне (као: *а, а оно, него, већ, само* и сл.), емфатичне (као: *ња, ле*), узвичне (као: *а, ала, да, е* и сл.), потврдне (као *да, дабогме, дакако* и сл.), ексклузивне (*до, него, осим, већ ако, само што* и сл.).

Турски га шобџија загледа ња њошегне из њоња, ње га удари исџријека кросред њлећа, и њако га њрекине. — Ломо њружи руку и узме нож, ња њшаман њође да га задене за њојас, а Турчин њошегне из њишњоља ње њега њосред чела, ња онда ободу коња и њобегне. — А Молер и Џукић били су још њре Милоша оњишли на Ваљево, али нису смели да се улогоре у равни код Турака, него се њоњели на Кличевац. — Чуњић слуша ња сузе њрол’јева, ња од јада гледајућ очима. — Дијете сњоњдне букву, ња њовуци њамо, њовуци амо, али не може да је ишчуња.

188. — Али ако би између реченица везаних свезицама било блиске, непосредне везе, онда се оне не одвајају запетама. Свезице које се обично у тим случајевима употребљавају јесу: спојне (*и, ње, у* значењу *и, а, ња*, обе такође у значењу *и*) и свезице раставне (тј. подударности, које могу бити потврдне: *или, воља, ја* или одричне: *ни, ниши*).

Сунце зађе а месец изађе (или: и месец изађе). — Узме буздован и размахне њиме. — Он седе ња њоче њричњи. — Навалише на њега ње га свезаше. — Ниши смо њамо били ниши смо ишња видели. — У реченицама из т. 187: Ломо њружи руку и узме нож. — Турчин њошегне из

*и ишћоља ше нега посред чела. — Турски га шоб-
ција загледа ја пошегне из шона. — И шако
врљајући по планини једна од њих зађе и дође
пред једну пећину из које изиђе међед ше је ух-
ваши и одведе унушра (у овом су примеру све
реченице узајамно врло блиско повезане).*

Овде је остављено широко поље личном језичком осећању: да ли ће когод сматрати да између реченица овако везаних има више узајамне везе или више напо-редности. Према томе ће и поступати у стављању запете или њену нестављању.

189. — И за реченице када су у набрајању вреди исто што и за појединачне речи у набрајању: две по-следње реченице везане спојним или подударним („ра-ставним“) свезицама не растављају се запетом, али се све остале запетом одвајају.

*Пој сшаде пред олшар ја поче говориши: да
је Бог оставио недељу и празнике за цркву, да
се у остале дане човек радећи моли Богу, да се
он за све моли кад они раде и да ће он свакога
избрисаши из прошокола кришћених који ошсад
не буде пешком радио.*

190. — Када се прекидни знак употребљава за наро-чито истицање, оставља се и запета, ако је она по пра-вилама о запети била употребљена.

*Људи љачу, жене љачу, деца љачу, — сузе
радосши шеку без пресћанка. — Где је бола,
где је јада, — песма блажи.*

191. — Потпуно независна је уметнута реченица (релативна или каква друга) која се ставља између ор-ганских делова једне реченице. Она се увек издваја за-петама.

*Крв, вели народ, није вода. — А оно шшо сшвара
божанска љубав и божанска енергија, која никад
не слаби, мора биши увек велико и лепо.*

У овом случају, тј. када су реченице уметнуте, за-пете могу бити замењене знацима почивке (в. т. 216).

Крв — вели народ — није вода.

192. — Када се каква споредна реченица додаје каквој речи у реченици и чини са њом један појам или једну целину (једну претставу), онда се она од ње не може запетом одвојити (она ту има атрибушки карактер). По себи се разуме да се овакве споредне реченице почињу обично каквом релативном заменицом или релативним прилогом.

Човек који је скроман и не тражи од живота много лако подноси све тешкоће живота. — Пешаци оборе горњи шанац у коме су била обадва шоба. — Њему бих у помоћ пришао свакад кад бих могао. — Грки су тамо залагају хлеба где свога нема и где браћа није (тамо где). — Намесници кад се покорише остали су на својим местима.

193. — Али ово не значи да се релативне или сличне реченице никад не одвајају запетом од речи или реченице уз које стоје. Напротив; и релативне реченице могу бити уметнуте (и то су, заиста, често), могу се находити у набрајању, могу имати апозицишки карактер или претстављати какав случајни додатак који не чини органску целину са речју или реченицом којој се додају; тада се одвајају запетом.

Дижем руку ка Господу Богу, чије је небо и земља. — Јероваам, чија мајка бјеше удовица, подиже се на цара. — И онда када су шумадски сељаци са њушкама шклоцарама и шрењевим шобовима ушли прошив сирашног царства шурског, које је у својим гвозденим шакама држало силне народе у Европи, Азији и Африци, народни је певач осетио сву историку величину догађаја.

194. — Када једна релативна реченица стоји место подмета, прирока и њихових додатака или када са њима чини један појам, не одваја се запетом.

Који недостојно једе овај хлеб или пије чашу Господњу крив је шелу или чаши Господњој. — Који ово чини добиће истинити венац. — Оно

шћо си чинио шужи ше. — Данас виси на дрвешу који је обесио земљу на води.

195. — Оне од ових реченица које замењују један од споредних делова реченице (прави предмет или неправ, који од других додатака подмету или прироку) — развијају се у реченице *намерне* (обично са свезицама: *да, како, еда и сл.*), *изричне* (обично са свезицама: *да, како, где, е и сл.*), *ујшћне* (обично са свезицама: *да ли, како, шћо, где и сл.*), *начинске* (са свезицама: *где, како, као, камо, куда, шћо, него, неголи*), *за време и месћо* (са свезицама: *чим, да, док, када, где, куда и сл.*) итд.; оне се не одвајају запетом.

Није мене царе ошравио да ја шћем на Лећану вино (намерна р.). — Онда цар исшргне сабљу да га шосече (намерна р.). — Па се сшћану Богу молишћи да би се шусшћа села... видешћи могла. — Овај му одговори одакле је и како га је кћи научила. — Па заишшће и у њих да би јој дали једно ждребе за медене колачиће (изрична р.). — Сврши на шшшу све као шћо му је речено. — Бјежшч наштраг шћо боље може (р. за начин). — Име шћи се свуда сшћомињало док је сунца и док је месеца (р. за време). — Трава не расшће куд војска шроће (р. за место).

196. — Овакве реченице, које се често називају допунским, нарочито када су изричне, могу зависити једна од друге, тако да се образује цео реченични ланац овако повезаних реченица. На пр. *Молим ше да му кажеш да дође да види да ли је добро ураћено.* Свака потоња реченица зависи од оне која јој претходи.

197. — Врло *решћко* остају овакве реченице у својем основном облику: као допуна уз реч коју допуњују или као развијање реченичног додатка на месту где треба да се находи тај додаток (тако је на пр. у свима примерима наведеним у т. 195). Ми према својем осећању прераћујемо сложене реченице и дајемо појединим споредним реченицама (допунским и осталим) друго место и други облик него што је било њихово првобитно (психолошко) место

и њихов основни облик. Место да стоје иза подмета или прирока, те се реченице стављају на прво место у реченици или уопште испред главних реченичних делова (подмета и прирока). Ми их тако *стилизујемо*. Њихова се првобитна блиска веза са речима на које се односе раскида, оне добивају полусамостални, полунезависни или, боље, само *полузависни* карактер и врло су блиске напоредним реченицама. То преметање појединачних реченица једне сложене реченице назива се *инверсијом*. Преметнуте се реченице развијају често у реченице за поређење, *корелативне* (где једној реченици отпочетој нарочитим заменицама или прилозима одговара симетрички друга реченица, са почетном речју која одговара првој) и сл. Тада се реченице одвајају запетом.

Узећемо неколико реченица без инверсије и са извршеном инверсијом да покажемо како и зашто у другом случају треба стављати запету.

Без инверсије:

Трава не расіће онуда куд војска прође.

Крив је онај који недосіојно једе овај хлеб или њије чашу Госіодњу.

Јужни веітар ірође улицама бурно ненадно ше ноћи док је месец ірн'о.

Сви у двору падну іо земљи од сіраха кад им сесіра іреко ірага іређе.

Оіиду браћа око двора и даље суірадан како сване.

Цар іовиче: „ко ме овђе донесе?“ кад се у іећини іробуди и види ће је.

Међедовић рече да ће он ішо све сам појесіи кад се ручак донесе.

Кћи је онаква каква је маши.

Са инверсијом:

Куд војска ірође, ірава не расіће.

Који недосіојно једе овај хлеб или њије чашу Госіодњу, ішај је крив.

Ненадно іше ноћи док је месец ірн'о, јужни веітар ірође улицама бурно.

Кад им сесіра іреко ірага іређе, сви у двору іадну іо земљи од сіраха.

Суірадан како сване, оіиду браћа око двора и даље.

Кад се цар у іећини іробуди и види ће је, іовиче: „ко ме овђе донесе?“

Кад се ручак донесе, Међедовић рече да ће он ішо све сам појесіи.

Каква маіи, іаква кћи.

Онолико је ђуди колико је ђуди. Колико ђуди, толико ђуди.

Ви ћете од народа за- Уколико се више будеће
служити уколико веће при- трудили за народно добро,
знање уколико се више бу- уколико ћеће веће признање
дете трудили за народно заслужиће код њега.
добро.

Љубиша је у приповеци Што је Његош у песми,
оно што је Његош у песми. што је Љубиша у приповеци.

198. — Писци, наравно, оно што желе најјаче да истакну ишчупају из основнога, првобитнога односа и ставе на прво место у реченици, где тај реченични део добива најизразитије значење; то је њихово право, и то језик допушта; али се тај поремећени ред излагања мора обележити запетом, јер је сада нестало оне блиске везе и зависности која је раније искључивала запету.

199. — Некипут се не исказује паралелизам (корелација), већ се само разуме; али и тада треба стављати запету.

Кад срце зайишти, мисао је крива. — Ко брзо суди, брзо се каје. — Ко много ишти (ишти), радо не даје. — Ко има коња, на Божић послије ручка ваља да га пројаше.

Некипут је овакве реченице тешко разликовати од реченица наведених у т. 194. У том ће случају писац поступити према свом личном осећању.

200. — Када се врши инверсија *појединачних речи* (дакле, не целих реченица!) у реченици (тј. када се који додаток реченични праметне из свога обичнога положаја на почетак реченице), онда се те *речи не* одвајају запетом. Али ако је тим речима додата каква цела реченица, па се цео тај израз праметне, онда иза њега треба ставити запету.

На пр. *Данас у 10 часова пре подне биће свечано ошваране изложбе или Свечаност ошваране изложбе биће данас у 10 часова пре подне.*
— *С необичне брзине у смишљању у радњама*

својим и с неоспорног јунаштва Чујић је прозван у песмама „Змај од Ноћаја“. — Због злочина је осуђен, али: Због злочина који је учинио, он је осуђен (Исп. Осуђен је због злочина који је учинио по т. 192). — Поменући предлог не може се примити са изнесених разлога; али: Са разлога који су изнесени, поменући се предлог не може примити. (исп. Са извесних разлога поменући се предлог не може примити). — Због своје охолости паде и слашки му се рај закључа.

201. — Када споредне реченице нису допунске и не врше службу каквог дела реченичног, већ се у њима износи нешто што се односи на целу реченицу или што истиче као резултат целе реченице, онда оне имају полузависни или полусамостални карактер и одвајају се запетом. То су обично реченице у којима се износи погодба, последица, узрок, допуштање или какав моменат од општег значаја за целу реченицу (дакле, погодбене, допусне, последичне, узрочне и каткада намерне реченице, које се обично отпочињу свезицама: *ако, када, иако, ма да, према, ишито, дакако, ише, ишако, јер, поишито, ишито, заишито, будући да*).

Ако је хладно, не треба ићи. — Ја ћу ишито учинити, јер он ишито заслужује. — Све је спремно, ише ће се моћи одмах ошитоувати. — Ма да нисам све знао, присишао сам. — Неће шебе погубити уја, да би никад не видео царства. — Благо шеби, кад имаш два весела. — Пейелом с чеснице посијају свилене бубе, да их буде досиша као прашка у пейелу.

Пошто се овакве реченице увек одвајају запетом, за њих нема значаја да ли су претметнуте (са инверсијом) или нису.

202. — Када од једне главне реченице зависи више споредних зависних реченица, оне се одвајају запетама, ако не зависе узајамно једне од других, него се могу схватити као да су у набрајању према главној реченици. На пр. *Да ли знадеш ишита ће бити мени, ишита ли теби,*

а шћа брашу моме. Али ако има међу њима и непосредне зависности, онда се не одвајају оне које се у таквој зависности налазе:

Молио се Богу да му да победи све непријатеље своје (в. т. 196).

У таквим случајевима писац нам тек стављањем запете показује како треба схватити његову реченицу. На пр. у реченици: *„Ово се чудо разгласи по свету шако да је на хиљаде просилаца долазило“* — реченични је акценат на „шако“ за које је остали део блиско везан; али ако напишемо: *„Ово се чудо разгласи по свету, шако да је на хиљаде просилаца долазило“*, онда „шако да“ чини једну целину, једну свезицу за последицу без икаквог нарочитог истицања „шако“, а са истицањем саме последице. — *Мало је времена прошло, а он је Турцима задао шакав страх да су га се бојали као какве хале.* — *Младожену буздованом удари у главу да је на мјесто мртав пао.*

Тако исто испред *већ* или *него* стоји обично запета, али када је *него* и *већ* везано са „не само“ у другој реченици, онда се реченица са *него* или *већ* не одваја од те реченице запетом. На пр. *„Он није само шаман и поштен него је и необично храбар“* и сл.

203. — Може се десити да се којом од свезица поменутих у т. 195 уводи у склоп реченица каква самостална реченица (то бива нарочито онда када се глагол од којег она зависи пропусти), онда испред свезице мора стајати запета, јер су то тада напоредне реченице (без обзира на то како би се могле објаснити: пропуштањем глагола од којег, у ствари, зависе или како друкчије).

— *Ја сам синоћ ништа нијан био, да што лоше бесједио нисам?* Овде се подразумева „реците ми“. — *Кад вам казах земаљско, па не вјерујете, како ћете вјеровати, ако вам кажем небеско.* Испред „како“ подразумева се „питао вас“.

204. — Када се каква реченица скраћује глаголским придевима или прилозима, онда за скраћене реченице вреди иста правила као и за нескраћене: где би се

код последњих ставила запета, тамо се ставља и у скраћеним. Другим речима, када глаголски прилози или придеви стоје уз подмет или прирок да их ближе одреде, онда се не одвајају запетом: *Она њлачући оде. — Сиromaх ошиде њлачући у њећину и каже све кћери. — Онда му она извадивши ону карћу рече.* Али када се реченице с тим прилозима развијају у потпуну реченицу са засебним додацима, онда за такве реченице вреде општа правила о додатим реченицама, тј. када су оне претнуте или уметнуте одвајају се запетом; иначе се не одвајају, тј. када *чине* целину са речју уз коју стоје.

Чувши што и дубоко одмеривши сав домашај новога рајћа, он се реши на њоследња средсџва која би још омогућила мир. — Сви неусџели кораџи могли су га образумиџи да не џражи себи џосла у сџруџи коју не џознаје. — Сџремни на све жрџиве, они су џољешели у бој. — Маџић, узевши једно с другим, има џраво. — Браћа његова заведећи му шџо је он био јунак џресијеку оџушу да он не би могао сићи. — Ковач чувши још џрије шџа је било од онога ковача скуџи све своје момке. — И идући шџако џо свијеџу, дође у једно џоље.

205. — Када се нарочито истиче изрична реченица (то бива најчешће у зависноупитним реченицама), најбоље је место запете, којој овде није право место (јер су то обично предметне реченице), ставити прекидни знак (црту) или две тачке:

Ошда џоче Исус казиваџи учениџима: да ће их скоро наџусџиџи. — Дође зайовесџ — да свако иде у војску.

В. Тачка и запета (;)

206. — Када је реченица разграната и претставља склоп од неколико врста реченичних група, па се хоће већем или мањем делу тога склопа као целини да дода једна или више реченица које завршују општи смисао склопа реченичнога, — онда се испред тих реченица ставља тачка и запета.

*Предани хајдуци после понајвише бивају пан-
дури, јер су се одучили од пољског рада ; само
кнез не може бићи онај ко је био хајдук.*

207. — Када је једна мисаона целина подељена на симетричне периоде у којима се иста мисао развија, доказује или побија, међу тим се периодима ставља тачка и запета.

*И ша идеја није свакада ни права идеја; че-
сто је то само реч, фраза; често је погрешна.
— Учини добро, не кај се; учини зло, надај се.
— Кад се хранише, ви се борише са смрћу, јер
с глађу смрт долази; кад се умиваше и чистише,
ви се борише са смрћу, јер се смрт у нечистићи
крије; кад идеште по свешу и шражшће лека
својој болести, ви бежише од смрти, јер бо-
лести су весници смрти. —*

*Мршав вишез испод више јеле;
а шу орли ша вишеза деле:
„мени очи; мени мишица јака;
мени срце у шога јунака“.*

208. — Када су наводи већи, па се хоће да изнесе ближа сродност извесних делова или да покаже њихово нарочито груписање, онда се једни делови одвајају од других тачком и запетом.

*Око старца на гомиле леже средства сваке
муке; леже знаци сваке силе: плузи, бране,
срти, грабље; шоти, пушке, коња, сабље; длећа,
пиле и шешари.— Ту су сироти просјаци који просе
да се хлебом хране; шу богати просјаци који
имају своје куће у вароши и у селима новац под
интересом.*

Г. Две тачке (:)

209. — Њихов је смисао експликативан: оне се стављају пред оним што из раније реченог излази, што се наводи, набраја, пошто је у изразима који претходе означено да ће се то навођење или набрајање вршити или пошто је у њима означен појам који треба да се објасни или из којег се што изводи.

*Месећ јасни, звезда јайо
и сунашце умиљайо:
ши сашвори, вељи Боже!*

*Овде недосћају само шри ствари: шйица шшо збо-
ри, дрво што йева, вода зелена.*

210. — Јасно је по себи да се може наводити и износити све оно што истиче из израза за којим стоје две тачке, била то каква последица, намера, резултат ма какве врсте, просто набрајање и сл. Свако развијање унутрашњег смисла или садржаја речи, израза и реченица, простих или сложених, улази у појам „експликације“ пред којом овај знак може стајати.

Љубомир Недић имао је јако развијену, йраву, основну врлину сваког кришћичара: био је смео, искрен и слободан дух. — Под маховом леже сшаре славе знаци: оружије свейло, коњи и јунаци. — Сад ће ко зайишайи: које ћемо сйисашеље наше почейи рецензирашйи. Ми велимо: оне који највише йишу....

211. — Место две тачке када се оне употребљавају у експликативном значењу (уз изричне реченице), не при навођењу или набрајању, може се употребити прекидни знак, особито када се изрични део реченице нарочито истиче; иначе се и две тачке у таквим приликама могу и сасвим изоставити, јер и две тачке означају у овом случају извесно подвлачење изричнога смисла речи или реченице.

Али пишам ја шебе: шша је шо Аусшрија и ко је шо Аусшрија. — У шоме йогледу нишша није каракштерисшичније но његово најбоље и најчувеније дело — Причања Вука Дојчевића.

Исп. сва три начина у истој реченици :

Дође наредба да се иде.
" " : да се иде.
" " — да се иде.

У последња два примера имамо нарочито истицање садржаја наредбе. Исп. т. 205.

Прекидни знак (—)

212. — Ако се хоће нешто нарочито да истакне, застане се; тај прекид и у исто време истицање обележава се цртом, тј. прекидним знаком. Али црта је добила у интерпункцији и другу примену.

213. — У дијалогу, да се одвоје речи једнога лица од речи другог, ставља се прекидни знак на почетку исказа свакога од њих.

— *Имаше ли вести?*

— *Бију се, а наши се добро држе.*

— *Па, момче, продужавао је чобанин, има ли у швоме Банашу оваквих оваца и овакве паше као што је у нас?*

— *Нема, рече чобанче звучним гласом.*

214. — Кад хоће нарочито да се скрене пажња на какву реч или део реченице, да се нешто нарочито истакне или да се значај нечега појача, онда се пред такву реч или такав део реченице ставља прекидни знак.

Каква мора да је усјомена када је она цело једно овако зажарено море, — море виђено у младости? — Шта је било у нашој кући за време док сам био у школи, — не знам. — Ославиши Конвенцију да према свом шрекушном расположењу донесе одлуку, — било је за њих и сувише ризично.

215. — Као што је већ речено, црта се може употребити место две тачке уз изричне реченице; са својим емфатичким значењем (тј. значењем нарочитог истицања) она може стајати тамо где би се могла употребити и запета, само се цртом речи јаче истичу (в. пример у т. 205, 211).

Осврво се зеленило у зеленилу свих нијанса — у маслинама, наранџама, смоквама, кукурузу, чемјресима, миршама, алојама и ловору (м. две тачке). —

„Где ја сџадох — џи ћеш џоћи!
Шџо не могох — џи ћеш моћи“
(м. запете).

216. — Црта се употребљава место запете, да се уметнуте речи или реченице одвоје од осталог текста (в. т. 191).

Донећу им колача шџо их Косара — оно девојче, знаш, шџо је џокојница од Цигана сџасла! — за децу умесила. — Момчадија се џосле барјака највише граби за меденицу и кадионицу, а иконама, иако су џружале извесну џочасџ — нарочитџ оџшџинска — није се џако радовала.

217. — Црта се ставља тамо где се говор прекида или где после говора о једном предмету настаје неки прелом, говор о другом предмету или говор у другом правцу.

Кад смо били џред кулом, — али је боље џу и сџаџи. — Много бисмо хџели, али —. — Лирска џоезија се џочела сводиџи на џубавна џренемагања, болешљиву сенџименџалност, алкохоличарски занос, новинарске џираде, џразну реџорнику, — и џуди од укуса и духа џочели су се бунити џроџив ње. — Уз грме и крше носе крила сама. Наџред! На јуриш! — све грми ко дива џобуне мрачне и безданих јама. — По големом свешу млађан се џоџуцам, — шџо громовник нисам да на судбу џуцам!?

218. — Као што се из наведених примера види, црта се употребљава овде и после запете, упитника или узвичника када су реченице које за њима стоје другога правца мисли или када црту ваља употребити због прекида и сл. Отуда је ушло у обичај да се и друге различне засебне реченице или речи (на пр. у збиркама примера, граматикама и сл.) раздвајају цртом. Зато могу послужити као доказ и примери који се наводе у овој књизи, а који се одвајају цртом.

219. — Код прекида реченице, изостављања речи у реченици обично се место црте ставља неколико тачака („тачкице“).

— *А ја, иако ми Бога, овом једном њесницом бих удавио смрт, као што слон дави лисицу или зеца.... — Па ипак.... — Зайојаше што калуђери свећи....*

220. — Прекидни знак се употребљава место предлога до међу бројевима.

Њему је 35—37 година.

Б. Упитник (?)

221. — Ставља се иза независног питања или независне упитне реченице. Када има више реченица такве врсте, може се упитник ставити на крај целог низа реченичног; ако се питање односи само на једну реч у реченици или један део реченице, питање се може ставити иза те речи или тога дела реченице, после чега се реченица продужује (без употребе великог слова).

Или грми, ил' се земља шресе ил' удара море у брегове? — Што бих се наљушио на вас? — Шта?... он?... убица? — Смрт ће зацело доћи, када? што не знамо.

222. — После зависних питања (зависноупитних реченица) упитник се не ставља.

На што ће он заштити колико је Турака ошало. — Реци ми да ли ће доћи сушра.

223. — Али када се и у оваквим упитним реченицама тачно наводе нечије речи, онда се оне стављају међу наводне знаке са знаком питања.

Питала ме мајка моја: „Пошто ћеш ми продати роба?“ — „Како да му наденемо име?“ иишаше мајка. „Како да га васишамо?“ иишаше ошац.

Е. Узвичник (!)

224. — Употребљава се при чуђењу, као усклик, при дозивању, појачаној жељи и заповести, каткада да се означи и сумња, радост, очајање и свако слично појачано расположење. Може, као и знак питања, стајати на крају целога реченичнога низа, једне реченице, речи или усклика.

*Ту су! „Добро дошли!“ поздраве се оре. —
Трејши, блисијај, круно светиа! — Ох!... Ох!...
благословене ше сузе!... Жив сам!... жив сам!...
чујеш ли?*

Место узвичника иза речи која значи усклик у реченици може стајати и запета, а узвичник се може ставити на крај реченице:

О, да дивна месџа!

225. — При дозивању, уз вокатив и уз императив ставља се обично узвичник, али он може бити овде замењен и запетом када те речи чине само део реченице.

*Небо моје! Сунце моје! — Падајше браћо!
Плин'ше у крви! Гинише, браћо! јунаци! људи!
— Разумеј, браше, да се друкчије није могло. —
Вежише га, ђа га доведише у село да у њему
проведе неко време.*

226. — При појачаном чуђењу или узвикивању употребљавају се место једног два и више узвичника; када је смисао речи и реченице у исто време и упитан, могу се уз њих употребити оба знака (!?), за узвик и за питање.

*На што има само један одговор: осветиа!! —
Какав цванцик, болан!?*

Ж. Наводници („“)

227. — Употребљавају се за навођење речи онако како су изговорене, цитата, назива итд. Све што је између тих знакова — наведено је као нечији израз, нечије речи, нечије тачно мишљење, назив нечега итд.

„Оче“, рече он и заћуша. — „Све што је око нас и у нама је“, шако је он увек говорио. — Идући за својим идеалом, човек се креће унапред, а „идеал се његов као мудри вођа све даље измиче и ошкрива му све нове просјоре“.

228. — Употреба наводника није обавезна онда када се другим којим начином обележи или каже да су наведене речи туђе.

Ко шражи веће, изгуби и оно из вреће, вели народ.

229. — Кад се жели нарочито истаћи да је оно што се износи наведено са нарочитим смером (иронично, саркастички, да се неко исмеје и сл.), онда се наведена реч или реченица ставља међу наводнике.

Он увек „истину“ говори. — То су „праве“ слободе. — Он уошшше није пријашаљ „регула“.

230. — Када уз речи или реченице које се налазе под наводницима стоји још који знак интерпункције (! ? ; , . —), он се налази увек испред завршног наводног знака.

*„Вајра!“ — „Где си досад био!?“
— „Знаш је злашан.“*

XVIII

Други знаци

231. — Обла се заграда () употребљава да се њоме издвоји оно што је у реченици од спореднијег значаја; угласта се заграда [] *обично* употребљава да се у њој дода нешто што првобитно дотичном тексту није припало, већ се уноси као допуна преписивача, редактора, издавача, писца или сл.

232. — Знак ^ ставља се на крај речи да се њиме обележи генитив множине: *женâ, облакâ* и сл.; иначе се употребљавају акценатски знаци (' ^ ^) кад се хоће, ради јасноће текста, да обележи смисао какве речи која се по гласовима слаже са другом каквом речју, па могло би бити неспоразума око њена смисла: *ја сâм сам био њу* и сл.

233. — Каткада се употребљава апостроф (') да се њиме обележи полугласник у покрајинском изговору или у страним речима, на пр. *с'д* (сад), *и'иши* (у француском) и сл.

234. — Уз крњи инфинитив (*доћ, њисањ, чинињ*), ако је потребно да се он употреби, не треба на крају стављати апостроф. Апостроф значи да је какав глас стварно изостављен:

Ил' се земља њресе. — Скин' оружје незнана делијо, ња нос' главу куд је њеби драго. — Мо'еш = можеш у народном говору и сл.

Према овоме нема потребе стављати апостроф када се самогласници сажимају: *кô* = као, *ôрд* (*орао*), *рêкô*; тако се исто не пише апостроф у речима које имају у нашем језику краће и дуже облике: *јер* и *јере*, *мог* и *мога*, *с* и *са* и сл.

235. — За скраћивање *господин* употребљава се г., за *доктор* — д-р, за *госпођа* — г-ђа; али су у обичај ушли и други начини скраћивања: *др.*, *гђа* и сл.

236. — Када *арајске* или *римске* цифре значе редне бројеве, уз њих не треба стављати тачку, ако је јасно из осталог текста да они ту морају значити редне бројеве. Када се ипак уз такве цифре ставља тачка, она показује или да какву реч или израз који се може лако погодити треба подразумевати (1. — „прва тачка“ или сл.) или да се мора разумети као редни број: *1. четв II дука одмах да њоседне Голо Брдо* (значи не *једна* чета, већ *прва* чета).

237. — Иза наслова на корицама књига, уврх чланака, затим иза потписа — не ставља се никакав знак интерпункције.

238. — Ево неколико примера најобичнијих скраћеница:

Стари писци I 15, 18, 58 (I књига, страна 15, 18, 58)

560 д (560 динара)

35 п (35 пара)

25 кг (25 килограма)

тј. (то јест)

итд. (и тако даље)

и сл. (и слично)

и др. (и друго)

и д. (и даље)

о. г. (ове године)

о. м. (овог месеца)

т. м. (тог месеца)

с. р. (својом руком)

10 м (10 метара)

2 ч 15 мн (2 часа 15 минута)

13 км (13 километара)

10 кбм (10 кубних метара) и др.

Када се у неким називима од више делова, ти делови обележе само једним словом, онда сва та слова треба писати великим словима. *Српска краљевска ака-*

демија — С. К. А., *Српски књижевни гласник* — С. К. Г. Чак и у случајевима када се само последњи део назива испишује потпуном речју, а сви остали скрате на њихово почетно слово, треба написану реч у потпуности обележити великим писменом, а сва поједина слова која јој претходе такође великим словом. С. К. Академија, С. Мајица, М. Просвете и сл.

239. — Везица се (полуцрта, цртица) употребљава да се њоме саставе делови сложене речи (*Српско-француски речник*), а тако исто и за обележавање преношења делова речи с краја једне врсте у другу, за обележавање поделе речи на слоге (*го-сподин*) и сл.

На крају врсте (реда) могу стајати они знаци који могу стајати на крају реченице или иза њених делова, дакле: . , ! ; ? — :)] “ ; у почетку врсте могу стајати само ови знаци: — (прекидни знак) ([„ (први део обле и угласте заграде и први део наводника).

XIX

Транскрибовање туђих речи

240. — Према основном принципу нашег правописа — да се речи пишу онако како се изговарају — треба и речи страних језика писати онако како се изговарају. Али да бисмо могли обухватити све појаве ове врсте, поделићемо све позајмљене речи на три групе: а) речи савремених модерних несловенских језика; б) речи различних словенских језика и в) речи класичних језика (латинског и грчког).

Код сваке од тих група речи треба одредити двоје: прво, како ће се писати они гласови тих језика које наш јазик нема, друго, како ће гласити номинатив јд. (1 п. јд.) позајмљених речи у нашем језику.

Сем тога, треба особиту пажњу обратити и на писање и промену личних и географских имена, јер ту могу бити и нарочити обзири.

241. — Нема сумње да је потребно избегавати непотребно употребљавање страних речи. Али када се оне већ употребљавају, морају се код нас писати онако како се изговарају, а не како се пишу код дотичног народа. Дакле, *сиже*, а не *sujet*, *ниво*, а не *niveau* и сл.

Код имена места треба употребљавати савремено географско име дотичног народа, а не неки традиционални назив који би се могао из старине задржати. Дакле, *Минхен*, а не *Монаков*, *Лајпциг*, а не *Лийиско*, *Дрезден*, а не *Дражђани* итд.

242. — Гласове страних језика треба транскрибовати најближим нашим гласовима. Када има најмање сумње да ли ће се неко име или назив места довољно добро

познати у нашој транскрипцији, може се поред фонетичког начина ћирилицом или латиницом ставити и изворно писање: *есеј*, *сјилин*, *Брисел* (Bruxelles), *Вандеја* (Vendée) и сл. То вреди нарочито за случајеве када се први пут уводи у нашу књижевност неки назив ове врсте.

243. Из овога што је речено јасно је: да се све врсте гласа *e* — енглеског, француског, немачког и других језика морају писати нашим јединим гласом *e*; тако и за остале вокале: *a*, *o*, *u*, *i*; ако је полугласник реда *a*, писаће се вокалом *a* (енглеско *i* и сл.); ако је полугласник реда *e* (француски, немачки и сл.), писаће се гласом *e* (*рефрен*, име *Пеџи* и сл.), и тако увек. Сви гласови врсте *x* — писаће се једним знаком, нашим обичним *x*: *Хегл*, *Хуго*, *Хугеноџи*, *Херман*, *Хофман*, *Холбајн*, *Хоје* итд.

Али када наш језик има својих гласова, они ће се ставити. Талијанско *ci* или *gi* писаће се као *ћ* или *ђ*: *Кардући*, *Бокаћо* (Vossaccio), *Месађеро*, *Амићис* и сл., а не као *ч* и *џ*, како се често писало. Француски носни вокали писаће се слоговима *ан*, *ен*, *он* и сл.: *Нанси*, *Клермон*, *Нанџ*; француско *oi* са *oa*: *Лоаре*, *Лоара* (Loire) итд.: Енглеско *th* као *џ*, на пр. *Темза* (Thames) и сл.

Али има речи и имена места која су добила ширу употребу са изговором добивеним на различне начине, али који не одговара изговору модерних језика: *буџет* (budget), *Милан* (Milano), *Млеци* (Venezia), *Рим* (Roma), *Париз* (Paris) итд. Она се морају тако задржати.

244. — Када се у речима врши нагомилавање сугласника, онда ће се према њима примењивати правила о мењању сугласника по звучности или о губљењу сугласника у сугласничким групама нашег језика: *Хабзбург*, *Бранџ* (Brandt), *Рендген* (Röntgen) и сл.

245. — Код сугласничких група на крају речи врше се извесне промене у нашем језику које се морају извршити и у страним речима. Тако праскави сугласници (*џ*, *д*, *к*, *г*, *џ* и *б*) одвајају се од *р*, *л*, *м* и *н* који су иза њих т. зв. непостојаним *a*: *Пеџар*, *Александар*, *скиџ*

шар и сл. Када сугл. *ш* или *д*, *к* и *г*, *й* или *б* стоје пред неким другим сугласником, а не једним од помених, могу се одвајати непостојаним *а*, ма да има речи у којима се то *никад* не чини (исп. *шакш*, *йакш* и сл.; *факш* и *факш* и сл., али само *Егийаш* и сл.).

Код других сугласничких група обично се не ставља непостојано *а* када су на првом месту сугласници *с*, *з*, *ш*, *ж*, *р*, *л*, *м*, *н*, *х*, *ј* и *в*: *Дамаск*, *концерш*, *йарламенш*, *аушанш*, *кулш*, *Зевс*, *йашријарх*, *обелиск* итд. Само код речи на *зам* — непостојано је *а* у сталној употреби: *бољшевизам*, *йлеоназам* и сл.

У генитиву мн. (2 п. мн.) умеће се дуго *а* међу саставне делове сугласничких група, сем онда када су групе са почетним: *с*, *з*, *ш* и *ж*: *гâздâ*, *брâздâ*, *кâсшâ*, *бâшшâ* (обичније *бâшшâ*), *обелшкâ* и сл.

246 — Стране речи и имена или задржавају потпуно свој облик у нашем језику: *какао*, *Пейрарка*, *Молијер*, *Тасо*, *Версај*, *Геџе*, *Данџе*, *Мара* (Marat), *Верди* итд.; или према именицама извесног рода нашег језика добивају свој облик у номинативу јд. (1 п. јд.): *Вандеја*, пошто нема именица на *е* женског рода које би одговарале франц. *Vendée*, *Шамџања* — пошто су именице ове врсте, тј. покрајине, код нас на *а* (према *Шатрагне*), а именица *Шамџањ* била би мушког рода итд.; тако су добиле облик именица ж. рода на *а*: *сшашуа*, *бисшâ*, *йоеншâ*, *шџоалешâ*, *афера* и сл.

247 — Кад год облик стране речи у нашем језику то допушта, она се мења као и именице нашег језика: *Пейрарки*, *Тасу*, *Даншâ*, *Тасом*, *Шамџање* итд. Али кад би име какво постало сасвим неразумљиво променом свог завршног вокала, оно се онда не мења, већ се цело име, са тим вокалом, узима као основица:

Верди: *Вердија*, *Вердију* и сл.; *Геџе*: *Геџеа*, *Геџеу* итд.; *Мара*: *Мараа*, *Марау*, *Лине*: *Линеа*, *Русо*: *Русоа*, *Русоу* и сл. Тако исто и заједничка имена: *сџеа*: *сџеа*, *сџеу* и сл.; *ниво*: *нивоа*, *нивоу* итд.

248. — Кад се из којег словенског језика, било црквенословенског било којег модерног словенског језика, позајмљују речи, тако да се жели да оне постану саставни део нашег књижевног речника, оне добивају у нашем језику гласовни облик који му одговара, тј. као да су оне у њему поникле: *сујетан*, *обиље*, *жртва*, *шачка*, *скрушен*, *савршенство*, *пророштво* и сл. Али ако се на њима изврше какве гласовне промене у нашем језику, оне се не враћају на свој изворни облик: *веројетан* (или *веројашан*), наслонивши се на *вероваши*, дало је *веровашан*, па тако и остаје итд.

249. — При транскрибовању гласова словенских језика мало их је који чине тешкоће при преносу на нашу азбуку; руско „*ы*“ и пољско „*у*“ транскрибују се нашим обичним *и*; пољско *ł* и руско тврдо *л* — опет нашим *л* итд.

Напомена. Овде ћемо дати укратко како би требало у вези са овим транскрибовати речи словенских језика (ово се тиче, наравно, на првом месту личних имена и географских назива).

1. Има истих слова, али их различно изговарају словенски народи, па их тако треба и транскрибовати. Бугарско *щ* треба транскрибовати са *шш* (Свишовъ — Свиштов), а руско *щ* са *шч* (Щепкинъ — Шчепкин).

2. Руско *о* бележићемо као *о*, пољско *ó* — опет као *о*, чешко *ů* — као *у*, бугарско *ж* као *а*.

3. Како наш језик има само четири мека звука, и то *ћ*, *ђ*, *љ*, *њ*, то ће се њима транскрибовати слични звуци других словенских језика:

а) Тако ће се испред меких вокала (е, њ, и, ђ) и „*я*“ и „*ю*“ руско *ш* бележити као *ћ*, *д* — као *ђ*, *н* — као *њ* и *л* — као *љ*: Ду ня — Ду ња, Бодянский — Бођански итд.

Када се руско „*е*“ или „*ѣ*“ нахои иза сугласника *ц*, *б*, *м*, *с*, *з*, *к*, *г*, *в*, *ф*, *р* бележи се као *је*: Бѣльскій — Бјељски, Пермь — Пјерм итд.

б) Пољско *ł* пред самогласником и сугл. ваља бележити знаком *љ*; *ń* (и *ni* пред самогл.) као *њ*; *ć* (и *ci* пред самогл.) као *ћ*, *dź* (*dzi* пред самогл.) као *ђ*: Bochnia — Бохња, Szreńsk — Шрењск, Piłwizki — Пиљвишки, Wojciech — Војтех, Łódź — Лођ.

в) На крају речи умекшаност, пољска и руска, када код нас нема умекшаних сугласника који им одговарају обележаваће се неумекшаним сугласницима: Тверь — Твјер, Łoś — Лос (исп. и маџоруско Навроцький — Навроцки и сл.).

г) Пољско *ą* и *ę* бележиће се као *он* и *ен*, само испред *п* и *б* као *ом* и *ем*: Czestochowa — Ченстохова, Poddebice — Подембице, Wąchock — Вонхоцк, Dąbrowice — Домбровице и сл.

д) Када стоји иза сугласника — сем иза *л, н, ш* и *д* — у пољском језику *ia, ie, io, ie, iq* писаће се као *ja, je, jo, jen (јем), jon (јом)*: *Mickiewicz* — Мицкјевич, *Siennica* — Сјењица, *Biłostok* — Бјалосток итд.; када је у таком положају руско *я, ё, ю* — писаће се као *ja, jo, ju*: Святославъ — Свјатослав, Орёлъ Орјол итд.

ђ) Чешко *t', d* и *ñ* или *t, d* и *п* испред *i* и *ě* писаће се као *ћ, ђ* и *њ*: *Drtine* — Дрћина, *Dablice* — Ђаблице, *Svinišťany* — Свињишћани и сл.

е) Пољско *rz* између вокала писаће се као *ж*, иза звучних сугласника такође као *ж*, а иза безвучних — као *ш*: *Ogzieżnicz*, *Przurow* — Пширов и сл.

ж) Чешко *ř* ће се писати — према изговору или као *рж* (*Řehovice* — Ржехловице) или као *рш* (*Přibram* — Пршибрам) и сл.

з) Чешко *h* бележиће се знаком *х*, а малоруско спирантско *г* — знаком *г*.

Није потребно посрбљавати таква имена: на пр. руско *Григорович*, словеначко *Грегорчич*, не треба претварати у наше *Григоровић, Грегорчић*, исто онако као што и буг. *Милетић* не треба претварати у српско *Милетић*. На тај начин и *Водойвец, Јиречек* итд. гласиће са *е*; али у том случају то *е* ће се у промени задржавати: *Водойвеча, Јиречка* и сл.

250. — Има случајева када словенска имена имају облик који не одговара нашем језику, на пр. *Жуковскаја* у руском; таква имена добивају наш облик *Жуковска*.

Када се имена места или лична имена свршавају завршецима који одговарају нашем језику, онда се таква имена мењају као наша властита: *Жуковска: Жуковској, Жуковском* од *Жуковски*, у *Јасној Пољани* од *Јасна Пољана*; у *Царском Селу* итд. Али када таква имена имају за наш језик необичан облик, онда се мењају као именице њима најближе: *Толстој, Толстоја, Толстоју* итд. (као *Миливој, Миливоја* и сл.), а не *Толстога* као што има у руском; међутим *Трубецкој, Трубецкога* и сл. не одваја се од наших презимена типа *Мушицки, Мушицкога*.

251 — Речи из класичних језика нису увек позајмљиване непосредно из тих језика, већ врло често преко других савремених модерних језика, савременог грчког, немачког, француског, руског и талијанског, који су на

нашим речима остављали трагове свога изговора. Тако се дешавало да су исте класичне речи примане у различном гласовном облику.

хаос и каос, хемија и кемија, Тива и Теба, символ и симбол, химера и шимера, хисторија и историја, Ашина и Ашена итд.

252. — Али их има већ приличан број за које је примљен један изговор као општи: *карактер, кризма, универзитет, фалзификациј, епоха, Хектор, пасха, Грах, Бах, Персија, персона*.

Примљено је писати *ревизор, Цезар* са з међу вокалима у латинским речима; тако се исто пише лат. *x* као *gz*, а *ps* као *nz* међу самогласницима: *егземлар, егзактан, цензура, конзул* и сл.; али *sp* или *st* се пише без измене *c* у *ш*: *инспектор, ситашуи* и сл.

Многе смо грчке речи примили преко латинског језика, и са њима и уобичајени изговор за латинске речи: *циклус* (исп. гр. *kuklos*), *Циклади* (*Kyklades*), *криза* (грч. *krisis*), *музика, муза* и сл.

Реч грч. *mētropolis* добила је код нас облик *метропола* према модерним језицима, а *Akropolis* — *Акропол* и сл.

Али се треба трудити да у свима случајевима где је год то могуће продре правилан изговор:

Алкибијад, Македонија, Скила, Егина, Феб и сл. *Медеја* као *идеја* и сл.

253. — Још много више неуједначености показује облик номинатива јд. у којем се јављају речи, а нарочито имена места и имена лична класичних језика.

Као опште правило, којег се треба држати нарочито при новим позајмицама, вреди ово: да се од основе речи класичних језика гради наш облик, са додавањем наставка за род према сличним именима нашег језика. Од грчкога *Ajas: Ajantos* — у нашем језику *Ајант* (зато што је име м. р.), од грчкога *Thetis: Thetidos* — у нашем језику *Теида* (пошто је то име ж. р.), од грч. *Pallas: Pallados* у нашем језику *Палада*, од лат. *Venus: Veneris* — у нашем језику *Венера* итд.; затим у заједничким именима:

клер (clerus), обелиск (obeliskos), рајсод (rhapsōidos), име: Пир (Pyrrhos) и сл.; или презентӣ (praesens: praesentis), референӣ (referens: referentis), клијентӣ (cliens: clientis), архонӣ (archōn: archontos); тако у именима: Цицерон, Нерон (Cicero: onis) или Јунона (Juno: onis); затим: Сфинга (Sphigx, Sphiggos, чита се: нх, —ngos), Киклоӣ (Kyklōps: ōpos), Саламина (Salamis: īnos).

Од мушких имена: Леонидас, Pythagoras имамо наше Леонида, Пиџагора; али је уобичајено место Енеја (Aineias) — Енеј.

254. — Али и поред све природности и простоте таквог правила, у наш су се језик увукли називи који претстављају номинатив јд., а не основу класичних језика, тако да је цео облик номинатива јд. послужио нашем језику као основа:

Хиос, Теос, Лемнос, Лезбос, Хермес, Христїос, Зевс, Аїїос: затим у заједничким речима: сїаїшус, даїшум, фаїшум и др.

255. — Има случајева када су оба ова начина примењена на истим речима: и када је правилно узета основа да се од ње сагради облик речи за наш језик и када је узет за то облик номинатива класичних језика, па се у нашем језику употребљава напоредо једно и друго.

Поред цирк, Парид, Теогнид, Нейої, Талей, марї и сл. имамо у још већој употреби: циркус, Парис, Теогнис, Неїос, Талес, Марс (које се у извесној употреби — бога и планете — само тако и употребљава).

256. — Али има и преправљања номинатива класичних имена и назива према особинама нашег језика. Има случајева када је то потпуно оправдано, а има кад то није потребно. На пр. можемо оставити множину код Филиїи, Помїеји; безразложно се укоренио код нас облик једине Аїїина, Тива м. множине (Athēnai, Thēbai). Када се место грчк. Andromachē пише Андромаха, место ж. имена Kalypsō — Калиїса, место mathēmatikē — математика, место Sapphō — Сафа, Kleiō — Клеја, то је добро; али се мора признати да није било разлога писати место Aristeidēs,

Xerxes и сл. *Арисџид*, *Ксеркс*; поред *Софокле*, *Перикле* (грч. *Sophokles*, *Perikles*) и сл., који облици лепо пристају у наш језик, — још *Софокло*, *Перикло* и сл. Још је било мање разлога писати *Овид*, *Меркур*, *Кайишол*, *Кадмо* и сл. место *Овидије*, *Меркурије*, *Кайишолиј*, *Кадам* и сл., ма да се обоје употребљава.

Код лат. назива и имена на *ius* има такође неуједначености. *Genius* се пише *гениј* и *геније*, грчко *stadion* *стадиј*. Код имена на *ius* веома је распрострањено — *ије*: *Елије* (*Aelius*), *Ливије* (*Livius*), *Вергилије* (*Vergilius*) итд.; али код назива месеца *ius* се увек одбацује: *јануар* (*Januarius*), *фебруар* итд.; према томе треба писати *јун*, *јул* место *јуни*, *јули*.

Тако и код грчких имена на *eus* постоји двојство. У именима која се у савременијим епохама позајмљују имамо *-еј*: *Одисеј* (*Odysseus*), *Проџеј* (*Proteus*), *Тесеј* (*Theseus*) итд.; али у старим позајмицама имамо од *ios*, *eos*, *eius*, *eios* — *ије*: *Григорије*, *Досиџије*, *Василије* итд.

Грчка имена са наст. *aos* у ном. јд. имају *ај*: *Архелај*, *Менелај*, *Агесилај* и сл. (*Archelaos* и сл.).

257. — У приличном броју случајева од именица латинских и грчких средњега и женскога рода са необичнијим наставком начињене су код нас именице женског рода са наст. *ија* без обзира на основу тих именица: *легија*, *религија*, *констиџуција*, *инстирукција* (им. ж. рода — *legio* : *onis* итд.); *гимназија*, *стиџендија*, *стиудија* (им. ср. рода на *ит*: *gymnasium* и сл.); затим имен. ж. рода на *а*: *драма*, *схема*, *диплома*, *систиема* и сл. од грч. имен. ср. рода на *а*: *atos*, на пр. *drama*: *dramatatos* и сл. Ја мислим да према овоме нема потребе градити од њих према грчким основама придеве (*драматски* итд.), већ према облицима промене који су се код нас одомаћиле (*драмски*, *систиемски*, *дипломски* итд.), као што обично и имамо.

258. — Најзад да споменем ређе случајеве, када су у нашем језику све поменуте тачке гледишта примењене, тако да се добило неколико паралелних облика. Од лат. речи *Maecenas*: *Maecenatis* гласио би правилно облик *меценатџ*; али ми имамо и *мецена* (свакако према

облику ном. јд.) или чак *мецен*, према облику добивеном у модерним језицима.

259. — Овим, наравно, нису исцрпени сви случајеви; али се из овога види потреба да се у сва помињата три случаја: и код позајмица из модерних словенских језика, и код позајмица из несловенских језика и код позајмица из класичних језика — примењују, бар убудуће, она правила која су изнесена као најбоља и која су и највише у духу нашег језика. Међутим задатак је терминолошких и номенклатурних речника да проберу од онога што се досад употребљавало и утврде као правилно оно што је најбоље.

260. — Довде је говорено о писању страних речи у нашем језику; за писање наших речи — у туђим језицима, туђим азбукама — ми не можемо прописивати правила. Али ми морамо одредити како ћемо писати своја имена и различне називе у књигама, документима, писменим саставима, на географским картама упућеним иностранству. За њих ће вредети ово.

Када је потребно наше речи, нарочито лична имена и презимена и географска имена, изнети у актима и списима намењеним иностранству, она ће се писати или нашом ћирилицом или нашом латиницом, према томе да ли је потребно употребити у њима ћирилицу или латиницу.

На пр. у званичним исправама, у законским прописима за странце, у уговорима и конвенцијама интернационалног карактера, затим на географским картама и у атласима латиницом писаним — писаће се: Beograd, Dunis, Gradište, Pančevo, Ilidža, Bitolj, Vranje, Đorđević, Đaković, Džamonja, Crikvenica, Đakovo, Žagubica, Živanić итд.

Ово вреди и за случајеве када је потребно да наши држављани ставе своје потписе на страним документима. Они ће их писати или нашом ћирилицом или нашом латиницом, према томе да ли је тај докуменат писан ћирилицом или латиницом.

РЕГИСТАР И РЕЧНИК

Често се рђаво разуме намена овог регистра и речника. Треба стално имати на уму да се њиме показује како оно што се у књижевном језику употребљава — ваља писати. Ово није језички саветник о томе шта је добро, а шта није; већ упутство како оно што се употребљава треба најправилније написати.

Када међу речима стоји знак једнакости, то значи да се оба облика могу употребљавати; када је једна реч у загради, то значи да је она мање правилна, или застарела или да је у загради требало дати какво тумачење или слично.

У речнику је давано онолико облика и онолико напомена о значењу или акценатских обележавања колико се сматрало да је довољно да се зна о којој је речи говор. Пространијим тумачењима у оваквом регистру-речнику није било места.

Скраћенице су: јд. — једнина; мн. — множина; м. р. — мушки род; ж. р. — женски род; с. р. — средњи род; заст. — застарело; покр. — покрајинска реч; им. именица; зб. им. — збирна именица; комп. — компаратив; аугм. — аугментатив (за увећавање, обично презриво); прил. — прилог; прид. — придев; ј. изг. — јужни изговор; исп. — испоредите; в. — видите; дем. — деминутив (за умањавање, обично одмила). Остале се скраћенице и саме по себи разумеју.

Овај речник служи као регистар тексту; а сем тога у њему се налази језички материјал поцрпен из наших речника и књижевних дела за који се могло мислити да неће бити на одмет да се покаже како га ваља писати.

Бројеви поред речи упућују на тачке (параграфе).

A*

<p><i>a</i> (свезица) 187, 201 <i>a</i> : <i>o</i> (Сава : Саво и сл. прво у источном говору, друго у јужном) аба абаја абајија 80 абадија аваз Авала 124 август авдес авет авион авлија 122 авлински 78 ага, дат. јд. аги 164 агент = агенат (ген. мн. агената) 245 Агесилај 256 ада (речно острвце) адверб адет 122 адиђар адраповачки ађутант (ген. мн. -аната) 245 аждаја=аждаха 115 азбука</p>	<p>азбучан аздија Азија 80 азиски = азијски аискати ајан (старешина) Ајант 253 ајвар ајгир -ајица (наставак) 80 ајкула ајлук ајме (узвик) Академија = Војна академија (као скраћени назив устан.) 13 Академија = Срп. кр. акад. (као скраћени назив) 13 академик академиски = академијски академичар академички акамоли=камоли 40 акат=акт 245 акати се ако 201 акнути акоббгда (куда)</p>	<p>акочве 92 аконо 43 акоће (нека) 53 Акропољ 251 акцент=акценат (ген. мн. -аната) 245 акшам,-а ген. јд. ал (ружичаст), алали, аласт, алат (коњ), алатаст ала 187 алај (део војске у свом реду) алај-барјак 45 алалем прил. алапача алат 122 Алах Албанија, Албанац албански алватан, -тна алга Александар, ген. јд. -дра 245 Александар Велики 8 Александринац 78 александринац (стих) александриски=александријски 78 алем</p>
---	--	--

*) Ако које речи нема под *a*, *e*, *u*, *o*, *y* и *p*, ваља је тражити под *x*.

- али 40, 187, 201
алилуја
алити 43
алка 60
Алкибијад 252
Алпи
алувијум
алфабетски
аљкав 122
ама (али, већ)
амаз (турска молитва)
Амазонка
аман (милост! и сл.)
аманет
амбар, ген. јд. амбра
(ћилибар)
амбис
амбуља (дугачка вре-
ћа)
амељ (ђубре у житу)
Америка
Американци
Америчанин
амерички, америка-
нски 15
аметом, аметице прил.
(сасвим) 122
Амићис 243
ампер
анархија
анатома
андрак (који ти је — ?)
Андреја
Андромаха 256
Анђа
Анђелија
анђелац, -елка 60
анђелчић
анђеос 59
анђеоски, -лски 63
- анета (ном. мн.)
Аничица 92
Анка, дат. Анки 164
анта покр.
антерија
Анчица
а оно 187
апостол
апостолски 63
апсурдан
април
апта
ар, јар=ахар (штала)
115
Арабија
Арађанин (човек из А-
рада) 104
Аранђеловац
Арапин
арапски
арапче
аратос
Арбанас
Арбанаски (Арбанија)
аргатин
арија
Аријац
Аристарх 246
Аристид 256
арк (табак) = арак,
ген. јд. -рка
арли (силан)
арњеви
арпаџик
арслан
арханђеос
Архелај 256
архи - (као почетни
део речи)
архив = архива
- архимандрит
архонт 252
аршин
аршлама (арашлама,
ашлама)
аси (бунтовник, исп.
поасити се)
асиндет
аскер
аспра, ген. мн. аспри
ат (коњ) 122
атеизам 245
атеист
Атина 251, 256
Атлас (планина)
атлас (збирка карата
геогр.)
атоли (исп. акамоли)
= толи 40
Атос 254
Аћим (м. име)
аугур
Аустралија
Аустријанац
аустриски = аустриј-
ски 78
Аустро-Угарска 45
аутономија
афера 246
Африканац, ген. јд.
-нца
Афричанин
афрички
ахат, ген. јд -ата
(драги камен)
ач (заст.)
ачити се (говорити
развлачећи речи)
аџамија (неискусан)
ашик (заљубљен)
ашов (аршов)
ашчија

Б

бабичити (исп. бабича)	балкански савез 16	бахтли (батли) 118
бабиње (мн. ж.)	Балканско Полуостр- во 11	бахуљати (пузити)
бабљи	балсам	бач (станар, плани- нар)
баболичан („као ба- ба“)	балчак (држак у са- бље)	бача (свекар одмила)
бабурача	бамбадава	бачва 89, -р
бављење	Банаћанин 96	бачварница
багрем (багрен)	бандера	Бачванин
бадава	баничин	Бачвице
бадар, -дра (жив, жи- вахан), бадрити	бановић	баченка (игла особит- те врсте)
бадати	банчин	бачија
бадњача, бадњачица	банчити	бачица (ж. р. од бач)
бадњић	Бања Лука (у Бањој Луци), Бањалука (у Бањалуци) 11, 56	Бачка
бажђење (им. од ба- здети) 107	Бањска (дат. Бањ- ској)	баџа
баздети, -им	барило	Башка (дат. Башци)
базрђан (заст.)	барилце	башта (башча) 168, башта (башта) 245
бајаги	барилче	баштинички
бајач, -ица (врач, -арица)	барјак	баштован (башчован)
бајонет	барјам (бајрам)	Башчанин (човек из Башке)
бакал, бакалка, ба- калница, бакалски 58	барјачић (дем.)	бденије (у цркви)
бакалаћ (ћифта покр.)	барчица	бдење (им. од бдети)
ба-кал-ка 26	бастисати, бастишем (уништити)	бдети, бдим
бакар	бџа = бахат	беглучити (беглук да- вати, служити и сл.)
Бакач (презиме)	батачић	беглучки
бакрач	батић	бегунче
бакрењача	баћа (брат)	бедевиче (дем.)
баксуз	баучак (зубић у де- тета)	бедро ср. р. (бедра ж.)
бактати се, бакћем се	бах	бедуин
балавчад	Бах 252	беђење (им. од бедити)
балавче	бахнути (банути) 117	бежан, бежана
Балаћ (презиме)	бахорити (бајати)	бежати, -им 158, 166
Балачко (име м.)	бахт („срећа“) 117	бежични 142
балега	бахтати се, бахћем се в. бактати се	без, -а (свезица)
балкански 12		безаконик 142
		безаконички

безакоње	белоћа	бестелесност
безбожан, -жна	бељача (ж. хаљина)	бестужан, -жна (покр.)
безбожник	бељење (им. од белети и белити)	бесуђе
безбожнички	бенђелук=бенђилук	бесцен
безвучан	бенетати, бенећем	бесцење
безгласан, -сна	Београд 76, 11	бећар
бездан=бездна	београдски 12, 133	беут (бевут)
безјак	Београдски дневник (име листу) 13	Бећо (име)
безличан, -чна	Београђанин (Београд) 104	бехар, -ара (цвет на воћци)
безличност	беона	Беч 89
безјачки	беоњача	бечва („чарапа“)
безмало	беоце покр.=беланце	Бечеј
безматичити се (остати без матице)	Беочин	бечити 89
безначајан	беочуг 127	бечка (пиварско буре)
без њега (не беж њега) 137	бепче	Бечкерек
безочан, -чна	берач, -ица	бечки 146
безоштво (им. од безочан)	берићет	Бечлија (Бечанин)
без сумње 55	бесеђење (им. од беседити)	бешични
безуб	бесан 142	Бешка, Бешчанин
безумље	бесједа, ген мн. бѣсјѣдѣ (ј. изг.) 68	бешки
бејах, бех 65	бескичмењак	бешњење
бекство 131	бесконачан, -чна	бешњи (комп. од бесан) 158
белајисати 81	бесконачност	бешчаст (покр.) 136
белајица 80	бескућник	бешчашће
белац, -лица (коњ)	беснети, -им, бешњах	бешчедан
беланце, -нца	бесноћа	бешчовечан
беланчевина	бесомучан, -чна	бешчулан, -лна
белача (врста дуње)	беспосличар	бзџова — треба зова
Белгија, белгиски = белгијски	беспосличити	биберњача (биберницџа)
белети, -им (постајати бео)	беспрекоран	библиотека
белети се (бити бео)	беспрекоран	биво, бивола
белити (чинити белим)	беспристрастан, -сна	биволче, -ета
белити се (себе чинити белим)	беспуће	биволчић
беличаст	бест им. ж. р. = бест им. м. р.	биволски
белка 60	бестелесан	бивољача (кожа)

Бијељина	бичевати (бичовати)	близост (близоћа)
бијен (покр. бјен)	бичић	блијати, -ам = блихати, -ам
бијес, бјеснило (ј. изг.)	бичкарати	Блиски Исток (геогр. појам)
Билећа, -е	бичји=бичији	блистати, блистам
биљег (ј. изг.) 73	Бишћанин	блуђење (од блудити)
биљежити (ј. изг.) 73	Бјелопавлићи 148	бљечкавица
Бинча, Биначка Морава	благодан покр.=празник	бљечкати се
бињакташ=бињекташ	благајнички	бобичав
бињаџија	Благовести	боботати, -оћем
Биоград (на мору) 76	благодат=благодет	Бог 8
Биокова=Биоково	благоречив	богатство 145
Бирач, ген. јд. Бирча (крај у Босни)	благосиљати, -ам	богађење (им. од богатити се)
бирач, ген. јд. -ача	благослов	богац, бокца покр.
бирачити („пабирчити“)	благословен	бог Зевс 8
бисази мн. м. р. = бисаге мн. ж. р.	благословити	богзна какав 54
бисачци, бисачаца дем. од бисаџи покр. (= бисази)	бла-гост 23	богзна колико 54
бисерче	благаоћа	богме (боме) 53
бискати, биштем	благочастив	богобојажљив 137
биста 246	блажен 159	богојављенски 15
бистрички од Бистрица	блажи (комп.) 158	богорађење (им. од богорадити)
бистроћа	блађење (од блатити)	Богородица 8
битисати, -ишем	блебетати, -ећем	Богородичин
биће 96	Блед	богумил = богомил
би, би, би, бисмо, бисте, би	бледети, -им, блеђах	бодење (им. од бости)
Бихаћ, ген. Бишћа заст.; обичније Бишаћа 138	бледичаст	бодеч (риба)
бихаћи	бледоћа	бодљикав
Бихор (место у Јужн. Србији)	Бледско Језеро	Бођански 249
бич 89	блеђан, -ана прид.	божем
бичаље (код бича)	блеђахан, -хна	Божић 14
биче, ген. бичета (дем.)	блеђење (им. од бледети)	божићни (не божићњи, божитњи) 15, 139
	блеђи комп. 158, 104	божићевати, -ујем = божићовати
	блејати, -им	Божји=Божији 9, 82, 153
	бленути 122	боза
	блештати, блештим	
	ближи	
	ближњајив 80	
	близанчићи = близначићи	

- бојаљив 137
бојаљну (инстр. јд. од им. бојазан, -зни) 155
бојиште
бојсе покр. (можда)
Бока, Бокељ, бокелски
Бока Которска
бококторски
бокал
Бокаћо 243
бол, бола; мн. болови
болан, болни, бони 62
болахан
болељив покр. в. болешљив
болестан, -сна 144
болети (боли ме и сл.)
болећив
болећица
болешљив
болештина (болешчина) 168
болник
болница
болничар, -ка
бољетица = боља
бољка
бољшевизам 245
бони 62
борачки
борић
борје 151, бор-је 25
боровица, -ички
босиљак, ген. јд. босиљка (босилак, босиока)
босиље 154
бостанчић (дем.)
ботанички
Бохињско Језеро
бочина (аугм. боца)
бочан, -чна
бочити се
бочица (дем. боца)
бочњак (за боце)
бошча
бошчалук
брављи
бравче
брадавичав, -авичаст
брадавичица
бражђење (им. од браздити) 160, 136
брáздá 245
браздити, бражђах 158, 105, 107
браздичити (браздити)
Бразилија, Бразилијанац, бразилиски = -ијски
Брајићи 80
Браник (име листу) 8
Браников 9
бранилац, -иоца
бранити, брањах 158
бранич 90
Браничево (крај у Србији)
Бранково коло 14
Брант 244
брањен 159
брањење 160
братенци (братенаца ген. мн.)
братић
братичина (братична)
братски 145
братство 145
братучед м. р., братучеда ж. р.
браћа 96
браћење (им. од братити се)
брацин
Брач (острво); -чевац
браче мн. ж. покр. (винова комина)
брачни прид.
брачица=берачица
Брашанчево (католички цркв. празник)
брбљати, -ам (брблати)
брботати, -оћем
брбучити
брвљив (брљив)
брдски
брђанин, брђанка 104
бређа 103
брезић
брезовача (батина)
бректати, брекћем
брестовача
бречати, бречим
брџити (треснути)
брешће (од брест)
брешчић
бржи (комп.) 158
брз
брзати, брзам
брзић (брзац)
брзотеча
брзоћа
бридети, бридим, бриђах
бриђење (им. од бридети)
бриждати, -ждим, -жђах
бризак, ген. јд. -зга
бријаћи 102; бријаћица (им. од бријаћи)

бријачица (она која брије) 102	брчић (дем. брк)	булажњење
бријачница 102	брчи („крајњи“ за перо)	булумаћ и -ач (јело од брашна)
бријег, брегови (ј. изг.) 71	брчкавица (пљачкавица)	буљити (очи)
брилијант	брчкати (се), -ам (се)	буљиока
Бриње	Брчко, ген. -ога	буљоок
Бриони	бршћење (брстити) 160	буљубаша
брисач	бубрешчић (дем. бубрег)	бум-бар 26
Брисел 242	бувљи	бунар
Брист, Бришћанин, бриски	Бугарче	бунарић (дем.)
бричити	Будва, будљански	бунарчић (дем.)
бркљача	будзашто 54	бунтовнички
брнача (дрљача)	буди Бог с нама 55	бунџија
Брод, Брођанин, бродски	будилник (сат)	Буњевац; буњевачки
бродити, брођах	Будим-Пешта	буњиште (буниште)
бродић (дем. брод)	будист	буранија
бродски 133	Будљанин (човек из Будве)	бурача (за вино)
Брођанин (човек из Брода)	будући 95; будући да (свезица)	бургијица, бургица 79
брођење (бродити)	будућност	буржоазија, буржоаски
бројати, -им = бројити, -им	буђ = буђа	бурјан
бројач	буђавети, -им	бурмуџија 143
броћ 95	буђати, -ам	бурунџук (заст.)
броћаст	буђење (будити)	будикако (буткако)
броћити	буздован = буздохан 114	бућ (косе)
Броћно, Броћњанин, броћански	бујати, -ам	бућа покр. (дрвена или гвоздена кугла)
броћњак (не бротњак) 139	букати, -чем	бућати се, -ам се покр. (играти се бућом)
брстити, -им, -шћах	букач	бућав
бруждати, -им (силно тећи)	букача (сова)	бућити се (пућити се)
брујати, -им	буквић	бућкати, -ам
брусић (дем. брус)	буковача	бућкало (по води)
брушњача (за брус)	буктати, букћем (издавати звук, шум)	бућкуриш
брчина (аугм. брк)	буктети, -им (горети, не буктати)	бућнути
брчити (точак)	букћење (буктети)	бућоглав
		буха = бува 114
		бухав, бухавац, бухаван
		бухара = бувара 114

бухати, бухам = бухати, бувам бухач (буба) буча покр. (суд изв. врсте) бучад (зб. им. од будац = ћуран) бучан, -чна прид.	бучати, -им буче, -ета (пиле од бучије, ћуре) бучићи бучка (и ређе „бућка“ за млеко) бучкати, -ам (вели се за млеко)	буџа (на батини задебљање на крају; батина такве врсте) буџак буџати се, -ам се (играти се буџе) буџет 243
---	--	---

В

вабљење вавек = увек вађење (вадити) ваздан ваздух Вазнесенска црква ваиз (проповедник) вајат = хајат 114 вајда (не хвајда) вал, -ла ваљада (ваљда) 35 ваљ-ка 26 Вандеја 242, 246 вапити (викати, умољавати), вапијем вапно (јапно „креч“) вараклејисати, -ишем вардарско-моравски 47 варијанта варићак (мера), ген. јд. -ака варјача вармеђа вармећки 100, 132, 148 варничав 92 варошанче варошче вас = сав, сва, све васељена = васиона	васколик = савколик (= свеколик) васкрсавати (исп. васкрснути), -ам васкршњавати, -ам ва-спи-та-ти 28 васцели (вас-це-ли) Ваш (из почасти) 20 вашарџија 109 вашчији (од вашка) веверичић веверичји ведричица (дем. ведрица) веђа 103 вежбати=веџбати 134 вежбач везати, вежем везач 90 везен, везење 161 везивати, -ујем вејач вејача 90 велик, -ка (одр. прид. велики итд.) Велика субота 16 великачак, -чка 92 Велика школа (име установи) 13 Велики петак великодушан, -шна	величав 92 величак, -чка величанствен величанство величати, -ам 92 величина 92 вељи (велик) Венера 253 венути, -нем венуће 96 венчани венчаница 92 венчати, -ам, -авати -ам 92 венчац (дем. венац), ген. јд. -чаца венчић (дем.) 92 вео, ген. јд. вела верати (се), -ем (се) Вергилије 256 Верди 246, ген. Вердија 247 вереничин 92 вересија верзија вернији 65 вероватан 248 Версај 246 весаоце (весалце) 60 весео 61
---	---	--

вешлач 90	вештац, ген. јд. вешца	Вис (острво), Вишанин
вешник	вештачки	висити, -им
вести, везем (везен, везијах) 65	ве-што 24	Високи Стеван
ветах, ветха	видац, ген. јд. вица (трава)	височанство
ветрењача 90	видело	витак, -тка
ветрети, ветрим (испаравати, губити се)	видети, -им	витао, -тла им.
ветрити (прелазно: „проветравати“)	видјети, видјевши 68	витез, витеже, витешки 167
ветрић 95	видљив	витичаст
већ (веће заст.) 95, 187, 204; већ ако 187	Видовдан=Видов дан	виткији (комп. од витак)
већати, -ам	виђати, -ам	виткоћа
Већеслав	виђен 159	Вићентије (Вића и Вићо)
већи 95	виђење (видети) 160, 105	вихар = вихор = вијор
већина	Византинци 78	вичан, -чна
већином (прил.)	византиски = византијски	више мање (отприлике)
већма	виј, вијте 83	вишњов
већник	вијек : вјечан 68	виштати, -им=вриштати, -им
вечан, -чна 92	вијор=вихор=вихар	вјера, ген. мн. вјѣра 68
вечати, вечим	вијорити се = вихорити се	вјерност 69
вече („добарвече“, вече ср. р., вечер ж. р.)	вијугати, -ам	вјерују
вечера	вијукнути	вјештац 69
вечерас	вијуцнути (дем)	вјештица 69
вечерати, -авати	вијушац, ген. јд. -шца	владалац, ген. јд.-аоца, ген. мн. -лаца 59
вечерња=вечерње	викач 90	владачки
вечерњача 90	вик-ну-ти 26	владачев
Вечерње новости (име листу) 14	Вила	владичити
вечит 92	вилает	влакњаче
вечност	вилићки (Вилић) 148	влаковођа
веџба=вежба	вличити	Власи 163
веџбање=вежбање 110	винковачки	власт 23
веџбаоница = вежбаоница	Винковци	властан, -сна 144
веџбати, -ам=вежбати, -ам 134	Винковчанин	властеока, -елка 60
вешач 90	виноградски	властеоски, -елски 63
	винограцки	
	виока 58	
	виолина	
	вирити	
	вирић	

властеоство, властелство 60	војнички	вратаоца 60
влаће (зб. им. од влат)	војска, дат. јд. војсци, ген. мн. војски	вратић 102
Влах, Влахиња	војсковођа	вратич (биљка) 102
владач (дрљача)	војштити	Братоломије
владити	војшћење (војштење) 160	враћати, -ам 97, 102
владуга 92	воleti, -им	враћање (враћати) 159, 97
влат, -та	волић (дем.)	врач, врачар, врачара
Влашић (планина)	волах (од воleti)	врачање (врачати)
Влашићи (група звезда)	вољен 159	Врачар
Влашче, -ета	вољење 160	врачати, -ам
во 127	воћар	Брачи
водати, -ам	воће	враџбина
воденичан, -чна	воћка 26	врашки 146
воденичар	воћкати (водити које-куда), -ам	врботоч, -точи
воденични	воћни	врвети, -им
водењача	воћњак 139	врвљење
водио 86	воћство (од воћ) 148	врвца (покр. врпца)
водичар	вочић (дем.)	вребач 90
водњача	воштан 168	вредан, -дна
водњење = наводњавање	воштити 168	вредети, -им
Водокршће	вошћен (вошћен) 159	вредноћа
вођ (вођа) 104	вошћење (воштење) 160	вређати (исп. увредити), -ам 105
вођах (водити) 158, 105	врабац, ген. јд. врапца 131	вређач
вођен, вођење (водити) 105	враголство 60	врео 61, 74 (врио глаг. прид. у ј. изг.)
вођница 139	враји, -жији 82	вреоце (дем. врело)
возач, возче вок. јд. 94, 136	вравић (птић од врание)	врети, врим. 3 мн. вру, врах
возач (од возати) 158	врачче (мали врач коњ)	врећа 95
возовођа	враччев	вречати, -им
војводски	враччић (дем. вранац)	вријеме, времена 71
војводство	враћи (врачин)	врискати, -ам
Војвођанин	враћи (врачин)	вриштати, -им
војевати	Врапче (јд. с. р.), Врапчанин, врапачки	вркоч 90
Војислав	врапчић (дем. врабац)	вркочити се (кицосити се)
војни	врапчији, -чији 82, 152	врличина
Војнић		врлоћа

врничати (опанке), -ам
Врњачка Бања
вр'о 61
Врпоље
врпољити се
врсноћа
врстан, -сна 144
вртач
вртача
вртети, вртим
вртић
врћење (вртети) 97
врћи (вргнути) 98
врћи, вршем, 3 мн. вр-
ху, врсијах (вршах),
врси, врхао = вр'о,
врхла, вршен (не-
одр. глаг. облик и
врећи) 163, 165
врћкати (исп. врте-
ти), -ам

врућац, -ћаца
врућ, комп. врўћи 95
врућина
врућица
врућичина
врх, врховит
врхунац, -нца
врцати, -цам
врч
врчати, -ам (перјати)
врчати, -им
врчица
врчмати, -ам покр.
вршилац, ген. јд. -иоца,
ген. мн. -илаца
вршчић (дем. вршак) 95
Вујица 80
Вук Караџић 8
Вукман 26
вукотићи (секутићи у
загонечи)

Вулкан (назив преду-
зећа) 8
вући, вучем, 3 мн. ву-
ку, вуци, вуцијах
92, 98
вуча
вучад (зб. им. од вуче)
вучак (грах)
вучац, -чца (болест)
вуче, -ета (дем. вук)
вучење 92
вучетина (кожа)
вучија, вучијица 92
вучина (аугм.) 166, 92
Вучитрн 11
вучић (дем.) 92
вучица 92
вучјак
вучји, вучјији 82, 92

Г

г. = господин 235
гагричав 92
гадљив
гађати, -ам
гађач
гађење (гадити се)
гажен 159
гажење 160
газдá ген. мн. 245
газдаричин
газиблато
Гајин (име м.)
гајити
гакати, -чем
галијица
галић (птица)
Галиција, Галичанин
галички

галичаст 92
гамизати, гамижем =
гмизати, -ижем
гануће
гањати, -ам
гаргача (за чешљање
вуне)
Гарчин (место)
гас
гаталица (књига)
гатачки в. Гацка и
Гацко
гасовит
гаћа (кокош)
гаћан (голуб)
гаћаст
гаће
гаћник
Гацка, гатачки

Гацко 145, гатачки
Гача (Гаврило)
Гачанин 140
гачац, ген. јд. -чца
(птица)
Гашчица (Гаштица)
168
гвирити
гвожђе
гвоздац, ген. јд. гвосца,
ген. мн. гвоздаца 143
где 66
гдегде 50
гдегод (негде) 39
гдекад (некад)
гдеко 48
гдекоји 48
где-ко-ји 29
гдешто 50

гдуња в. дуња	глађан. -а	глупавети, -им; глупа- вео, глупавела (по- стајати глуп)
г-ђа, гђа = госпођа 235	глађење (гладити)	глупачина (аугм.)
геак	глађу (инстр. јд. од глад) 154, 104	глухач (биљка)
геачити се	Гламоч	глухнути (глунути) 117
гениј 84, 256	гласач	гмизати, -ижем = га- мизати, -ижем
генијалан, -лна	гласачки	гмилети в. милети
геније 256	гласић (дем.)	гнев
Гете, Гетеа 246, 247	гласнички	гневан, -вна
геџа 109	глаткоћа	гневити
геџав 109	гласцијални	гневљив
гибак, -пка (комп. гип- кији)	глачало	гнездашце, -шца
гибати, -ам (-бљем)	глачати, -ам	гнездити, -им; гне- жђах (имперф.)
гижа = гиџа	глачина	гнездо
гимназија 257	гледалац, ген. јд. -аоца; ген. мн. гледалаца	гнежђење 160 (гнез- дити се)
гимназијалац	глеђејисати, -ишем	гној
гињење (гинути)	глеђосати, -ошем	гнус
гипкоћа	глежањ, -ња	гнусан, -сна
главачке, -чки	Глигорије	гнушати се, -ам се
главић	глинџав 109	гњеветати, -ећем
главичаст	глиста	гњеџав
главчина	глобација	гњецати, гњецам
главичити се = глави- чати се, -ам се	глобљавати, -авам	гњецован, -овна
главичица	глобљење (глобити)	гњечити 89
главничав 92	глогић (дем. глог)	гњида
главоч (риба)	глоговача 90	гњијење (гњити)
Главоча 90	глођав	гњиљез, -лежи
главуча (аугм.)	глођем, глодати 105	гњиљети, гњиљим
главуџа (аугм.)	гложје (им. зб. покр. гложђе)	гњиљење (гњиљети)
главчина	глошчић (дем. глог)	гњио 61
глагол, глаголски	глов = глух	гњићи, гњијем, гњио, гњиља
глагољ (име црквено- словенско слову „г“)	глувак = глухак	гњурац, -рца
глагољаш	глувара = глухара	гњурити
глагољица, -ољски	глуваћ = глухаћ 95	го : гола; комп. голији
глад, -да и глад, -и	глувљи = глуши 114	говедарче
гладак, -тка	глувонем = глуховем	говеђача (јабука)
гладнети, -им	глувоћа = глухоћа 95	
гладњење	глумачки	

<p>говеђина (говедина) говети, говем (3 мн. говеју) говече говорићу 143 говорљив говорнички говорџија 109 год: кад год, где год, какав год, колико год, докле год, ко год, што год и сл. 39 годишњак 144 годишњаче (им. ср. р.) гођ (ј. изг.), гође 75 гођење (им. од заст. годити се = погађати се) гозба 144 го-зба 24 голаћ (човек) голем прид. голен, -и голет, -и Голеч 90 голијат голић = голаћ голичљив голобраче (момче) голоћа голошијаст голупче 92 голцат=голцит, обично: го голцат (голцит) гонетати, -ећем гонилац, ген. јд. -иоца, ген. мн. -илаца гончин (заст. и покр.) гонце, ген. јд. -ета 109 гоњење (од гонити)</p>	<p>Горажде (јд. с. р.): Горажђанин, горашки горак, горка горе (супротно доле) горење (горети) горети, горим гори, гора, горе комп. горјети (ј. изг.) 71 го-рје-ти 25 горљив горопађење Горски вијенац 13 горушични 92 горчи, горча, горче (комп. од горак) 92 горчика горчина Гóспић, госпићки господаричин го-спо-дин 238 Господине (из почасте) 20 господичић 95 господски 133, 145 господство 133, 145 го-спо-ђа 24 госпођа (госпоја) госпођица госпођичин госпоштина 145 гостионица гостионичар гостионички гостити, -им; гошћах, гошћен гостољубљив гошћа гошћење грабежљив</p>	<p>грабић грабљив грабуњача 90 Градац, Граца, Грачанин Градачац, -чца, Градачанин градачац, ген. јд. -чца 92 градачки 147 градић 95 Градишка, Градишчанин, градишки Градиште, Градишћанин, градишки градски 133, 145 грађа грађанин грађанка грађанче 92 грајати, грајем покр. (грактати) грајати, грајим (грајити) гракати, грачем грактати, гракћем граматичар (граматик) грамжење (грамзити) грамжљив грам-жљив 27 граничан, -чна граничар 92 граничаст граничити гранични граница грањивати, -њујем и -ивам = грањавати,</p>
--	---	---

-авам (исп. грану-ти) 93	Григорович (руско презиме)	Гроцка 145, Грочанин 140
грах	гријати (ј. изг.) 73	грошић 95
Грах 252	гријех (ј. изг.) 71	грошићар
Грахово	грискати = грицкати	гртати, грћем (обичн. згртати)
грахор, грахорина	грлат (прид. грло)	грубахан, -хна
грахораст	грлић	грубети, грубим
грахорица	грличин	груљење (грубети)
Грачаница	грличица (дем. грлица)	груљи комп.
Грачац (ген. Грачца и Грачаца)	грличји 92	грубоћа 95
грашак 166	грљење (грлити)	грукати, грувам=грукати, грухам 114
Грбаљ, ген. Грбља	грмелица (ђинђува)	грудњача (врста цедила)
грбача (леђа)	грмети, грми	Груж, Гружа, Гружанин, грушки
Гретег (ген. Гретега), Гретежанин, гретешки	грмић (дем. грм)	Грујица
греч	грмјети (ј. изг.) 70	груменчић (дем.)
гротати, -оћем	Грнчара (село)	грумечак = грумичак, -чка (дем. грумен)
грд покр.; комп. грђи	грњача (за ватру)=грн	грухач (шљунак)
грдан, -дна; комп. грђи 104	гробље 156	грухнути 117
грдети, -им (постајати грдан)	грожђани	грцати, грцам
грдити (кога)	грожђе 155, 104, 107 136	грч
грђење (грдити и грдети)	гро-жђе 24	Грче 92
гребење (од грепсти, гребем) 161	грожђице	грчевит
грејалица	грозд	грчи (комп. од грк)
грејати, грејем	грозак, ген. јд. -ска 144	грчина
грејач	гроздић	грчити
грејачина (плаћање за грејање)	грозничав 92	грчица (трава)
грепсти	гроктати, -ћем	Грчка
грехован, -вна	Громача	грчки
греховати, грехујем	гр'оница (свињска бонест)	грчкоисточни, -чна
грехота	гр'оничав	грштење (грстити се или грштити се)
грешити 166	гроња	губљење (губити)
грешнички	грохитати (за орахе), грохићем	гугутати, -ћем
Григорије 255	грохнути 117	гулидба (кукуруза, комидба)
	грохот	
	грохотати, -ћем	
	гр'оце 4	

гуљење (од гулити)
 гудач, гудачки
 гудети, гудим
 гуђење (гудети)
 гумно
 гунтураћ 95 (коњска
 болест)
 гуња в. дуња
 гуњјати (гунјјати), -ам
 гуњче, -ета

гусеничав
 гуритати, -ичем (за
 прасце)
 густ; комп. гушћи
 густоћа 95
 гутљај
 Гучево
 гучити (чинити гукe)
 гуца (буца)
 гушњак (честа)

Гушће, Гушћанин,
 гушћански
 гушћи комп. 96
 гушчак (место где се
 хране гуске)
 гушчар (човек)
 гушче
 гушчји, -чији 82, 152
 гушчићи
 гушчица

Д

д = динар, динара 238
 да 187, 201, 203
 дабогме (дабоме) 53,
 181, 187
 давалац, ген. јд. -аоца,
 ген. мн. давалаца
 давати, дајем
 дадбудем 52
 дажд
 даждети, дажди
 дажђење (им. од
 даждети)
 даире (мн. ж.) 86
 даица (ујак) 86, 109
 дајбуди прил. покр.
 дајдер
 дакако 50, 187
 дакле 181
 дако = ако
 далак, ген. јд. далка
 далековид, -а (дале-
 ковидан)
 да ли 40, 203
 даљи (комп. од далек)
 даљни
 Дамаск 245
 данаске 43

дан-гу-ба 26
 данданас 59
 дандањи
 дан и ноћ 55
 Даница 8
 дано 43
 Данте 246, ген. јд.
 Данта
 дантоновци 15
 Данчул (м. име)
 дањивати, дањујем
 дарежљив
 даривалац; ген. јд. -а-
 оца; ген. мн. дарива-
 лаца
 даривати, дарујем
 да-сци 24
 датум 254
 даћа
 даћу (буд. вр. дати)
 дах
 дахија
 дахнути, дахнем 117
 дахтати, дашћем
 (исп. дах) 138
 дашто
 дашчан

дашчара
 дашчица (дем. да-
 ска) 168, 94
 дашчурина (аугм.)
 два, двају, двама (м. ш
 ср. р.)
 двадесет=дваест
 двадесет два
 двадесет други
 двадесет и два 51
 двадесет први
 дванаест
 двапут
 дваред, -а 51
 две, двеју, двома (ж.р.)
 двери (из цркв. јез.)
 двеста 51
 две стотине
 двогоче
 двогуб 51
 двојичан, -чна
 двојачити (њиву)
 двоје, двога, двоме-
 или двома
 двојезичан, -чна
 двојина
 двојица
 двојчица (дем. двојка)

дволичан, -чна	делиријум	детиње мн. ж. р. (бо- лест)
дволичити	делић (дем. део)	детињи
дволучан, -чна	деловати	детињски
двоножац, ген. јд. -шца	делце, ген. јд. -а	детињство
дворучно	дељаоница	детић
дгуња в. дуња	дељати, -ем	детлић
-де, -дер (изиђиде, изиђидерте) 43	дељач (од дељати)	де учини 43
де, ди в. где	дељача	децембар
дебелети: дебелим; де- бљах, дебелео (по- стајати дебео)	дељење (делити)	дечак
дебео, -ела 61	демир-пенџер (гвоз- дени прозор) 45	Дечани (манастир)
девеница (кобасица)	денчани (прид. од де- њак)	дечачки
девеничар	дењак, ген. јд. -њка	дечињи = детињи
деверивати, деверујем =деверовати, -рујем	део 58, 59	дечица (дем. деца) 92
деверић (дем. девер)	деоба	дечји = -чији
деверичић 92	деобни	дечурлија 92
деверична покр.	деоница	дешњак
деветнаест	дерати, дерем (и дре- ти, др'о, дрла, дрт)	диван-кабаница
Девич 90 (манастир)	дерач (во)	дивизиски = -ијски
е вичански	дерачина покр.	дивљака
девичанство	-дере--дер (речца)	дивљач
девојачки	дерчад (исп. дерче)	дивљачан, -чна
девојаштво 147	дервечити се (од кога)	дивљачина
девојци дат. јд. 164	дерњава	дивљачити се = див- љати
девојче (дем. девојка)	десетача (банка)	дивљачки
девојчин	десетачка (буре)	дивљаштво
девојчити	десет пута 51	дивљи
девојчица (дем. де- војка)	десетоугаони	диг-ну-ти 26
девојчура (аугм.) 92	десеторо	дидактичар
дедовски	десечар	дизати, дижем
декати, дечем (коња, магарца)	десни	дизач
дела, деде, делате	деспотство	дијагонала
делилац, ген. јд. -иоца, ген. мн. -илаца	дести денути, денем (дедем)=дети, денем	дијаграм
делимице (деломице)	детао, ген. јд. детла	дијадема
делимично	детенце, ген. јд. -ета	дијалект = дијалекат 127
делински (делија)	детешце, ген. јд. -ета	дијалектичар
	детињарија	дијалог
	детињаст	дијамант 245

дијање = дихање	до 187	довле(н) прил.
дијати, дијам = диха- ти, -ам	доб: доби (године ста- рости)	доводац, ген. јд. -оца
дијафрагма	доба (време)	довоче (пасторче)
дијел 59	добарвече	доврети, доврим, до- врела
дијецеца	добацити, -цујем	доврх
дилберче, -ета	добећи, добегнем	довршивати, шујем = довршавати, -ам
димати, димам (ди- мљем)	добивалац, ген. јд. -аоца, ген. мн. -алаца	довући, довучем
димискија (сабља)	добивати, добивам (добијати, добијам)	догађај
димљив	добиће 96	догађати се, -а се
димничар 92	добога (саприл. значе- њем) али: до Бога	догоревати, -вам
димџија	доболети, -и	догорети, -им
динарчић	добрахан, -хна	доготављати, -ам (заст.) = доготов- љавати, -ам
дио, дијела 73, 86	добричава трава	дограђивати, -ђујем
диоба 86	Добричина ул. 16	догрдети, догрдим
диоскури 86	добровољачки	догустети, -и
диплома 257, диплом- ски 257	добрим, -има, -их 65	додавати, додајем
дипломата, дипломат- ски	добримина	додатак, -аци мн. 143
диринџити 109	добројутро	додијавати, -ам
дисај	добротрећни, -вик, -ница	додијати, додијам (до- дијем)
дисати, дишем	до-бро-та 23	додно
дићи (дигнути), диг- нем, дигох (дигнух), дигав, -авши (диг- нув), дигао (дигнуо)	доброћа	додуше 32
дифтонг, дифтоншки	Доброћанин 96	доживети, -им
дихати=дијати	доброћуд прид.	дожњевати, -евам = дожињати, -ињем
дихнути, дихнем 117	доброчинач, ген. јд. -инца	дозивати, -ам, -вљем
дичан, -чна	доброчинство	дозлабога прил., на пр. рђав
дичење (дичити се)	довађати (заст.) = до- водити	дозлогрдети, -им
Дичина	довде	дознавати, дознајем (трајно)
дјева 69	довек, -а	дозрети, дозрим (3 мн. -зру)
дједо 69	довече(р)	дозревати, -ам
дјело, ген. мн. дјелā 68	довечерати	доиста
дјеша 69	довијати се, -јам се	дојако (досада)
длачица	довикивати, -кујем	дојахати, дојашем
длеце (дем. длето)	довлачити	дојахивати, -хујем
дневничар		

Дојчин (име)	домишљати се, -ам се	дорастати (заст.) =
док, -а 201, 203	домлети, домељем	дорашћивати, -шћу-
доказивати, -зујем	дон (без тачке): дон	јем
докасивати, -сујем	Франо	дорачић (дем. дорат)
докле год (годе)	донашати (заст.)=до-	доручак, ген. јд. -чка
доколан, -олна = до-	носити	доручковати, -кујем
кон, -она	донде прил.	досад, досада
доколети, -им (до-	донедавно прил.	досађивати, -ђујем
спети, имати вре-	донецле	досељавати, -ам =
мена, бити доколан)	донети (донесав,	досељивати, -љујем
докончати, -ам (довр-	-савши; донесен, до-	досетљив
шити)	нет)	досећати се, -ам се
докраја прил.	донле прил.	досећи (досегнути),
докрајчити (дотерати	доносилац, ген. јд.	досежем 98
до краја)	-иоца, ген. мн. -ила-	досипати, -ам,
докрочити	ца 59	-пљем
докуд(а) прил.	доњи (долњи, дољњи)	Доситеј = Доситије
докучивати, докучујем	Доњи Милановац 11	(народно) 256
докучити	доњомилановачки 12	доскора
докучљив	допећи, допечем	доскочити
долагивати, -гујем	дописивати, -сујем	доскочица
долац, ген. јд. долца	дописнички	досле (прил.)
(доца)	допицати, -ичем (од	доследан
долача (њива)	допећи)	дослућивати, -ћујем
долетати, долећем	доплаћивати, -ћујем	доспети, доспем (3
долетети, -им	допљескати, -ам	мн. доспеју)
доли прил. (у знач.	до подне	достављати, -ам
осим)	допослетка	достајати, -јем (бити
доливати, -вам = до-	допрети, -ем (до-пр'о,	довољан)
левати, -вам	допрвши, допрв)	достихи (достигнути),
долијати	допуњавати, -њавам	достигнем
дољевак, дољевка 69	=допуњивати, -њу-	досућивати, -ћујем
домало	јем	дотада 34
домаћи 95	допуњати, -ам заст.	дотаћи се (дотакнути
домаћин; -ица	= допуњавати, до-	се), дотакнем се
домаћичин	пуњивати	дотеривати, -ујем
домахати, домашем	допустити	дотећи, дотечем
домахивати, -хујем	допуштати, -штам	дотешчати (дотешта-
домахнути, -хнем 117	допуштење (допу-	ти), -ам 168
дометати, -ећем	стити)	дотицати (учест. од
домилети, -им	дорамче, ген. јд. -ета	дотећи), -ичем
домишљавати се,	(м. хаљина)	дотицати (учест. од
-ам се	дорастао, дорасла	дотакнути), -ичем

дотични	драконски 10	дрозак, ген. јд. дрозга
доткати, -ткам, дочем	драма 257, драмски	Дрђина 249
доточити	257	другаче
дотрчати, -им	драматичар	другачији=друкчији
дотрчавати, -ам	Драч (град)	другдје (ј. изг. не
дотужити, -и=дотужа- ти, -и	драч=драча (трње)	другђе) 70
дотући, дотучем	Драча (манастир)	другобратучед м. р.
доћи 98, доћ 234	драчати (оштрити), -ам	другобратучеда ж. р.
доћи ћу	дрвењача (чаша и сл.)	другојаче прил.
дохватати, -ам	дрвеће	другојачији прид.
дохватити, -ам	дрвосеча	Дружичало
дохитити = дохватити	дрвце, ген. јд. -цета	друкуд(а) прил.
доходак, ген. јд. -отка, ном. мн. -оци	древан = стародреван	друкче прил.
доходац, ген. јд. -оца	дрездати, дреждим	друкчији (друкши, -а-е)
доходити	Дрезден (не Дразђа- ни) 241	друштво 146
дохранити	дремеж, ген. јд. -а	дру-штво 27
дохрањивати, -њујем	дремљив	дрхат, дрхта 121
доцне	дренић (дем. дрен)	дрхтати, дршћем, дрхтим 121
доцнити, -им	дреновача 90	дрче (мн. ж. р. питије)
доцњење (доцнити)	дрењина	дршчић (дем. држак)
дочаравати, -ам	дрети (=дерати), дерем (и дрем), дрех, дре; др'о; издрв, -дрвши; дрт	дубач, ген. јд. ду- бачца
дочарати, -ам	дреха, дрехе мн. покр. (одело)	Дубровачка ул. 14
дочек	дреча (честа)	дубровачки 147
дочекати, -ам	дречати, дречим	Дубровчанин
дочекивати, -кујем	државнички	дувало = духало
дочекивалац, ген. јд. -аоца; ген. мн. -алаца	држајица 80	дуван, -џија=духан, -џија
дочекљив (који радо дочекује)	држалац, ген. јд. -аоца, ген. мн. -алаца	дувар
дочепати, -ам	држаљица	дувати, -вам = духати, душем, духам
дочети, дочнем (довр- шити)	држећ прид. 95	дугачак, -чка
дочим прил. (међутим)	Дрина, дрински	дуговечан, -чна
дочић (дем. до)	дрљанчити (просјачи- ти)	дуговечност
дошљачки	дрљача 90	Дуго Село 11
д-р, др.=доктор 235	дрмети	дугоселски 11, 12
драг, комп. дражи	дрожђенка (комовица) = дрожда	дуждевић (дуждев син)
Драгоч (планина)		дужи (комп. дуг, дугачак)
Драконов 10		

дужина 166	дупал (дупао), дупла, дупло 61	дух, ген. јд. духа духнути 117
дужнички	дупиоски (Дупило) 63	духован, -вна; духо- вит, духовник, -ница, -нички, -ништво, ду- ховски
Дукађин	дупсти, дубем (дубао, дубијах, издубавши, дубен)	духовати, духујем (би- ти духовним оцем)
дукатић (дем. дукат)	дурача	Духови
дулац, ген. јд. дулца	дуђан 95	дучити се (мучити се)
Дунав	дуђанчић (дем. дуђан)	Душан Силни 8
дунђерин	дуђанџија	душе вок. јд. 165
дџнути и дџхнути 117	дуђкати, -ам	
дуња		
дуо, ген. јд. дуа		

Ђ

ђаво 103	ђемијица (дем. ђемија)	ђувез (ружичаст) -злија (руж. свила)
ђаволак, ген. јд. -лка (олмила)	ђенерал (џенерал) = генерал 111	ђувече, ген. јд. -ета
ђаволица	ђерам, -рма	ђугум
ђаволски	ђердан	ђузел (леп)
ђаволство 60	Ђердап	ђул (ружа)
ђаволче (мали ђаво)	ђерђеф	ђулабија (врста јабука)
ђаволи (обично у значењу „ниједан“, али ипак и у зна- чењу ђаволски)	Ђера (име)	ђуле, ген. јд. -ета
ђак	ђечерма (јечерма)	ђулистан (ружичњак)
ђакела (ђакела аугм. ђак)	ђидија=ђида	ђумбир (биљка, зачин)
Ђаковица	ђикати, -ам (обично сложено: ижђикати, нађикати и сл.)	ђумругџија
Ђаково: Ђаковац, ђаковачки	ђикнути	ђумрук, -укана
ђакон 103	ђиласати, -ам	ђумручки
ђаконија	ђиласнути	ђунија
ђаконисати, -ишем	ђинђува = ђинђуха 114	Ђура 103
ђаконити	ђипати, -ам 103	Ђурађ
ђам	ђипити	ђурђевак, ген. јд. -вка
ђаур	ђога	ђурђевац, ген. јд. -вца = ђурђевштак
ђаче, ген. јд. -ета (мали ђак)	ђогат, -атаст	Ђурђевдан (о Ђур- ђеву дне и о Ђурђевдану)
ђачић (дем. ђак)	ђоја (тобоже)	Ђурђеви Ступови
ђачки	ђон 103	Ђурђиц (празник)
ђевђир м. р.	Ђорђе (име м.)	ђурђица (ђурђевак)
ђем м. р.	ђорнути се	ђуровача (чаша)
ђемија (лађа)	ђубре, ген. јд. -ета	ђускати, -ам
	ђубрити	ђутуре, ђутурице прил.
	ђубриш	
	ђувегија (ђувеглија)	

Е

е 187, 195

Ева (Јева)

еванђелист = јеванђе-
лист

еванђелички

еванђелски = јеван-
ђељски

еванђеље = јеванђеље

евенка

евнух

ево

Европа 87

егав (крив)

егзактан 252

егзарх 87

егземлар 252

Егина 252

Египат

еглен (јеглен), еглени-
сати (јегленисати) 122еда 203, 195 (упитна
речца)еда ли (је да ли), исп.
упитно: да ли

еклектичар

Езоп

ексер (јексер)

ексик (јексик)

елбетана (-тена)

елегичар

Елије 255

елчија заст. (посла-
ник)

Енглеz

Енглеска

енглески 13

Енеј 253

енклитичне речи: ми,
ти, си, ме, те, се,
их, им, га, је, ју, му,
јој и др. 52

епархија (јепархија)

Епидавар, ген. -вра

епископ 87

епитрахиљ

епичар

епоха 252

ергела

Ердељ (Јердељ)

ерлав заст. (крив)

есеј 242

еснаф (јеснаф)

еспан (јеспан) 87, 122

естетичар

ето

Етрурија

Ж

жабић (млада жаба)

жабли

жабокочина

жагор

жагорити

жал, ген. јд. -ла

жалац, жалца 59

жалба 58

жалије (комп. од жао)

жалити

жалостан, -сна

жалошћење (жало-
стити) 160

жаљење (жалити)

жао, комп. жалије

жаока 58

жарач 90

жбан (џбан)

жбун (џбун)

жвакати, жваћем =
жватати, жваћем

ждрал 59

ждребад, ген. јд. ждре-
бадиждребенце, ген. јд.
-етаждребећак, ген. јд.
-ака (зуб)

ждребећи 96

ждребешце, ген. јд.
-ета

ждрепчаник

ждрепчић 95

ждрети, ждрем, ждру-
ћи, ждр'о, ждрвши
заст., обично жде-
рати

жеднети, -им

жеђ, ген. јд. жеђи

жеђа

жеђати, -ам

жеђахан = жедан 104

железнички

железо

железница

железничар

желети, -им

женик = жених (мла-
дожења)жесток, комп. жешћи
жетелац, ген. јд. -еоца,
ген. мн. -елаца 59

жетелачки

же-те-о-ца 22

жети (жњети), жаћем
(жњем), жео

жећи, жежем (3 мн. -гу, жези, жезијак, же-гавши, жегао, же-жен) 98, 163, 165	житије, дат. мн. жи-тијима (не житијама)	ковске, дат. Жуков-ској и сл. 250
жећца 100, 131, 140	житни	Жуковски, ген. јд. Жу-ковскога и сл. 250
жешћење (жестити се) 160	жиће	жуљајив 80
жешћи (комп. же-сток)	Жича	жуљити
живахан, -хна	жичан прид. (жица)	жупански
живети, -им	жичина (им. од жидак)	жут, комп. жући
живинче, ген. јд. -ета 92	жичица (дем. жица)	жутац, ген. јд. жуца (жуманце) покр.
живити (учинити кога живим, особито у сложеним глаголи-ма)	жлеб	жутети, -им
живић (изданак)	жлебити	жутијем, -им 74
живичити (ограђивати живицом)	жлебић	жутијема, -има 74
живјети 70	жлезда	жутијех, -их 74
живљење (живети)	жличица (покр.) дем. жлица 92	жутичав
живчани (прид. живац)	жмирити	жутог, -а
жидак : житка; комп. жићи	жмуљ (жмуо, жмул) 59	жутом, -е, -у
жижак мн. жишци	жмурећи, -ће (прил.) 95	жућак, ген. јд. -ака 96
жиличица (дем. жи-лица)	жмурити	жућаница 96
жиме 53	жртва 248	жућење (жутети и жутиги)
жиropaђа	жуборити	жући (комп. од жут) 96
	жудети, -им (жуђак, жудео)	жућкараст
	жуђење (жудети)	жућкаст
	жујка (кокошка)	жуч, ген. јд. -и
	Жуковска (женско презиме, руски Жу-ковскаја), ген. Жу-	жучица (биљка)

3

забадава	забражђивати, -ујем	завештач
забелети (почети бе-лети), -им	забрањивати, -њујем	завидети, -им
забелити (учинити што белим)	забрђе 154	завиђење (завиде-ти)
забећи, забегнем (заћи)	завађати се	завиј, завијте 83
забијач	заварчити (излечити)	завијати, -ам (замо-тавати)
заблудели прид.	завежљај	завијати, -ем (почети урликати)
забрађивати се, -ђу-јем се	завејавати, -ам=заве-вати, -ам	завијач и завијача ж. р
	завејати, -је (снег)	
	завека	

<p>завиличити (коња) зависан, -сна 144 зависити (зависети покр.) завистан, -сна прид. (завист) 144 завичај 92 завлађивати, -ђујем завлачити заводилац, ген. јд -диоца, ген. мн. -илаца заводнети (очи) завођач завођење (заводити) завојштен и завојшћен (завојштити) 159 заволети заврети, -врим; заврео, заврела заврзача (презриво за жену) завртети заврћи (завргнути), -гнем заврћивати, -ђујем (од завртети) заврћкола (последњи у колу) завући, -чем загалаћити (открити, загрнути) агаћивати, -ђујем (воду) заглављивати, -љујем заглађивати, -ђујем заглибљивати се, -бљујем се = заглибљавати се заглух им. заглухнути 117</p>	<p>заглушавати, -ам=заглушивати, -шујем заглушати, -ам (заст.) в. заглушавати загође (прилика) загојаћивати, -ђујем (од загојатити) загоначке, -чки прил. (изатрке) загоревати, -евам загорео, загорели загорети, -им загорчати, -ам=чити загорчивати, -чујем = загорчавати, -ам заграђивати, -ђујем заграјати (заграјити), -им (дизати грају) загрдети, -им загребачки Загрепчанин 131 загривати, -ам загрмети, -и загрухати, -ам = загруквати, -ам загрчити загудети загустети, -им (непрелазно) задаждети, -и задаћа задах (задај) или задаха (им. ж. р.) 115 задахнути 117 задахнуће задевица (свађа) задевојчити се заденути, задести=задети, заденем (заст. задедем) задијати се, -јам се</p>	<p>= задихати се, -ишем се, -ихам се 115 заднивати, -ивам задобијати, -бијам задоцнити, -им задрети, задрем (задр'о) задригао, -гла 61 задрхтати, -дршћем задубити се (од придева дубок, не од дупсти), задубљивати се задуго 34 задужбина 131 задупти се, -дубем се задух покр. (мирис) задуха покр. (сипња) задухати се=задувати се Заечар зажелети зажећи, -жежем зажутити (чинити што жути) зазеленети (почети зеленети), -им зазирати, -ем зазрети, -ем (исп. зазор) заимати, -мам (-мљем) заинтачити се заискати 126, -иштем заиста 33 заисто заићи, -ијем (-дем) зајамчити=зајемчити заједничар заједнички заједно</p>
--	---	---

зајечати, -им	закусивати, закусујем (исп. кусати, куснути)	замамљивати, -мљујем
закађивати, -ђујем		заман
закаснити	закухати = закувати	замаћи, замакнем
закачити	закучивати, -чујем	замахивати, -хујем
закачка	закучити	замахнитати, -ам 117
закашњење	заламати, -ам	замахнути, -нем 117
заквачити	залевати = заливати	замашћен (од замастити) 159
закувати, -вам (исп. заковати, -ујем)	залеђати, -ђам (добити бол у леђима, у шали)	замашћивати, -шћујем
заклањати, -ам	залеђе	заменички
заклањач 90	залепљивати, -љујем (од залепити)	замерати, -ам
заклапати, -ам	залести, залезем (заћи)	заметати, -ћем
закључак, ген. јд. -чка	залетети (се), -им (се)	замешивати (од заместити), -шујем
закључан, -чна	залетати се, -ћем се	замештати (од заместити)
закључати; -авати -авам = -чивати, -чујем	залећи, -жем и -гнем	замисао, -сли
закључити	залсћи, -лежем (залегнем)	зам-ка 26
заковрчити	залигивати, залигујем (око кога, умиљавати се) = залагивати, -ујем	замлађивати се, -ђујем се
законачити	зализак, -ска	замлаћивати, -ћујем
закопчати, -авати	залих прил. покр. (без посла, сувишно)	замлечити, замлечивати
закорачивати, -чујем	залудети, -им (почети лудети)	замного
закорачити	залудити (кога)	замочити
закраћивати, -ћујем	залуду прил. = залуд, узалуд 33	замрачити, замрачивати
закрич, закричи (забрана) покр.	залуђивати, -ђујем	замрчити
закржљавети, -им	залучити (од лук, какво јело)	замући, замукнем (замукнути)
закржљати, -ам	залучити (исп. одлучити одвојити)	замучати, замучам (зарађивати, исп. обичније замучити уштедити)
закржљао, закржља- ла (не закржљан)	-зам 245	замучити
закричати, -им покр. (забранити)	замазати	замчица 92
закрљештити	замаглити, замагљен	занавек 34
закрочити	замазивати, -зујем	занављати, -ам
закрчити, -им	замало	занаго
закрштавати, -вам, закувавати=закухавати, -вам (од закухати)		занат
закукурекати, -речем		занађија
закупнички		

занемети, -им	заповеђен (заповеди-ти)	запуно
занемоћи 41	запознати се (постати познат, јасан)	запустети (постати пуст) -и
занесењак	запоњач (пречњак)	запучак, ген. јд. -чка
занети; занех, занесе, занесавши, занео, занесен, занет	запослед	запучати, запучам (покр. закопчавати)
занећати (сврш.)	започети, -чнем	запучити (покр. закопчати)
занећивати (трајно)	започињати, -чињем	запушач 90
занећкивати, -кујем	запошљен (запослители; не запослен)	запчија (који држи запт)
заноћити	запошљавати, -ам	заравњивати, -вњујем
за њ 34	запраћати, -ам (трајно и учест. од запратити)	зарад, заради 31
зањихати, -шем	запредати, -ам	зарађивати, -ђујем
зао, зла, зло	запремати, -ам	зарана 33
заобљавати, -бљавам	запрепашћавати се, -ам се=запрепашћивати се, -шћујем се	зарастао, зарасла
заовда 34	запрепашћен (запрепастити)	зарастати, -ам (заст.) = зарашћивати, -шћујем
заовичин	запрети, -прем (-пр'о, -прла; затворити)	зар'ђати 4
заонда 34	запрећи (запрегнути, запрегнем)	заређивати, -ђујем (од заредити)
заошијати, -јам	запрећивати, -ћујем (од запретити) 97	зарезивати, -зујем
запамћен (запамтити)	запречити	зарећи се, -речем се
запахати (трајн. и учест. од запатити)	заприличити (кад се јави прилика)	зар'зати, -р'жем
запах (заст.)	запрчити (нос)	Зарија = Захарија 116
запахнути, -хнем (ретко) 117	записвати, -ивам (исп. заповати)	зарицати се, -ричем се
запашњача=пашњача	запт = запат	зарудети, -и
запењак, ген. јд. -њка	заптивање (гушење)	заруменети се, -им се
запечатити	заптија	заруђивати, -ђујем
запечаћавати, -ам = -ћивати, -ћујем	заптити, -тијем, заптивен у знач. „запушити“, „затиснути“; али заптити, заптим у знач. држати у запту)	заручан, -чна (заузет)
запињач 90	запћење (им. од заптити хапсити)	заручивати, -чујем
запињача		заручити
запирач		заручница
запитивати, -тујем		зарф
заплавети, -им		засад, засада
запламтети, -им		засађивати, -ђујем
заплетати, -плећем		засвагда
заплеће		засведочавати, -авам = -ивати, -чујем
запљачкати, -ам		
запљескати, -ам (запљештем, запљешћем)		

- засветлити
засведочити
засводити, засвођен
засвођавати, -вам
засвођен (засводити)
засврбети, -и
засе прил. 33
за се (за себе)
заселак, ген. јд. -еока
(заселка)
засењивати, -њујем
(од засенити)
засећи, -сечем
засецати, -ам
засипач 90
засићен (заситити)
заскочити
заслађивати, -ђујем =
заслађавати, -ам
заслепљивати кога,
-љујем (од заслепи-
ти)
заслепити (коме очи,
учинити слепим)
засмочак, ген. јд. -чка
(зачин)
засмочити (зачинити)
засмрадити, засмра-
ђен
засмрдети, -им
Заставин 9
заставнички
застарети, -им
застидети (се), -им (се)
застирач
застрти, -стрем (за-
стр'о, -стрла, за-
стрт)
застудети, -им
заступнички
засучак, ген. јд. -чка
(од теста или сл.)
- затајати, -им=зата-
јити, -им
затапати, -ам
затаћи (затакнути),
затакнем
затварати, -ам
затварач
затешчати, -ам=
затруднети, -им
затећи, -течем и -тек-
нем
затиљак, ген. јд. -љка
(= затилак, -иока) 60
затим прил.
затирач 90
затицати, -чем (од за-
тећи)
зато свеziца 33
за то (предлог и за-
мен.)
заточ м. р. покр.
(опклада)
заточник (обавезник,
бранилац)
заточнички
затрти, -трем (затр'о,
затрла)
затрептети, -им
затруднети, -им
затруђивати
затрчавати се, -ам се
затрчати се, -им се
затубаст
затупљивати, -пљујем
затући, -чем
заћи, зађем 98
заћопати, -ам= заћо-
пити
заћорити се, -ћорим се
заћуткивати, -кујем
заувар=заухар 114
заувек 34
- заузеће
заушћен (заустити)
захвалан, -лна 62
захваљивати, -љујем
(захваљати заст.)
захира (храна)
захитити
захлађе
захтевати, -ам
захтети, захтем, 3 мн.
захтеју
захукати, -учем
захуктати се, -кћем се
Захумље, Захумац,
захумски
захучати, -им
зацвилети, -им
зацеђивати, -ђујем (од
зацедити) 105
зацелити, -им (рану
или сл.)
зацело 34
заценути се, -нем се
(на пр. од плача) и
заценити коме (за-
тражити велику це-
ну)
За Церовцем (назив
места)
зацрвенети (постати
црвен), -им
зацрвенити (учинити
што црвеним)
зачамати, -ам
зачарати, -ам
зачаравати, -ам
зачеленчити
зачелити (ставити ко-
га у чело чега)
зачеље
зачељивати, -љујем
зачепак, -пка

- зачепити
зачепљавати, -љавам
= -љивати, -љујем
зачепркати, -ам
зачестити (учестати)
зачетак, ген. јд. -тка
зачети, зачем
зачеће
зачин (им. м. р.)
зачинити
зачињати, -ем (почи-
њем), исп. зачињати,
-ам = зачињавати
(стављати зачин)
зачколица
зачланити
зачмали прид.
зачудити се
зачути
зашачити (ударити
шаком)
зашећерити
заштедети, -им
заштићивати, -ћујем=
-авати, -авам
зашто 33
збогом
збројати=збројити
збрчкати се, -ам се
званичан, -чна
звекетати, -ећем
звектати, -кћем
звечак, ген. јд. -чка
(клатно)
звечати, -им
звечка
звиждати, -им
зви-жда-ти
звиждувати, звижду-
ћем, -чем
звизнути
звезђе
звијук, звијукати
звонити
звонич (трава)
звончић = звонце
звоњење
звоцати, -ам
зврјати, -врјим
зврчак, ген. јд. -чка
зврчати, -им
зврчина (звекан)
зврчка
звучан, -чна
звучати, -им
зглоб
згњечити
згорега прил.
згорети, -им
зготовљавати, -ам
зграњавати се, -авам
се = зграњивати се,
-њујем се (од згра-
нути се)
згривати, -ам
згризен (згрести)
згртати, -ћем
згрувати, -ам = згру-
хати, згрухам 114
згрчити
згучити
здухач
зев = зех 114
зевалица = зехалица
114
зевати = зехати 114
зевнути = зехнути 114
Зевс 8, 254
зеитин
зелембаћ 95, 141
зелен, -и, INSTR. зе-
лењу и зелени 154
зеленети, -им (поста-
јати зелен)
зеленити (чинити
зеленим)
земичка
Земља (име васпон-
ском телу) 8
зе-мља 25
земљотрес
зепсти, -бем (зебијак
и зебах)
Зећанин (од Зета) 96
зех = зев; мн. зехови
= зевови
зехати = зевати
зечак, -чка (грашак)
зечар (пас)
зече
зечевина
зечић 92
зечији, -чији
-зи (речца) 43
зидати, -ам (-ћем)
зијати, -ам (зјати, -ам)
зимзелен (зимозелен)
ж. р.
зимњача (јабука)
зимушњи
зјапити
зјеница 70, 76
злаћан, -ана 96
злаћен (златити; им.
злаћење) 97
злед, ген. јд. -ди
злеђење (зледити)
злеуд, злеудан, -дна
зликовачки
злић (покр.)
злиће (зло заст.)
зломислен (са злим
мислима)

зломишљен (зломи- слити)	змиче, ген. јд. -ета знадбудем 52	зрео 61
зломишљеник	зналац, ген јд. зналца (знаоца) 60	зрети (постајати зрео), зрим (3 мн. зру, зру- ћи), зрео, зрела 71
злопаћење 97	знан, знање 161	Зрињски (Зривски)
злопоглеђа	значај; -чајан, -чај- на 92	зрње 154
злосрећа (дете, човек)	значење	зубац, мн. зупци (ген. мн. зубаца)
злосрећник	значити 92	зубача
злоћа	зобати, -бљем (-бам)	зубић
злоћуд прид.	зова (не бзова) 149	зубунић
злоћудан, -дна	зоологија 127	зубунчина
злоћудност	зопца (дем. зоб)	зујати, -им
злочест	зорити, зорим (зора зори, „руди“)	зујача (играчка и сл.)
злочинац, ген. јд. -нца	зорњача 90	зулумћар 95
злочинство	зрак	зурење (зурити)
злурад прид.	зрачан, -чна 92	зупчан
змајић (дем.)	зрачити	зупчаст
змијин, -јињи	зрачица (дем. зрака)	зучати, -им
змијић (дем.)		
змијуљица		
змијурина		

И

и 187, 201	идеал	ижцигљати
иако, и ако 201	идеалан, -лна	из, -а 142
ибричић (дем.)	идеја 252	изабрати = избрати
-ив (наст.) 80	идиот 86	изаврети = изв-
иван-цвет 45	идол	изагнати = изгнати
ивањача	и др. = и друго 238	изагњити
Ивањдан 14	идући прид. („пото- њи“)	изадирати = изди-
иверчић (дем.)	иђирот (шаша теми- шварска)	изадрети (-др'о, дрла) = издре-
ивичити	ижватати, -акати, -аћем	изажети = ижети
ивични	ижђикати, -ам 103	изажимати = ижимати
игда 36	ижеднети, -им	изазивач
игличар (птица)	ижети, ижмем 142	изамлети = изм-
играћу = ја ћу играти	иживети се (изж-)	изанђао, -ала
играч, играчица, играчка	ижлебити	изасути = ису-
игуман, ген. јд. -мана	ижрвјати (изж-)	изаткати = исткати
и д. = и даље 238		изатрти = ист-

изаћи, изађем	извлачити	изиђивати, -ђујем
изб-(увек)	изводнети (испарити и сл.), -им	изиђиде, -ерте (з. н. са речцом)
избеглица	изволевати, -евам	изићи=изаћи
избезумити, избезумљен	извоleti, -им	изјахати, -јашем
избелети, -им (постати бео)	изворчић (дем.)	изједначити
избелити (начинити белим)	извраћати	изједначавати, -вам = изједначивати, -чујем
избећи, избегнути, избегавати	изврвети, -им	изјутра
избечити	изврћи (изврећи), -ршем	из-ла-га-ти 28
избивати (из куће) (избијати)	изврстан, -сна 144	излазити=изилазити - =изалазити
избијати (на пр. клинац)	извртети, -им	излевати = изливати
избирач	изврх 31	излетати, -ећем
избледети, -им	извршавати, -шавам= извршивати, -шујем	излећи, -легнем
изближе прил.	извући, -чем	излечив = излечљив
изблиза	изг-(увек)	излишан, -шна
изболети, -им	изгладнети, -им	излучити
избочити	изгњечити	изљубити
избрежак, -шка	изгорети, -им	изљутити
избројине (на пр. за бојење јаја и др.)	изграђивати, -ђујем	измала = измалена 33
избућити (избуљити)	изгрмети се, -и се	измалена 33
изван пред.	изгртати, -грћем	измахнитати
известан, -сна	изгрувати=изгрухати	измахнути
известен (известити)	издавалац, -оца; ген. мн. издавалаца	између 31
извећбати=извежбати	издавач	измењивати, -њујем
извештавати, -ам	издавна 33	измењар (слуга) 95
извештач	издаждети се, -и се	измече, ген. јд. -ета (јагње)
извештачен	издајица 80	измлети и изамлети
извештачити	издајичин	измигољити се
извешће	издајнички	измилети, -им
извидети, -им	издалека	измишљач
извиђати, -ам	издахнути	измишљен (измислити)
извињавати, -вам = извињивати -њујем	издахнем 117	измоћи, -гнем
	изде(с)ти, -нем	измрчити (покр. нагарити)
	издно пред.	измучити
	издрети, -дрем; издр'о, издрла и издрети	изнад пред.
	издупсти, -бем	изнајпре 34

изнебуха	изреда	имати, -ам (-адем, -адијах, -ађах)
изнемоћи, изнемог- нем	изређати	имаће 96
изненада	изрично	иметак (имат-, имут-
изненађивати, -нађу- јем	изручивати, -чујем	именичан, -чна
изнети, -сем (-сох = изнех, изнев, -ев- ши, изнесав, -вши, изнео, изнесен)	изручити	именички
изникао, ген. јд. -кли	изручке	ймовина
изнићи (изникнути), -кнем	изубаха	Имотски
изнова	изувач	Имоћанин (човек из Имотскога)
изнојити, -им	изумевати, -вам	имперфекат, ген. јд. -кта
изнуђавати, -ђавам =изнуђивати, -ђујем	изумети (изумем, 3 мн. изумеју)	имућ; -ћан, -ћна имуће (имаће) 85
изнуђен (изнудити)	изушћен (изустити)	инат
изнутра 34	-ијах, -ијаше у импер- фекту у ист. изго- вору 65	инаћење 97
изњ- (увек)	-ијем, -ијема, -ијех, -им, -има, -их, наст. прид. и замен. ј. из- говора 74	иначе
изобила	-ији код комп. у ист. изговору 65	инација 109
изобичајити	икад 36	инаџика
изоденути (-одести, о- дети)	икадаре	индат (помоћ) 122
изокола 34	икакав	индустриски = инду- стријски
изопачавати, -вам = изопачивати, -чујем	икаки	Ипђија (село у Срему) иноча; -чица (заст.)
изопачити	икако 36	инспектор 252
изотсецати, -ам	ико (итко) 36	инстикат ген. јд. -кта
Израиљ; Израиљац, израиљски	икојекако	инструкција 257
израна 30, 33	икоји 36	интервју, ген. јд. -вјуа
израњавити (сврш. глагол.)	иколико	инћар, инћарити
израстао, ген. јд. израсли	или 40, 201	иоле 86, 36, 126, 127
израсти, -стем (3 мн. -асту)	Илијин 79	ипак 36, 201
израчунати, -ам = из- рачунити	илински 78	Исаија 86
изребар, изребра (са стране прил.)	илирски покрет 16	исевати се, -ва се
	илити = или	исевци, -вака
	Илић 79	иселити
	Илиџа, Илиџанин	исељеник
	илиџа 109	исећи
	Илка 60	исецати, -ам (сврш. глагол.)
	иловача	исецати, исецџам (трај- ни гл.)
	ималац, ген. јд. -аоца, ген. мн. -лаца 59	

исецкати, -ам	ислеђивати, -ђујем	испочетка
исечак, ген. јд. -чка	ислејисати, -ишем	испосецати
исиот 86	(рана) 81	испосунчаник
исисати, -ишем	исмејати се	(ветар)
(-сам)	исмејавати, -ам	исправнити
иситнити	исп-(увек)	испражњен
иск-(увек)	испаличити	испражњивати, -жњу-
исказивати, -зујем	испаравати, -вам=ис-	јем 137
искамчити = искам-	паривати, -рујем	испраћати, -ћам
чити	испаштање	испрва
искати, иштем 94	испаштати, -ам	испред
искачкати, -чкам	испéвати (трајно и учест.)	испрека 34
искијати = искихати	йспевати (сврш.)	испреко
115	испети, испнем (испењем)	испрекрштати, -ам
искипети, -им	испиј, -ијте 83	испреплетати, -ећем,
искићен (искитити)	испирача (крпа)	испресецати
искихнути 117	испитивач	испрестријзати,
искључив	испичтура 44	-ижем
искључивати, -чујем	исплаћивати, -ђујем	испречати (опанке).
искључити	исплетати, -ећем	испречити
исколачити (очи)	испличити се (добити	исприповедати
ископнети, -им	пликове)	исприповедити
искорењавати, -ам =	исповедаоница	испричати
искорењивати, -њу-	исповедати	испричешћивати
јем	исповедник	исповрћивати,
искористити, -им	исповеднички	-врђујем
искоришћавати, -шћа-	исповест; INSTR. испо-	испрозебати, -амо
вам	вешћу	испросецати, -ам
искоришћен (искористити)	исповедити (кога)	испросјачити
искочити, -им	исповед, INSTR. испо-	исршен (испрсити)
искривав	већу	испуњавати, -вам
искрчити, -им	испод пред.	=испуњивати, -њу-
искрхати, -ам	исподмукла	јем
искупљати, -ам (трајно и учест. од кўпити)	исполац, -лца	испупчина
искупљивати, -љујем	испољавати, -ам	испупчити се
(од искўпити)	испоразболевати се,	испухати, -пушем
и сл.=и слично 238	-болевамо се	испуштати
ислеђен, ислеђење	испоређивати, -ређу-	ист-(увек)
(иследити)	јем	истанчати, -ам

истаћи (истакнути), истакнем	истући, -учем	и прид. у ист. изго- вору 65, у јужном 74
истерати	истурчити	ихтијар (старац)
истеривати, -рујем	исути = изасути	ицати се, иче ми се (и ица ми се, штуца ми се)
истећи, истечем	исх-(увек)	ичији
истива и стива	исхладити се	ишетати, -ам (-ћем)
истија=истиха 33	исходити	ишибати, -ам
истина 181	исхођење	ишокчити се
истиха=истија	исхракати, -храчем	ишта 36
истицати, -ичем (од истаћи и од истећи)	исхрана	иштетити
исткати и изаткати	исц-(увек)	ишћ-(увек)
истоваривати, -рујем = -равати, -вам	исцедити	ишћесмати
истовремен	исцеђивати, -ђујем	ишћушкати
историја = хисторија	исцелети, -им (изле- чити се), исп. исце- лити (некога)	ишуњати се ишч-увек
источити	исцељење	ишчачкати
источни	исцељив	ишчашити
источно питање 16	исцељивати, -љујем	ишчевилити
источњак	исцепати се, -ам се	ишчезнути
источњачки	исцепкати	ишчезнуће
Истра	исцерити	ишчекивати, -кујем
истражни	исцрпати, -ам (заст.) = исцрпљивати, -љујем	ишчепркати
истраживалац, ген. јд. -оца, ген. мн. истра- живалаца	исцрпсти, -пем, исцр- пен (не исцрпити, исцрпљен)	ишчеречити
истребити	исцурити, -им	ишчерупати, -ам
истребљивати, -љујем = -љавати, -вам	Италија	ишчеткати
иструлети, -им=истру- хлети 118	итд. = и тако даље 238	ишчехати, -ам покр. (ишчијати на пр. перје)
иструнути = истру- хнути 118	итко в. ико	ишчешати, -шем
истрчавати	ићи 98	ишчешљати, -љам
истумачити	ићиндија	ишчилети, -им
	их! (узвик)	ишчистити
	-их, -им, -има, код зам.	ишчуђавати се, -вам се
		ишчупати, -ам

J

ј (речца) 43	јабучар	јабучњак
јабучавача	јабучић	јављати, -ам
јабучни	јабучица (дем.)	јавор

јагањци (само мн.)	јарешце, ген. јд -ета	једнододруго
јагањчићи (само мн.)	јарићи	једнолик; -ичан, -ична
јагње (јање)	јарки (само одр. вид)	једномесечићи
јагњетина	јарчеви (ном. мн.) 93	једном речју 181
јагњећи 96	јарчевина	једномишљеник
јагодичаст	јарчић	једноничити = једноу-
јагодњача	јарчји, -ији	дити („једном на
агорчевина (биљка)	Јасна Пољана 250	дан јести“)
јагорчика	јасноћа	једноћ (једноч покр.)
јадачити се	јастучић (дем. јастук)	једрати, -ам
јаднице	јастучница	једрењача
јадрански 12	јаук 127	јеђење (једити)
Јадранско Море 11	јаукати, јаучем 93, ја-	Јеђупка (покр. Ци-
јажење (јазити)	учући (3 мн. јаучу)	ганка)
јазавичар, јазавчар	93	јежђење (јездити)
јазавчји, -чији	јаукнути	је-згра 27
јазбина	јахати, јашем	јездити, -им
јаиз (птица)	јахаћи	језичак, ген. јд. -чка
јаињи 80	јахач, -ачица	језичан, -чна 92
јајолик	јачати, -ам	језичара
јакобинци 16	јачи (комп. од јак) 158	језичац, ген. јд. -чца
јали покр. =или	јачина	92
јамац=јемац	јеванђелски=јеван-	језичина
јамачан, -чна	ђељски	језичник, -ица
јамачно	јеванђеље = еванђеље	језичници
јампски (прид. од	87	језуит=језуита 16
јамб)	Јевдокија (Ев-)	јејина (јеја) 80
јамчевина	Јеврејин (Евр-) 87	јексер в. ексер
јамчити=јемчити	Јеврем (Јефрем)	јектати, -кћем
јамство=јемство	јевтин (јефтин) 87	јектенија (ектенија)
јаничар	јевтиноћа (јефт-)	јектика
јануар 256, 16	једанаест	јектичав
јањци=јаганци (има и	једанпут (једампут) 51,	Јелачић
јд јањац)	141	јелек
јаох=јаој=јао	једаред 51	Јелена 87
јапунце 109	једвини=једвити (у из-	јелен-гроб
јар в. ар 115	разу на једвине јаде	јеленче
јаребичица 92	или на једвите)	Јелеч (место)
јаребичји = јареби-	јединче	јелече (дем. јелек)
чији	једначина	је ли
јарећи 96	једначити	

Јелин (Елин)
 Јелисије=Јелисеј
 јелић (дем. јела)
 јамац=јамац
 јемач (берач)
 јемство=јамство
 јемчити=јамчити
 јенгеча (енгеча)
 јендек=хендек
 јењати (ењати)
 јер (-а, -е) 43, 201
 јерарх
 јерес 87
 јеретик
 Јерина 87
 Јеролим (-оним)
 јесењача
 јест=јесте 3 л. јд.
 Јефимија
 јечам, ген. јд. -чма 89
 јечати, -им
 јечменица

јечмицак=чмицак
 -јив (наст.) 80
 јова=јоха 114
 Јован Ђак 8
 јоргован, ген. јд. -ана
 (јергован)
 још=јоште
 јува=јуха 114
 југоисток
 југоисточан, -чна
 југозапад
 југозападни
 Југославенска акаде-
 мија знаности и у-
 мјетности 14
 Југославија
 јужнословенски 46
 јул (месец) 16
 Јулки дат. 60
 јун (месец)
 јунак, вок. јд. -аче,
 мн. -аци 163, 165, 93

јуначан, -чна 92
 јуначина
 јуначити се
 јуначић
 јуначки 146
 јунаштво 147
 јунећи
 Јунона 253
 јунчић (дем. јунац)
 Јупитер 8
 Јупитеров 9
 Јурај, ген. Јурја
 јуришати, -ам = јури-
 шити, -им
 Јутарњи лист (име ли-
 сту) 13
 јутарњи=јутрењи
 јуха=јува
 Јухор (план.)
 јуче, јучер
 јучерашњи, -ањи

К

к, ка пред.
 -ка речца
 кабадахија
 кабао, ген. јд. -бла
 каблић
 кавгација
 кавез = кафез
 кавжити се
 каврајсати, -ишем
 81
 кад, -а 201, 203
 кадагод (некада) и ка-
 да год (сваки пут
 када) 39

Кадам 256
 кадгод (некад) и кад
 год (сваки пут
 кад) 39
 каде
 кадијиница (кадијница)
 79
 кадикад 54
 кадински 78
 кадионица (не кади-
 она)
 кадиски=кадијски
 78
 кадифа (кадива)
 кадровци 16

кађење (кадити)
 кажњенички
 кажњење (казнити)
 казанчић (дем. ка-
 зан)
 каик 86
 каил 86
 Каин
 каица (украш на глави)
 каиш 86
 Кајица (дем. Каја) 80
 кај-си-ја 26
 какав, -ква
 какавгод (некакав)

какав год (који год, ма која)	кандиоце = кандилце 60	каста 245
какао (им. м. р.) 246	канити се, каним се	Кастав (ген. Каства) : Каставац, каставски
ка-кво-ћа 25	канонички	катад (макар кад)
какигод (некакав) и каки год (ма како)	канути (капнути)	катарчица (дем. катарка)
како 201, 203	канџа (панџа)	катихета (катикета)
какогод и како год 39	као в. кал	каткад 50, 7
како му драго и сл.	као 127, 203, 234, као- ноти 43	католици 16
каков, какови (заст.)	каогод = као	католички
каконоти 43	каон, -а 62	католиштво
какотако (којекако)	као што	каћиперка
кал, -ла	капати, капљем, капам	каћун 95
калај; калајисати 81	Капитолиј (Капитол) 253, 255	каћунити се
калајџија	капиџија (вратар)	каурин (неверник)
калан заст. в. каон 62	ка-пља 25	каучук
калаужење (кала- узити)	капсла (каписла заст.)	кафа (кава)
калем (калам)	караван	кафез (кавез)
Калипса 256	караван	кафтан
калп	Каравлах	кача (змија)
калуђер 103	Карађорђе 8	качамак, ген. јд. -ака
калуђеричин	Карађорђевић	Качаник (место)
каљ, каљеви	караконџула	качар
камен, -а прид. 142	караактер 252	качара (зграда за каце)
Ка-ме-ни-ца 22	каранфил, -лић	качати, качам (риба)
каменчић (дем. камен)	Караџић	Качић-Миошић
камење 151	Караџићев 9	качити
камивао, -вала	Кардући 243	качица (дем. каца)
камичак (камечак), ген. јд. -чка	каријера	качка (врста игре)
камо	карикача (капа)	качкаваљ, ген. јд. -ваља
камогод и камо год 39	Карл	качкати, -ам (по блату)
камоли 40	карловачки	кашто (катшто) 132, 150
камчити	Карловчанин	кбм = кубних метара, кубни метар и сл. 238
камџија (канџија)	картеч	квадрант
канабе (канапе)	каруце мн.	кварт
канал, -ски 58	касац	
канда 35	касациони	
кандило	касач	
	касачки	
	каснити, -им	
	касно	

кварц	кићен, кићење	клучати, -им
квачица	кићенка (капа)	клучта мн. ср.=клучте мн. ж. р.
квечати, -чим	кихнути (кинути) 117	клизач
квичати, -им	кичељив (охол)	клијент 253
квоцати, -цам (-чем)	кичица	кликнути (клићи), кликнем; кликох, -че 93
квоч-ка 26	кичма 89	кликтати, кликћем, кликћући 97
кврчати, -им	кичменица=кичмењача (хртењача)	клинчаник (пут)
кг=килограм и сл. 238	кишити, -им	клинчити, -им (беспослен стајати)
-ке (речца) 43	Кладањ, ген. јд -дња	клинчић (дем. кливац)
кевтати, кевћем	кладити се, клађах се	клинчорба
кежење (кезити)	клађење (кладити се)	клипић
кезити=кесити	кламитати, -ићем, -итам	клићи (заст.) = кликнути
кеисати (кехисати, кидисати) 122	кланица	кличав (просед)
кењача	клањалица (песма)	кличица (дем. клица)
керебечити се	класје 151	клубучар
керче (дем. кер)	клати (имперф. клах и кољах)	клубучара
кеса	клађење (им. од клатити) 102	клубучац, ген. јд. -чца
кесеџија	клачење (клатити) 102	клубучић
кечига 89	клатити (кречити)	кловн
кечити	клеветати, -ам, -ећем	клокочика
кијавица = кихавица 115	клеветнички	клокотати, -ћем
кијати, -јам = кихати, -хам, кишем 115	Клеја 256	клонити се
кијача (батина; исп. заст. „киј“)	клековача	клонити
ким, -е	Клемансо, Клемансоа	клоњење (клонити се)
кинђурити се 103	кленић=кленчић (дем. клен)	клопотати, -ћем
кињење	кленићак, ген. јд. -ићка	клубашце, -ета
кињити (кинити)	кленовача	клучко (клубака ген. мн.)
Кипар	клепати, -пљем, -пам	клучче, -ета
кипети, кипим	клепетати, -ећем	клуччица (дем. клупа)
кипљење (кипети)	клепчица (дем. клепка)	кљувати, -ујем
киптети, -им	клер 253	кљунчић (дем. кљун)
кирија	Клермон 243	кључ 89
кириџија	клећи (заст.) = клекнути	кључаница
киселити		кључао, кључала прид.
кисео, -ла 61		
кићнаст		
кићанка		

- кључар
кључати, -ам
кључница (кључна кост)
км = километар, километра, километра 238
кметић
кметичин
кметство
кмечати, -им
кна (боја за косу)
кнегиња
кнежевина
кнежевић
кнежевски 167
кнез, вок. јд. кнеже (мн. кнежеви, кнезови) 167
Кнез-Михаилова ул. 14
кнештво
кнешчић (дем. кнез)
књезити се
књиговодство
књиговођа
књижевнички
књижничар
ко (тко) 150
кобасичар
кованица (пчелар), кованџика
кованџиски = кованџијски
ковач
ковачница
Ковиљача
ковитлац
ковртач (за сечење теста)
коврца = коврча
коврцак
коврцаст = коврчаст
коврцити = коврчити
коврџица = коврчица
ковчег
ковчежић
ког, -а
когод (неко) и ко год (сваки ко) 30
кожух
козалац, ген. јд. -алца (код плуга)
козји, -ији 151
којегде
које за какве .. и за којекакве 48
којекад 50
којекакав 48
којекаки
којекако
којеко (којетко)
којекуд(а)
којекуд, које од куд које о чему... и о којечему 48
којешта 48
који, којега 192
којигод (некоји) и који год (сваки који) 39
који му драго 55
којино 43
Коки дат. 164
кокотати, -коћем
кокóћење (кокоти-ти се)
кокошињи
кокошју инстр. јд. 85
кокошчина 168
колајна
колав, колна прид.
колац, колца = коца, коци, кочеве, колаца 60
колач
колачић
колачки прил.
колевци дат. јд. 164
колевчица
колегијалан, -лна
колегијални
колегијум
колечке мн. (на плугу)
колиба 66
колико год
колико му драго
колир у ист. говору (не колер)
количак, -чка (дем. колик)
количина
количник
коловођа
колонијални
колски
колутић
колчак
кољено 69
кољенце 69
комад (комат)
комадић; -ићак, ген. јд. -ћка
комађе 104
командант 245
ком, -е, -у
комедијати, -ам
комедијаш
комесар
комесаријат
комисија
комисион
комичар

- комишати, -ам (кукуруз)
комовача (ракија)
коморнички
комордија
комордски = коморцијски
комрачити заст. = скомрачити
комшија
комшиница
комшински 78
комшиски = комшијски
Конавли (ген. Конавала)
Конавока 60
конавоски (Конавли) 63
коначан, -чна
коначити
коначић
конвикт
кондир
кондиционал
кондиционалан, -лна
конзилијум
конзул
кони заст. = колски 63
конјунктив
конопља ж. јд. (конопле ж. мн.)
конопчић (дем. конопац)
консонант
конституција 257
континент
контролисати, -ишем
концерт (-рат) 245
кончан
кончати, кончам (чарапе)
кончић (дем. конац)
коњанички
коњачак, ген. јд. -чка 92
коњачки
коњувача = коњухача (јабука) 114
коњче
кооперација
Копаоник
копач, -ица
копљанички
копљача (код заставе)
копнети, копним
копњење
копча
копчати, -ам
корал, -ски 58
кораћ (чекић за поткивање коња) 98
корачај 92
корачати, -ам
корачити
корбач
коренчић (дем. корен)
коречак, -чка (одмила)
користан, -сна
корити (не корети) пре-, у-; исп. укоравати, прекоравати (не -евати)
корице (дем. корито) 143
коричити
Корјенићи
корјенички 148
корјенчић, ко-рјенчић 25 (дем. коријен)
корњача
кор-па 27
Корчула (острво)
косац, вок. јд. кошче 94, 136
косач
ко-ска 24
косни прид. (кост)
косовић (дем. кос)
кост, INSTR. кошћу
кострет, ген. јд. -трети
котао, ген. јд. котла 59
котаричица
котац, ген. јд. коца (за јагњад) 143
котеријаштво
котлац, ген. јд. -лаца (коталац, -алца, -аоца) 59
котлача (гвозден котао)
котлић
котурић
коћење (котити) 102
коцки дат. и лок. јд. од коцка 164
кочак, ген. јд. -ака = кочина (за пилиће, прасад и сл.)
кочањ, ген. јд. -ања (на пр. код купуса)
кочење (кочити) 102
кочет (кострет), ген. јд. -ети
кочијаш
кочије мн. ж. (кочија јд. ж.)

<p>кочина (кочет) кочити 58, 102 кочић (дем. колац) кочоперан, -рна кочоперити се, -им се коџамити (на пр. чо- век) кошић (дем. кош) коштан (прид. од кост) коштица коштитав коштуњав кошћу (инстр. јд. од кост) 96 кошчан кошчат кошчина (аугм. кост) кошчица (дем. кост) кравачац, ген. јд. -вачца крављача (музлица) крављи крагуј краден (красти) 161 крадење (не крађење) крађа 104 крајина Крајисава 80 крајичак, ген. јд. -чка крајишник 144 крајишнички крајност крајњи краљевати, -љујем краљевић (дем. краљ) Краљевић Марко, Краљевић-Марку 45, 8 краљичин 92 краљић (дем. краљ)</p>	<p>краљички краљ Милутин, краљ- Милутину 8 краљ-Петров красноречив красноречје кратковечан, -чна краћан, -а прид. краткоћа краћати, -ам (од краћи) краћахан, -хна краћење (кратити) крачати, -ам (од кра- так) 102 крвнички крволочан, -чна крволочник крволоштво крвопилац, ген. јд. -лица; ген. мн. -илаца крвопролиће крвоточина крекетати, -ећем кремењача кремичак, ген. јд. -чка (дем. кремен) кренути (кренух и кретох аор.) крепкији комп. од кре- пак (крепчији, креп- чи покр.) крѣпѡст у ј. изг. 71 кресиво кретати, -ећем 97 кретач (коњ) креч, кречити 89 кречан, -чна кречана крѣчати, -ям крѣчити, крѣчям</p>	<p>крешталица= креште- лица крештати, крештим крештелица= крешта- лица кржав в. кржљав кржљав кржљавети, -им; крж- љавео, кржљавела (постајати кржљав) крив; комп. кривљи кривача кривачки прил. кривичан, -чна (од кривица) кривљење (кривити се) крижопуће покр. (раскрше) криза 252 кризма 252 кријепити 71 кријумчар кријумчарити криомице прил. криоце = крилице 60 критериј 83, 84 критеријум в. критериј крити (криј, кријте, кривен и крит) критичар кричати, -чим 92 кришчица 168 крклејисати 81 крљушт крмача крмељив крмећи крмљење (крмити) крмче (дем.) крмчић (дем. крмак) крњя (комп. крњ)</p>
--	--	---

кроз	крхати, крхам	куд који (отишао је куд који
кројач	крхнути 117	куђење (кудити)
кропионица	крчаг	кујна = кухиња
кросред предл.	крчаник (пут)	кујунџија
кротак, комп. крот-кији	крчати, -им (за звук)	кујунџиски = кујунџијски
кротилац, ген. јд. -тиоца; ген. мн. -илаца	крчевина	кукавичји, -чији
кроткији (комп. кротак; крочији, крочи заст.)	Крчедин	кукавички
крођење (кротити)	крчилац, ген. јд. -чиоца; ген. мн. -чилаца	кукавичица (дем. кукавица)
крочити	крчити, крчям	кукуљача
крошто прил.	крчма	кукурушчић (дем. кукуруз)
крпач	крчмаричин	кулача 63
крпеж, -а	крчмити	кулски
крсни (прид. од им. крст)	крчмати се (отимати се)	кулучити, -им
крсти куме дете 55	крџа	кумичин
крстионица	крџалија 109	кумче
крстити (крштах и кршћах, крштен)	крџалински	куњати, -ам
кртичњак	крџалиски = крџалијски	куњски = кухињски
кружић	крштавати, -вам	купаоница
круњен	крштен 159	купати, -ам (-љем)
круњење (крунити)	крштење 160	купач
крупнији 65	кршћанин (католик у нашем народу)	күпити, купљах 158
крупноћа	кршћах (имперф. од крстити) 158	купљен 159
крутити, крућах, крућен	Ксенофонт	купљење (күпити)
круђење (крутити)	Ксеркс 256	купчев
крући (комп. крут) 96	кћи, кћер (кћерца, ћерка) 95	Курбан-Барјам (Бајрам)
крух 114	кувар = кухар 114	курјачина (аугм. курјак)
Крушедол	кувати = кухати, -ам 114	курјачић (дем. курјак)
крушковача	куд, -а 203	курјачки
крушчић (дем. крушац)	куда год	кутијица (кутица дем. кутија) 79
крушчица (дем. крушка)	куда му драго	кутић (дем. кут)
крхак, -хка (крт)	кудгод (некуд)	кут-њак 26
	кудикамо	кућа 95
	кудилац, ген. јд. -диоца; ген. мн. -дилаца	кућаница (кућница покрај.)

кућар (одељење у кући) 8	кућица (дем. кућа)	Кучи (племе)
кућеван, -вна	кућичити	кучине мн. ж.
кућерак, ген. јд.-рка (кућица)	кућиште	кучки
кућерина (аугм. кућа)	кућни 139	кучићи
кућетина (аугм. кућа)	кућурина (аугм. кућа)	кучица (дем. кука)
кућити, -им	кучад (штенад)	кучји, -чији
кућић (човек од добре куће)	куче, ген. јд. -ета	кучка
	кучетина (аугм. кучка)	кучница
		кушач

Л

Лабуд (име човеку, лађи) 8	лампсион	лахки покр. в. лак 121
лабудић (дем. лабуд)	-лан, -лна (наст. придевски) 62	лахор
лавеж м. р.	лани (ономлани)	лахорити
лавих (дем. лав)	ланчаст	-лац: -оца (наст. имен. мушког рода) 59
лављи 156	ланчић (дем. ланац)	лаштити, се (лаштен, глачати, сјајити се)
лавор	лањски	лашћење (лаштити)
лавра (велики манастир)	ласичица (дем. ласица)	ле 187
лагахан, лагахна	ласичић (дем.)	лебдење 160
лагачак (дем. лак)	ласичји, -чији	лебдети, -им
лађа 103	ласкање (ласкати)	левати, -вам = ливати
лаж, ген. јд. лажи	ласкати, -ам	Левач, ген. -вча
лажица (покр. ожица, жлица, ложица)	ла-сно 24	левичар
лажичица	ласноћа	левча
лажју (инстр. јд.) 85	ла-ста 24	левчић (дем. левак)
151	ластавица	ледити се
лаик	Ластавица 8	легија 257
Лајпциг (не Липиско)	ластавичити	легион
лак	ластавичји, -чији	леђа 103
лакнути	ластавичњак	леђење (ледити се)
лакомљење (лакоми-ти се)	ластан, -сна (комп. лашњи, ласнији)	лежати, -им
лакоћа	Латинче, ген. -ета	лежећив
лакрдијаш	лаћати се, -ам се	лежећке, лежећки
	лаћман	
	лаћух	

- Лезбос 254
леја = леха 115
лелејати се, -јам се
лелекати, -ечем
лелујати се, -јам се
лемезје 151
Лемнос (острво) 254
лењ (лен)
лењи (комп. лењ,
лен) 158
лењивац, ген. јд. -вца
лењивост
Леонида 253
Леополд
лепеза ж. р. (лепезе
ср. р.: ген. јд. -ета
покр.)
лепетати, -пећем
лепиња
лепљење 160
лепоречив
лепоречица (жена)
лептир (лепир)
лептирић (дем. лептир)
леп-ши 26, 29
лесковача (батина)
летати, лећем
летење (лећење)
летети, -им
летећи прид.
летео, летјела 73
летјети 70
летњи
лето 16
лећа в. леће
лећајив
леће (лећа) 95
лећи 98
Лех (Пољак)
лечити
- лечник (лекар)
лешће (зб. им. од ле-
ска)
лешчица (дем. леска)
ли (видиш ли, знаш
ли, ако ли дође,
еда ли ће моћи)
ливадски
Ливије 256
Ливно 76, 124
лијек: љекар 68
лиј, -а = лих, -а
лијати (нелихати, исп.
до-)
лиљан
лимун
лимунуић (дем. лимун)
Лине, ген. Линеа 247
линути
линчовати, -чујем
липаћур (дровци)
липсавати (липсивати)
липсати, -пшем
лиричар
лисичина
лисичити
лисичица
лисичји, -чији
лиснат 144
лист
листак, ген. јд. -ска
144
листић (дем. лист)
лити, лијем (ливен,
лит)
лихва (камата)
лицемерје
личан, -чна
личар (узица за ву-
чење рибе)
Личанин
- личина (уже од лика)
личинар
личинаш
личити
лички (од Лика)
личност
личњак покр. (убрус)
лишајив
лишњача
лишће 136
ли-шће 24
лишце 147
Лоара 243
Лоаре 243
ловачки
ловљење (ловити)
Ловћен
ловџија
ложач
ложачки
лојалан, -лна
лозовача (вино)
локати, лочем
ло-ква 25
локвањ, ген. јд. -ања
ломача
ломљење (ломити)
ломљив
лончан, -ана
лончар
лончина (аугм. лонац)
лончић (дем. лонац)
лонџа
лонџати, -ам
лопарић (дем. лопар)
ло-па-га 22
лоп-га 29
лопух (биљка)
лоћа (лоћка)

лоћати се
лоћика 95
лоћкав
лубеница
лубеничар
лубенични
лубњача (кућа)
луд; комп. луђи
лудахија (човек)
лудачак, -чка (дем. луд)
лудачина
лудети, -им
луђење (лудети)

луђи (в. луд)
лужје 153
лужњача
Лукијан Мушички
луковача
лукуз
лукузан, -зна
лупеж м. р.
лупешки 146
лутеран=лутеровац
лућум
луч
луча

лучан, -ана (што је залучено)
лучац, ген. јд. -чца
луче, ген. јд. -ета
Лучиндан
лучинштак (ко слави св. Луку)
лучити
лучић (дем. лук)
лучица (дем. лука)
лучки (прид. лука)
лџниј (прид. лук)
лучњак

Љ

љепота=ļepota 70
љиљак, ген. јд. -љка
љубазан, -зна
љубак, комп. љупкији
(заст. љупчији)
љубимче
љубичаст

љубичица
љубљен 159, 160
људски 27
људство
љутић (биљка)
љутич (биљка)
љућење (љутити)

љући (комп. љут)
158, 96
љуштити 168
љушћење (љуштење,
љуштити)
љушчица (љуштица,
дем. љуска)

М

м=метар, метра, ме-
тара 238
ма 37
магарећи 96
магаричар
магаричин
магарчина
магарчити
магарчић
Маги дат. од Мага 164
магличаст
магљење (маглити)

ма да, ма ко, ма ко-
лико, ма како и
сл. 37
мађијати, -ам
мађије мн. ж. 103
мађупка покр. (Ци-
ганка)
маечак, -чка
мажење (мазити)
мазан, -зна
мазање 161
мазач

мазга (маска), дат. јд.
мазги 164, ма-зга 24
маина (на води)
мај
мајати се, мајем се
(задржавати се)
мајмунчад
мајмунче, ген. јд. -ета
мајсторичин
мајушан, -шна
мајци дат. јд. од мај-
ка 164
мајчин (мајкин) 92

- мајчица
ма како
макар 201
Македонија (Маћедо-
нија) 251
ма ко 37
маковача (пита)
ма колико
мала=махала
малаксати, -шем
малахан, -хна=мале-
хан, -хна
малецак
малечак
мали прид.
малић
малопређашњи
малочас
малчице (дем. малко)
малић
мамити, мамљах 158
мамљен, мамљење
159, 160
мамуза в. махмуза
манастир (намастир)
манијак
манић
манџа (јело)
мањевише (отприлике)
Мара, Мараа, Марау
и сл. 246
марва, мар-ва 25, 119
марвинче
Маријом 80
марјаш
Марс 255
март 16, 255
Мартин (име мечци) 8
маслацац, ген. јд. -чца
маст, инстр. јд. машћу
96, 155
- математика 256
математичар
материја
материјал
материчин
Матица српска 14
матичњак
маћа
маћав
Маћедонија в. Маке-
донија
маћеха 95, -еси дат.
јд. 163
маћи, макнути, -кнем
маукати, -чем
мах, маха
махала=мала (део
града или села)
махана=мана
махараџа
маћхати, -ам (на пр.
кудељу)
махати, -шем (-хам)
махмуза
махнит 117
махнитати, -ам
махнути 117
маховина
махом прил.
махрама
махуна
механџија (крчмар)
мач 89
мачад (мачићи)
мачак
маче, ген. јд. -ета
Мачва 89
мачевање (мачевина)
мачевати
мачићи; јд. маче
- мачји, -чији
мачки дат. јд. 164;
мач-ка 29
мачуга
Маџар (Мађар) 111
маџун
машта (којешта, ни-
шта) и ма шта 37
машћење (мастити)
160
машћу в. маст
машче, ген. јд. -ета
(дем. маска, мазга)
машчурина (аугм.
маст)
мегдан (мејдан)
мегданџија
медвеђи
Медеја 252
медењача
међа 103
међаш
међер
међу 103
међутим
мезеђење (мезетити)
мезимац (-нац), ген.
јд. -мца
мезимче, ген. јд. -ета
мек (мехки покр.) 142
мекахан, -хна
мекоћа
мекшати, -ам
Менелај 256
мењати, -ам
мењач
мењачница
мерач (који мери)
мерачина
меричица (дем. ме-
рица)

- Меркурије (Меркур) 8, 256
мерџан 109
Месађеро 243
месец (вок. јд. месече) 167, 93
месечарка
месечев 92
месечина 167
месечих 92
месечни 92
месечник
месечњак 92
месићки 148
месни, -а
месојеђе јд. с. р.
местичав
металан, -лна 62
метати, -ћем 97
метеж м. р.
ме-гла 24
метох
метропола 252
међа (за стоку)
међава 95
међајица 80
Мехадија
механа
мехлем (мелем)
мехур
меценат 258
мечак, ген. јд. -чка
мечати, -им
мече, ген. јд. -ета
мечет м. р.
мечити, -им (гњечити)
мечји, -чији
мечка (муљало)
мечка
меших (дем. мех)
- мешче (дем. мех)
мешчић (дем. мех)
миздрак (миждрак)
миј, мијте 83
мијазма
Мијат 124, 115=Михат
мијех: мјехови 68
Мики дат. од Мика 164
Милан 243
милети, милим (гми-лети, хмилети) 120
милијардер
милион
милосређе
милоћа
милче, ген. јд. -ета (миље)
миљак, ген. јд. миљка
мимогреце прил.
мимоилажење (мимо-илазити се)
мимохоци (ген. мн. мимиходака) 143
минђуша 103
минијатура
Минхен (не Монаков)
мио 58 61
миражџика
мирисати, -шем
миришљав
мирковача (врста грожђа)
мирноћа
мирођија
Мироч 90
Мирча, Мирче, Мир-чета
мисалан (заст.) 62
мисао, INSTR. јд. ми-шљу 59, 155, 137
мисао, мисаони 62
- мисирача (бундева)
мислилац, ген. јд. -оца; ген. мн. мислилаца
мислити, мишљах, ми-сли-ти 25
мислођин (меслиђен)
мити, мијем
митровачки
Митровчанин
митрополит Петар 8
митски
Мићан, Мића
мићење (митити)
Михаило 115
михољача (на пр. крушка)
Михољдан, о Михољу дану, о Михољдаву, о Михољу дне и сл. 45
мицати, -ичем 93
мице ж. мн. (игра)
Мицкјевич (пољско презиме) 249
Миџор 11
мишић
мишићни (од мишић)
мишични (од мишица)
мишји, -ији 25, 151
мишљење 160
мишљу в. мисао
ми-шо-ло-вка 26
мишћетинка (крушка)
мјера, ген. мн. мјера 68
мјерити 69
мјесто, ген. мн. мјеста 68
млад; комп. млађи
млџа, дат. јд. млади
младачна крава
млџеж ж. р.

- мла̑деж (мадеж) м. р.
младеначки
младић
младићак, ген. јд. -ћка
(дем. младић)
младићство
младичин (од младица)
младунче, ген. јд. -ета
млађ 104
млађак, ген. јд. -ћка
млађаничан, -чна
мљађан, -ана
млађахан, -хна
млаћеница
млаћење 160, 102
(млатити)
млачан, -чна
млачење 102
млачина (млакост)
млачити
млекаџија
млетачки (од Млеци)
млети, мељем, мељах,
млео, млевен
Млећанин (човек из
Млета)
Млеци (ген. Млетака)
143, 243
млеч
млечак, ген. јд.-чка
млечан, -чна
млечар
млечац, ген. јд. -чца
млечика
Млечић = Млечанин
мливо (млево)
Мљет (острво)
Мљећанин (човек са
Мљета)
мнити (млити)
многи (мноштво, мно-
жити итд.)
- многожичан, -чна
многознали 46
многпоштовани 46
многоречив
многоцењени
множина (мнозина)
мном, -е (инстр. јд.)
мноштво 146
моба
могбудем 52
могућ, -а
могућан, -ћна
могућност
могућство 148
модрети, -им, модрах
(постајати модар);
се (бити модар)
модрити (чинити мод-
рим)
модричав
модричаст 92
можда 35
мо-ждан 24
можђење (мождити)
мозаик
мозак, ген. јд. -зга
мојега, -ему, -м=мога,
мому, мом
мојих (мојијех) 74
мокраћа
молба 58
Молијер 246
молилац, ген. јд. -оца;
ген. мн. -илаца
молити, мољах 158
мољење 160
момачки
момчад
момче, ген. јд. -ета
Момчило
момчина
- момчити се
момчић (дем. момак)
момчуљак, ген. јд.
-љка
монарх, ген. јд. -рха
монах
монахиња
Моравац, Моравче
(вок. јд.) 167
моравско-вардарске
долине 11, 239
морач (зеље) м. р.
Морача
Морихово
морфијум
мостац, ген. јд. мосца
143
мостић (дем. мост)
мотичица (дем. мо-
тика)
мотични
мотовиоце, ген. јд.
-иоца; ген. мн. -илаца
мо-три-ти 25
моћ, инстр. моћу
154, 95
моћан, -ћна
моћи, могу, можеш, 3
мн. могу, мози, могах
моћи ћу (ја ћу моћи)
моћу в. моћ
Мохач
моча
мочар, -ари ж. р. =
мочвари
мочаран, -рна = моч-
варан, -рна
мочарина
мочати, -ам
мочило
мочина
мочионица

мочити	мртвац, ген. јд. -аца	мукати, -чем
мочица (дем. мотка)	мртвачки	муо, мула (на мору)
мочуга	мртвачница	мур=мухур 115
мошти из цркв. језика (моћи)	мртвичад ж. р. покр.	мурећеп (-еф)
мошћење (мостити)	мртвиче, ген. јд. -ета покр.	мусломани 16
мравић (дем. мрав)	мртвопухало	мустаћ
мравич (трава)	мртворођенче, ген. јд. -ета	мутаваџија
мрављи	мрћи (мркнути), -кнем	мутеж м. р.
мрачак, ген. јд. -чка 166	мрча (мирта)	мутити, мућак 158, 97
мрачан, -чна	мрчава (шума)	мутљак
мрачити се	мрчаљ, -аља (коњ, ован) = мркаљ	мућак, ген. јд. -ћка
мрачњак	мрчан, мрчна	мућење (мутити)
мрвичак, ген. јд. -чка	мрчати, -им	мућкати 102
мрвичку прил.	мрчина	мућурла (глупак)
мрвице прил.	мрчити	муфте (мукте покр.)
мргођење (мргодити се)	мршавети, мршавео, мршавела=мршати	муха = мува
Мрђен (м. име)	мршављење (мршавети)	Мухамед
мрети (мрех, мр'о, мрла)	мува в. муха	мухамедовац, ген. јд. -ва
мрешћење (мрестити се)	мувли, -а	мухамедовски
мржење (мрзети)	мувати се	мухар
мрзак, -ска; комп. мржи	мудричина	мухацир
мрзети, -им	мужић	мучалив
мрк (комп. мркији, мрчи заст.)	муезин (мујезин)	мучан, -чна
мркнути (мрћи), мркнем (мрчем заст.)	муза 252	мучати, -им
мрко-жути 47	музеј, музејски	мучен 159
мркожути (као једна боја)	музен (мусти, музем)	мученик, -ица
Мркопаљ, ген. -пља	музење (не мужење)	мученички
мрнар = морнар	музика 252	мучење 160
мрнциати 109	музичар	мучити, мучак 158, 166
Мрњавчевић	музички	мучкати (ућуткивати) 102
	мукает (мукајет)	мучке, -чки
	мукао, -кла	муч-њак
		мушичав

Н

- н, -на (речца) 43
 набављач
 набахивати, -хујем
 набахнути, -хнем
 набеђивати, -ђујем
 набијач
 набирачити покр.=на-
 пабирчити
 наблизу прил.
 набоље прил.
 набрзо прил.
 набрчати, -им
 набрчити (точак)
 набубрети, -им
 набућити се
 набухнути; набухао
 =набуо, -хла
 навађати (од нава-
 дити)
 навађати (заст.) =
 наводити
 навака (нафака)
 навезивати, -зујем
 навек 32
 навелико прил.
 навече, навечер
 навечерати се, -ам се
 навешћивати, -шћујем
 (јављаь)
 навидети се, -им се
 (живети у љубави)
 навијача
 навиљак, ген. јд. -љка
 навиљчити
 навићи, -икнути, -кнем
 навичај
 навлачак, ген. јд. -чка
 навлачити
 навлаш прил.
 наводити (од навести)
- навођење (наводити)
 навраћати се
 наврвети
 наврети, наврем, на-
 вр'о (навалити)
 навртети, -им
 наврћи (навргнути),
 -гнем
 наврх предл.
 навући, -чем
 нагао, -гла
 наглашавати, -ам=на-
 глашивати, -ујем
 наглув = наглух
 наглуво, -ухо 34
 нагњечити
 нагњо, -гњила
 наговарач
 наговештавати, -авам
 =наговешћивати,
 -ћујем
 наголо прил. (сасвим)
 нагоре прил.
 нагорети, -им
 награђивати, -ћујем
 (наградити)
 награјисати, -ишем
 нагрђен (нагрдити)
 нагрђивати, -ћујем
 нагребати, -ам
 над, -а предл.
 надалеко 34
 надахнути 117
 надахнуће
 надахњивати, -њујем
 надвишивати, -шујем
 = -шавати, -шавам
 надвлађивати, -ћујем
 надаље прил.
 надвоје-натроје
- надебело прил.
 наденути = надести =
 надети, наденем, на-
 део=наденуо, наде-
 вен=наденут=надет
 надесно 34
 наджети (наджњети)
 надживети, -им
 над-жње-мо 28
 надзиђивати, -ђујем
 надзорнички
 надићи, -дигнути,
 -дигнем
 над-ја-ча-ти, надјача-
 вати, -ам 108, 28
 надјечати, -им
 надјуначити
 надлетати се
 над-мем 26
 надметати се, -ме-
 ћем се
 наднети, наднесем, на-
 днео, наднела
 надничар
 надничити
 надно предл.
 надокнађивати, -ћујем
 надоле прил.
 надомак предл.
 надолети, надолим
 надохват прил.
 надрети, надрем, на-
 др'о, надрт
 надрвати, -рвем
 надрикњига
 надриписар
 надугачко прил.
 надуго прил.
 надути, надмем, наду-
 вен, надут

надућкати се, -ам се	наиме прил.	накрививати, -чујем
нађикати, -ам	наино прил.	накривити
нађипати, -ам	наискап прил.	накркаче прил.
нађубрити	наићи, наиђем	наксутра прил.
нађускати се, -ам се	нај (речца) 30, 43	накувати = накухати, -ам
на жалост 55	најако прил.	налевати=наливати, -ам
нажао прил.	најамнички	налево 34
наждрети се, -ждрем се; најдр'о се, наждрла се = најд- драти	најахати, -шем	налегати, -жем
нажети, нај(а)-њем	најбољи 43	налеђашке прил.
наживичити	највећма 43	налепљивати, -ујем
наживети се, -им се	највише прил.	налести, налезем
нажимати, -ам (на- жимљем)	најволети 43	налетети, -им
назад(а)	наједанпут прил.	налећи, -жем; налè- ћи, -жем (налегнем); налећи (налегнем)
назадачке прил.	наједаред прил.	налећке 131
навалуд прил.	наједати, -ам	налик прил.
назарени 16	наједити, -им	наличје
на здравље!	ваједнако 34	намаћи (намагнути, -гнем) = намигнути
назебао, -бли ж. р. = назеб м.; назеба ж.	најзад прил.	намаћи, намакнем
назелено	најјачи 142, 129	намах прил.
назиђивати, -ђујем	најјуначнији 142, 129	наменити, -им
назимче	најлепши 43	намеравати, -вам
на зло брз	нај-о-да-ни-ји 28	наместо предл.
назначивати, -чујем	најпосле прил.	наметати, -ећем
назначити	најпре прил.	наметљив
назовибрат, род и сл.	најрадије прил.	наместити, -зм
назрети, назрем, на- зрео	најчешће прил.	наместен 159
назувак (назувци)	накађивати, -ђујем	намигивати, -гујем
назувача	наказивати -зујем	намишљати, -ам
наизглед прил.	наканити се	намочити, -им
наизмаку, наизмак прил.	накарађивати, -ђујем	намрачити се
наизменце прил.	накинђурити	намлечак, намлечка
наизред прил.	накјуче прил.	намргођен (намргоди- ти се)
наизуст прил.	накнадљив	намртво прил.
наимати	накнађивати, -ђујем	намћор
	наковањ, ген. јд. -ковња	
	накрај 31	
	накратко прил.	
	накретати, -ећем	
	накриво 34	

- нанесен (не нанешен)
нанети; нанех, нанесе;
нанесавши; нанео,
нанела; нанесен
(нанет)
наново 34
Нанси 243
Нант 243
на њ
наоблачити се
наодáће (на продају)
ванизбрдо прил.
наоклис прил.
наоколо 34
наopak; комп. наo-
пачнији
наопако 34
наопачке прил.
наочари ж. р. (наo-
чали)
наочарка
наочи покр.=уочи
наочиглед 32
наочиглеце прил.
наочит
наочице прил.
наочник = наочници
покр. (наочари)
наочњаци
напабирчити
нападач
напамет 32
напасник
напатити
вапаћен (напатити)
напаћеност
напећи, -ечем
напијач
написмено прил.
наплаћивати, -ћујем
наплетати, -ећем
напљачкати, -ам
наподногу прил.
напокон прил.
напола(к) прил.
наполе прил.
Наполеонов 10
наполеонски 10
наполичар
вапоље прил. 30
напољу прил.
вапомол прил.
напопреко прил.
напоредо прил.
напосе 33
напослетку 54
напразно 34
напред прил.
напредак, напреци 143
напредњачки
напреко прил.
напреклоп прил.
напремасе 33
напрећи, напрегнути
98
напречац (али: ићи на
пречац) прил.
на прилику 55
на пример 55
напросто прил.
напротив прил.
напрстак, ген. јд. -ска
144
напрћити (усне) 102
напрчити се 102
напршче (дете)
напупчити
напућити се 102
напуштати, -ам
наравно прил.
нарађати, -ам
нараздалеко прил.
наранча (наранца) 89
нарастати, -там (заст.)
= нарашћивати,
-ћујем
нарасти, нарастем (на-
растао, нарасла,
не треба мешати
са „нарастити“ у
значењу спарити)
нард, ген. мн. нарада
наређивати, -ћујем
наретко прил.
наречје
нарикача
нар'нути 4
народни
нарочит 92
наруч ж. р.
наручај
наручан, -чна
наручивати, -чујем
наручити
на-ру-чје 25
наруџба; ген. мн. на-
руџби
наруџбина 110
насађивати, -ћујем
насамо 34
насе прил. (натраг)
населан, населни 62
насељавати, -ам=на-
сељивати, -љујем
насеобина
насеон, -ни 62
насећи, -чем
насеоски, населски 63
насигурно прил.
насилни, -лна 62
насилник
насилнички

наситно прил.	натицати се, -ичем се	нахранити
насићивати, -ћујем=насићавати, -авам	натихо прил.	нахранка (девојка)
наскоро 34	наткучавати се, -чујем се	нахраћивати, -њујем
наслађивати се, -ћујем се = наслађавати се, -авам се	наткучити се	нација 80, 245
наслањати, -ам	натопрчити се	националан 86, 246
наслатко прил.	наточити	начастити се
наследство	натписивати, -чујем	начекати се
наслеђе	натраг 38	начелан, -лна
наслеђивати, -ћујем	натражњачки	начелник
наслепо прил.	натријум	начелнички
наслоњача	натрћити се	начело
наслућивати, -ћујем	натруо, -ла	начетвороножити се
насмехивати се, -хујем се	натрчавати, -вам	начети, начнем
насмехнути се 117	натскочити	начетити се
наспети, -ем, -еју 3 мн.	настрелити	начечити се
наспрам 31	натстрељивати, -ујем	начешљати, -ам
насред 31	натрчати, -им	начешћивати, -ћујем (од начестити)
насртати, -ћем	натстрешница	начин
насртач	натчовечан, -чна	начинити
насрчити се (расрдити се)	наћве (наћви покр.) 95	начињати, -њем (исп. начињати, начињам)
наставнички	наћефлејисати се, -јишем се	начисто прил.
настрети (настр'о, настрла)	наћи, -ћем	начичкати, -чкам
насуво=насухо 34	наћулити (уши)	начкати, -начкам (натрпати, набити)
насумце прил.	наудити 122	начувати, -ам
насупротив 31	наузнак(о) прил.	начудити се
наусрет прил.	наузначице прил.	начуљити (уши) в. наћулити
натајно прил.	научењак = научник	начупати, -ам
натанко прил.	научити	начути, -јем
натаћи (натакнути)	нахвалице (навалице) прил.	наџак 109
наташте прил.	нахватати, -ам	наџагбаба
натегач	нахерити	нашироко прил.
натегача	нахеро прил.	наште (срца, наташте покр.) 30
натенани, -не прил.	нахија	не 41
натећи, -чем	нахиљивати, -љујем	небран 41
натикача	наход	небрат
	нахрамљивати, -мљујем	небраћа

- небрига
небројен 41
неваљалац, ген. јд.
-алца 59
неваљалство 60
неваљао 41
невера
неверан, -рна
неверник
неверница
неверност
неверство
невеста
невешт
невернички
неверовање
невесео
Невесике јд. с. р.
невидљив
невиђен 41
невољнички
невреме
нега
негда 41
негде 41
него 187, 201, 204
неголи 40, 41, 203
недавно 41
недалеко 41
недаћа
недело 41
недеља 16
недеља, ген. мн. нѣ-
дјеља 68
веделив
недељни (од недеља)
недођин
недозрео, незрела
недокучљив
недоносче, ген. јд.
-ета
недоследан
недостајати, -аје
недостати, -станем 41
недостојан, -јна
недраг
недруг
нежан, -жна
незаборављив
независан 31
не-за-ја-жљив
незаменљив
незапажен
незапамћен
незаслужен
незнабожачки
незнан
незрео
неизбежан, -жна
неизбројан, -ојна
неизвесност
неизвестан, -сна
неизгладљив
неиздржљив
неизлечив
неизмеран, -рна
неизречен
неимар
неискићен 41
неистинит
неисцрпљив = не-
исцрпан
нејак
нејасноћа
нејач ж. р.
нејачак, -чка
неједнак
нек, -а речца
некакав 66
некако 41
некамоли
некати, -чем
неки 66
некићен 41
некмоли 41
неко (нетко) 41, 150
нећипут=каткада
неколика (мање од
пет за м. и ср. р.,
а неколике за ж.
род; неколико ви-
ше од четири)
неколико 41
неколицина
некуд, некуда
нељубазан, -зна
неуљудан 41
Немачка
немам, немаш, немаи
итд.
Немањић
немањићи период 41
немарљивост
Немачка
немачки 15
немети, немим (поста-
јати нем)
немилош
немио 41
немир
немљење (немети)
немогућ
немој 41
неморал м. р.
немоћ ж. р.
немоћан, -ћна
немоћи, немогу (бити
немоћан; исп. зане-
моћи)
немоћник
немоћница
немушти (језик)
Немци 16
немчити

ненадмашан, -шна ненаоружан неначет ненормалан необавештен необичан необорив необуздан неограничен неодлучан, -чна неодлучност неодољив неодређен неосвештан неосетљив неоспоран, -рна неотесан, -а неоцењив непажљив непар написан 41 непобедљив непогрешив неповерење неповерљив неповредљив неподмитљив неподношљив непознат непоколебљив непомирљив непомичан, -чна непоправљив неполустљив непоречан, -чна непоречив непорочан, -чна непосредан, -дна Непот (Непос) 254 непотпу	непоштеђен неправда неправичан, -чна неправичност непрап 41 непробродљив непрегледан, -дна непрелазан, -зна непрестан, -ана непрестано прил. непријатељ 41 непријатељски неприличан, -чна непристојан, -ојна непроменљив непушач непце ср., непца мн., ген. мн. небаца непчан, -на неразговоран, -тна неразделив неразрешљив неразумевање неразумљив неранча в. наранча Перетљанин нерешљив Нерон 252 несавесно прил. несавесност, ген јд. -и несавестан, -сна несавладљив несаломљив не само... већ (или него) 204 несвесно прил. несвест ж. р. несвестан, -сна несвестица несребичан, -чна	несечен 41 несигуран, -рна несьмисао, -сла м. р. несмислен несмишљен несношљив несрећа несрећан, -ћна несрећник несрећница настајати, -јем нестати 41 нестрпљење нестрпљив несудићан несумњив нетесан нетресен 41 нетрпељив нећак, ген. јд. -ака 95 нећачки нећати, -ам нећкати се, -ам се нећачки нећу, нећеш итд. 41 неубедљив неувредљив неумерен неуместан, -сна неумољив неупотребљив неуспех неустрашив неустрашљив неутешљив нехај нехајан, -јна нехар нехаран, -арна покр.
---	---	--

- нехатан, -тна
нехотичан, -чна
нехришћански 41
нехтеша
нечастиви (ђаво)
нечесов покр.
нечији 82
нечист ж. р.
нечист прил.
нечистоћа
нечовека 41
нечовечан, -чна
нечовечност
нечувен 41
нечујан, -јна
нечуо, -ла
нештедљив
ни 41
ниво, нивоа 241, 247
ниг-де 29, 41
нидовека прил.
низ, -а
низак, -ска; комп.
нижи
ни за што
низбрдо 30
нијанса
није: нијесам 73
ниједан
никако 41
никакав
никако
нико (нитко)* 41, 150
никоговић
никоји 41
николико
Николдан, о Николдану, о Никољу дне, од Никоља дне или од Никол-дана
никуд(а)
Никшић
никшићки 148
нимало 41
ни од једнога
ни од кога
нисам 65
нити 43, 201
нитков
нитковић
нићење (нитити)
нићи (никнути), никнем 98
ниуколико
нихати, -хам (нишем)
ничји 82
ничице прил.
ничке, -чки (покр.)
Ниш, Нишевљанин, нишки
нишанџија
ништа 41
ништић
-но речца 42
Нова година 16
новачити
новине мн. ж. (дневни лист)
Нови Сад 11
ново- у сложеницама: новостечен и сл.
Новобрђанин
новогодишњи 15
новогрчки
новодобивен
новорођен
новорођенче, ген. јд. -ета
новосадски 46
Новосађанин
новчан
новчаница
новчаник
новчине (аугм. новци)
новчић
ногачи (ногари)
ножак, ношка 131
ножић (дем. нож)
ноздра=ноздрва
нози дат. јд. од нога 163
нокат, ген. јд. -кта, ноктић (дем. нокат)
носати, -ам
носач
носећа 95
носилац, ген. јд. -иоца; ген. мн. -илаца
носио 8^с, 127
носити, ношах 158
носић (дем. нос)
ноћ, INSTR. јд. ноћу 85
ноћас прил.
ноћашњи
ноћивати, -ћујем
ноћити
ноћни
ноћник
ноћу в. ноћ
ноћурак, -урка покр. (цвет)
ноћца 140
ношен (носити) 159, 360
ношење (носити)
ношче 160
нуд (нуде, нудер)
речца
нуђење (нудити)
нужан, -жна 144
нукати=нуткати
нунџиј, нунџије 83

Њ

њакати, -ачем
 Њ. Величанство 20
 Његова Светост
 Његош
 њедра (пједра) 70

њезин=њен
 њијати, -јам = њиха-
 ти, -хам, -њишем
 Њекрасов 249
 њим; -е

њин, -а = њихан,
 њихна
 њихов, -ова
 њиштати, -им
 њојзи 43

О

о (наставак радног
 придева: видео, но-
 сио, могао, умео,
 путовао и сл.) 59
 оба (м. и ср.), обе
 (обеју, обема) ж. р.
 обавештавати, -ам =
 -шћивати, -шћу-
 јем
 обаврети, обаврим
 обагњити, -гњим, -
 гњијем
 обадва, обадве
 обадверучке прил.
 обадвоје 51
 обал (обао), обла 61
 обаирати, -ем
 обамрети, обамрем (о-
 бумрети покр.)
 обапети, обапнем
 обарати, -ам
 обарача (на пушци)
 обастрети, обастрем
 обасути, обаснем
 обашав, ген. јд. оба-
 шва
 обвеселити (овесели-
 ти, обеселити заст.)
 обдан 32
 обеђивати, -ђујем

о-без-бе-ди-ти 28
 обезбеђење (обезбе-
 дити)
 обезбеђивати, -ђујем
 обезочити
 обележје
 обелети, -им (постати
 бео)
 обелиск 245, 252
 обелити, -им (учинити
 белим)
 оберучке прил.
 обесити
 обесмртети, -им
 обесмртити се
 обеснажен
 обестан, -сна 144
 обесхрабрити
 обесценити
 обесцењивати, -њујем
 обећавати, -ам
 обећање
 обећати, -ам
 обешчашћен (обеш-
 частити)
 обешчашћење (обеш-
 частити)
 обвиђивати, -ђујем

обикнути=обићи
 обилан, -лни 63
 обиловати, -лујем
 обиље 248
 обиња покр. („без
 обиње“)
 обирач
 обиснути, обиснем
 обистињавати се
 обитељ, INSTR. јд.
 обитељу 85
 обићи (обикнути), о-
 бикнем
 обичавати, -вам
 обичај 92
 обичан, -чна
 објашњавати, -вам
 објашњење (обја-
 снити)
 објекат=објект
 Обла Глава 11
 обладати=овладати
 облачак, ген. јд. -чка
 облачина (аугм. облак)
 облачити
 облачић (дем. облак)
 Облачић 92
 облепљивати, -љујем
 облесавати, -им

- оближњи
облић (грашак)
обличити
обличје 92
обличке покр.
облоглавски 11, 12
облуће 102
облуцац, ген. јд. -чца
облучје 102
обмана
обманути, -нем
обмањивати, -њујем
обнављати, -ам
обневидети, -им
обнемоћи, обнемог-
нем
обнети, обнех, об-
несе, обнесавши,
обнео, обнела
обноћ 32
обогаћавати, -вам=о-
богаћивати, -ћујем
обође (вођица)
обоје (обога, обојега)
објести се
објутру прил.
обојчић (дем. обојак)
обол
оболевати, -вам
оболети, -им
обољење (оболети)
обоци (ген. мн. обо-
даца) 89
обрађивати, -ћујем
обрађивач
ображђивати, -жђу-
јем
обраница (обрамница,
обрамица)
обраћати, -ам
обрачун
- обрачунавалац, ген.
јд. -аоца; ген. мн.
-авалаца
обрачунавати, -вам
обрашчић (дем.
образ)
обрвати, -вам (-вем)
обрђјати, -а
обређивати, -ћујем
обрезивати, -зујем
обрезивач
обрети (обрести), о-
бретем (обрим се)
обрећи, обречен
(обрекнем)
брицати, -ичем
бричити
обросити, -им (покр.)
оброчан, -чна
обртати, обрћем
обрубљивати, -бљујем
обруч
обручити
обручић (дем. обруч)
обручје 152
обршћен (обрстити)
159
обуваћи 95
обувача
обудовети, -им
обумрети в. обамрети
обурвати, -ам
обурвавати, -вам
обућа 96
обући 98
обухватати, -ам
обучавати, -ам
оваплоћење
овде прил.
овдека 43
овден, -а 43
- овенчати, -ам
овештати, -ам (одело
и сл.)
овећи
Овидије, Овид 225
овим, -а
овладати=обладати
овлајисати (на кога) 81
овлаш 30
овлашћен (овластити)
овлашћење (овласти-
ти)
овлашћивати, -шћујем
овнић (дем. ован)
овнећи
оволикачки
оволички
оволишни
овострански
оврћи=оврећи, -ршем;
оврхао, оврхла
ов-са 22
овца
овчар
овчара
овчарница
Овче Поље
овчевина
овчепольски 11
овчији=овчи
овчица (дем. овца)
о. г.=ове године 237
огађен (огадити)
Огањ (назив преду-
зећу) 8
оглавичити се
огладнети, -им
оглашавати, -ам=о-
глашивати, -шујем
оглодати, -ођем
оглупавети, -им

оглупети, -им	одалачити =одајачити	Одисеј 255
оглухнути 117	оданле 30	одискона прил.
огњан=огњен	одапрети, одапрем	одиста прил.
оголети, -им (постати го)	(одапр'о 4)	одићи, одиђем, -идем (вода)
оголити (учинити голим)	одасвуда=отсвуд 34	одјако 34
огорети, -им	одатле прил.	одједанпут (одједам-пут)
огорчавати, -вам=огорчивати, -чујем	одахнути, -нем	одједаред прил.
огорчити	одаџија	одједном прил.
ограђивати, -ђујем	одбећи, одбегнем	одјек
ограјисати, -јишем 81	одблесак, ген. јд. -ска	Одјек (име листу) 8
ограничавати, -вам=ограничивати, -чујем	одбранбени (одбрамбени)	Одјеков 9
ограничен	одвађати, -ђам (заст.) = одводити	одјурити 108
ограничити	одвазда прил.	одлани прил.
огрбавети, -им	одвајкада прил.	одланути=одлакнути 120, 121
огребати, -ам (-бљем)	одвећ, одвеће прил.	одмеђивати, -ђујем
огребача	одвићи (одвикнути), одвикнем	одлевати=одливати, -ам
огревати, -вам	одвише 34	одлепливати, -пљујем
огрежњавати, -вам	одвлачити	одликовати, одликујем
огрозничавети, -им	одвраћати, -ам	одличан, -чна
огрончати се	одврети, -им	одличје
огртач	одвртати, одврћем	одлучан, -чна
огрубети, -им	одгађати, -ђам	одлучивати, -чујем
огубавети, -им	одголићивати, -ђујем =одголићавати, -вам	одлучити
огуравети, -им	одгризати, -зам	одмаћи (одмакнути), одмакнем
огушавети -им (поситити гушав)	одгртати, -грћем	одмах 30, 32
од, -а	одељење 160	одменити, -им
одавде прил.	одељивати, -љујем	одметнички
одавно, -на 34	оденути (одети, одести), оденем, одевен	одмоћи, одмогнем
одаврети, -врем;	одерати, одерем (одрети, одрем заст.)	однашати (заст.) = односити
одавр'о, одаврла	одервечити се	однекле прил.
одадрети, одадрем (одадр'о, одадрла)	одећа	однекуд, -а прил.
одазвати, одзвати, одазовем, одзовем	одзврјати, -им	однети; однех, однесе; однесав(ши); однео, однела; однесен (однет)
одајачити=одалачити	одзивати се	одовуд прил.
одакле (окле) 30	одисај	

одозго прил.	озго 146	окречити
одоздо прил.	озгора прил.	окриље 154
одојчад, ген. јд. -и	оздо 145	окрочити
одојче, гд. јд. -ета	оздола прил.	окрупњати, -ам
одолевати, -ам	озебао 61	окрућати, -ам (од крући)
одолеми, -им	озеленети, -им	окрчити
одомаћити се	озеленити (учинити зеленим)	окућити се
одонда прил.	озиђивати, -ђујем	олакшати (об-)
одонуд, -а прил.	озимче, ген. јд. -ета	олакшица (об-)
одостраг прил.	озлеђивати, -ђујем (озледити)	олењити се (облени-ти се)
одоцнети, -им	озлојеђен (озлоје-дити)	олепљивати, -пљујем
од прилике до прили- лике 55	означавати, -ам=оз- начивати, -чујем	О-ли-ве-ра 22
одрађивати, -ђујем	означити	оличавати, -вам
одређивати, -ђујем	озринићки 148	оличити
одрећи, одречем (одрекнем)	оивичити	олуја = олујина
одрицати, -ичем	ојађен (ојадити)	о. м. =овог месеца 237
одроњавати, -ам	ојаричати се, -ам се	омазивати, -зујем
од „тада“ 34	ојачати, -ам	омаја 122
одувек прил.	окагача	оматорети, -им
од-у-ла-ри-ти 28	окајмачити	омаћи (омакнути), о- макнем
одупрети, одупрем; одупр'о, одупрла	оканити се	омеђак, ген. јд. -ћка 131
одурити се	оканчина	ометати, -ам
одучавати, -ам	окачењак, ген. јд. -ака	омилети, -им (постати мио)
одучити	окачити	омилити (учинити милијем)
одушевљење (одуше- вити се)	оклопњача	Омишаљ, ген. јд. -шља
ожалостити	околишити	омледнети, -им (покр. омршавети)
ожалошћен 159	околни 62	омлитавети, -им
ожеднети, -им	окончати, -ам	омогућити
ожедњати, -ам	окопнети, -им	омрћи (омркнути), омркнем
ожећи, ожежем	око подне 57	омрчити
оживети, -им (жив- стати)	окорети, -им, окорео	омршавети, -им
оживити, -им (учини- ти живим)	окорјети 71	омудрати, -ам (ому- дрети, -им постати мудар)
оживљавати, -љавам= оживљивати, -љујем	окрајчити	
озакоњавати, -ам	окраћати (од краћи), -ам	
	окрачати (од кратак), -ам	

омућине (од вина)	опахнути 117	опрхнути, -хнем (вели се кад мраз опали покр.)
омучити се (покр.)	опачити се (од opak, наopak)	опс-(увек)
омча и омче, ген. мн.-и	оперјајити се 80	опсађивати, -ђујем
омчит (стрменит)	опет 20	опсена
-он, -она (наст. прид.) 62	опећи, опечем	опсести
ондај (покр.) 43	опијум	опсећи, опсечем
ондашњи	опирњача	опскочити
онемети, -им (обнемети, -им)	опклада=оклада	оптерећивати, -ђујем =оптерећивати, -ам
онемогућити	опкорачавати, -авам = опкорачивати, -чујем	оптерећење (оптеретити)
онемоћати, -ам	опкорачити	оптећи, оптечем
оним, -а	опкрочити	оптицати, -ичем
-оница (наст. именички: перионица, учioniца и сл.) 59	оплавети, -вим (поставити плав)	оптичар
оновечери прил.	оплавити, -вим (учинити плавим)	опточити
оновчити се	оплаћивати, -ђујем (оплата)	оптрачити (трака)
оноликачки	оплачина	оптрчавати, -ам
ономадашњи	оплеснивити се	оптрчати, -им
ономадне прил.	оплетати, -ећем	опћени
ономлани прил.	оплећак, ген. јд. -ћка	опћенит=општи
ономлањски	оплеће покр.	опћење=општење
онострански	оплићати, -ам (од плићи)	опћи=општи 101
Оно ће јарко сунце показати! (назив брошири) 16	оплођавати, -вам	опћина=општина
ончас прил.	опљачкати, -ам	опћинство
опадач	оподојчити (на пр. овцу)	опћити=општити
опајати, -ем=опахати, -шем (-хам)	опоручивати, -чујем	опуномоћити
опајеђивати се, -ђује се	опоручити	опустети, опустим (поставити пуст)
опад (комп. опакији и опачији заст.)	опразнети, -им (поставити сиромах)	опустити (учинити пустим)
опаментити, се	опразнити (учинити празним) 65	опучити
опамећивати, -ђујем	опрегача=опрегљача	опчаравати, -ам
опанчар	опречан, -чна	опчарати, -ам
опанчић (дем. опанак)	опроштење (опроштити)	опчинити
опаучити		опчињавати, -ам
опах (покр.)		опшиваги, -ам
опахати, -ашем (-хам) 115		општи=опћи 101
		општина=опћина 101

Општина града Београда (име установи) 13	осванути, -нем	оскупети, -им
Општина (Општина града Београда 13)	осведочавати се, -ам се	ослабети, -им
оразумити	осведочити (уверити)	ослађивати, -ђујем
оразумљивати, -мљујем	осветлити (на пр. пут)	ослачати, -ам
орао 59	осветлати (образ), -ам	ослачити се
орапавети, -вим	осветљавати, -љавам, =осветљивати, -љујем	ослепети, -им (постати слеп)
орати, орем	осветљење (осветлити)	ослепити (кога)
ораћи	освећивати, -ћујем	ослепљивати, -љујем
орак, мн. ораси, ораха, орахе, орасима	освештати, -ам (на пр. цркву)	ослобађати (заст.) = ослобођавати
орახовача	освешћивати се, -шћујем се	ослобођење (ослободити)
Ораховица 124	осебичити, -чим	Ослобођење (име лађи) 8
орач	оседети, -им	ослухивати, -хујем = ослушкивати, -шкујем
орачица	осем, сем = осим	осматрач
орачки	осенчити	осмачка (буре)
Орашје 153	осећај 97	осмевати се, -ам се 114
орашчић (дем. орах)	осећајност	осмех 115
орда (не х-)	осећање	осмехивати се, -хујем се
ордија (не х-)	осећати, -ам	осмехнути се 117
оријент	осечак, ген. јд. -чка	осмочити се
орити се (не х-)	Осечанин	осмрађивати, -ђујем = осмрађавати, -ам
орићак, ген. јд. -ћка (код плуга)	осечки	осмуђен (осмудити)
ор-ла 25, орао, -о 223	Осечкиња	оснивач
орлић (дем. орао)	Осијек 7о	Основна школа у Београду
орлушић (дем. орао)	осилети, -ним	особењак
орођавати се, -ам се	осилити се	осочан, -чна = сочан, -чна
оронути, -нем (ослабети)	осим (у оба књиж. говора) = осем, сем 187	оспичав
оршавати се, -ам се	осион, -ни 62	осрамоћење (осрамотити)
ортачити	осипача (лоза)	оставити
ортачки	осипљивети, -им	остарети, -им (постати стар)
оруђе 93	осиромашити	остарити, -им (учинити стар)
оружје 151, о-ружје 25	осиротети, -им	
оружнети, -им (постати ружан)	о-си-ца 22	
осамаест	-оски од -лски код придева 63	
освајач	оскудевати, -ам	

Остојић	откуд 34	отседати, -ам
остраг 32	откудгоди откудгод 39	отседнути, -ем
острвљен (острвити)	откукурекати, -речем	отсек
острига	откучивати, -чујем	отселе=отсле
осудити	откучити	отсести, -днем
осуђеник	отмен	отсећи, -ечем
осуђивати, -ђујем	отмичар	отсецати, -ам
осујећивати, -ујем	отоич, отоичке	отсјајивати, отсјајујем
осумњичити	отоплети, -им	80
отада=отад 34	оточанин	отскора, -ро 34
отанчавати, -ам	Оточац, ген. -чца	отскочити
отанчати, -ам	оточић (дем. оток)	отскочке прил.
отац, оца, оче, очеви	оточки (од оток)	отспреда прил.
143	отпађивати се, -ђујем	отстрага прил.
отачаство заст. (отачанство заст.)	се	отступити 132
отаубеник (домородац)	отперјати, -ам	отсудити=осудити
отаубина	отпечатити	отсутан, -тна 132
отаубински	отпечаћивати, -ђујем	отсуство (узети отсуство)
отварати, -ам	=ћавати, -ћавам	отђушнути, -нем
отврднуће (отврднути)	отпирач	отуда 34
отврдњавати, -ам	отпирати, -лам	отуђивати, -ђујем=
отерећавати, -авам	отписивати, -сујем	-ћавати, -ћавам
о-те-ти 28	отплаћивати, -ђујем	отуђити
отећи, отечем	отпљувати, отпљувам	отупети, -им (постати туп)
отешњати, -ам	отпоручивати, -чујем	отупити (учинити тупим)
отешчати, -ам	отпоручити	отурпејисати, -ишем
отимач	отпочети, отпочнем	отући, отучем
отимачина	отпочинак, ген. јд. -нка	отхранити
отирач	отпочинути, -чинем	отхрањивати, -њујем
отићи, одем, отидем 98	отпрве прил.	отцедити
откад 34, 7	отпре 34	отцепити
откако 34	отпређе	отцепљивати, -љујем
откати, очем (откам)	отприлике 54	отчас прил.
откле (окле)=одакле	отрежњавати се	отчелити
откључавати, -вам	отрчати, -им	отчепљавати, -вам
откључати, -ам	отсад 7 34	(боцу)=отчепљивати, -љујем
откопчавати, -вам	отсвакле прил.	отчинити (од „од“ и „чинити“, ослободити од чини)
откопчати, -ам	отсвуда прил.	
откриће	отсевати, -ам	

отшетати, -там, -ћем 132	очађавити (прелазно); се	очимити (исп. брани- мити)
отштампати, -ам	очађити	очимкати, -ам
отштетити	очајавати, -ам	очин
отшуњати се	очајање	очински
оћелавети, -им	очајати, -ам	очинство
оћоравети, -им	очајник	очинци, ген. очинака
оћутати, -им	очајница	очињи = очни = очњи
оћуткивати, -кујем	очајнички	очистити, очишћен
охладнети, -им	очамати, -ам	очит
охол	очаравати, -ам	очитати (свршити чи- тање)
охрабрити	очарати, -ам	очишћати, -шћам (за- ст.) = очишћавати, -ам
охрапавети, -им	очари (покр.)	очишћење (очистити)
Охрид	очврснути, -ем	очни=очњи=очињи
Охридско Језеро 11, 12	очвршћавати, -ам	очњи=очни=очињи
охромети, -им	очев 143	очњак (зуб), ген. јд. -ака
охронити, -нем	очевидан	очовечити се
оцаг, ген. јд. оца (покр.)	очевидац, ген. јд. -ица	очувати, -ам
оцеви=очеви, оци	очевина	очупати, -ам
оцедити, -им	очеличити	очух
оцеђивати, -ђујем	очемерити се	оџак
оцењивати, -њујем	оченаш 44	оџачар
оцењивач	очепити	ошијавати, -вам
оцепљивати, -љујем	очепљивати, -пљујем	ошкрбити (ошкрб-)
оцеубица	очерупати, -ам	оштећивати, -ћујем =оштећавати, -ам
оцрнети, -им (постати црн)	очехнути 117	оштрице с. р. = ош- трица ж. р.
оцрнити (учинити цр- ним)	очеткати, -ам	о-штро 27
оцрњивати, -њујем	очешљати, -ам	оштроконђа
	очи	ошугавити (кога); се
	очигледан, -дна	
	очиглеце прил.	

П

п=пара 237	павлићавин	Пај-си-је 26
па=пак 187,190,200,201	падавичав 92	пак, -а 187
пабирчити	пажљив 25	пакао, ген. јд. -кла 59
павечера (покрај.)	па-жња 24	пакостан, -сна 144
Павле Раденовић 8	пазухо	пакошћење (пакости- ти)

пакрачки
пакт 245
Палада 252
паланачки
паланчанин
палата (палача)
палац, ген. јд. -лца
(паоци у точку) 60
паликућа
паличњак, ген. јд. -ака
палучак, ген. јд. -чка
(поред воде)
палчић (дем. палац)
палчица
паљење (палити)
памеца (дем. памет)
памћен (памтити)
памћење (памтити)
памтвек 135
памучан, -чна
панађур 103
панча, панџа=канџа
Панчево
паоци (у точку) 60
паочаница
паочити
папрат ж.
папратњача
паприти, папрах 158
папрчак покр. (преч-
њак)
папуча
папуциница
папуција
папуциски=џијски
Параћин
парадик (мотовило
пређе)
Парид (Парис)
Париз 243

парионица
парипче (дем.)
парићати, -ам (спре-
мати)
парламент 245
парничар
паројчити се (код
пчела)
парох, парохија
парошчићи
парче, ген. јд. -ета
пасаћи (на пр. земља;
каиш)
пасји 151
пасти (паднути), пад-
нем (падох, пао,
павши)
пастирче (дем. пастир)
пасторче
пастув=пастух 114
пасха, дат. јд. пасхи
164, 251
Патам, ген. јд. -тма
патент
патилац, ген. јд. -иоца
патлиџан
патријарх, ген. мн.
-раха
патријархалан
патријаршија
патриота
паћеник
паћење (патити)
паун-перо (боље: па-
уново перо)
паунчад, ген. паун-
чади
паунче (дем.)
паучина
паучинаст
паучљив

пахати, пахџем = па-
јати, -ем
пахати, -хам
пахуљица
пахуљичав
пацов (парцов)
пачарис
пачати се, -ам се
паче, ген. јд. -ета
паче мн. ж. (питије)
пачисти прид.
пачићи
пачји=пачији
пашеног (пашанац)
пашњача
пашовати, -ујем
паштење
пашћу (буд. време од
пасти) 143
пашчад, ген. -и
пашче, ген. јд. -ета 219
певаћемо, ми ћемо пе-
вати 52
певач
певачица
педаљ, ген. јд. -дља
педесет 30
пелен
пелењача
пенџер
пењача
пепео, ген. јд. -ела
пепеоница
перајица 80
пергамент
перечар
Перикле 255
период
парионица
перјанички
перјати, -ам
Персија, Персијанац
252

- персиски=персијски
персона 252
перфект=перфекат
перчин
песнички
песништво
петак, ген. јд. -тка 16
Петар 245
Петар Први 8, 245
пѣти, појем, појак
Пети (презиме) 432
петлић (дем. петао)
петљати се
петнаест
петоро
Петрарка 246, 247
петровача
Петровдан=Петров
дан 16
петровдански 16
пећ, инстр. јд. пећу 95
Пећ, Пећанин, пећки
пећар
пећати (хлеб), -ам
пећи (печем, пекох:
пече; печен 93, 165;
пеци, пецијак 98,
163, 65)
пећина
пећи ћу = ја ћу пећи
52
пећка=пећ
пећњак
пећки 148
пехар
пехнути (покр.; исп.
пехати, пехња — из-
дисати, тешко ди-
сање)
пециво
пѣча
печак, ген. јд. -а
печат
печатити
печаћење (печатити)
печеница
печењак, ген. јд. -ака
печење 92
пѣчити (пецнути)
пѣчити (се)
печки (од Пек)
печурка 89
Печуј=Печух; прид.
увек печујски, имен.
Печујац
пешачити
пешачки
пешчав
пешчан, -ана
пешчар, пешчара
пивнички
пиј, пије 83
пијан (пјан)
пијанист
пијанчити
пијаћи (на пр. вода)
пијаца
пиједестал
пијетет
пијук
пијуцкати, -ам
пилеж м. р.
пилетина
пилити (на пр. пилом)
пилећи
пилићар 95
пилићи
пиличји (пилица), -чији
пилични
пиличник (ниједан)
пиљење (пилити)
пиљити (гледати не-
помично)
пионир
Пир 253
пиривач, ген. јд. -нча
пирлати, -ам
писан
писање 161
писарчић (дем. писар)
писати, пишем 96
писаћи
писаћу (=ја ћу писати)
писачки (писак)
Питагора 253
питао
питомачки
пића 96
Пићан, -ћна (место у
Истри)
пиће
пихтије (пиктије, пи-
тије)
пишчев
плавети, плавим (по-
стајати плав)
плавети се (бити, из-
гледати плав)
плаветникаст=плавет-
њикаст
плаветнети се (бити
плаветан)
плавити (чинити пла-
вим)
плавичаст
пламенчић (дем. пла-
мен)
пламењача
пламечак, -чка=плами-
чак, ген. јд. -чка 92
пламтети -им, плам-
ћах 97
пламћење (пламтети)
пластити, плашћах
плато, ген. јд. платоа

плаћа (плата) 96	пливаћи, на пр. појас	побледети, -им
плаћати 97	пливач	поближе 34
плаћеник	пливачица	поблизу прил.
плаћенички	пливачки	поболевање
плах прид.	Плитвичка Језера	поболевати се,
плач	плићак, ген. јд. -ака	-амо се
плачидруг	плићи (комп. плитак)	поболети се
плачка	96	побоље прил.
плачко (дете)	пличина (од плитак)	побољшавање
плачљив	пловче	побочан, -чна
плашљив	пловчји, -чији	побочке прил.
плашњача	плођење (плодити)	Поб-ра-тим-ство 26
плашт	плотић (дем. плот)	побрђе 104
плашће (од пласт)	плоча	побуђивати, -ђујем
плашћење (пластити)	плочник	побуњивати, -њујем
плевити, -им = плети,	плућа	поваздан 34
плевем	пљачка	повезача (махрама и
Плев-на 26	пљачкати, -ам	сл.)
плевња	Пљевља 76	повелики (прилично
племић	пљескати, -ам	велики) 49
племићки	пљосан, -сна	поверавати, -вам
плек	пљоска	поверицац, ген. јд.
плеоназам 245	пљоснат	-иоца; ген. мн. -ила-
плесан, INSTR. јд.	пљуваоница	ца 59
плешњу 155, 137	пљувачка	повенути
плеснив	пљувачница	по-ве-смо 24
плетен (плести)	пљуштати, -им	повесничар
плегење 161	по (дистрибутивно) 49	повестан, -сна
плетивача (корпа,	по̄ (половина)	повест, INSTR. јд. по-
торба за плетиво)	поасити се (похасити	вешћу
плетијах (плести) 65	се) 122	повећавати, -авам
плетића (игла) 95	побаучке (ићи)	повећати, -ам
плећ ж. р. (код пла-	побацјивати, -бацјујем	повеће
нине)	победнички	повећи 49
плећа мн. ср. = плећи	побеђивати, -ђујем	повечерати
мн. ж. (исп. плеће	побелети, -им (поста-	повилети, повилим
јд. ср.) 95	ти бео)	повишавати, -вам=
плећат	побелити (учинити	повишивати, -шујем
плећаш (грах)	белим)	повише прил.
плећка	побеснети, -им	повлађивати, -ђујем
плешћу=ја ћу плести	побећи, побегнем	
52		

повластити, повлашћен	подадрети (подрети), подадрем, подадр'о	подлевати, -ам = подливати, -ивам
повлачити	подалеко прил.	подметати, -ћем
повлашћивати, -шћујем	подаље прил.	подмехурити се
поводљив	поданички	подмићивати, -ћујем
повође	подастрети, -стрем	подмлаћивати се, -ћујем се
повођење (поводити)	подбадач	подмошћавати, -авам = шћивати, -шћујем
повраћивати, -њујем	подбијач	подне
повратич 90	подбочити	поднебље
повраћај 97	подбраћивати се, -ћујем се	подневан, -вна
повраћати, -ам	подбухнути, подбухнем (-хнуо, подбуо = подбухао)	поднети, -сем, поднео, поднесав, -вши, поднесен
поврвети, -им	подвалаџиски=џијски	подне
повредити	подвезача	подносилац, ген. јд. -иоца; ген. мн. -илаца
поврећивати, -ћујем	повече, подвечер прил.	подну предл.
поврће 96	подвлачак, ген. јд. -чка	пододбор 49
поврћи (повргнути), повргнем	подвлачити	подобрити се (постави коме добар)
поврх предл.	повлашћен (повластити)	подобро 34
повући, -чем	поввлашћивати, -шћујем	подоста прил.
погајати, -ам	поввостручити	подоштравати, -вам (подаштрати заст.)
погајач	повврћи (поввргнути), поввргнем	подзићивати, -ћујем
поганчина	поввући, поввучем	подрећивати, -ћујем
погача	Под Гором (назив села) 11	подрети (подр'о, подрт) = подерати
погдакад прил.	подргађе	подјармљивати, -љујем
погдекоји	подргаћивати, -ћујем	јем
погибао, погибли ж. р.	подревати, -евам	Подримље (од Дрим)
погледнути, -днем	подризати, -изам	Подриње (од Дрина)
поглухнути 117	подргаћивати, -ћујем	подручан, -чна
погођен (погодити)	по десет пута 49	подручје
погорелац, ген. јд. -елца	поджећи, поджежем	подручник
погорелица	подићи (подаћи заст.)	Под Седлом (назив месту) 11
погорети, -им	подичити	подуврети, -врем, вр'о (полугом)
поготову 33, 54	подјармљивати, -љујем	подугачак, -чка
погранични	подједнако прил.	
погрешка		
погрубети, -им		
под, -а		
подавно прил.		

подуже прил. подупирач подупрети, -прем, -пр'о, -прт подухватити се поезија 245 поента 246 поетичан, -чна подлокати, -очем подлупљивати се, -љујем се подмазивати, -зујем подносилац, ген. јд. -иоца, ген. мн. -илаца подређивати, -ђујем подржављивати, -љу- јем пожелети, -им пожети, -ањем, -жњем поживети, -им поживити (живот дати) пожудети, -им пожутети, -им (по- стати жут) пожутити (учинити жутим) позадуго 34 позајмљивати, -љујем позаимати, -ам позан, -зна поздраво прил. позеленети, -им (по- стати зелен) позеленити (учинити зеленим) позивач позлађивати, -ђујем позлеђивати, -ђујем познавалац, ген. јд. -аоца; ген. мн. -алаца познавати (трајни гл. познајем, не поз- нам!)	познати, познам (сврш. глг.) поизближе прил. поиздалека прил. поиздаље 34 поизмаћи (поизмак- нути), поизмакнем поизразболевати се, -левамо се поимати, -мам, -мљем (покр.) поименичан, -чна поистиха поиспрекрштати, -ам поиспреметати, -ћем појављивати се, -љу- јем се појахати, -шем појачати, -ам појединачан, -чна појмити (појам) појмљив показивати, -зујем покајнички покаскивати, -скујем покаткад прил. покашто 49 покичелати се поклечке (ићи) поклич поклонички покоји=по који покојничин покорнички покрађа покрај предл. покраћивати, -ђујем (пократити) покретач покриће	покровчић (дем. по- кровац) покурјачити се покривач покућар покуће 85, 154 покућство 148 покучивати, -ујем покучити полагано прил. полако прил. полагивати, -ујем полагеник (полажај- ник) полевати=поливати полеђина полеђушке прил. полетети, -им полећи, полежем (по- легнем) поливаћи=полеваћи политичар политички полић 95 поклићи (покликнути) покликнем поличарка поличица (дем.полица) половаче, ген. јд. -ета половичан, -чна Поломље 156 полудети, -им полунезависни получак, ген. јд. -а (мера) получити (заст.) пољачина (аугм. по- љак) пољоделац, ген. јд. -лаца; ген. мн. по- љоделаци
--	--	---

помагач
помало 34
помазивати, -зујем
помаљати, -љам
помамљивати, -мљу-
јем
помахнитати, -ам
помацарити
поменути, -нем
помилети, -им
помичан, -чна
помишљати, -ам
помјерати 69
помјеравати 69
помлачити
подмлађивати се,
-ђујем се
помодрети, -им
Поморавље 11
По-мо-ра-вље 25
поморавски 12
помоћ
помоћан, -ћна
помоћи, -жем, -гнем
помоћни
помоћник
помоћу 85
помочити
Помпеји 256
помрачити (учинити
мрачним)
помрзао, помрзли
ж. р.
помрчати, -им
помрчина
помрчити (од мрчити)
помучан, -чна
по-на-вља 25
понајбоље 49
понајважнији
понајвише 34, 49

понајпре прил.
понаособ прил.
понапред прил.
поначинити се (опо-
равити се)
понедељак 16
понекад прил.
понеки=неки 49
понемчивати, -чујем
= -чавати, -чавам
понемчити
понехари прил.
понешто=нешто 49
пониже 34
поникао, поникли ж.р.
понићи (поникнути),
поникнем
поново, понова прил.
поноћ 44
поноћи прил.
поноће ср. р.
понуђати, -ам (заст.)
=понуђавати, -вам
по њ 33
поодавно прил.
поодјутрити се 126
поотпуштати 126
поотсецати, -ам
поочим
Попадић 79
попалити
попасивати, -сујем
(пасти: пасем)
попећи, -ечем
попечак, ген јд. -чка
(на пр. меса)
пописивати, -сујем
попић
Поп Коста, Поп-Ко-
стин 8, 9
поплавети, -им
поплаветнети, -им
поплаћати, -ам

поплетати, -ћем
поплескати, -ам и по-
плештем
по-пнем
по подне
поподневни
пополе (попола)
попреко прил.
попрети, попрем
поређати, -ам
поређење (поредити)
порез=пореза
порески
порећи, -чем (-кнем)
попрећивати, -ћујем
(претити)
Пореч
попречан, -чна
попречно прил.
попречке прил.
попречница
попузљив
попуњавати, -вам (по-
пуњати заст.)
попустљив=попужљив
попут 32
попуцивати, -цујем
поравнање
поразболевати се,
-вамо се (глагол.
сврш.)
пор'вати (се)
порежџија
поремећај
порезивати, порезујем
поречје
поречкати се
породичан, -чна
породички
порођај
поротнички

порошавати, -вам (порашати заст.)	посланички	потанко (прил.)
порт	послати, пошљем (пошаљем)	потање прил.
поружнети, -им (поружњати, -ам)	посластичарница	потаћи (потакнути), потакнем
поруменети, -им (постати румен)	после подне 57	потврђивање
поруменити (учинити руменим)	последични	потврђивати, -ћујем
поручати, -ам	последети, -им	потегнути, потегох, потегнух
поручивати, -ујем (поручити)	пословач („који послује“)	потећи; потечем
поручник	пословичан, -чна	потирати, -рем
поруџбина 110	пословички	потижано=потихано
посао, ген. јд. -сла 59	пословођа	потичати, -ичем
посађивати, -ћујем	послуга, дат. јд. послужи 163	поткађивати, -ћујем
посвађати се	послух	поткашати, -ам (исп. косити)
посве прил.	посматрач, ген. јд. ача	поткивач
посведневно прил.	посмехнути се, -нем се	поткићати, -ам (исп. китити)
посведочавати, -ам	посмрче, ген. јд. -ета	потклобучити се
посведочити	посред предл.	поткопавати, -ам=
посветлити	посртати, -ћем	поткапати, -пам (заст.)
посвећење (посветити)	постан, -сна 144	поткрадати, -ам
посвећивати, -ћујем	постидети, -им (посрамити)	поткрај предл.
посвођавати, -ам	постидети се, -им се	поткраћивати, -ћујем
поседети, -им (постати сед)	постити, пошћах 158	поткувавати, -ам=
посезати, посежем	посто, постола покр.	поткухавати, -ам
посељачити	постићи (постигнути), постигнем	поткрепљавати, -ам = -љивати, -љујем
посећен (посетити)	постојати, постојим (бити)	поткресивати, -сујем= -авати, -ам
посећи, посечем	поступаоница	поткућница (земља)
посећи (посегнути), посегнем	поступача	поткупљивати, -љујем
посећивати, -ћујем	посувраћати, -ам	потлачивати, -чујем
посиначки	посуђе	потлачити
посипач	посуђивати, -ујем	по-ток 22
посиротети, -им	посуктати, -кћем	потом прил.
посјахивати, -хујемо	посумрачити	поточ ж. покр. (потера)
поскочица	потамнети, -мним (постати таман)	поточак, ген. јд. -чка (дем. поток)
поскупети, -им	потамнити (учинити тамним)	поточар (рак)
		поточара 92

поточина (аугм.)	потстаћи, -акнем	на самару или седлу)
поточити	потстицати, потсти- чем	похранити
поточић (дем. поток)	потстрек	похрпина
поточни	потстрићи, -ижем	поцикивати, -кујем
поточник (покр. који иде у поточ)	потупавети, -им	поцрвенети, -им (по- стати црвен)
потпасач	потурчењак	поцрвенити (учинити црвеним)
потпећивати, -ћујем (исп. потпетити)	потурчити	поцрнети, -им (поста- ти црн)
потпирача	потући, -учем	поцрнити (учинити црним)
потплаћивати, -ћујем	потхват	почадити
потплећавати, -ам (коња)	потхватити се, пот- хваћати се=поду- хватати се, -ћати се	почађавети, -им
потплећати, -ам	потхранити 131	почађавити (што)
потпомоћи, потпомог- нем=потпоможем	потхрањивати, -њујем	почасни
потпоручник	потцикивати, -ујем	почаст, INSTR. ЈД. ПО- ЧАШЋУ
потпоучити се	потцикнути, -кнем	почастити, почашћен
потпретседник 132	потцртати, -ам	почек им.
потпуковник 132	потчинити	почекати, -ам
потпуњавати, -њавам =-њивати, -њујем (потпуњати заст.)	потчињавати, -вам 132	почем свез.
по-тре-ба 25	потшишати, -ам	почесто прил.
потрпети, -им	поћи, пођем	почетак, ном. еци 143
потрупачке прил.	поћудан, -дна	почетан, -тна
потрчати, -им	поунијатити	почетворке, почетво- роношке прил.
потростручити	поутицати, -чем	почети, -чнем 89
потрошач	поучавати, -вам	почетник
потсвојче, ген. јд. -ета	поучан, -чна	почетница
потсећати	поучити	почетнички
потсести, -еднем	поучица (од поутка)	почешљати, -ам
потсетити	поучљив	почешће прил.
потсетник	похађати, -ам (заст.) = походити	почивак=починак
потсећи, потсечем	похајдучити	почивалиште
потсецати, -ам	похарати, -ам	почивати, -ам
потсмевач	похарчити	почивка
потсмевати се, -ам се	похасити се в. поа- сити се	починити
потсмех	похвала	починути, -нем
потсмехнути се, -хнем се	похвалити	почињати, -њем
	похватати, -ам	почињач
	похви ж. мн. (покр.	почистити, почишћен

почишћавати, -ам (-шћати заст.)	пратилац, ген. јд. -ио- ца; ген. мн. -илаца	пребирач
почупати, -ам	пратљача (пракљача)	пребледети, -им
поцављати се	праћа=праћка	преблеђивати, -ђујем
пошкропљивати, -љу- јем	праћакати се, -ам се= праћкати се, -ам се	пребол, ген. јд. -а
пошљем (послати) 137	праћакнути се, -нем се	преболети, -им
пошокчити	праћати, -ам	преболевати, -ам
поштеђен (поштеде- ти)	праћах (пратити) 97	превађати, -ам (заст.) = преводити
поштипач	праћење (пратити)	превез (за главу)
пошто 33, 201	праћка в. праћа	превес (вео, погрешно превез)
поштовалац, ген. јд. -аоца; ген. мн. -лаца	праћкати се, -ам = праћакати се, -ам се	превећ прил.
пошто зашто 54	праћнути се, -нем се	превидети, -им
пошто пото 54	прах	превијача (колиба)
пошћах (постити)	прахати, -ам покр. (земљу)	превлађивати, -ђујем
прабаба	прахача покр. („ра- лица којом се земља праха“)	превлачити
прав-да 26	Прахово	преводиоца, ген. јд. -иоца; ген. мн. -лаца
праведнички	прашилац, ген. јд. -иоца; ген. мн. -илаца	превођење (прево- дити)
правичан, -чна	праштати, праштām	превозилац, ген. јд. -иоца; ген. мн. -илаца
правичност	праштати, праштām (исл. праскати; упо- требљава се и пра- штити, -им у истом значењу)	преврети, -им, 3 мн. -вру, -ео
правнички	прашевина 92	превртача
правосуђе	прашчић (дем. прасац)	преврћи (превргнути), -вргнем
пражњење 160	првача покр.	превући, -учем
пра-жње-ње 24	првачити (њиву)	прегалац, ген. јд. -аоца, ген. мн. -алаца
празан, -зна	првеначки	прегалаштво 60
празнити	првенче, ген. јд. -ета	прегаоштво 60
пражњах (празнити)	првобратучед	прегача (прегљача)
празнички	првобратучеда	прегибао ж. р., ген. јд. -бли
празнични	првовенчани	прегнути, прегнем (прегох, прегнух, прегнуо, прегао)
празноћа	првостони	прегнуће
практичан, -чна	пребегавати, -ам	прегоревати, -ам
практичност	пребећи (пребегнути) -бегнем	
прамичак, ген. јд. -чка		
прапорчић (дем. пра- порац)		
прасетина		
праскоч (трава)		
прапрадед		

- прегорети, -им
преграђивати, -ђујем
прегребати, -ам покр.
прегризати, -ам
прегрмети, -им
прегрмљивати, -љујем
прегршт ж. р.
пред, -а
предак, мн. преци 143
предвечерје
предвостручавати, -ам
--чивати, -чујем
предвостручити
предграђе
предео 59
предзнак
предњачити
пред-њи 26
предочити
предоџба, ген. мн.
предоџби
пред подне
предрети, -дрем, -др'о,
-дрт=предерати
предругојачавати,
-ам=-чивати, -чу-
јем
предругојачити
предузеће
предузимач
предупређивати, -ђу-
јем
пређа 104
пређашњи
пређе 103
преживети, -им
презент 253
презиђивати, -ђујем
презимити
презимљивати, -љујем
презрео, презрела
- презрети, -зрем (исп.
трајно: презирати,
-ем)
презрети, -им, 3 мн.
-зру, -ео (исп. зрео,
зрела)
преимућство
преиначавати, -ам=
-чивати, -чујем
преиначити
прејасан, -сна
прејахати, -шем
прејахивати, -хујем
прекађивати, -ђујем
прекивати, -ам
прекипети, -им
прекјуче (прекојуче)
прил.
преклани прил.
преклечић покр. (дем.
преклет)
прекодан прил.
преконачити
преконоћ прил.
прекоравати (ко-
рити), -ам (не пре-
коревати!)
прекорачивати, -чујем
=-чавати, -ам
прекорачити
прекорити (не преко-
рети!)
прекосутра прил.
прекрајати, -ам (трајно)
прекрађивати, -ђујем
прекročити
прекрштати, -ам (не
прекршћати!)
прексноћ прил.
прексутра прил.
прекухати, -ам
преламати, -ам
прелац, ген. јд. -лца
- прелашћивати, -шћу-
јем
прелетети, -им
прелећи, -гнем (прећи)
преливати, -ливам=
прелевати, -левам
прељубочинац, ген. јд.
-нца
премазивати, -зујем
премалеће
премамљивати, -љујем
премаћи се, (премак-
нути се), -кнем се
премашати, -ам
преметати, -ћем
премда 35, 201
преметац
преметачина
премештати, -ам
преминуће (преминути)
премишљати (исп. ми-
слим), -шљам
премлаћивати, -ђујем
премоћи, -огнем
премошћавати, -ам=
-шћивати, -шћујем
пренаређивати, -ђујем
пренамагати се, -жем
се
пренемоћи се, -огнем
се
пренети, пренесен
пренизивати, -зујем
преносилац, ген. јд.
-иоца; ген. мн. -илаца
преноћити
преноћиште
преобући, -учем
преоравати, -ам
преосвећени
прелеличар,
препеличји = -чији

препеченица (ракија)	пресиђавати, -ам	претрчавати, -ам
препирач	преслађивати, -ђујем	претрчати, -им
преписивати, -сујем	преслачци (ген. мн. преслачака)	претседатељ заст.
преписивач	преслица	претседник 132
препицати, -чем	пресличца (дем. преслица)	претседнички
преплађивати, -ђујем	пресмичав (дуг и мршав)	претсобље
прѣплетати, -ћем	пресноћа	претстава
пре подне 57	пресољавати, -ам (пресаљати заст.)	претставити
преполављати, -ам (заст.) = преполовљавати, -ам	престарети, -им	претставник
препорођај	престићи (престигнути), -гнем	претукач (ован)
препоручан, -чна	престо, ген. јд. -ола	претући, -учем
препоручивати, -чујем	престоље	прећење (претити)
препоручити	престони 62	прећи, пређем 98
препоручљив	престоница 59	претходник
препочети, -чнем	престонички	прећутати, -им
препочињати, -ем	престрашити се	преходан, -дна
препречивати, -чујем = препречавати, -ам	престрићи, -ижем	преходник
препричавати, -ам	преступнички	преходница
препуњавати (препуњати заст.), -ам	пресуђивати, -ђујем	прехрана
преручивати, -чујем	претварати, -ам	прехранити
пресајидити (биљку сл.)	претерећен (претеретити)	прехрањивати, -њујем
пресађивати, -ђујем	претерећивати, -ђујем	прехронити, -нем
пресамити (пресамитити)	претећи, -ечем	прецеђивати, -ђујем
пресамитивати, -ђујем	претеч (отишао на —)	прецењивати, -њујем
пресан, -сна; комп. преснији	претеча	преци, ген. мн. предака
пресахнути, -хнуо (пресахао)	прѣти, прем, -ео (кога тужити, заст. и покр.)	пречага
пресвлачити	претио, претила (комп. претљи) 61	пречанин
пресвући, -учем	преткућница	пречастан, -сна
пресезати, -ежем	преточити	пречати, -ам (опанке)
пресенећење (пресенетити)	претплађивати, -ђујем	пречати се, -ам се (гледати попреко)
пресести в. присести	претпоследњи	пречац, ген. јд. -чца
пресећи, -ечем	претребљивати, -љујем	пречи 92
пресиђавати, -ђујем =	претрпети, -им	пречинити
		пречињати, -ам
		пречистити
		пречитавати, -ам (се)
		пречитати, -ам
		пречити (коме у чему)

пречица
пречице прил.
пречишћавати, -ам
пречник
пржионица
прикраћивати, -ћујем
прибећи, -егнем
приближавати се, -ам
се=приближавати
се, -ујем се
прибодача
приважати, -ам (заст.)
=привозити
привенчати, -ам
привиђати
привиђење
привићи (привикнути),
-кнем
привлачан, -чна
привлачити
привлачљив
привођење (приво-
дити)
приволевати, -ам
приволети, -им
привраће
привређивати, -ћујем
привући, -учем
пригњечити
пригорети, -им
приграђивати, -ћујем
придићи (придигнути),
-дигнем
придјевак, придјевка
69
прижграти, -ам
прижећи, -ежем
призидати, -дам
(-ћем)
призиђивати, -ћујем
пријављивати, -љујем
пријањати 127

пријатељати се, -љам
се
пријатељити се (бити
у пријатељству)
пријатељичин
пријатељовати, -љу-
јем =пријатељевати,
-љујем (бити у при-
јатељству)
пријати, -ја 127
пријевод 72
пријем
пријенос 72
приказивати, -зујем
приказивач
прикључити се
прикотнети покр.
(загорети)
прикривати, -чујем
прикрчити
прикупљивати,
-љујем
прикучивати, -чујем
прикучити
прилевати, -ам =при-
ливати, -ам
прискочити
прилепчив
прилетети, -им
прилећи, -ежем
(-егнем)
приличан, -чна
приличити
приљубљивати се,
-љујем се
прималац, ген. јд. -ао-
ца; ген. мн. -алаца
примамљивати, -мљу-
јем
примаћи(примакнути),
-кнем
приметача (покр.
врста кошуље)

приметати, -ећем
примећивати, -ћујем
примечити
примрћи, -мркнути,
-кнем
принети, -есем, -ео,
-сен
принуђавати, -ам
приоденути, -нем
прионути, -нем 86, 58,
127
приопштавати, -ам=
приопћивати, -ћујем
=ћавати, -ам
приопштити=приоп-
ћити
припасач
припашњача (покр.
каиш)
припећи, -ечем
припитивати, -тујем
припитомљавати, -ам
приповедач
приповедачки
приповедити
приповеци дат. јд. од
приповетка 164
приповечица
приповједити (припо-
виђети) 73
припомоћи, -огнем
(-жем)
припрећивати, -ћујем
(претити)
припрети, -ем
припречивати, -чујем
припући (припукнути),
-укнем
прирађивати, -ћујем
прирастати, прира-
стам (заст.) =при-
рашћивати, -шћујем
прирасти, прираستم

присадити (уз нешто посадити)	приучити	провинцијалан, -лна
приређивати, -ђујем	прихватати (прихваћати), -ам	провинцијализам, ген. јд. -зма
прирашћивати, -шћујем	прихватити	провлачити
приређивач	прихрањивати, -њујем	проводација
приручан, -чна	прича 89	проврвети, -им
присветљавати, -ам= -љивати, -љујем	причати, -чам	проврети, -врим
присести, приседнем (обично „пресести“, али погрешно)	причвршћивати, -ћујем	проврћен (провртети) 97
присећати се, -ам се	причек (покр.)	проврћи (се), провргнем (се)
присећи (сегнути), -сегнем 98	причекати, -ам	провући, -чуем
присиљавати, -ам	причекивати, -кујем	проглашавати, -ам = -шивати, -шујем
прислањати, -ам	причесник	прогорети, -им
прислећи, -екнути, прислекнем (устукнути)	причест ж. р.	прогрмети, -им
присмочити	причестити	продавач
приставити (ручак)	причети, -чнем покр. (почети)	продавачица
пристићи (пристигнути), -игнем	причешће	продобрити се
приступачан, -чна	причешћивати, -шћујем	продол, ген. јд. -а
присуство	причинити се	продрети, -ем, продр'o
притајати се, притајим се=притајити се, -им се	причињавати се, -ам се (причињати се заст.)	прођа
притаћи, -акнем	причува	прождрети, -ем, прождр'o (=прождерао)
притећи, -ечем	причувати, -ам	проживети, -им
притврђивати, -ђујем	приштеђивати, -ђујем	прозорчић (дем. прозор)
притешњавати, -ам= притешњивати, -шњујем	приштић (дем. пришт)	прозрети, -рем
притицати, -ичем	пркожција	проја =проха 115
притом прил. (исп. он је притом незахвалан: при том послу)	прљити=прлити	пројечати, -им
пригочица	прљуша	пројуља =прохуља
притрчати, -им	пробдети, -им	проказивати, -зујем
притући, -учем	пробирач	прокапати, -пљем
прићи, -иђем 98	пробисвет	прокапљивати, -љујем
	пробитанжити се	прокисао, -сла, -сло 61
	пробитачан, -чна	прокишњавати, -ам
	пробитачност	проклетство 145
	провађати, -ам (заст.) =проводити, -им	пролевати, -ам=проливати, -ам
	проваљивач	пролењити се
	провиђење	

пролећни	проређивати, -ђујем	протува =протуха 114
прокопнети, -им	прорећи, -ечем	проћи, -прођем
прокопсати, прокоп- шем	пророчанство	проћу (према) предл.
пролетати, -еђем	пророчица	проћукати се, -ам се
пролетети, -им	пророчки	проћушити се
пролеће 96, 16	пророштво 248	проучити
промаја =промаха 115, 122	просачки (од просац)	профућкати, -ам
промаћи (промакну- ти), -макнем	просвећивање	=пропућкати, -ам
променљив	просвећивати, -ђујем	прохтев
промењивати, -њујем	просевати (ватра кроз грање), -а	прохтети, -еднем
прометати, -еђем	просејавати, -ам (брашно)	прохујати, -им
промећуран (обично промућуран), -рна	просећи, -ечем	прохучати, -им
промишљати, -ам	просечан, -чна	процилети, -им
промочити	просилац, ген. јд. -ноца; ген. мн. -илаца	процеђивати, -ђујем
промћи, -промкнем покр.	просјајивати, -јујем	прочастити се
промући (промукнути), -кнем	просјак	прочачкати, -ам
промућкати, -ам	просјачина	прочешљати, -ам
пронаћи, -ађем	просјачити	прочешље
пронашати, -ам (заст.) =проносити	просјачки	прочитити
проневаљалити се	простачки	прочитати, -ам
пронићи (проникну- ти), -икнем	простирач	прочитавати, -ам
пропеће (покр.) =ра- спеће	простирача	прочишћавати, -ам (чистити)
пропишати, -им	прострео, ген. јд. -ела	прочупати, -ам
проповедаоница	просуће (просути)	прошаптати, -пћем
проповеднички	Протеј 256	проштац, ген. јд. -шца
пропраћати, -ћам	протећи, -ечем	прошће (од проштац)
пропупчати, -ам	противречан, -чна (противуречан)	прстић (дем. прст пртењача (торба)
пропућкати =про- фућкати, -ам	противречје	прћав
пропухати, -шем	противнички	прћаст
прорачун	протисли ж. р.	прћёње (прћити)
прорачунати, -ам	противречити =про- тивуречити	прћёње (прћити пут)
прорашће	протицати, -ичем	прћёње (прћити на леђима)
	протосинђел	прћёуснат
	протрчати, -им	прћија
	протумачити	прћити
	протући, -учем	пругао, пругла м. р. (крупко)

пруђење (прудити)	птичурина (аугм. птица)	пући (пукнути), -пукнем
пружати, -ам	пуђење (пудити)	пућити се
прућати се, -ам се = праћати се, -ам се	пужевљи	пуђење (пућити се)
пруће 96	пужић (дем. пуж)	пућка (пура)
прућити се	пузећки, -ћке 95	пућкати, -ам
прхак, прхка (бухав, сипав)	пунахан, -хна	пућх
прхати, пршем (крилима)	пуначак, -чка	пухара (гљива)
прхли	пунђа	пухаћ = пух 102
прхљуша	пуничин	пућхач 102
прхнути, -хнем	пунолетство	пухнути, -хнем 117
прхут покр. (перут)	пуномоћ	пућхор
прч (стармали)	пуномоће 85 (пуномоћје — са позајмљеним наст. -ије)	пучанин
прчав	пуномоћник	пучанство
Прчањ, ген. -ања (место)	пуноћа	пучина
прчварити	пупчаст	пучити (цепати)
прчевина	пупчити покр. (пупити)	пучење (пучити)
псалм =псалам, ген. мн. псалама	пустахија	пучки покр. (народни)
псалтир	пустети, -им (поставјати пуст)	пушач
псето, -ген. јд. -а	пустимичке прил.	пуштати, -ам
псећи 96	пустинички (пустиник)	пуштен 159
псић	пустињачки (пустињак)	пушчани
псовач	Пустопоље (назив села) 11	пушчина
птић (птиче)	путир	пушчица (дем. пушка)
птица 149	путић (дем. пут)	пчела 149; дијал. чела
пти-ца 29	путнички	пчелар
птичар	путњичав (прљав)	пчелињак
птиче, ген. јд. -ета	пућ! пућкац!	пчелињи
птичетина (аугм. птица)	пућак, ген. јд. -ћка (ћуран)	Пчиња (крај)
птичица (дем. птица)		пше́на (цвеће)
птичији, -ији 152		пше-ни-ца 29, пше-ница 149
		пшеничан, -чна
		пшеничиште 92
		пшеничник
		пшеничњак

P

- Равнојла
 равнати се
 равнодневица 16
 ради (рад)
 радиј, радија
 радијум
 радикали 16
 радио, радија
 радионица
 Радић (презиме)
 радићу (радити) 52
 Радич 90
 радни
 раднички
 радо, комп. радије
 Радоје
 Радојиња 80
 Радојица 80
 радостан, -сна 144
 рађати, -ам 105
 Рађевина 103
 ражалити
 ражалостити
 ражватати, -ћем=ра-
 жвакати, -ћем
 ражећи, -жежем
 ражцкати се, -ам се
 13б
 раза- =раз- (као гла-
 голски предметак)
 разабрати=разбрати
 разастрети, -стрем,
 -стр'о -стрт
 разбарушити (разба-
 русити)
 разбеснети се, -ним се
 разбећи се, -бегнем
 се
 разбијање
- разбијати, -ам
 разбојнички
 разболети се, -им се
 развађати, -ам
 развађач
 развезивати, -зујем
 развенчати, -ам
 развиђати, -ђам
 развиће
 развлачити
 развође
 развођење (разво-
 дити)
 развојачити
 развраћати, -ам
 развући, -учем
 разглашивати, -шујем
 разгорети се, -им се
 разграђивати, -ђујем
 разграничити
 разгрукати, -ам
 раздељивати, -љујем
 раздео, ген. јд. -ела 59
 раздобље
 раздрети, -ем, -др'о,
 -дрт =раздерати
 развићи се, -иђем се
 разједати, -ам
 разједињавати, -ам
 разједначавати, -ам
 =разједначивати,
 -чујем
 разједначити
 разлегати се, разле-
 жем се
 разлетати се, -ећем
 се
 разлетети се, -им се
- разлећи се, разлежѐм
 се (разлегнем)
 разлећи се, разлежѐ
 се (кокош)
 разлевати, -ам=разли-
 вати, -ам
 различак, -чка (биљка)
 различан, -чна
 различит 92
 различност
 разлучивати, -чујем
 разлучити
 разлутити 137
 разматрати, -ам
 размахивати, -хујем
 размахнитати се, -ам
 се 117
 размахнути, -нем 117
 размачица (размак)
 размеђити
 разменљив
 размењивати, -њујем
 разметати се, -ећем се
 разметач
 размештати, -ам
 размимоићи се, раз-
 мимоиђем се (-идем
 се)
 размицати, -мичем
 размишљати, -шљам
 разможден 159
 размочити
 размућивати, -ђујем
 разнети; разнех, раз-
 несе; разнесав(ши);
 разнео, разнела;
 разнесен (разнет)
 разносити (разнаша-
 ти заст.)

раз-о-бру-чен 28	расести се, -едем се	распикућа
разонођавати се, -вам се	расецати, -ам	распламтети се, -им се
разонођење (разоно- дити се)	расипати, -ам (-пљем) 142	расплет
разноличан, -чна	расипач	расплетати, -ећем
разносач	расипнички	распљескати, распље- скам и распљештем
разортачити	раскачкати, -ам	распомамљивати се, -љујем се
разочаравати, -ам	раскивати, -ам	распоп
разочарати, -ам	раскомоћен (раско- мотити)	распрегнути (распре- ћи), -гнем
разочарање (разоча- рење)	раскопчавати, -ам	распричати се
разрађивати, -ђујем	раскопчати, -ам	распрострети, -стрем, -стр'о
разређивати, -ђујем	раскорачити се	распрћати, -ам (исп. распртити, распрћа- вати)
разрогачити	раскошје 151	распуће
разум 28	раскраљ	распући се (распук- нути се), -кнем се
разумевати, -ам	раскречивати, -чујем	распучавати, -ам
разумети, разумем (3 мн. -еју) 67	раскречити	распучити
разумију 3 мн. (ј. изг.) 73	раскрупњавати, -ам	распуштати, -ам
разумити, разумям (исп. уразумити кога)	раскрхати, -ам	расрчити се (расрди- ти се)
разумјети разумјев- ши 68	раскрчивати, -чујем	растао, расла (расти)
Раја	раскрчити	растегљив
Рајић 80	раскрштати, -ам	растење (расти)
Рајица 80	раскршће	рас-те-ра-ти 28
Рајич (име м.)	раскуавати, -ам= -кухавати, -ам	растећи, -ечем
ракијица (ракица)	раскућивати, -ђујем	растићити се (о ку- курузу)
ракиски (ракински) = ракијски	раскућити 102	растопљив
рало	раскучити 102	расточити
рамењача (код ко- шуље)	расо, ген. јд. -ола	растребљивати, -бљу- јем
рањeње (рањити)	расоваст =расохаст	растрежњивати, -жњу- јем = -њавати, -ња- вам
раоник	расоват = -расохаст	растрићи, -ижем
рапсод 253	расохе	растркати (се), -ам (се) (раштркати се)
расађивати, -ђујем	распаљивати, -љујем	
расахнути 117	распарчати, -ам	
расејати, -ејем	распачавати, -ам	
раселина	распачати, -ам	
	распеће	
	распечатити	
	распечађивати, -ђујем = -ђавати, -ђавам	
	распечити	

- раструнути се
расуђивати, -ђујем
расхладити
расхлађивати, -ђујем
расход
расцветити (кога)
расцветати се, -ам се
расцар
расцепити
расцепљивати, -љујем
Рат, Рата (полуострво)
ратосиљати се
раћење (ратити)
раф
рахат прил.
рахт (коњски нажит)
раци дат. јд. од рака
163
рационалан, -нална 86
Рача (име месту
и реци)
рачар
рачваст
рачвати се
рачве 89
рачење (рачити се)
покр.
раче, ген. јд. -ета
рачило
рачити се покр. („годи
ми“, „хоће ми се“)
рачић (дем. рак)
рачићи (од раца; јд.
раче)
рачица (раца, „патка“)
рачји, -чији 152
Рачки, ген. Рачкога
рачун
рачунати, -ам
рачунити
рачуница
- рачунција
раширити 142
рашити
рашта
раштркати, -ам, в.
растркати
рашћердати, -ам 136
рашћеретати се, -ам се
136
рашчварити се
рашчепити
рашчерупати, -ам
рашчехнути, -хнем
рашчешљати, -ам 94
рашчинити
рашчињавати, -ам
рашчистити 136
рашчишћавати, -ам
рашчланити
рашчлањавати, -ам
рашчовек покр.
рашчупати, -ам
рашчути се
рбоч (покр.)
рвалиште
рвати се, рвем се (не
хрвати се) 122
рвач
ргати, -ам
рђа 122, 103
рђав 103
-ре (речца) 43
ревати, -вем покр.
(куљати, рикати
и др.)
ревизор 252
рејати, -ам
ређење (редити)
ређи (комп. редак) 104
режати, -им
реза
- резати, -ежем 71
резац
реја=реха
рејав=рехав
рејон
рѣкѡ 234
реконструисати,
-ишем
религија 257
ремећење (реметити)
Рендген 244
ренде
репић (дем. реп)
репух
рећи, речем, рекнем 98
референт 253
рефрен 243
реха=реја
рехав=рејав
рехуља
рецељ (покр.)
рецензент
рецензија
реч
речен 92
реченица
реченичан, -чна
речетина (аугм.
река)
речина
речит
речитост
речица (дем. река)
речју инстр. јд. 152
речни
речник
речца 140
рз
рзати, ржем 122
рибарче, ген. јд. -ета

рибић
рибљи
риђ
риђан, -а прид.
ри-ани-ца 24
ризничар
риједак, рјеђи 71
Ријека 76
ријеч 71
рилице (дем. рило)
= риоце
Рим 243
римокатолик
римокатолички
ритам, ген. -тма
рјечит 71
рјечица 71
рјечник 71
робијаш
робо = рóхо
рогач (пасуљ)
рођа
рођак 104
рођачити се
рођачица
рођачки
рођен (родити)
рођење (родити)
рожњача
роктати, -кћем
рокчићи
романтичар
ронилац, ген. јд. -иоца;
ген. мн. -илаца
ропчад

ропче, ген. јд. -ета
росити (покрити
росом)
рот-ква 27
рођење покр. (роти-
ти се, — клети се)
рохав
рочити (кога)
рочиште 92
рошчић (дем. рог)
рт, рта м. р.
рубача (покр.)
руво = рухо 114
ругач
рудача покр. (утрина)
рудети, -им
рудити (косу)
руднички
руђење (рудити, ру-
дети)
ружичаст
ружични
ружичњак
рукачица покр. (ло-
нац)
руковец ж. р.
руководство
рукодаће покр. (по-
зајмица)
руменети, -им (поста-
јати румен)
руменети се (бити
румен)
руменити (што); ру-
менити се (себе)
Румун

румунски
рупичав
рупчага
рупчина
рупчић (дем. рубац)
Рус
руски
Русија
русски = -ијски
Русо, ген. Русоа 247
русомача
рута
рутав
руфет (-вет)
рухо = руво 114
руци дат. јд. 163
ручавати, -ам
ручак, ген. јд. -чка
ручаница (време ру-
чања, јела)
ручати, -ам
ручерда (аугм. рука)
ручетина (аугм.
рука)
ручина (аугм. рука)
ручити (заст., пружати
руке, руковати се)
ручица (дем. рука)
ручконоша
ручни
ручник (убрус)
ручурина (аугм. рука)
рушилац, ген. јд.-иоца;
ген. мн. -илаца
Рушчук

С

с, са 233
са=с- (код многих
глагола)

са=су (заст.)
сабајле = сабахиле
сабирач

са-бља 25
Саборна црква
сав=вас, сва, све

- сав (код имена други саставни део) = -слав
Сава=Саво (Саво обично у крајевима јужнога изговора)
-сава (код имена други саставни део) = слава
савезник
савезнички
саветовати, -ујем =световати, -ујем
савијача
савијутак, ген. јд. -утка
Савин 9
савколик (васколик), сваколика, свеколико
савлађивати, -ђујем
савремен (су-)
савременик = сувременик
саврх=сврх
савршенство 248
саглашавати, -ам = -шивати, -шујем
сагђивати, -ивам
сагђити
саграђивати, -ђујем
сад, -а
садрети, -дрем, -др'о
садржилац, ген. јд. -иоца; ген. мн. -илаца
сађати (заст.)=садити
сађење (садити)
сажаљавати, -ам (сажаљевати, -евам)=сажаљевати, -љујем
сажватати, -ћем=сажвакати, -аћем
сажећи, сажежем
сажизати, -ижем
сазвучје
сазрети, -им
сајбија (саибија) = сахибија 115
сајфан (сајван)
сајџија (сахаџија) 115
сакаћење (сакатити)
сакаџија
саксиџица(дем.саксија)
сакупљач
Саламина 252
салевати, -ам =саливати, -ам
салетети, -им
самарџија
самдружи
само 187, 201, само што 187
самовлашће
самообмана
самотрећи 51
самоћа
самоћовати, -ђујем =самотовати, -тујем
самоубиство
самоубица
Самоуправа (име листу) 8
Самоуправин 9
самоуче, ген. јд. -ета
самоучки
самохран
самртнички
самрштина 145
самцат=самцит
сан, сана (санан, сана)
сандучара
сандуче
сандучић
санети; санех, санесе; санесав(ши); сано, санела, санесен (санет)
санџак
санџије (протисли)
саобраћај
саобраћати, -ам
саопћење =саопштење
саопштити=саопћити
сапињача (на кошуљи)
саплајисати, -ишем 81
сапрети, сапрем
сапунџија
сарађивати, -ђујем
сарач (седлар)
Сард
сасвим 33
сасецати, -цам
сасма
састављач
сат=сахат 115
сатиричар (сатирик)
сатић (дем. сат)
састраг прил.
сатрти, сагрем (сатр'о, сатрла)
саће 96
саћи, саћем
саћура
саћурица (дем.)
сауредник=сууредник
саучешће
Сафа, ген. Сафе 256
сахан=сән 115
сахибија =сајбија
сахнути, -хнем (санути) 117
сахрана
сахранити

сахрањивати, -њујем	вок. јд. свече 143	свечера прил.
сач м. р.	светачац, ген. јд.	свештати, -ам (масла)
сачекати, -ам	-чца 92	свештеник = свећеник
сачекивати, -кујем	светачки 92	101
сачелити се (сучелити се, шчелити се)	светиљка	свештенички
сачма	светићевци	свештенство = све-
сачувати, -ам	светлац, ген. јд. -аца	ћенство
свагда 131	светлети, -им (давати светлост од себе, бити извор светлости)	свешћење (свестити)
свадба 131	светлети се (сјати се)	свешчица (дем. свеска)
свад-ба 26	светлиља	свидети се, -им се
свађати се, -ам се 105	светлити (осветљавати)	свиђати се, -ам се
сва-ка-кво 25	светлоти (осветљавати)	свијетао (свијетал)
свакидашњи (свагдашњи, свагдањи)	све-глост 23	свикати, -ичем
свако (сватко) 150	светлоћа	свилајица (крушка)
свакоји	светљење (светлити)	свилан, -лна 62
свако по подне 57	светогорски	свилац, -лца покр.
свануће 96	светски, -а, -о	свилача (кошуља)
свањивати, -њујем	светски рат 16	свиленгаћа
свастичић покр.	свећа 96	свињаричин
сваћа	свећар (продавач свећа)	свињарче, ген. јд. -ета
свачесов покр.	свећеник = свештеник	свињећи 96
свачији 82	101	свињче, ген. јд. -ета
свашта 48	свећенички = свештенички	92
сведни заст. (свагда)	свећенство = свештенство	свиони 62
сведочанство	свећење 97	свираљка = свирајка
сведочити 92	Све ће то народ позлатити (назив приповеци) 14	свирати, -ам (свирети -им; свирити)
сведоџба 110	свећица (дем. свећа)	свирач, ген. јд. -ача
свеђ, свеђер покр. (свагда) 103	свећњак	свирен
свежњић (дем. свежањ)	свећоноша	свирчев (од свирац, -рца) и свирачев 92
свеједно прил.	свечан, -ана	свитати, -ићем
свемогућ	свечаник	свитац, ген. јд. свица
свемогућност	свечаност	свлачити
свемогућство	свечар 92	свођење (сводити)
свемоћни	свечев 92	својачити (својакати)
свестан, свесна; комп. свеснији		својега, -ему, -ем = свога, -ому, -ом
светац, ген. јд. свеца,		својтљив

св. Петар 8	седећки, -ћке прил.	сестричић
свраб	седмори, -е, -а; сед- моро	сестрична
свраћати, -ам	седморица	сећање
сврачак, ген. јд. -чка	седоћа	сећати се, -ам се
сврачић	сѣја (покр.)	сећи, сечем, секу; се- цијах и сечах; се- кох, сече (2 и 3 л.); сеци, сеците; секу- ћи; секао; сечен
сврачине (код кола)	сѣђѣње (сѣдети) 160	сехир
сврачји, -ији 152, 92	сежањ, -жња покр. (хват)	сехирити
сврбеж ж. р.	сезати се, сежем се	сеча
сврбети, -им	сеиз 86	сечањ, ген. јд. -чња (јануар)
сврбјети 70	сеисана 86	сечење
свргнуће (свргнути)	сејач	сечиво
сврдао, ген. јд. -дла 59	секин 92	сечимице прил.
сврдлић (дем. сврдао)	секира 66	сечка
сврћи, свргнем	секутић=секотић (зуб)	сивоња (во) 8
сврћити се покр.	секутићи	Сигисмунд
сврх, сврха, сврху	селски=сеоски 63	сигуран, -рна
предл. и прил.	селце, ген. јд. -лца= сеоце, ген. јд. -а	сиже 241, 247
свршавати, -ам = -ивати, -ујем	сељанче, ген. јд. -ета	сијасет
сврчак, ген. јд. -чка 92	сељанчица (дем. се- љанка)	сијати, -ам 73
св. Сава 8	сељачки	силав (силај) = силах 114
свугде=свуда	сељење (селити)	сиктати, -кћем
свуд (свуда, свуде)	сем=осим (осем)	силан, силна 62
свући, свучем	семеняча	силах=силав
себичан, -чна	семитски	силеција
себичити (виноград)	сеничар	силицијум
себичност	сеничарка	символ 251
севдах	сеничји	симиција 143
северњача	се-о-ба 22	синђел
североисточни 46	сеоски =селски 63	синијица (од синија)
сед; комп. сеђи	сеоце =селце 60	синовичин
седалце, ген. јд. -лца	септембар	синовче вок. јд. од си- новац
седити (чинити кога седим)	сербес (не -з!)	синодски
садамнаест	сести, седнем (-дем)	синоћ
сѣдѣње (од сѣдети)	сестрић	синоћке прил.
сѣдети, -им	сестричина	
сѣдети, -им		

синоћни	сјактити 121	скорити (убрзавати)
синчић (дем. син)	сјати, сјам (сјајем) = сијати, сијам	скоројевић
синдир	сједјети (сиђети) 73	скоротеча
сипати, -ам (-љем)	Сјеница 76	скотски
сипити	сјенка 69	скочањити се
сипљајив 80	сјести 70	скоцац, ген. јд. -чца (човек)
сипљив	сјутра (м. сутра, обично у јуж. говору)	скоче (дем. скот)
сипња	скакати, скачем	скочити
сириџик	скакач	скрај предл.
сиромах, ном. мн. -си 163	скакутати, -ућем	скраја прил.
сиромахов	скерлет	скрајњи=крајњи
сиромаштво 146	сквичати, -им = ски- чати, -им	скраћати се (од краћи)
сиротан, -тна	скврнавити	скраћеница
сиротињски (сиротиња)	скврћити покр. (згрчити)	скраћивати, -ћујем
сирочад, ген. јд. -и	скелеџија	скрчати се, -ам се (у клетвама)
сироче, ген. јд. -ета	Скила 252	скретничар
сирочићи	скиптар, ген. јд. -тра 245	скрђавати, -ам
сирђе, ген. јд. -ета	скиталачки	скрпљавати, -ам = скрпљати, -ам (заст.)
сирчић	скитач	скрушен 248
сисанче, ген. јд. -ета	скичати, -им = скви- чати, -им	скрхати (се), -ам
система 257	складноћа покр. (складност)	скрштавати, -ам = скрштати, -ам
системски 257	склаћ покр. (риба склат)	скужајица 80
ситниж м. р. =ситнеж м. р.	склонити (се)	скуп; комп. скупљи
ситничав	склупчати, -ам	скупљач (са-)
ситничар	скомитлати, -ам	скупљи 158
ситњење (ситнити)	скомрачити	скупоћа
сић (покр.)	скончавати, -ам	скухати=скувати
сићан, -ана прид. 96	скончати, -ам	сучити
сићење	Скопље (јд. с. р.), Скоп- љанин	слаб; комп. слабији
сићи, сићем	скопски (Скопље)	слабачак, -чка
сићушан, -шна 96	скопчавати, -ам	слабети, -им (поста- јати слаб)
сичан, ген. јд. -ана (арсеник)	скопчати, -ам	слабити (кога)
сичија (покр. суха болест)	скорети се, -им се	слабић
сишче, ген. јд. -ета (одојче)		слабомоћан, -ћна
сјајити=сјајати, -им		слабоћа

слабочина (слабина)	слепић	смочити
славити, слављах 158	слепљење (слепети и слепити)	смрађење
славић покр. = славуј	слепоочица	смрачити се
слав -ље 25	слепоочица	смрдети, -им
слављен (славити) 159	слепоочница	смрдећ (покр.)
слављење (славити) 160	слепоочњача	смрђење (смрдети)
славуј	слепоћа	смрековача
слагач	слепчовођа	слетети, -им
сладак; комп. слађи	слести, слезем	слећи, -слежем (сле- гнем)
слађахан, -хна 104	смедеревачки	сличан, -чна
слађење (слађити)	смеђ	сличица (дем. слика)
слађи (комп. сладак) 104	смејах се 65	сличност
слам-на 26	смејати се, -ејем се	словачки (од Словак)
сламњача	смејурија=смехурија	Словеначка=Слове- нија
сламчица (дем. сламка)	смелан, -лна (заст.)= смеон, смеона 62	словеначки
сланињача	сменити	Словенин (Словен), Словени 13
Сланкамен 11	мео, смела	словенски 13, 15
сланопађа	смеса (резултат смеше)	словенство 16
слаптати се, -пћем се	сместа прил.	сломљен (сломити, не сломијен)
слапчина (човек)	сметати, -ећем	слу-жба 24
слаткача	смети, смем (3 мн. смеју), смејах 67, 65	служинчад=слушчад
слатки: сладак 131	смеће	служинче, ген.јд.-ета= слушче, ген.јд.-ета
слаткојеђа	смех	слуз, ген. јд. слузи
слаткоћа	смеша	слукћење (слуктити)
слачица	смечити (згњечити)	слућење (слутити)
слачички	смијати се, -ијем се (ј. изг.) 73	слух
слевати, -ам =слива- ти, -ам	смију 3 мн. (ј. изг.) 73	случавати се, -ам се (заст.)
следећи	смилети, -им	случај
слеђивати се, -ујем се	смиље 154	случајан, -јна
слеђење	смиао, ген. јд. -сла м. р.	случајно прил.
слезина (слезена)	смледнети, смледнем (покр.)	случити се (заст.)
слезовача покр. (биљка)	смлети, смељем= самлети, самељем	слушалац, ген. јд. -аоца; ген. мн. -алаца
слеменача	смољење (смолити)	слушач
слепаћ	смоћи, смогнем	
слепачки (од слепац)	смочан, -ана прид.	
слепети, -им (поста- јати слеп)		
слепим (некога)		

слушчад, ген. јд. слушчаци слушче=служинче, ген. јд. -ета слубити се 137 (не шљубити се) смакнуће (смакнути) смарагд смамљивати, -љујем смањати се, -ам се=смањити се сма-тра-ти 25 смахивати, -хујем смахнути, -хнем 117 смедбудем 52 смрџаћак, ген. јд. -ака (смрекова шума) смржљу (инстр. јд. од смрзао, -зли ж. р.) 155 смрзао, -зла смрзао, ген. јд. смрзли ж. р. прид. смржавати се, -а се = смркњивати се, -ива се (покр.) смрмљати, -ам смрнциати, -ам смрњи се (смркнути се), смркне се, смркло се смрћу (инстр. јд. смрт) 96 смрч м. р. смрча (смрека) смрчак, ген. јд. -чка (печурка) смуђ 103 смуђење (смудити) смућен (смутити) суммљати, -ам сумућивати, -ујем сумућкати, -ам	смучавати се, -ава ми се смучити се снабдевати, -евам снабдети, -ем, -еју 3 мн., снабдеј, -ејте, -ео; снаблевен (снабдим) снаћи, снаћем снаха, дат. јд. снаси; снахин 115, 163 снахођење (снаходити се) снебивљив снети, снесем; снех, снесе; снесав(ши); снео, снела сневати, -евам=снивати, -ивам снеруке прил. 32 снижавати, -ам сниже прил. снијет; ген. јд. снијета (м. р.), снијети (ж. р.) снити, сним сновача покр. (сноваљка) снопић (дем. сноп) сноплѐ 156 сношљив с њим (не ш њим!) 137 со 154 собни совић (од сова) соихлебник (покр.) 44 сокачара сокаче, ген. јд. -ета сокачки соко, ген. јд. -ола Сокобања 56 соколак, ген. јд. -лка; ном. мн. соколци 16	соколић (дем. соко) соколски (од соко) 63 сокољење (соколити) сокоски (Соко) Солиоско Поље 63 Соломонов суд 10 сољу инстр. јд. со 154 сомић (дем. сом) сомчина (аугм. сом) сомљи=сомов сони 62 сопилка 60 Сопоћани (манастир) сопствени Софокле 256 софра (совра) соха социјалан, -лна сочан, -чна сочивица (биљка) сочиво сочити покр. (лопова и сл.) сочица (дем. со) соџбина покр. (сочити) 110 спаваћи прид. спаваћив спавач спанаћ, ген. јд. -аћа спасавати, -ам спасен, спасење 161 Спаситељ 8 Спаситељев 9 Спасовдан и Спасовдан спати, спим=спавати, -ам спахија спахиски=спахијски специја 86
---	---	--

специјални 86	спѹчити (закопчати)	средњовекован, -вна
спечалити	с.р.= својом руком 238	средњошколац, ген. јд.
спешати, -ам (малак- сати)	срамежљив	-лица
Спич (име месту и крају)	срамећ покр. (стидљив)	средњошколски
сплачине ж. р. мн.	срамовати се, -мујем се	средовечан, -чна
сплашњавати, -ам	срамотовати, срамоту- јем („бити под сра- мотом“)	средоземни=средо- земски
сплетати, -ећем (сплитати)	срамоћење (срамо- тити)	Средоземно Море
сплин 242	сраскида (није срас- кида: готов је —)	средокраћа
сплит 76	срастати, -ам (заст.)= срашћивати, -ћујем	средство
спол, ген. јд. -ла	срачуњавати (од сра- чуњити) = срачуна- вати (од срачунати)	сређ (у бачви)
сполан, -лни	срашћивати, -ћујем	сређен (средити)
споља прил.	србадија 13	сређивати, -ћујем
спољашњи	Срби	срез
спољњи	Србија 86	Сремац
спондеј 255	Србијанац, ген. јд.-нца	сремачки
споразумевати се, -ам се	Србијанче вок. јд. од Србијанац	сремски
спорѣчити се	Србин	сремуж м. р. (сремужа ж. р.) = сремуш м. р. (сремужа ж. р.)
споречкати се, -ам се	србиски=србијски 78	срески
спотаћи се, -такнем се	Србобран (име месту) 8	срести, сретем и срет- нем
спочетка прил.	србовати, -бујем	сретати, -ам, -ећем
спраћати, -ам (трајно од спратити)	срдачан, -чна	Сретење (празник)
спрва прил.	срдашце, ген. јд. -шца 147	срећа 95
спрвице=испрвице прил.	Срђ	срећан, -ћна
спрѣд прил.	срђа	срећка
Спреча (река)	срђан	срицати, -ичем
спречавати, -ам	срђење (срдити)	сркет (црклет) м. р.
спречити	сребрити	сркувати, -ућем
спречица (сметња)	сребрн, -брна	срндаћ
спровођење (спрово- дити)	сребрњача (пушка), исп. сребрњак	срнећи прид.
спроћу предл.	средина 71	срнче, ген. јд. -ета
спрѹчити се	средиштан, -ишна	сродство
спѹћкати, -ам	средишњи	срођен (сродити)
спучавати, -ам		срочан, -чна
спучати, -ам		срочит
		срочити
		Српкиња

Српска банка 14	Сталаћ	стваралачки
Српска застава (име листу) 14	сталац, ген. јд. -лица (дубак)	стварју инстр. јд. 85, 151
Српска књижевна за- друга 14	сталеж м. р.	стварчица (дем. ствар)
Српска краљевска ака- демија 14	Станисав (слав)	створен 159
српски 13	станчати, -ам (смрша- вети)	створење 160
српско-турски рат 47	стар прид.	стежајица 80
српскохрватски 46	старалац, ген. јд. -аоца; ген. мн. -алаца	стење 154
Српско црквено пе- вачко друштво 14	Стара Планина	стеничав
српство 16	старац, вок. јд. -рче 93	стеона (крава)
српцад, ген. -и	старачац, ген. јд. -ачца (дем. старац)	Степањдан, ген. -а и Степања дана
Српче, ген. јд. -ета	старачки 92	стеривати, -рујем
сручити	старез ж. р.	стењак, ген. јд. -ћка (гробни)
срџ (храст)	старети, -им	стећи, стечем
срџ ж. р. (покр.) = срж	старешовати, -шујем	стечај
срча (стакло)	старији 65, 73	стечник (који стече)
срчак, ген. јд. -чка („што се сркне“)	старјети 71	стива=истива (бела земља за луле)
срчан, -а (жустар)	староседелац, ген. јд. -еоца; ген. мн. -елаца	стидети се, -им се
срчан, -чна покр. (срдит)	староседелачки	стидноћа (стид)
срчаник (трава)	староселац, ген. јд. -еоца; ген. мн. -елаца	стиђење (стидети се)
срчаница	старословенски (од Стари Словени)	стипендија 257
срчаност	старчев	стићи, -игнем
срчика (јабука)	старић (дем. стар, мера)	стих
срчити се (срдити се)	старичин	стихија
срчко (ко се срчи)	старчић (дем. старац)	стихъян=стихъяск=стихијски
срџба	стајати, -сам (-шем)	стицати, -ичем
сршљен = стршљен	статуа 246	сто, ген. јд. -ола 59
стабљичица (дем. стабљика)	статус 256	стога=зато
стадиј 256	статут 252	Стојанки дат. јд. 164
стајати, стојим	стаћи, стакнем (стак- нути угарке)	стојећке, -ећки прил.
стајаћи прид. 95	стахор (пацов)	Стојић
стајаћица (кошуља)	стваралац, ген. јд. -аоца; ген. мн. -алаца	столац, ген. јд. -оца 60
стакаоце=стакалце 60		столеће
стаклити се (склити се, цклити се)		столић (дем. сто)
сталан, -лица 62		столичица (дем. сто- лица)
		стомачни

стони, -а, -о (на пр. посуђе и сл.)	стрелац, ген. јд. -лац; ген. мн. -лаца	стуђење (студети)
стопаница покр. (доманица)	стрељати, -ам	стући, -учем
сто педесет и три	стрељач	стухач (исп. здухах)
стострук 51	стрељачки	субјекат, ген. јд. -кта
сточан, -чна	стрепети, -им	субота
сточар	стреџа=стреја 115	сув=сух; комп. сувљи =суши 114
сточић (дем. столац)	стријела 71	сувад=сухад, ген. -и
стравичан, -чна покр. (страшан)	стрићи, стрижем	суваја=сухаја
страдац, ген. јд.-аоца (-алца); ген. мн.-алаца	стриц; ном.мн.стричеви	сувајција=сухајција 109
страдалачки	стричак (цврчак), ген. јд. -чка	суварак, ген. јд. -рка =сухарак
страдалнички	стричан м. р. (покр., очев рођак)	суват=сухат
страпутица (странпутица) 141	стричеви ном. мн. 93	суватка=сухатка
страпутице (странпутице) прил. 141	стричевић	сувача=сухача 90
страпутичити	стричић (буба)	сувише (савише) прил.
страначки	стрмнина	суво=сухо 114
странцица (дем. страна)	стрмоглеђа (човек)	сувота=сухота
страц, инстр. јд. страшу	строваљивати, -љујем	судац, ген. јд. суца, ном. мн. суци
страстан, -сна	строг; комп. строжи	судачки
страћ м. р. =страћара	стр'оница покр. 4	судијин 79
страћити	стрпети се, -им се	судити
страћ 23	стрпљење (стрпети се)	судић (дем. суд)
страхић покр. (страшљивац)	стругач	суднички 92
страховати, -хујем	струјати, -им=струјити, -им	судски
страховит	струњичар (од струњница)	судство
страхота, стра-хо-та	стручњак, ген. јд. -а	суђаја
страхотан	стручан, -чна	суђе=посуђе
страхор 114	стручати, стручам покр.	суђен (судити)
страхоћа покр. (страхота)	стручић (дем. струк)	суђење (судити)
страшење 160	стручак, ген. јд. -учка	сужањ, ген. јд. -жња
страшити, страхах 158	стрчати, стрчим	сужањство
страшљив (-ашив)	стрчити в. стршити	сужњичар=сужањ
	стршити (на пр. коса)	сујеверан, -рна
	стршљен=сршљен	сујеверје
	студети, -и	сујетан 248
	студија 257	сукати, сучем
		суклата (-ета)
		сулајисати, -јишем 81

сумахнут 117
сумеђа = међа
сумњичав
сумњичити
сумпорача (жижица)
сумрачавати се, -а се
сумрачак, ген. јд. -чка
92
сумрачина покр.
сумрачити се
сумрачје 92
сунашце 147
суиђер
сунећење (сунетити)
сунувратице прил.
сунувраце=суновратке прил.
сунцоглед (сунцоглед)
сунцокрет
сунчани
сунчаник 92
сунчаница
сунчарица покр.
сунчати се, -ам се
сунчев 92

суочавати, -ам
суочити 126
супроћ, -у=спроћу
предл.
супроћење (супротити се)
супрађивати, -ђујем=
сарађивати, -ђујем
суревњиво (саревњиво)
сур'жица 4
суседство
сусрести, сусретем (сусретнем)
сусрећа = сусрет
сутон м. р.
сутра, сутрадан
(у значењу прилошком: „потоњег, идућег дана“) 32, 50
сутравече и сутра вече прил.
сутрашњи прил.
сух, комп. суши=сув, комп. сувљи
сухад=сувад, ген. -и
сухаја=суваја
сухарак, ген. јд. -рка=
суварак, ген. јд. -рка

сухатка=суватка
сухача=сувача
сухачак, ген. јд. -чка=
сувачак, ген. јд. -чка
сухоједица=сувоје-
дица
сухомеђина=сувоме-
ђина
сухопаран=сувопаран
сухота=сувота
сухоћа=сувоћа
суховрх прил.
114
сучев (судац)
сучелити се
сучелице прил.
сучељавати се,
-ам се
суцук 109
сушичав
суштина
Сфинга, Сфинкс
253
схватати, -ам = схва-
ћати, -ам
схватити
схватљив
схема 257

Т

та 187
тавањача
тад, -а, -е прил.
тазбина 144
таин 86
тајати, -им=тајити, та-
јам
тајати, тајем (капљем)
тајнички 92
такав, -ква (таки, така
=такови, -ова)

такмичити се (такма-
чити се)
Таковска улица 14
такођер
талант (новац)
таласић (дем. талас)
талент, ген. јд. -нта
Талет (Талес) 255
Талијан, -анка 86
талијански
талир

таман, -мна
тамјан, ген. јд. -јана
тамнети, -им
тамничар
тамнички=тамнични
92
тамно прил.
тамномодар
танахан, -хна
танеће, ген. јд. -ета
(лим; такође те-)

танкоћа	телац, ген. јд. -елца (телци или теоци)	тецикућа
танцац, ген. јд. -аца (дем. танац)	телеграфисати, -ишем	теча (тетак)
танчина	телејисати -ишем (исп. телеј 81)	течај
танчити покр.(тентати)	телећак, ген. јд. -ака	течан, -чна
тањи (комп. танак)	телећи 154	течевина=тековина
тањир	телићи (теоци)	течење
тањирџ (дем. тањир)	теличица	течић (син теткин)
тањирче, ген. јд. -ета	телуће (код ножа) ср. р., ген. јд. -ћа	течност
таоство 60	телчић (дем. телца)	теџбина
Тарс	темењача (краста)	тешкоћа
тарчуг (торба)	Темза 243	тештан, -ана (од теста)
Тасо 246, 247	Теогнид (Теогнис) 255	Ти (из почасти) 20
таћи, такнути, -кнем 98	теоретичар (теоретик)	ти (речца) 43
тачан, -чна	теориски=теоријски 78	Тива 251, 256
тачка 92, 140, 164, 248	Теос, остров	тиквић
твојега, твојему, тво- јем=твога, твому, твом	теоци, ген. телца	тили (часак; тињи ч.)
твор 119	теразиски = теразијски 78	тим=тијем дат. мн. 74
творац, ген. јд. -рца	терећење (тере- тити)	Тимок 11
творачки	Терзић 79	Тимочанин
творничар	терцијер	тимочки 12
творнички	тесач, ген. јд. -ача	тисић (дем. тис)
тврд; комп. тврђи	Тесеј (Тезеј) 256	тисућа
тврдичин	тесноћа	тити, тијем заст. (го- јим се)
тврдоћа	тестијца 79	тићити се (о куку- рузу)
тврђа 104	Тетида 253	тих, тима 74
тврђава 104	тетка 164	тих, тихо 115
тврђење (тврдити)	теткин	тихан, -ана
те 187, 201	Тетово 124	тихом прил.
теглећи прид.	тећи, течем, теку; те- цијах, течах; теци; текох-тече; текао; истекав, -вши; те- кући 98	тихохоћа
тежаче (дем.), ген. јд. -ета	теферич	тицати, тичем
тежачити	тефтер (тевтер)	тиши комп., тих 158
тежачки	техника	тиштати, -им
тежи (комп. тежак)	техничар	тј.=то јест 238
тек, -е		ткалац, ген. јд. -алца; ген. мн. -алаца
текући прид.		ткалачки
		ткалчев
		тканица

тканице (канице) 149	Травничанин	трећебратучед; -а
тканичица	травнички	трећи
ткати, чем, 3 мн. тку 143	травчица (травка)	трећина
ткач	Тракија	трефојагњеница (овца)
ткиво	тратити покр. (губити)	трећом прил. (трећи пут)
тлачилац, ген. јд. -иоца; ген. мн. -илаца	траћење (исп. заст. и покр. тратити)	трѣшња
тлачити	траћити (тратити)	трештен (пијан)
т.м.=тог месеца 238	трачак, ген. јд. -чка	трешће
тоалета 246	Трачанин	трешчица (дем. треска)
тобоже (тобож)	трачић (трачак)	тривијалан
тоболац, ген. јд. -олца (и -оца)	трбух	тридесет и трећи
тобдија 131	трбушина 166	тридесеторо
товљење (товити)	трбушчић (дем. трбух)	тридесет трећи
тог, -а 234	тргалац, -ген. -аоца; ген. мн. -лаца покр.	Три јерарха 14
тојага (тољага)	трговачки	тријумвират
толи 40	трговчев	тријумф
толикачки	трговчић (дем. трго- вац)	трикрат (заст.) 51
Толстој, Толстоја, Тол- стоју и сл. 250	треба 71	тринаест
топал (топао) 61	трезнији (комп. трезан)	триње
топионица	трезноћа	триод
топић (дем. топ)	трен (тренутак)	трипут, -а 51
топовњача	тренути, -енем (треп- нути)	триред, -а 51
топрв покр.	тринуће	триста
топче, ген. јд. -ета	трепача покр. (ступа)	трићида ж. р. = три- ћило
Топчидер	треперети, -им	тричав
топчидерски 12	трепетати, -ећем	тричан, -чна (од трице)
Топчидерско Брдо 11	трептати, -пћем и трепљем	тричарија
торбичар	трептети, -им (лепр- шати се, сјајити се и сл.)	трћати, трћѣм (трчати тамо и амо)
точајлија покр. (на свадби)	трепчана игла=треп- чаница	трћати се, трћам се
точак, ген. јд. -чка	тресилац, ген. јд. -иоца; ген. мн. -илаца	трмка (трнка)
точац заст. (који точи)	трећак (коњ)	трнути, -ем
точење (точити)	трећачити (тројачити)	трновача (шљива)
точило покр. (за дрва)	треће (иверје)	трњење (трнити)
точити 166		трогодац, ген. јд. -го- ца; ген. мн. -годаца
трављача покр. (пришт)		трогоче, ген. јд. -ета
		трогуб 51
		трожичан, -чна

тројачити (њиву)	трупчаник	турпиџа (дем. тур- пија)
троје, трога	трѹђати, -ам	турски 13
тројица	трѹђити (бацити)	турђија (турска мело- дија)
Тројичин дан	трчати, -им 92	Турци 13
тронежа	трчкарати, -ам	турчад, ген. -и 16
трмесечан, -чна	трчкарити	Турчин
трмесечје	трчкати, -ам	турчинак (биљка), ген. јд. -нка
тропол прид. (од три поле)	трчке (покр.) прил.	турчити
тропотати, -оћем	тршићки 148	тутлић (бундева)
троха (мрва)	Тршћанин (човек из Трста)	тутљити
трохејски	тршчак (где расте тр- ска), ген. јд. -ака	тући, -чем, -ку 3 мн.; тукући; туџијах, ту- чах; туџи; истукав- ши; тукао; тучен 93
трочлан	туђ прид.	туфегџија
трошација	туђин	тузачки (просјачки)
трпети, -им	туђина	Тущин дан = Тущин дан
трпјети 70	туђинка	туч (бронза) м. р.
трсковача	тужилац, ген. јд. -иоца; ген. мн. -илаца	тѹча (град)
трти, тарем (трем), тр'о, трт, трвен (заст. трен)	тѹжити	тучан, -чна
тртични	тулаџица 80	тучак, ген. јд. -чка
трћити се	тулац, ген. јд. -лица; ген. мн. -лаца	тучар (који чува туке, тј. љурке)
трћка (птица)	тумач	тучвати се, -ам се (по- туцати се)
трубач	тумачити	туче, ген. јд. -ета (ћуре)
трудахан, -хна	туп; комп. тупљи	тученик (барут)
трудноћа	тупети, тупим	тучење (тући)
труђење (трудити се)	тѹпити, тѹпљим (нешто)	тучити се
трулеж (трухлеж) 118	тупљи (комп. туп)	тучник = тучњак
трулети, -им (трухлети) 118	тупоћа	тѹчница (скитница)
трунчица (дем. трунка)	туробан (турован), -бна	тучњава
трунути, -унем (трух- нути) 118	туровет, ген. јд. ту- ровети (трава)	
труо, трула, труло 118	турпејисати, -јишем	
трупачке, -чки покр.		

Ћ

ћа (тја покр.)	ћаја = hexaja	ћале (одмила
ћаба	ћака (одмила „ћаћа“)	„ћаћа“)
ћаија 86	ћакати, -ам (вола)	ћалов 95
ћаиџија 86	ћакнут 121	ћапити

ћапорак, ген. јд. -рка (витица)	ћерка=кћи	ћорлајисати, -јишем= лејисати, -јишем 81
ћар	ћеркин=кћерин 92	ћор-пазар
ћарити	ћерпич 90	ћор-сокак
ћаркати, -кам (ћарити)	ћерчиво	ћоса
ћарлијати, -ам	ћесар	ћосавети, -им
ћарџија	ћескин (љут)	ћохати се, -ам се по- кр. (пушкарати се)
ћаса	ћесма (шупљика)	ћошак, ген. јд. -шка 95
ћаскати, -кам	ћесмати, -ам	ћоше
ћата	ћетен (лан)	ћу, ћеш итд. (енклит. образи који чине са- ставни део будућег времена 52)
ћаћа	ћетена халва	ћуба
ћаћко	ћеф (ћеиф)	ћубаст
ће у ј. изг. 99	ћеш (крвнина)	ћубача покр.
ћебе, ген. јд. -ета 95	ћибрит	ћубица (дем. ћуба)
ћевап	ћивот	ћув=ћух 95, 114
ћевапчић	ћилер (место за оставу)	ћувик
ћевкати, -ам	ћилибар	ћуд
Ћеклићи	ћилим	ћудати се, -ам се
ћеклићки 148	ћилимчић (дем. ћилим)	ћудљив
ћела	Ћира	ћудовит (ћудљив)
ћелав 95	ћирилица (ћириловица, азбука)	ћужити (за птице)
ћелавац, ген. јд. -вац	Ћирило	ћук
ћелавети, -им	ћирилски	ћукати, -ам (звати кокош)
ћелепир м. р.	ћириш	ћукати, -чем, -кам (ви- кати као ћук)
ћелепош м. р. (капица) =ћелепуш м. р.	ћитап	ћукнути, -кнем
ћелија	Ћићарија	ћула покр. (батина)
ћелијица	Ћићи (у северној Истри)	ћулав в. чулав
ћелоња	ћифта (ћивта)	ћулати се, -ам се покр. (играти се ћуле)
ћемане	ћопати, -ам	ћулити (уши)=ћуљити
ћемер	ћопити	ћулумак, ген. јд. -мка
ћенар	ћор прид.	ћуљење (ћулити)
ћепа	ћорав	ћума (китица)
ћелица (дем. ћепа)	ћоравети, -им	ћумур
ћеленак, ген. јд. -нка	ћорак, ген. јд. -рка	ћумурџија
ћепуркати, -кам покр. (брбљати)	ћорда=ћорда	ћуп
ћерамиде (ћере-)	ћордисати, -ишем	
ћеретати, -ам	ћоря прид.	
ћереће (платно) ср. р.	ћорити	

хупа
хупина (аугм. хуп)
хупић (дем. хуп)
Хуприја
хуприја
хуприски = хупријски
хупријица (дем. хуприја)
хура (хурка)
хурад, ген. -и
хурак, ген. јд. -рка
хурак, ген. јд. -рка (хуран)
хурдија покр. (горња хаљина)
хурдијица (дем. хурдија)
хурити (дувати)

хурићи
хурка
хурлика (врста свирале)
хурликати, -ичем
хурче, ген. јд. -ета (дем. хурак)
хурчија
хурчијин
хурчилук
хурчијиница
хурчински
хурчиски = хурчијски
хурчији, -чији (хурка)
хускија
хутак, ген. јд. -тка (део пања)
хутати, -им (хутећи)

хутети, -им покр. (осећати)
хуткати, -кам
хутке прил.
хутљив
хутук
хућење покр. (хутети)
хућорити
хуфте, ген. јд. -ета
хуша (сурла)
хушати, -ам = хушка-ти, -ам
хушити (ошамарити)
хушка
хушкати, -ам
хушнут (хакнут)
хушнути, -нем

У

убајанен (убајатити се)
убао, ген. -бла покр. (јама)
убеђење
убеђивати, -ђујем
убилац, ген. јд. -лица; ген. мн. -илаца
убилачки
убиство 78
убица 78
ублпзу
убојнички
убрадач
убрађивати, -ђујем
убражђен (убраздити) 159
убражђивати, -жђујем
убрушчић (дем. убрус)
убудуће прил.
увађати, -ам (заст.) = уводити

уважати, -ам (заст.)
увозити
убрзо прил.
увек 32
увелак, ген. јд. -еока
увелике 33
увеличавати, -ам
увеличати, -ам
увенути, -нем.
увенчати, -ам
уверавати, -ам
увећавати, -ам
увечати, -ам
увече (увечер) 32
увецбати, -ам = увежбати, -ам
увидети, -им
увиђаван, -вна
увиђавност
увиђај
увиђати, -ам

увијач
увијача
увис 32
увлачити 92
уво в. ухо
увођење (уводити)
уволажа в. ухоложа
увраћати се, -ам се
уврачати, -ам
увредити
увређен (увредити)
увретен прил.
уврѐти се, ўврѐм се, увр'о се — треба разликовати од ўврети, ўврям
уврстити
увршћен (уврстити)
увртати, -рћем
увртач
увртети, -им

уврх 31
 увршићивати, -ћујем
 увући, -учем
 угађати, -ам
 угаљ, ген. јд. -гла
 угао (угла) 59
 угаон, -ни 62
 угарчић (дем. угарак)
 угаситоплаветан, -тна
 угињати, -њем
 угич покр. (ован)
 углављивати се, -љу-
 јем се
 углавном прил.
 угљевље
 угљен
 угљенчић (дем. угљен)
 угљичак, ген. јд. -чка
 угњетач
 угњечити
 уговарач
 уговарачки
 угорети се, -и се
 угостити
 угошћавати, -ам
 угошћен (угостити)
 угревати, -ам
 угрејати, -ејем
 уд, ген. јд. уда
 удавача
 удављенички
 удаљити
 ударац, ген. јд. -рца
 уделац, ген. јд. -еока
 удео, ген. јд. удела
 удварач
 удовоје 33
 удворичин
 удворички
 удевати, -ам

удељивати, -љујем
 удиљ покр. (увек)
 удити (шкодити) 122
 ўдити (чезнути)
 удичаст
 удно 32
 удовачки (удовац)
 удовица
 удовичин
 удовички
 удомаћити се = одома-
 ћити се
 удомљавати, -авам = у-
 домљивати, -љујем
 удостојити
 удрити = ударити (уд-
 рети заст.)
 удробљавати, -ам
 удубљивати, -љујем
 удоуго 34
 удуречити се покр.
 (укочити се)
 уђење (удити)
 уђутуре прил.
 ужелети се, -им се
 ужећи (ужгати, ужди-
 ти покр.), -ежем
 уживети, -им (ужжи-
 вети)
 Ужице с. р.
 ужлебити
 ужурбати се, -ам се
 ужутети, -им (постати
 жут)
 уз = уза- (предметак)
 уз, -а предл.
 узаврети, -им, 3 мн.
 -вру
 узадње покр. (доцкан)
 узаимање
 узаимати, -мам (-мљем)

узајамно прил.
 узаједно прил.
 узајмити
 узајмце (узајмце)
 прил.
 узајмичан, -чна
 узајмични 92
 узајмљивати, -љујем
 узалуд прил.
 узаман прил.
 узаманце прил.
 узан, узана = узак,
 уска; комп. ужи
 уза њ 33
 узео, ген. јд. -зла 59
 узапћивати, -ћујем
 узасебице (покр.) = у-
 засопце (покр.) прил.
 узастопце = устопце
 прил.
 узачак, -чка 92
 узбрдо 32
 узбрце прил.
 узбучати, -и (млеко)
 узбуђивати, -ћујем
 узвичан, -чна
 узвичник
 узвишивати, -шујем =
 узвишавати, -ам
 узвођење (узводити)
 узвраћати, -ам
 узврети се, -им се
 узгор, -а 32
 узгред прил.
 уздах
 уздахнути, -хнем
 уздисај
 уздићи (уздигнути),
 уздигнем
 уздрхтати, уздршћем
 уздуж прил.

узенгија	ујмити (сврш., исп. уимати)	укувати, -ам=укухати, -ам
узеће	ујутру, ујутро 32	укућанин
узиђивати, -ђујем	укамаћење (укамати)	укућанка
узяхати, -јашем	укићати, -ам (у киту уплетати)	улёвати, ўлёвѧм=уливати, ўливѧм
узлетати, -лећем	уковитлац прил.	улегати, -ежем (се)
узлетети, -им	уколенчити покр. (коња)	улез
узлић (дем. узао)	уколико прил.	уленити се
узљутити се (не ужљутити се)	укопнети, -им	улепљивати, -љујем
узмах м. р.	укоравати, -равам	улепшавати, -ам
узмахивати, -хујем	укоурењивати, -њујем	улести, улезем (ући)
узметати, -ћем	укорити	улетети, -им
узмлачивати, -чујем	укоричити, -им	ўлећи, ўлегиѧм (ући)
узмлачити	укочити се	улећи се, улежѧм се (угнездити се)
узмухати се, -ам се=узмувати се, узмувам се	укоштац прил.	улећи се, ўлёкнѧм се (угнути се)
узмућивати, -ђујем	украј 31	улизички
узнет; узнех=узнесох, узнесе; узнесав, узнесавши; узнео, узнео; узнесен (узнет)	Украјина	уличан, -чна
узрети, -ем (узрим)	укратко прил.	уличити
узречан, -чна 92	украћивати, -ђујем	уличица (дем. улица)
узрочан, -чна	украшавати, -ам=украшивати, -шујем	улоћкати се, -ам се
узречица	укрепљавати, -ам=укрепљивати, -љујем	улудо прил.
уимати, -ам (-мљем) (смањивати)	укривуд прил.	улучити (прилику)
уистину прил.	укротилац, ген јд. -иоца; ген. мн. -илаца	уљуђен (уљудити)
уићи, уиђем=ући, уђем	укротити	уљуђивати, -ђујем
ујамчити (ујемчити)	укроћавати, -ам=укроћивати, -ђујем	умало 34
ујати, ујам (од уја одмор)	укроћен (укротити)	умаћи (умакнути), умакнем
уједанпут прил.	укупно прил.	умах 32
уједаред прил.	укрупно прил.	умахати, -ам (ватру)
уједати, -ам	укрућен (укрутити)	умашњивати, -шђујем
уједињавати, -ам=уједињивати, -њујем	укрућивати, -ђујем	умење 161
уједињење (ујединити)	укрхати, -ам	умеравати, -ам
уједначити	укрштати, -ам=укрштавати, -ам	уместап, -сна
уједно 33	укрштен (укрстити)	уместо предл.
		уметати, умећем
		умети, -ем, 3 мн. -еју, умејах 65, 67
		уметнички

умиваоница	унедоглед прил.	упећи, -ечем
умилети, -им	унеколико прил.	уплаћивати, -ћујем
умиљавати се, -ам се	унесрећавати, -ам = -ћивати, -ћујем	уплахирити се
умирити	унесрећити	уплашћивати, -шћујем
умити, -ијем; -вен	унети, унесем, унех = унесох, унесе; унео, унела, унет, унесен	уплеснитви се
Ћмити (од ум)	Универзитет = Уни- верзитет у Београ- ду или сл. као на- зив 14, 253	уплетати, -ећем
умлети, умељем		уплехати, -хам (умла- тити)
умлечити		уплочити се (постати као плоча)
умного 34	унизи (доле)	упљачкати, -ам
умочити	унијат	у подне 57
умрачивати се, -чује се	унијаћење (унијатити)	уполовачити
умрачити се	унићи (ући), унићем	упоред, упоредо
умрети, -ем, умр'о, умрла	уновчити	упорећивати, -ћујем
умрће покр.	уноћати се, -а се	употребљавати, -ам = употребљивати, -бљујем
умудрити (учинити мудрим)	унутра 34	упоћак, ген. јд. -ћка (у платну)
умући, умукнути, уму- кнем	уноси 163	упошљавати, -љавам
умучкавати, -ам (у- ћуткавати)	унучад, ген. -и	управљач
умучкати, -ам	унуче, ген. јд. -ета	управо 34
унавильчити (сено)	унучићи	упражњавати, -њавам
уназад = уназадак прил.	унча	упреко прил.
уназађен (уназадити)	у њ 33	упрекрст прил.
уназађивати, -ћујем	убичајити	упрети, упрем
унакарађен (унакара- дити)	убличити се покр. (примити облик)	упропастилац, ген. јд. -иоца; ген. мн. -илаца
унакрст прил.	уокруг прил.	упропастити
унаоколо 34	уопћити = уопштити	упропашћен (упропа- стити)
унаокруг прил.	уопће = уопште 34	упропашћење (упро- пастити)
унапред = унапредак прил.	уортачити се	упропашћивати, -шћу- јем = упропашћава- ти, -шћавам
унапредити	уосморо	упростити
унапређен (унапре- дити)	уосталом 54	упрошћен (упростити)
унапређивати, -ћујем	уочи 30, 32	
унаточ прил.	уочити	
унатраге 34	уочљив	
унатрч. покр. (доста)	упаочити (од палац, паоци)	
	упеторо	
	упећати, -ћам покр. (хлеб)	

упрошћивати, -ћујем=	ускипети, -им	устрпети се, -им се
упрошћавати, -ам	ускоро прил.	устрчавати се, -ча- вам се
џпртњача (торба)	ускос (покр.) прил.	устрчавати, -ам
упут заст. (одмах)	ускочити	устрчати, -им
упутство 145	ускочки	усуђивати се, -ћујем се
упућивати, -ћујем 97	ускочкиња	усумит прил.
упуштати, -ам	ускочница	усупрот
уразумити (кога)	Ускрс 14	у сусрет 55
уразумљивати, -љујем	ускрснуће (ускрснути)	усхитити се
ураскорак прил.	ускршњи 15	усхићавати се, -ћавам
урастати, -ам (заст)	услед предл.	се=усхићивати се,
=урашћивати,	усмено 144	-ћујем се
-шћујем	усмрдети се, -им се	усхићен (усхитити се)
урачунавати, -ам	усмрћен (усмртити)	усхићење (усхитити се)
урачунати, -ам	усмрћивати, -ћујем	усхтети, усхтеднем,
уред прил.	усна 144	3 мн. усхтедну и
уредити	уснопљавати, -ам	усхтеју
уредништво	успављивати, -љујем	утал (утао), утла заст.
уређен (уредити)	успевати, -ам	(шупаљ)
уређивати, -ћујем	успети, успем, 3 мн.	утаман 34
урећи, -ечем	успеју	утамањивати, -њујем
урликати, -ичем	усплахирити се	утанчати, -ам
урољив	успоредо прил.	утврдити
урочити (уговорити) 92	усправо 34	утврђен (утврдити)
урочник 92	успрскос прил.	утврђење (град)
урочница	успут прил.	утврђивати, -ћујем
уручити	усред 31	утеривати, -рујем
усађивати, -ћујем	усретсредити (скупити)	утећи, -ечем
усахнути, -нем 117	усретсређивати, -ћујем	утеха
усачмити се	усрећавати, -ћавам=	утицај (не утецај)
у сваком случају 181	усрећивати, -ћујем	утицати, -ичем
усебичити	усрећити	уткати, учем (уткам)
уседелички	уостављача	утлејисати, -јишем
усекати се, -ечем се	уостаклити (очима)	уто прил.
усекач	усталац, ген. јд. -аоца;	утолико прил.
усецати, -цам	ген. мн. -алаца	утолити
усирћетити се	устоличити	утољавати, -ам
уситњавати, -авам	устопице прил.	џтомā прил.
усићити се	устопце=узастопце	уточити
усећи, -ечем	прил.	уточиште 92
	устрептати, -пћем	

утроје 33
 утростручити 92
 утрти, утрем, утр'о, утрт, утрвен
 утрчати, -им
 утрућивати се, утрућујем се
 утрчавати, -ам
 утући, -учем
 ући, ућем (унићи, унићем)
 ућудити се
 ућутати, -им
 ућукати, -ам
 ућукивати, -кујем
 уфати се, -ам се покр.
 ухапсити (затворити)
 ухарачити
 ухаћен (ухватити)
 ухлебити
 ухо (уво) 114
 ухода
 ухођење (уходити)
 ухоложа (уволажа)
 ухолоз (уволез)
 ухранити
 увелити
 уцећивати, -ћујем

уцењивати, -њујем
 у цик (од) зоре
 уцрвљати се (уцрвати се), -вљам се
 уча (одмила учитељ)
 учан, -чна (вичан)
 учашити
 учврстити
 учвршћен (учврстити)
 учвршћивати, -шћујем
 учеван, -евна
 учен
 ученик
 ученица
 ученички
 учност
 учесник
 учестан, -сна
 учестати, -ам
 учествовати, -вујем
 учешће
 училио
 учин
 учioniца
 учитељ (одмила уча)
 учитељичин
 учитељовати (-љевати), -љујем

учитељ Петар 8
 учити
 џчка (вика)
 учманути, учмасти, учманем (учмао, учма-нуо)
 учтив
 учтивост
 учувати, -ам
 уџбеник 131, 134
 ушанчити
 ушетати, -ам (од уз-шетати) 142
 ушетати (од у-ше-тати)
 ушећерити се
 ушироко прил.
 уштедети, -им
 уштећевина
 уштећен (уштедети)
 уштећивати, -ћујем
 уштипчић 92
 ушће 101
 ушћулити се (од уз-ћулити)
 ушукутрити се
 ушчитати, -ам
 ушчупати, -ам (уз-чупати)

Ф

ф- в. хв- (у многим се речима изговара обично ф, а пише хв: фала — хвала и сл.; види под хв-)
 факат, факт 245
 фалзификат 252
 фатум 254
 феб 252
 фебруар 256
 ферца 109

фелтон
 ферман
 фес 256
 фесић (дем. фес) 256
 физичар
 фијаско
 фијукати, -чем
 Филипи 256
 филозофија
 филџан 109

финоћа
 фиока
 фитиљача
 фићукати, -ам
 фићфирић
 флек-си-ја 26
 Фоча
 Фочанин
 фочански
 фпра (без тачке), на пр.

фра Брне и сл.
франковци 16
Француска
Француз
француски

француска револуција 16
Француско-српски речник (назив књизи) 47
фрањевац (редовник св. Фрање)

фрањевци 16
фукати -ам
фуктати, -кћем
фукћати, -ћкам
фучија

Х

хабат, ген. јд. -пта и -бата покр. в. апта
хабати, -ам (хабати)
хабер
хабердак
хабердар
хаберник
хаберњача
хаброноша
Хабзбург, -рзи 244
хаван
хавли-махрама заст. (младин вео)
хадум
хаздија (заст.)
хазна
хазнадар
хазур (спреман)
хазурала (спремајте се)
хаин (злобан, неверан)
хаир (задужбина, добро; не, није)
хаирала (које добро)
хаирџија (који чини хаир)
хај (узвик)
хајат=вајат
хајати, хајем
хајван (домаћа животиња)
хајвар
хај-вар 25
хајде (-емо, -ете)

хајдук
Хајдук Вељко 8
Хајдук-Вељков 9
хајдучија
хајдучити се
хајдучки
хајђиди (узвик за чуђење, дивљење: дивно, сјајно и сл.)
хајка
хајкач
хајкати, -ам
хајкнути, -нем
хајош покр. (лађар)
хаќ (дах)
хакати, хачем, хакам
хакнути, -нем
хаќ (право, истина)
хал (напаст)
хала (нечистоћа, аждаја)
халав
халабука
халакати, -кам и -чем
халакнути, -нем
халал
халалити
халас
халаски
халасов
халва
хал-ва 25
халвалук

халвација
халка
халов (мрежа)
халуга 114
хаљина
хаљак, ген. јд. -ља
хаљетак, ген. јд. -тка
хам (хамови)
хамајлија
хамал
хамам
хамишан, -шна (грам-жљив)
хан, ген. јд. хана
ханџија
хански
хандрача покр. (шума, трњак)
ханума
ханџар
хаос 251
хапс
хапсана
хапсеник
хапсити
харам (проклетство)
харамбаша
харамзада (обешењак)
харамија
харамити
харан, -рна (покр.)
харар (врећа)
харати, -ам

<p>хараџ, ген. јд. харача (данак) харач, ген. јд. харча (трошак) харбија (шипка за пушку) хардов (бачва) харем харинга (риба) хартија харфа харчити Хас (племе) хасаба покр. (што женско из очине куће наследити не може) Хасан, ген. -ана (име) хасна хаста (болестан, — непроменљиво) хасура хат̄ар, ген. јд. -āра (подручје) хат̄ар, ген. јд. -ара (хатер воља, допадање, љубав) хатати, -ам заст. (марити) хачик (отворено, слободно) хаџи хаџија хаџилук Хаџи-Ђера 8 Хаџи-Осман 45 Хаџи-Рувим 8 хаша хашлук (трошак) хашлучити (трошити на кога) хвала 116</p>	<p>хвалисати се, -ишем се хвалити Хвар (острво) 124 хват 116 хватати, -ам 116 хватити хваћати, -ам хвоја заст. (грана) хврљати, -ам хврљити 116 хегбе мн. ж. р.=хегбета мн. с. р. (бисаге) хегеде 114 хеј (узвик) Хекл 243 Хектор 252 хеле (свеза „еле“, „елем“) хѣлда (хелда) хем хемнија 251 хемшехрија (земљак) хендек = јендек 115 Хера, Херо херав хероглав покр. (разрок) Херак, ген. -ака (мушко име) хергела херити се Херман 243 Хермес 254 херој херојизам, ген. јд. -зма херски херџег Херцеговац херцеговачки Херцеговина хесапити (хесабити)</p>	<p>хехим Хиго 243 хизмет хизмеџар хијена хила (неправда, превара, лаж) хилав Хиландар хиљав (са нездравим оком) хиљада химба (хинба) покр. 141 химера 251 хинтов Хиос 254 хисе, ген. јд. -ета (део) историја=историја 125, 251 хитан, -тна хитар, -тра хитати, -ам (хитети, -им журити) хитати, -ам (бацати) хитити (бацити) хич (ништа) хлад хладан, -дна хладити хладноћа хладњак (-ник) хладнети, -ним (постајем хладан) 104 хладовина 117 хладолеж хлађан, -ана 104 хлађахан, -хна хлапети, -им; обично лапети, -им, излапети и сл. 120</p>
---	--	---

хлалпмуха (блебетало)	хонорисати, -ишем	хрид
хлӓпити	Хопе 243	хридина (аугм. хрид)
хлалпнути, -нем	Хопово (манастир)	хрипати, -плем и -пам
хлалптати, -пӓем	хор	хрисовуља = хрисовуљ
хлача (покр. чарапа)	хора (ора у знач. време)	Христос (Христа, Христу) 253
хлаче мн. ж. р. (чакшире, гаће)	хоран, -рна (оран)	хришћанин 16
хлеб	Хорације	хришћански
хлебац, ген. је. -пца	хоризонт	хрвати, хрчем (-кам)
хлебан, -бна	хорјатин	хркнути, -нем
хлебар	хоро (коло)	хрлити заст. (журити)
хлебара	хороз (ороз)	Хрмањ, ген Хрмња (манастир)
хлебарица	хотјети, хӓтјѣвши 68	хрӓнути покр. (ударити, исп. хрдати, хрднути покр.)
хлебарница	Хофман 243	хрњковит (коњ)
хлебождер	хоџа	хр'о, хрла, хрло 61
хлебарски	храбар, -бра	хром
хмель	храбрити	хронологија
хмилети, -им, обично милети 120	храбрен	хропац, ген. јд. -пца
хмућак, ген. јд. -ћка покр. обично мућак, ген. јд. -ћка	храброст	хрпа (рпа)
хобер (врх брега, креста)	хракати, хрчем (хракам)	хрс (снага) 114
Хогард 243	хракнути, -нем	хрсак, -ска
ход	храм	хрсавац
ходати, -ам	храмати, -мљем (-мам)	хрскавица
ходац, ген. јд. хоџа	храна	хрскати, -ам
ходити	хранитељ	хрсуз (крадљивац) 114
ходник	хранити	хрт
ходуље	храпав	хртеница
хођење (ходити)	храст	хртењача
хожљедлија (добродошлица)	храстићак (дем. храст)	хрупити
хој! узв.	хрбат (хрпта и хрбата)	хрускати, -ам
холба	хрбина	хрушт (хрсавац)
Хомер=Омир	Хрват 13	хрчак, ген. јд. хрчка
хомоген	хрватски 13, 145	хтедбудем 52
Хомоље	Хрвоје	хтеднем сврш. глаг.
хомут (на пр. сена)	хрдати, -ам (бити, тући) покр.	хтење
хонорар	хрднути, -ем	хтетити (хотетити), хоћу; хоћећи; шћах, хоћејах; хтео (хотео)
	Хреља	
	Хрељин (место) 124	
	хрен	

хтио, хтјела 73
хубав
Хугеноти 243
худ
худан, -дна
худети, -им
худити
худити
худоба
хуђење
хујање

хујати, -им
хук
хука
хукати, хучем
хукнути, -нем
хуктати, -кћем
хула
хулати се, -ам се
(вулати се)
хулити
хуљење (хулити)

хум
хумка
хумнина (жупно место)
хуњкав
хуњ-ка-ти 26
хурија
хућумат
хухор (креста)
хучати, -им
хуџера

Ц

цактати, цаќем
Цариград 11
Цариграђанин, цариградски 104
царинички
царић
царичин
царовати (царевати), -рујем
Царско Село 250
цвасти, цватем (заст.)
цватети, цватим (заст.)
цвелити=цвеляти, -ам
цветача (карфиол)
цветић (дем. цвет)
цвеће 96
цвећар
цвећарка
цвећице (дем. цвеће)
цвилети, цвилим
цвиљење (цвилети)
цвокотати, -ћем
цвркутати, -ћем
цврчак, ген. јд. -чка
(чврчак)
цврчати, -им
цвњача

цевчина (аугм. цев)
цевчица (дем. цев)
цеђ м. р.
цеђеник (мед)
цеђење (цедити)
Цезар 252
целивати, -ивам (целовати, -лујем)
целиваћи прид.
цело пре подне 57
цензура 252
ценоћа покр. (јевтиноћа)
цењкати се, -ам се
цепати, -ам
цепач
цепача (шљива)
цепачки
цепидлачити
цепидлачки
цепити (калемити)
цептети, -им
цепчица (дем. цепка)
церовача
церовњача
цеста
цех

циганче, ген. јд. -ета
циганчити
циганчица (дем. циганка)
цијук
цијукати, -учем
Циклади 252
циклоп (киклоп) 253
циклус 252
цикнути (цићи), цикнем
циктати, цикћем
цирк (циркус) 255
Цицерон 253
чича (чич покр.)
чичати, -им
чједило 70
чкилети, -им (шкилети, -им, чкилети)
цмакати, -ачем (-кам)
цмокати, -ам
цоктати, -кћем
црвендаћ
црвенети, -им (поставјати црвен)
црвенети се (бити црвен)

црвенити (бојити цр-
венoм бојом)
црвенперка 141
црвењача (шљива)
црвић (дем. црв)
црвоточ, ген. јд. -и ж.р.
црвоточина
црепић (дем. цреп)
Црес (острво)
Цриквеница
цр-ква 25
црквени
црмпураст (црппураст)
Црна Гора 11

црначки
црнети, црним (поста-
јати црн)
црнети се (бити црн)
Црни Ђорђе 8
црнити, црним (чинити
црним)
црнити се (чинити себе
црним)
црногорски 12
Црногорче, ген. јд. -ета
црно-жута застава 47
Црноморац
Црно Море, црно-
морски

црноок 126
црноћа
црњење (црнити)
црњака (коза) 8
црп-сти, црпем 27
црпен (црпсти)
црпење (црпсти)
цртаћи прид.
цртач
цртеж м. р.
црћи (цркнути), цркнем
цурити
цуричица (дем. цура)

Ч

ча (скраћено од чича)
чабар, ген. јд. -бра
чабреник = чабрењак
чабрић (дем. чабар)
чабричица (дем. чабри-
ца)
чавао, ген. јд. -вла
чаваријати, -ам покр.
(бунцати)
чавка
чавлић
чаврзгати, -ам
чаврљати, -ам
чавче, ген. јд. -чета
чавчић (дем.)
чавчица (дем. чавка)
чавчји, -чији
чагаљ, ген. јд. чагла
чагрљати, -ам (чегрља-
ти, чегртати)
чагртаљка
чадити
чадор

чађ ж. р., INSTR. јд.
чађу 85, 154
чађав
чађење (чадити)
чазбина 144 (покр.)
Чазма, Чазманац, чаз-
мански
чаир 86
чај
чајати, -јем заст.
(чекам)
Чајниче, ген. јд. -ча
чајдиница
чак
чакавац, ген. јд. -вца
чаканац, ген. јд. -нца
(чекић)
чакља
чактар и чактор покр.
чакшире
чалабркнути, -нем
чалабрцати, -ам
чалабрчак, ген. јд. -чка

чалакати, -чем (-кам)
чалекати се, -ам се
чалма
чам, чамa (јела)
чам, чамa (чамац)
чама=чамотиња
чамалица (грозница)
чамац, ген. јд. -мца
чамети, -им=чамати,
-ам
чамињати, -ам
чамљење (чамети)
чамотиња
чамуњати, -ам
чамџија
чанак, ген. јд. -ника
чангризати, -зам
чандрљив = чандрљив
чанколиз м. р.
чанчар (који гради
чанове)
чанчара (корњача)

чанчина (аугм. чанак)	чаршија	чворић (дем. чвор)
чанчић (дем. чанак)	чаршински	чворнат
чап (комад чатме)	чаршиски=чаршијски	чворновит
чапак, ген. јд. чапка	час	чворуга
покр.	часак, ген. јд. -ска	чворугав
чапкун (коњ, човек)	часити	чвркати, чвркам
чапља	Часлав	чвркнути, -нем
чапљић (дем.)	часловац, ген. јд. -вца	чврљац, ген. јд. -ља
чапоњак, ген. јд. -ња	часни	чврљуга=чворуга
чапорак, ген. јд. -рка	часовник	чврснути, -нем
покр.	часом прил.	чврст; комп. чвршии
чапорци мн. покр.	часопис м. р.	158
(канџе)	част	чврстоћа
чапра покр. (кожа)	частан, -сна	чега (чеса)
чапраз (диван)	частити, чашћак 158	чегрст (мала свађа)
чапур	Чаталџа	чегрталка
чапци, ген. мн. -пака	чатац, ген. јд. чаца	чегртати, -рћем (ча-)
чар ж. р.	чатисати, -ишем (ха- љину)	чедан, -дна
чарак, ген. јд. -рка	чатити, -им заст. (ча- тати заст.)	чедност
чарапа	чатма	чедо
чарапаст	чатрља	Чедомил=Чедомиљ
чарапчина (аугм. чарапа)	чатрња	чежња 89
чаратан, -тана (покр.)	чауш	чезе мн. ж. р. (двоко- лице)
чарати, -ам	чахуља (крава)	чезнути, -нем
чардак	чахура (чаура)	чек (у лову; у бан- карству)
чардачић (дем. чардак)	Чачак, ген. -чка	чекач
чардачки	чачкалица	чекало
чардаш	чачкати, -ам 89	чекати, -ам
чаркати, -ам	чаша 88, 89	чекетало=чекало
чарлама	чашћен (частити) 159	чекетати, -ћем (-ћам)
чарни (заст.) прил.	чашћене (частити) 160	чекиња
чарнути, -нем	чвакати, -ам	чекић 90
чаробан, -бна	чвакнути, нем	чекме мн. ж. р.
чаробница	чваликати, -чем	чекмеце, ген. јд. -џета
чаробњак	чварак, ген. јд. -рка	чекљун
чаројнице 80	чварити	чекрк
чаролије (чаробија покр.)	чвор	челебија
чаругџија (опанчар)	чворак, ген. јд. -рка	челенка, дат. јд. че- ленци 164
чаршав		

челик	черевиз покр. (селен)	четврти
челичан, -чна	черек (черег)	четина
челичити	черен покр.	четинар
чело 89	черенац, ген. јд. -нца (пређа за хватање риба)	четири 89
челопек им.	черенчити	четири пута 51
челце (дем. чело)	черечити	четири стотине
чељад ж. р.	Черкез, черкески	четка 89
чељаде, ген. јд. -ета	черупати, -ам	четкати, -ам
чељуска (код пушке, код хама)	чесан, чесна им.	четкица (дем. четка)
чељуст ж. р.	чесвина покр. (дрво као храст)	четник
чембер (махрама код Туркиња)	чесма	четовати, -ујем
чемер	чесница	четовођа
чемеран, -рна	чесно=чехно	четрдесет
чемерика	чест; комп. чешћи	четр'есторо=четрде- сеторо
Чемерница	честа	четрнаест
чемин покр. (биљка)	честина	Чех
чемпрес	честит	Чехословачка
ченгел (ченгеле мн.)	честитати, -ам	Чехословак
Ченгић-ага 8	честитка	чехословачки
чеони	често	чехно (чесно)
чеоник (старешина)	честица (хлеба)	чехнути, -нем
чеоце, -елце (дем. чело)	чета	чехњача (јабука)
чеп м. р.	четверикати, -кам (за јаребицу)	чехуља
чепа	четворан, -рна	чечати, -им
чепати, чепам (чеп- љем)	четвори	чечица (дем. четка, данас обичније четкица)
чепец, ген. јд. -пца	четворина	чешагија
чеперак, ген. јд. -рка	четворица	чешаљ, ген. јд. -шља
чепити се	четворка	чешљар
чепић (дем. чеп)	четворни	чешањ, ген. јд. -шња
Чепић	четвордвџни („који вуку четири вола“)	чешати (чесати), чешем
чепкати, -ам	четвороцепан, -пна	Чешка
чепнути, -нем	четврт ж. р.	чешки 146
чепркати, -ам=чепр- љати, -ам	четвртџак, ген. јд. -тџака	чешљати, -ам
чепукати, -кам	четвртџак, ген. јд. -тџака	чешљић (дем. чешаљ)
черга	четвртаљ (житна мера)	чешљика
Черевић	четвртача	чешљуга
		чешљугар

- чешљугарка
чешњак, ген. јд. -ака
(лук)
чешћи комп. чест 96,
158
чибугџија = чибукчија
чибук
чибучина (аугм. чибук)
чибучић (дем. чибук)
89
чибукати, -ам
чибуљица
чивија
чивијица (дем. чивија)
чивилук
чивит
Чивутин
чивутски
Чивуче, ген. јд. -ета
чигра
чизма
чијати, -ам покр. (пер-
је) = заст. чехати,
-хам
чији 82, 89
чији год 39
чији му драго 55
чик!
чика
чикарма
чикати, -ам
чиков
чикош покр. (коњу-
шар)
чилан, -лна = чио
чилаш (коњ)
чилети, -им 89
чим 203
чимбари (на разбоју
за растезање платна)
чимкати, -ам (чупкати)
- чим пре
чин м. р.
чини мн. ж. р.
чинија
чинијица (дем. чинија)
чинилац, ген. јд. -иоца;
ген. мн. -илаца
чинити 89, чинит 234
чиновник
чиновничић
чиновнички
чињати, -ам (покр.)
чињеница
чињење (чинити)
чио, чила 61
чиода 86
чипав (за козу)
чипка
чипкати, -ам
чипкаћи прид.
чипчица (дем. чипка)
чир, чирав 89
чирак, ген. јд. -ака
чисаоница
чисмен
чист; комп. чистији
чистац, ген. јд. чисца
143
чистилица (на пр. то-
повска)
чистилиште
чистина
чистити 89
чистота
чистоћа 95
чистунац, -ген. јд. -нца
чистунство
читав
читак, -тка
читалац, ген. јд. -аоца;
ген. мн. -алаца
- читанка
читаоница
читати, -ам (штити,
штијем заст.)
чити прид. покр.
(исти)
читлугџија
читлук
читлучар
читлучити
читљив
читмати, -ам
читуља
чифчија
чича (ча) 89
чичак, ген. јд. -чка
чичмак, ген. јд. -мка
чичкати, -ам (исп. на-
чичкати)
чишћен (чистити) 159,
160, 101
чишћење чистити
чкакљати, -ам
чкакљив
чкакљити
чкаљ
чка-ља 29
чкрњати, -њам (кожу)
члан 89
чланак, ген. јд. -анка
чланкаст
чланковит
чланчић (дем. чланак)
чловити
чмавати, -ам
чмар
чмичак, ген. јд. -чка
чмичац, ген. јд. -цца
чобанин
чобанчад, ген. -и
чабанче, ген. јд. -ета

чобанчица	чувалац, ген. јд. -оца; ген. мн. -лаца	чула
човек	чувалдуз (врста игле)	чулав (са малим ушима)
човечан, -чна	чувар	чула (врста игре)
човечанство	чуваркућа (чувакућа)	чулан, -лна
човечина 166	чувати, -ам	чулни
човечић (дем. човек)	чуваћу 143	чуло
човеџи, човечији	чувач	чуљити
човечност	чувен	чума
човечуљак, ген. јд. -уљка	чувење	чумићки 148
човештво	чувида покр. (маска, машкара)	чун
чоја = чоха 89, 115	чудан, -дна	чунак, ген. јд. -нка
чојали = чохали	чудесан, -сна	чунчић (дем. чун)
чојан, -а = чохан, -а	чудити се	чўп (колико се може прстима узети)
чокањ, ген. јд. -ања (ракије)	чудноват	чўпа (косе)
чокоће 154, 96	чудо	чўпав
Чолакантић 8	чудотворац; ген. јд. -рца	чўпа (жена)
чом м. р. (дувана)	чудовиште (грдосија, неман)	чупавац ген. јд. -вца
чопор м. р.	чуђење (чудити се)	чупати, -ам
чорба	чујан, чујна	чуперак, ген. јед. -ерка
чорда покр. (крдо)	чука	чупица покр. (копча)
чордаш (чувар чорде)	чукаљ, ген. јд. -кља м. р.	чурити
чороје покр.	чукљажив (коњ)	чурук
Чортановци	чукнути, -нем	чути, чујем
чот м. р. (камени брег, главица)	чукумбаба = шукум- баба	чутура
чоха = чоја 115	чукундед = шукундед	чучавац, ген. јд. -вца (пасуљ)
чрез покр. (заст.)	чул (покровац)	чучати, -чим
чубар, -бра ген. јд. (биљка)		чучег покр. (трава)
чубраст покр. (чулав)		чучнути, -нем
		чушљав покр. (чунав)

Ц

цаба, цабе прил. 109	цамбас, ген. јд. -аса	цбан в. жбан
цада	цамија 109	цбун в. жбун
цак 109	цамоглани мн. м. р.	цебана (цебехана)
цакати, -ам	цанарике (шљиве)	цебрак
цам	цандрљив	цебрачити
цамадан в. цемадан	цапати се, -ам се	цева

џевап
џевердар (џефердар) =
џевердан
џезва
џелат
џелебџија
џелеп (волова)
џемадан
џенабет
џенет м. р. (муслиман-
ски рај)
џењак = џанак, ген. јд.
-њка, -нка заст. (бој)

Шабаци, ген. -паци;
-пчанин 92
шабачки
шав, ген. јд. шва
шаин 86
шаканле прил.
шакатати, -ам (шакетати)
шакачки прил.
шакић
шалабазати, -зам
шалџија (шалиџија) 109
шалџивчина 92
шамџиџа
Шампања (Champagne)
246, 247
шанути, шанем (шанути)
шанчић (дем. шанац)
шаптати, -пћем
шаптак 90
шапутати, -ућем
шарампов (шаранпов)
шаранчић (дем. шаран)
Шарац, ген. -рца 8
Шаренград 11

џеп 109
џефер
џибра
џигериџа
џигљати се, -ам се
џида (копље)
џилит 109
џилитати се, -ам се
џимрија
џин м. р.
џиџа (играчка)
џога

Ш

шаренградски
Шар-Планина 11
шар-планински 11
шарски 12
Шарчев 9
Шарчина 92
Шарчић
шафран (-вран)
шачиџа 92
Швајцарска
швајцарски
Шведска
шведски
швићкати, -ам
шврћа
шврћкати се, -ам се
шврћо
шеварић (дем. шевар)
шеврљуга (чеврљуга)
шездесет 51, 142
шеитан 86
шенлук
шенлучити
шеретлук (ширетлук)
шеснаест

џода (надимак)
џока
џомба
џоњати, -ам
џора презриво „сви-
ња“ у псовци)
џубе, ген. јд. -ета
џукела
џумбус
џумле
џунгла
џупа
џуприти

шест
шестокрилка 60
шесториџа
шетати, -шећем, -там
шетаџ
шетуџати, -ам
-шћу 96
шећер 95
шећерити
шећерли
шећерлија
шећерче
шефтелија (шептелија,
шевтелија)
шех м. р.
шехер (варош)
шеширић (дем. шешир)
шеширџија 109
шиваћи 95
шивача (шиватка)
шиџачки 92
шикати, -кам (љуљати)
шикати, -ћем (о гусци)
шикосати, -ошем
шиктати, -кћем

- шиљати = слати, шиљем
шиљбочити, -очим
шиљеж, шиљежи ж р.
шиљчић (дем. шиљак)
шипка, ген. мн. шибак
и шипки
шипчани
шипчаница покр.(ружа)
шипчица (дем. шипка)
шири (комп. широк)
шићар
шићарити
шићарџија 109
шишарица
шишарка
шишкати, -кам
шкакљати, -ам = чкак-
љати, -ам
шкакљив
шкамутати, -ућем
шкљоцати, -цам
шкођење (шкодити)
школски 62
шкољић покр. (дем.
шкољ)
шкољчица 92
шкопчевина
шкрб (чкрб)
шкрбина
шкргутати, -ућем
шкрипати, -ам (-љем)
= шкрипити, -им
шљива
шљивих
шљука
шључар
шључји, -чији
шмркати, -рчем (-кам)
шоботати, -оћем
шокачки
шокџати, -ећем
шокче, ген. јд. -ста
шокчити
Шпанија (Шпанска,
Шпањолска)
шпијати, -ам покр.
(шпионисати)
шпијун 127
шта 203, што 203
штавише прил.
Шта да се ради?
(назив књизи) 14
штап
штапић дем. штап)
штедети, -им
штедионица
штедионички
штеђење (штедети)
штектати, -кћем
штеточинац, ген. јд.
-нца
штеточиња
штећење (штетити)
штипати, -ам (-пљем)
штипутати, -ућем
штити, штијем. покр.
и заст. (читати)
штитић (дем. штит)
штитњача
штићеник
штићење (штити-
ти) 97
штица
штичење (штитити)
штитити
штитчица (дем. штица)
штогде = нешто, по-
негде
штогод и што год
штокад (=некад,
каткад)
штоќати, -оћем
штоко 48
штокоји 48
штокуд = некуд
што пре
шточији 48
штошта 48
штребекати, -ечем
(-кам)
штркати се, -кам се
штојити
штуцати, -цам
штучица (дем. штука)
штуцји, -чији
шћапити 101, 136
шћердати 101
шћућурити се 101, 136
шћухати се (раскува-
ти се), -ам се
Шујица 80
шукумбаба = чукум-
баба
шукундеда = чу-
кундеда
шуљајив 80
Шумадија 78
Шумадинац, ген. -нца
78
Шумадинка 78
шумадински 78
шумадиски = шумадиј-
ски 77 78,
шумаричин
шумњача (колиба)
шунка
шуњати се, -њам се
шупљички прил.
шуричић покр.
шурњаја

шућ-мућ (тамо-амо)	шуштати, -им	шчепати, -ам 94
шућур	шчекати, -кам	шчињати се, -ам се
шућурица	шчекивати, -кујем	шчистити
шушкати, -кам	шчелити се (сучелити се)	шчишћавати, -ам
шушкѣтати, -там	шчѣлавати се, -ам се (сучѣлавати се)	шчуњити се, -им се (шћућурити се)
шушљајица (капа)		шчучуњити се (шчуњити се)
шушљѣтати, -там, -ећем	шчепарити	

САДРЖАЈ

Предговор	5
I Азбуке	8
II Велика и мала слова	15
III Подела речи на слоге	19
IV Одвојено и састављено писање речи	29
V Прелаз „Л“ у „О“ на крају слога и на крају речи	32
VI Књижевни изговори	36
VII Сугласник „Ј“	39
VIII Употреба „Ч“ и „Ђ“, „Ђ“ и „Џ“	49
IX Сугласник „Х“	52
X О групама самогласника	52
XI О удвајању сугласника	54
XII Једначење сугласника по звучности	57
XIII Једначење сугласника по начину образовања	59
XIV Упрошћавање и губљење сугласника	62
XV Сугласничке промене у вези са старим и новим јотовањем	68
XVI Промене грлених (задњенепчаних) сугласника К, Г и Х пред самогласницима	71
XVII Интерпункција	92
XVIII Други знаци	95
XIX Транскрибовање туђих речи	105
Регистар и речник	105
Садржај	220